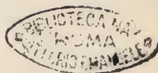

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
2 B
65

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

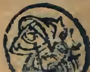
HADRIANVS TT. S. CHRYSOGONI, S. R. E. Presby. Card. Batonien. de sermone latino, & modis latine loquendi.

EIVSDEM VENATIO ad Ascanium Card.

ITEM, Iter Iulij. II. pon. Ro.

Coloniae, ex officina Eucharij

Anno M. D. XXIX.

HADRIANVS CARDINAlis sancti Chrysogoni, CAROLO PRINcipi Hispaniarum, S.

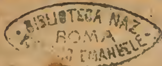
ONSIDERANTI MIHI in hoc meo secessu Princeps maxime, genus latine loquendi, quod circa magni Ciceronis tempora politum, nitidum, candidũ, naturali quadã copia felicitateq; prouenit, nihil admirabilius uidetur, quàm eos autores, uiros illos quidem omĩ bonarum literarum artiumq; genere eruditos, uno propemodum modo, unaq; natiua, germanaq; lingua locutos esse, priores posterosq; ita longe ab illo candore abesse, ut non idem latinus sermo, sed aut omnino dissimilis, aliusue, aut prorsus mutat⁹ esse uideatur, ut iure dicat Quintil. Dicendi mutauimus genus, & post pauca, Quid multis? Totus prope mutatus est sermo. Festus uero Pompeius, latine, inquit, loqui à Latio dictum est, quæ locutio adeo est uersa, ut uix ulla pars eius maneat innoxia. Cum autem mihi tantum nunc ocij sit, quantũ antea negocij esse solebat, &, quod deo acceptum refero, ab omni reipub. cura uacem, quæ res maxime literis deditum animum iam inde à puero, uarijs officijs, aut potius laboribus, ærumnisq; disiunxerat, latini sermõis nõ uulgares, aut circunforaneos locos, sed intimo eorum, quos dixi, autorum sacrario abditos, & uetustate obrutos, eruere, & in lucem proferre curaui, tibiq; inscripsi, quem naturæ uis, patrius auitusq; splendor, & ineũtis feruor adolescẽtiæ, ut alijs animi corporisq; dotibus, ita literis quoq; ad spem summam, culmenq;, & fastigium maximarum rerum excitat & adducit. erat in animo prosequi cœptũ

iampridem opus, sacros ueteris instrumẽti libros ex Hebræo ad uerbum in latinum sermonem uertendi. Sed cũ me procella temporis in Tridentinas rupes, quo Iudæi ob Simonis cædem ne aspirare quidem audent, detruserit, atque animus inquies nihil agere nõ posset, hæc sum aggressus: quæ si grauitate, aut magnitudine paria non fuerint, utilitate quidẽ, ut arbitror, & splendore tuo nõ minora reddentur. Sed ratio, & quædam operis similitudo exigere uisa est, ut commentariolum alium, quem de sermone latino nuper edideram, ijs quæ postea de modis latine loquendi collegi, quasi cuiusdam præfatiunculæ loco præponerem. Is autem erat eiusmodi:

CVm Bononiæ uiri me aliquot eruditi, officij causa conuenissent, commentaremurq́ inter nos, ut fit inter literarum studiosos, de latini sermonis elegantia, audiremq́ eorum plerosq́ Apuleij, Sidonij, Capellæ, Fulgentij, non tam uerbis, quàm fœtoribus scaturire, uerbaq́ de industria promere aliorum etiam autorum, quæ aut obsoleta nimis, aut noua, & omnino barbara uiderentur, multaq́ ego libere (ut soleo) contra corũ sermonis insolentiam non sine stomacho, protulissem, idq́ eo animosius essem aggressus, quod uiderem non tã paucorum ipsorum, qui mecum ita essent congressi, quã cæterorum fere nostri temporis hominum, unum atq́ eundem esse errorem, foreq́ breui, ut relicta uetere, ueraq́ latinitate, in aliam omnino linguam, & quasi barbariem commigremus. Ea omnia longiusculo tractata sermone, & altiore repetita principio, perpetuaq́ oratiõe, idcirco colligere, ac literis mandare uolui, ut qui hæc legerint, malorum autorum imitatione omissa, perfectos illos latini candoris parentes agnoscant, studeant, æmulentur. Sed iam quid cum illis egerimus, exponamus.

QVatuor ptopemodum post Romam conditam, uidentur latinorum doctorum fuisse tempora: antiquissimum, antiquum, perfectum, imperfectum.

ANtiquissimum reperimus ab urbe condita peruenisse usque ad Liuium Andronicum: interuallumq́ illud quatuordecim & quingentorum annorum fuisse, M. T.

in Bruto commemorat. Et Hora. primum hunc scriptorum fuisse significat, cum dicit: habet hos numeratq; poetas Ad nostrum tempus Liui scriptoris ab æuo. In quo q. dem temporis interuallo fuisse permultos doctos suspicari magis (ut inquit Cicero) quàm intelligere possumus, cum nulla penitus eorum extent in literis monumenta, præter orationem Appij Cæci, & quasdam mortuorum laudationes, sicut in Originibus scriptum reliquit Cato.

ANtiquum uero tẽpus id dicemus, quod ab ipso Liuio usq; ad ætatem Ciceronis interfuit, quod quidem uix centum annos, ut ex ipso Cicerone colligitur excessit. In hoc autem temporis spatio, etsi quamplurimi doctissimi uiri floruerunt, eos tamen horridioribus uerbis usos, & sine cultu, & uerborum delectu locutos fuisse, Cicerõis sequẽs ætas notauit, ut uerũ id esse appareat, q̃d dicitur, Nihil esse simul inuentum & perfectum. Repertores enim fuerant, & quasi architecti latinitatis, ut præclare dicit Horati. cum lingua Catonis & Enni Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum Nomina protulerit. Nã Liuium anno ipso ante Ennium docuisse fabulam, & Catonem Ennij fuisse æqualem scribit Cicero in Bruto, cui Liuium inepte scripsisse testatur, dicens eum docuisse fabulam non satis dignam quæ iterum legeretur. Et de Ennio Ouidi. de Tristibus,

Ennius ingenio maximus, arte rudis.

Testificatur hoc ipsum Suetonius in libello de claris grãmaticis ijs uerbis: Grammatica Romæ ne in usu quidem olim, nedum in honore fuit, nullo liberalib⁹ disciplinis uacante. Initium quoq; eius mediocre extitit, siquidem antiquissimi doctorum, quidam & poetæ, & semigræci erant. Liuium & Ennium dico, quos utraque lingua domi forisq; docuisse adnotatum est. Catonis uero orationes, ut illis temporibus, ualde Cicero in Bruto laudat. Addit tamen significare illas formam quandam ingenij, sed admodũ impolitam, & plane rudem. Et paulopost, Antiquior, inquit, est Catonis sermo, & quædam horridiora uerba, ita enim tunc loquebantur. Et eundem iam desitũ legi testatur, cum ait, Catonem uero quis nostro

rum oratorũ, q quidem nunc sunt, legit? Aut quis nouit omino? Et subdit, Nõ ignorare se, nõdum satis esse politum hunc, & quærendum esse aliquid perfectius. Quo tẽpore etiã fuit Cornelius Cethegus, quem Cicero primũ fuisse eloquentem affirmat, Ennij testimonio, qui in Annalibus suis sic de eo scripsit, Additẽ orator Cornelius sua uiloquẽte Ore Cethegus. Paulo uero post fuerunt Næuius, Plautus, Cęcilius, Pacuui⁹, Actius, C. Lælius, P. Scipio, Gracchi fratres, Scæuola, L. Crassus, M. Antonius, Philippus, C. Cotta, & innũeri alij, q̊s ætas Cicerõis mõ priscos, mõ ueteres, modo patres, interdũ antiquos, aliquando superiores appellat. Quos quidem ueteres nimis antique, & pleraq; dure locutos notauit Horatius, cum dicit,

Si ueteres ita miratur, laudat'q; poetas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.
Si quædam nimis antique, si pleraq; dure
Dicere credat eos, ignaue multa fatetur;
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.

Cicero quoq; ueterum illum sermonem se quoq; improbare ostendit, cũ in Bruto dicit: Illius autẽ ætatis qui sermo fuerit, ex Næuianis scriptis colligi põt, & subdit, Cæcilium & Pacuuium male locutos uidemus. Hinc Quintilia. Actio, inquit, & Pacuuio nitor, & summa in excolendis operibus manus, magis uideri potest tẽporibus, quã ipsis defuisse. Idem etiam dixit Lucretiũ non facere phrasim, id est, corpus eloquentiæ. Martialis etiam de ijs ait, Actius & quicquid Pacuuius'q; uomunt. Et Cicero in Bruto, Carbonis, & Gracchi habemus orationes, nondũ satis splendidas uerbis, sed acutas: & subdit, C. Gracchũ de superioribus solum lego, manus tñ extrema non accessit operibus eius, præclare inchoat multa, perfecta non plane. Et iterum, L. Cotta cum uerbis, tum etiam sono quasi subrustico persequebatur, atq; imitabatur antiquitatem. Et in eodem Curionis loci sane inanes, ueruntamen nõdum tritis nostrorum hominum auribus, nec erudita ciuitate tolerabiles. Et Quintilia. pueros monet ne ueterũ admiratores sint, dum sic præcipit, Ne quis pueros antiquitatis nimius admirator in Gracchorum Catonis'q;, &

aliorum similium lectione durescere uelit.fient eñ horridi & ieiuni.Tum autẽ quod quasi per gradus eloquẽtia ad perfectionem ascenderit,testatur Cicero in eodẽ Bruto,cum dicit: Quæ fuerit ascensio, & quã in omnibus rebus difficilis optimi perfectio,atq; absolutio,ex eo quod dicam,æstimari potest.Et paulo post,connumeratis aliquot oratoribus,qui seni iam Ennio successerant,subiungit,Iam enim erat quædam unctior & splendidior consuetudo loquendi.Et subdit,Sergius deinde Galba princeps ex latinis contulit orationi propria ornamenta.Videre licet alios deinde gradus, cũ idem Cicero subdit,L. Furius Pilus perbene loqui latine putabat, literatiusq; q̃ cæteri.L.Scæuola paulo etiã copiosior.et addit:Erat etiã Philippus in primis ut temporibus illis,græcis literis institutus.Et in eodem Bruto,ad Gracchorum ætatem laus eloquentiæ perfecta nondum fuit. Eloquentiæ aũt uelu ti gradus,ut dixi,factos esse docet idem Cice.in Tuscula. dicens: At contra oratorẽ celeriter complexi sumus, nec eum prius eruditum,aptum tñ ad dicendum,post autem eruditum.Nam Galbam,Africanum,Lælium doctos fuisse memoriæ traditum est. Studiosum autem eum,qui ĳs anteibat Catonem,post uero Lepidum,Catonem,Gracchos,deinde ita magnos nostram ad ætatem,ut non multum,aut nihil omnino Græcis cederetur.Et alibi,P.Scipio latine loquendo omnes superabat.Et iterum,Quinti Catuli non antiquo illo more,sed pene hoc nostro.Et Cicero in eodem Bruto notat ætatẽ ætati suæ proximã nondum perfecte locutam,dicens: Inferioris autem ætatis erat proximus L.Sisenna doctus uir,studĳs optimis deditus,bene latine loquens. Huius omnis facultas ex historia ipsius perspici potest.Qui cum facile omnes uincat superiores,indicat tñ quantum absit à summo.nam usus est aliquando ueteribus uerbis,& ab usu perfecto,& auribus eruditis remotis.Recte enim loqui putabat esse,inusitate loqui.De ĳs gradibus Quintilianus ita meminit: Fuerunt quædam genera dicendi, cõditione tempoꝝ horridiora, alioquin magnã uim ingenĳ præ se ferẽtia.Hinc sunt Lælĳ,Africani,Catones,Gracchi:mediam illam formam te-

nēt L. Crassus, Q. Hortensius, tum deinde efflorescit non multum inter se distantium huiusmodi oratorum ingēs prouentus. Sed Cornelius Tacitus de claris oratoribus, hāc distinctā ueterū imperfectionē notat iis uerbis: Quod ad Ser. Galbam, & C. Lælium attinet, & si quos alios anti quorum agitare non desistis, non exigit defensionem, cū fatear quædam eloquentiæ eorum, ut nascēti adhuc, nec satis adultæ defuisse. Sed hanc nimiam uetustatem Cicero omnino explodendam in Bruto monet: Sed nimia, inquit, uetustas, nec habet eam, quam quærimus summita tem, nec est sane tolerabilis.

HActenus de tempore antiquo, deinceps de perfecto dicemus. Cæsar, ut idem Cicero refert, rationem adhibens, consuetudinem prisci sermonis uitiosam, & corruptam, pura & incorrupta consuetudine emendabat, splē didam quandam, minimeq; ueteratoriam rationem dicē di tenens. scripsitq; ad Ciceronem de ratiōe latine loquē di, ac primo in libro dixit, Verborum delectum originē esse eloquentiæ, eiusq; copiæ principem, inuentoremq; Ciceronem esse. Quod affirmare uidet & ipse Cicero, dū in Bruto sic loquitur: Certe nos & boni aliquid attulim⁹ iuuentuti, magnificentius quā fuerit illud genus dicēdi, & ornatius, & nocuimus fortasse, quod ueteres oratiōes post nostras, nō à me qdem (meis enim illas antepono) sed à plerisq; legi sunt desitæ. Et subdit, Cum autem ex Sicilia me recepissem, iam uidebat in me quicquid esset, esse perfectum, & habere maturitatem quādam suam. Fuisse autē eandem perfectionem in plerisq; Cicerōis æqua libus, testatur idem in eodē libro, ubi connumeratis com pluribus sui temporis oratoribus: Nec ulla, inquit, ætate uberior oratorū fœtus fuit. Et in eodem, Trigita annis mihi Crassus ætate præstabat. Quod idcirco posui, ut dicendi prima maturitas, in qua ætate extitisset, posset notari, & intelligeretur iam ad summū pene esse perductā, ut eo nihil ferme quisquam addere possit. Et idem in Tusculanis, non solum perfectionem ætatis suæ testat, sed interituram breui eloquentiam prædicit: Oratorum, inquit, laus ita ducta ab humili uenit ad summum, ut iā q̄d

natura fert in omnibus rebus, ferè senescat, breuiq; tempore ad nihilum uentura uideatur. De cuius ætatis perfectione, Cicero in quadam epistola ad Atticum de Tulliola filia loquens: Ergo, inquit, ijs temporibus tam eruditis quantum fieri poterit, illã consecrabo omni genere monumentorum. Et Horatius:

Venimus ad summum fortunæ, pingimus atq;
Psallimus, & luctamur Achiuis doctius unctis.

Et Solinus de Augusto loquẽs: Quod tempus, inquit, ferme solum repertum est, quo plurimum & arma cessarũt, & ingenia floruerunt. Et Plinius de Naturali historia, de M. Varrone loquens: In illa, inquit, ingeniorum, quæ tunc fuit, multitudine. Et Horatius ueterum ætatem carpens, & suam perfectam affirmans, de Lucilio sic scribit:

Si foret hoc nostrum fato delapsus in æuum,
Detereret sibi multa, recideret om̃e quod ultra
Perfectum traheretur: & in uersu faciendo
Sæpe caput scaberet, uiuos & roderet ungues.

Et Quintilia. Postquã ut potuit, defendit Luciliũ à nota Horatij, qui eum fluere lutulentum dixerat: perfectiorem eo Horatium fatetur, cum dicit: Multo est tersior ac purus magis Horatius. Hanc perfectionem idem Quintilianus dat Tibullo dicens. Tersus atq; elegans uidetur eẽ Tibullus: sunt qui Propertium malint. Et idem de Vergilio loquens: ut illi naturæ cælesti, atq; immortali cesserimus, ita curæ & diligentiæ. Et subdit: Cæteri longe sequentur. Et de Cicerõe: Nec uero quod in quoq; optimũ fuit, studio consecutus est tantũ, sed uel plurimas, aut potius om̃es, ex seipso uirtutes extulit immortalis illa ingenij, & beatissima hubertas. & subdit: Vt nõ hoĩs nomen, sed eloquentiæ uideatur. Et de Cæsare, quod perfecte loqueretur, Cicero in Bruto, Cæsar latine loquebatur elegantissime, nec id solum domestica consuetudine, tamen ut esset perfecta illa bene loquendi laus, multis literis, & ijs quidem recõditis, & exquisitis summo studio & diligentia est consecutus. Erat præterea Hortensius (ut inqt Cicero) uerborum splendore elegans. Erant in Luc. Torquato plurimæ literæ, nõ hæ uulgares, sed interiores &

reconditæ, & summa uerborum grauitas, & elegantia. L. Domitius nulla quidem arte, sed latine dicebat. Erat Pisoni uerborum delectus elegans. In M. Claudio autem uerbum nullum, aut durum, aut insolens, aut humile, aut in longius ductum. Marcellus lectis uerbis utebatur. Quid plures huius ætatis coner præterea conquirere? quorum nomina ut doctissimorum uirorum multis in locis cõnumerata comperire poterimus. Scripta autem cum sint uetustate deleta, nusquam reperiemus, quin potius eius tẽporis ea proferamus, quorum monumenta quotidie in manibus uersantur. Lege multorum epistolas, quæ inter Ciceronis epistolas leguntur: ut Seruij Sulpitij, M. Marcelli, Q. Metelli Celeris, Q. item Metelli Nepotis, P. Vatinij, L. Lucceij, M. Bithynij Curionis, M. Cælij, Dolobellæ, Cn. Planci, Galbæ, C. Asinij Polliõis, M. Lepidi, A. Cæcinnæ, Decij Bruti, M. itẽ Bruti, C. Cassij, C. Marij, P. Lentuli, Trebonij, M. Catonis, C. Cęsaris, Gn. Pompeij, Q. Ciceronis filij, Cornelij Balbi, Oppij, Hircij. Quos & pene infinitos alios eruditissimos uiros florẽtissima hæc Cicerõis ætas effudit, dices in hac sola inesse succum illum, & quasi sanguinem incorruptæ latinitatis: ac non fucatum, sed naturalem quendam eloquentiæ nitere candorem, pari propemodum ingenij felicitate, & uerborum elegantia: ut si titulos dempseris, illas non facile à Ciceronis epistolis iuternoscas. Quod præclare Cornelius Tacitus de claris oratoribus comprobat, cum dicit: Sicut apud nos Cicero quidem cæteros eorundem temporum disertos antecessit, sic Caluus & Asinius, & Cæsar, & Brutus iure prioribus & sequentibus anteponuntur. Nec refert quod inter se specie differant, cum genere consentiant, at astrictior Caluus, numerosior Asinius, splendidior Cæsar, amarior Cælius, grauior Brutus, uehementior & plenior & ualentior Cicero. Omnes tamen eandem sanctitatẽ eloquẽtiæ ferunt, ut si omnium pariter libros in manũ sumpseris, fatearis, quamuis in diuersis ingenijs esse quandã iudicij ac uoluminis similitudinem, & cognationem.

SEd iam de imperfecto, & corrupto potius, ãc uitioso tẽpore, ut proposuimus, aliquid afferamus. Secuta post

ætatem Ciceronis alia doctorum ætas, satis uel eorum proprio testimonio indicauit, non solum quantum à cacumine & fastigio præcedentis ætatis abfuerit: uerumetiã mutato dicendi genere, & eloquẽtia omni prope in barbariem uersa, ad imum celerius quidem quã ascenderat, properarit. Quod ut luce clarius uideat, pauca quæ ex multis breuitatis causa collegi, labenti stylo ueluti q̃dã inducto freno subnectam. Seneca in prologo primæ declamationis, Vt possitis, inquit, æstimare quantum quotidie ingenia decrescant: & nescio qua iniquitate, & ad malũ pronitate naturæ, eloquẽtia se retro tulerit. Quicq̃d habet Romana facundia, q̃d insolẽti Græciæ aut apponat, aut præferat, circa Ciceronem effloruit. omnia ingenia quæ lucem nostris studijs attulerunt, tunc nata sunt. In deterius quotidie data res est, ut ad summum perducta rursus ad infimum uelocius quidem quàm ascenderat, relabat. Quod etiam affirmat Statius in epistola Syluarum suarum, dicens, Manlius certe Vopiscus uir eruditissimus, qui uindicat à situ literas iam pene fugientes. Et Quintil. Dicendi, inquit, mutauimus genus, & ultra nobis quã oportebat indulsimus. Et alibi, Quid multa? totus prope mutatus est sermo. Et Diomedes grammaticus hanc literarum bonarum quasi ruinam testatur, cum dicit, Iniecit postera ætas manum: & ueluti disciplinam pristini seculi, ita sermonem fastidire cœpit, & noua ueluti parturire uerba. Et alibi quasi ante oculos ponit, nõ solũ imperfectionem sui seculi, sed etiam nostri, dũ ait: Quid quod nihil iam proprium placet, dum parum creditur disertum, q̃d alius dixerit? A corruptissimo quoq; poetarum figuras, seu translationes mutuamur, tum demũ ingeniosi, si ad intelligẽdos nos opus sit ingenio. Et A. Gellius: Animaduertere est pleraq; uerborum Latinorum ex ea significatione, in qua nata sunt decessisse, uel in aliam longe, uel in proximã: eamq; decessionem factam esse cõsuetudine, & inscitia temere dicentium: quæ cuiusmodi sint, non didicerunt. Cornelius uero Tacitus in eo libello, quem de claris oratoribus scripsit, hæc omnia latius persequit, cũ in dialogo Maternum quærentem inducit: Exprime, in-

quit, Materne causas, cur tm̄ ab eloquentia eorum recesse rimus, cum præsertim centũuiginti annos ab interitu Ciceronis in hunc diem effici ratio tempoꝝ collegerit. Et subdit, Quis enim ignorat eloquentiam, ac cæteras artes desciuisse ab ista uetere gloria: non inopia hominũ, sed desidia iuuentutis, & negligentia parentum, & inscitia p̄cipientiũ, & obliuione moris antiqui. Quæ mala primũ in urbe nata, mox per Italiam fusa, iam in prouincias manant. Quod adeo negligit̃ ab hoꝝ tempoꝝ disertis, ut in actionibus eoꝝ, in quoq; uerbo quotidiani sermonis fœda ac pudenda uitia deprehendant̃. Et subdit: Vt in paucissimos sensus, & angustas sententias detrudant eloquentiam, uelut expulsam regno suo, ut quæ olim omnium artium, ut dicunt, pulcherrimo comitatu pectora implebat, nunc circuncisa, & amputata, sine apparatu, sine honore pene dixerim, sine ingenuitate, quasi una ex sordidissimis artibus discatur. Ergo hanc primã, & præcipuã causam arbitramur, cur tantum ab eloquentia recesserimus. Imperfectionem etiam sui tẽporis testatur Plinius in epistola naturalis historiæ, cum libros suos resperso esse affirmat plurimarum reꝝ, aut rusticis uocabulis: aut externis, imo barbaris, non sine honoris præfatione ponẽdis. Et ut per gradus ad summum ascenderat eloquentia, sic eam per gradus ad imum descendisse uideamus. Macrobi⁹ etiam tẽpora sua hac imperfectione infecta significat, cũ dicit: Petitum, impetratumq; uolumus, ut æqui boni consulant, si in nostro sermone natiua Romani oris elegantia desideretur. Apuleius autem, quem nostri temporis magis curiosi, quàm eruditi sequi, & æmulari student, in principio operis sui, latinas literas ignorare fatet̃. In urbe, inquit, latia aduena studiorum quiritium indigenam sermonem ęrumnali labore, nullo magistro præeũte aggressus excolui. En ecce precamur ueniam, si quid exotici ac forensis sermonis rudis locutor effudero, iam hæc q dem ip̃a uocis imitatio desultoriæ scientiæ stylo quẽ accessimus respõdet: Quis, rogo te, ferat non tam Apuleiũ, qui ut mali ædificij dominus se architectum non adhibuisse, ita literas sine præceptore coluisse gloriatur, quàm

Eloquentia

aliquos esse, qui malint fœtores et quisquilias eius colligere, quàm uerborum floribus perfectissimæ Cicerōis ætatis, quā signauimus inhærere? Sed quid alij Apuleio similes insequentium ætatum autores de seipsis & temporum suorum inscitia balbutiant uideamus. Sidonius de suis nugis: Talis est ordo, inqt, ut sine plurimis, nouisq; uerbis, quæ præfata pace plurimoꝝ eloquentium specialiter tibi, & Conplatonicis tuis nota sunt, nugæ ipsæ nō ualuerint expediri. Et alio in loco de liberalibus artibus agens ita loquitur, Virtutes artium istarum seculis potiꝰ priscis seculorum rector ingenuit: quæ per ætatem mundi iam senescentis, lassatis ueluti seminibus, emedullatæ, parum aliquid hoc tempore, atq; id in paucis mirādum, ac mēorabile ostentant. Et alibi, Increbuit, inqt, multitudo desidiosorum, ut nisi uel paucissimi merā Latialis linguæ proprietatem de triuialium barbarismorum rubigine uindicaueritis, eam breui abolitam defleamus. Et Fulgentius: Nostri, inquit, temporis ærumnosa miseria non dicendi petit studium, sed uiuendi flet ergastulum. Nec famæ assistendum poeticæ, sed fami consulendum domesticæ. Martianus uero Capella, Martianum filium nugas suas non ferentem introducit, dum in principio operis sui sic orditur: Dū crebrius istos Hymenæi uersiculos, nescio quid inopinum intactumq; moliens, respersum capillis albicantibus uerticem, incrementisq; lustralibus decuriatum, nugulas ineptas non perferens, Martianus interuenit. Quid de alijs aliarum ætatum hominibus dicam? quorum nōnulli etiam nostri temporis scriptores, cum quid scribere sunt aggressi, non solum bonorum uerborū delectum neglexerunt, sed illud maxime studuerūt, ut uel ueteratorum rubiginem, uel nouorum autorum asperitatē suis scriptis admiscuisse, & similitudinē pessimi cuiusq;, & corruptissimi ultro appetijsse uideantur. Quo factum est, ut nō solum proprietatem Romani sermonis: ueꝝ oēm pene illam suauitatem, & quasi salubritatem Latinæ dictionis amiserint: obliti hunc esse legendi fructum, æmulari meliora, & quæ in alijs maxime probes, quæ ue inter optimi cuiusq; & elegantissimi dicta mireris, in aliquem

usum non sine uenustate, atq; luce, ac munditia uerborũ concinna deriuatione conuertere, sicuti Cicero, & eius ætatis candidissimi autores fecerunt: quamuis ad illud fastigium, illam summitatem, & prope diuinitatem, aspirare nemo possit. Illa enim sublimitas quanquam imitabilis illa quidem uidetur cupienti, nihil tamen est experienti minus: audendum tamen, & ita annitendum, ut q̃d assequi non possumus, imitari saltem uoluisse uideamur. Sed quoniam nihil nos præcipiẽdi causa dicere, neq; magistri, sed æstimatores uideri uolumus: nec sermonẽ nũc tam informamus bonum, quàm deterremus malum: quã tum Cicero, & ea ætate latinitatis principes noua uerba uitauerint, unde omnis Latinæ linguæ pernicies comparata est, breuiter ostendamus. Cicero in oratore, oratorem instruens ita præcipit: Ergo ille tenuis orator, modo sit elegans, nec in faciẽdis uerbis erit audax, & in trãsferendis uerecundus, & parcus, & in priscis, reliquisq; ornamentis, & uerborum & sententiarum remissior. Quintilianus uero usitatis, inquit, uerbis tutius utimur, noua non sine quodam periculo fingimus. Nã si recepta sunt, modicam laudem afferunt: repudiata etiam in iocos exeunt. Audendum tamen. namq;, ut ait Cicero, etiam quæ primo dura uisa sunt, usu molliuntur: sed nobis non est concessa fictio nominum. Siquis autem dixerit ideo nouanda esse nobis uerba, quod eorum penuria laboremus, audiat Ciceronem, qui de natura deorum ita loquitur: Quod illa quæ à Græcis accepissent, Latine dici posse diffiderent. In quo genere tantum profecisse uidemur, ut à Græcis ne uerborum quidem copia uinceremur. Et in Tusculanis: O uerborum inops interdum, quibus abundare te semper putas Græcia. Et de finibus bonorum & malorum: Sed ita sentio, & sæpe disserui, Latinam linguam non modo nõ inopem, ut uulgo putatur, sed locupletiorem esse quàm Græcam. Sed dicet aliquis, parienda esse necessario noua uerba, cum quid ex Græco uertendum sit, & minus occurrat uerbum Latinum usitatum. Sunt enim (ut inquit Cicero de finibus bonorũ & malorum) imponenda noua nouis rebus nomina. Sed ad hoc quasi respõ

dere uidetur Aulus Gellius cum dicit: Cum quid ex Græco, quod nō placeret, trāsferre uoluissem, hoc ego supersedi uertere: quia nouis & inconditis uocibus utendum esset, quas pati aures per insolētiam uix possent. Sed ipse idem Cicero, qui dixit uerba noua parienda esse, imponē daq; noua nouis rebus nomina, usuq; mollienda, quæ dura præ nouitate uiderentur, quàm abstinens illorum fuerit, quàm ue nouitatem uerborum uitauerit, infra ponemus. Cum in Bruto, Declamo uerbum sui temporis nouū dicere uellet: Commentabar, inquit, declamitās: sic enim nunc loquūtur. Et idem in libello de mundo: Vt in singulis, inquit, essent bina media, uix enim audeo dicere medietates: sed quasi ita dixerim, ita intelligatur. Et in Philippicis, M. Antonium notans, quod uerbum nouum protulisset, ita dicit: Tu porro ne pios quidē, sed piissimos quæris: & quod uerbum omnino nullū in lingua Latina est, id propter tuam diuinam pietatem nouum inducis. Varro autem de lingua Latina docet, antiquos etiam uitasse uerba nimium noua, Extremum, inquit, nouissimū quoniam dici cœptum uulgo: quod mea memoria, ut Aelius Gallus, sic senes aliquando nimiū nouum q̄d esset, uitabant. Et A. Gellius: Quod à M. Varrone prologum, à M. Cicerone pronuntiatum dictum est. Quo Cicero tamen uocabulo tantisper uti se attestatus est, quoad melius, inquit, inuenero. Quintilianus aūt ueriloquium, inquit, ipse Cicero, qui finxit reformidat. Et Cicero de finibus bonorum & malorum, quasi cum dolore dixit, ut ita dicam, indolētia. Varro uero de analogia uerborum, Repertores uerborum nouorum damnat, ostendens ipsas aures nouitates has quodammodo respuere, cum dicit: Tantum inter duos sensus interesse uolunt, ut oculis semper aliquas figuras supellectilis nouas conquirant, contra aures expertes esse uelint. Quotusquisq; iam seruos habet priscis nominibus? quæ mulier suū instrumentum uestis, atq; auri ueteribus uocabulis appellat? sed inductis non tam irascēdum, quàm huiusce prauitatis patronis. Et idem Aeditimum dici oportere censet magis, quàm Aedituum: quod alterum sit recenti nouitate fictum, alterum antiqua ori

gine incorruptũ. Sed pro eo à plerisq; Aedituus dicitur, noua & commentitia usurpatione. Quæ omnia cum ita sint, A. Gelli⁹ quasi de ijs sentẽtiam ferens lib. undecimo, ita scriptum reliquit: Verbis uti aut nimis obsoletis, exculcatisq;, aut insolentibus, nouitatisq; duræ & illepidæ, par esse delictum uidetur. Sed molestius equidem, culpatiusq; esse arbitror, uerba noua incognita, inaudita dicere, quàm inuulgata & sordentia. Noua autem uideri dico etiam ea, quæ sunt inusitata & desita, tametsi sint uetusta. C. etiam Cæsar libro de analogia monuit, infrequens atq; insolens uerbum tanquam scopulum fugiendum esse. Suetonius quoq; de Augusto scribens: Genus eloquẽtiæ, inquit, secutus est elegans, & temperatum, uitatis sententiarum ineptijs, atq; inconcinnitate, & reconditorũ uerborum (ut ipse dicit) fœtoribus: præcipuamq; curã duxit, sensum animi quàm apertissime exprimere. Cacozelos autem, & antiquarios, ut diuerso genere uitiosos, pari fastidio spreuit. Sed nec Tiberio parcit exoletas interdum, & reconditas uoces aucupanti. M. quidem Antonium ut insanum increpat, quasi ea scribentem, quæ mirentur potius homines, quàm intelligant: Sed opus est, inquit, dare te operã, ne moleste scribas, aut loquaris. Quin Augustum A. Gellius ab eloquentia, & latinitate laudat, dum dicit: Diuus etiam Augustus memoriarum ueterum exequentissimus, linguæ Latinæ non nescius, munditiarum patris sui in sermonibus sectator. Et Cicero de oratore, præclare monet uitanda esse uerba prisca, & à consuetudine sui temporis, quo perfectio sermonis uigebat, remota, cum dicit: Quanquam sunt illi ueteres, qui ornate nõ dum poterant, ea quæ dicebant, omnes prope præclare locuti. Quorum sermone assuefacti qui erunt, ne cupientes quidem poterunt loqui nisi latine. Neque tamen erit utendũ uerbis ijs, quibus iam consuetudo nostra non utitur, nisi quando ornandi causa parce. Sed usitatis poterit uti lectissimis, & utať ijs, qui in ueteribus erit scriptis studiose, & multũ uolutatus. Et sic latine loquamur, ut uerba efferamus ea, quæ nemo iure reprehendat: hæc Cicero. Sed quanquam in omni re difficillimum est formam

optimi exponere, quod aliud alijs uidetur optimum: (Varia enim sunt iudicia, nec facilis explicatio, quę forma excellat) dubitari tamen à recte considerantibus nequaquã poterit, quin illa multorum nostri temporis insulsitas & insolentia, ac quædam (ut ita dicam) orationis insania, siccitas, inopia, à malorum autorum lectione, & imitatione nascatur. Quare cum sit eloquentiæ, sicut reliquarum rerum fundamentum sapientia: Vnde in poetica testatur Horatius:

Scribendi recte sapere est, & principium, & fons: & in bonis omnia quæ summa sunt, iure laudent, uerborum bonorum delectus est in primis sapienter habendus: idq; facile assequemur, si delegerimus nostratia, non peregrina: propria, non inepte translata: usitata, nõ noua: pura, nõ horrida: luminosa, nõ tenebricosa. Quod cõtingere certe nulli poterit, nisi ei, qui autores diuinæ illius Ciceronis ętatis perlegerit. Sublimitas enim, & magnificentia, & nitor, & autoritas ex optimis illis eius seculi autoribus tantũmodo prouenit: ij soli locutionem emendatam & Latinam originem, & quasi solũ ac fundamentum quoddam eloquentiæ posuerũt. Insequentiũ aũt autorum lectio, doctrinam quidem diuersarum rerum conferre poterit, elegantiam aũt & nitorem uerborũ nõ poterit: quin potius mixtura uerborũ, quibus illi usi postea fuerunt, oẽm prope florem incorrupti illius sermonis, quẽ quis ex optimorum lectione collegerit, breui quasi de manibus excutiet, barbarũq; omnino reddet. Cum aũt quicquid literis mandat, id commendari omni eruditorũ iudicio deceat, sitq; decus hominis ingeniũ, ingenij uero eloquẽtia: nec tam præclarũ scire Latine, quàm turpe nescire: eniti, et toto (ut aiũt) pectore incumbere debemus, ut non uulgares literas, sed interiores & perfectas, uerborum grauitatẽ & elegantiam, nitorem & cãdorem, atq; uerã deniq; Romani sermonis eloquentiam, de perfectorũ illorũ q̃s commemoraui, autorum fontibus hauriamus: Abiecta, obsoleta, prisca nimiũ & uetusta priorũ, nouaq; omnia sequentiũ autorũ fugiamus. Sed in hoc uerborũ delectu auriũ quoq; q̃ddam iudiciũ adhibendum est: quod non arte aliqua

perpenditur, sed quodam quasi naturali sensu, prudentiaq; percipitur. Cum uero ex uerbis omnis conficiat oratio, atq; iccirco illustria uerba ex optimo quoq; id ætatis autore legenda sint, ut latina & elegās surgat oratio, id quoq; maxime obseruandum est, ne qua nimis elaborata concinnitas, lumen eloquentiæ potius extinguat, quā accendat. Remouendus erit igit(ut ait Cicero) omnis insignis ornatus, nec calamistri quidem adhibebūtur: fucati etiam medicamenta candoris & ruboris omnia repellentur, elegantia tantum & munditia quærat, sermo purus & latinus remaneat: dilucidus, luculētus, politus, planus: quid deceat circūspicietur. Omnis enim pars oratiōis esse debet laudabilis, sic ut uerbum nullū nisi graue aut elegans excidat. Cumq; in omnibus rebus uidendum sit, quatenus ne nostra modum excedat oratio, una breuiq; Ciceronis clausula concludemus. Sit, inquit, modo is, qui dicet, aut scribet, institutus liberaliter, educatiōe, doctrinaq; puerili, & flagret studio, & à natura adiuuet, & uniuersorum generū infinitis disceptationibus exercitatus, ornatissimos scriptores, oratoresq; ad imitādum cognorit, nę ille haud sane, quemadmodum uerba struat & illuminet à magistris istis requiret, ita facile in rerū abundantia ad orationis ornamenta (duce natura ipsa, si modo est exercitata) labetur: Hæc ille. Exercitatione aūt hæc omia facile consequemur. Stylus enim optimus scribendi artifex, structuram non inopem, non minutā, non interpunctam, sed locupletem, numerosam, aptamq; conficiet. Omissis igit & repudiatis nouitijs istis, & semidoctis, qui ignobilia nimis, & sordentia, nouata, fictaq; uerba de imperfectis autoribus eruere, & in usum latinæ linguæ introducere, ac ueluti ciuitate donare, & quasi in latinā coloniam deducere gestiunt literarū ostētatione, inepti uerius quā gloriosi, elaboremus ueluti apes lectissimis floribus insidere. Prosequi enim quod quisq; unquā, uel contemptissimorū hominum dixerit, aut nimiæ miseriæ est, aut certe inanis iactantię, & detinet atq; obruit ingenia, melius alijs uacatura. Eruditiōem uernaculam, ac plebeiam, & uerborū monstra uitemus eorum hominum, qui

inquinate, & parũ composite, minusq; eleganter scripserunt, quorũ ita est confusa oratio, ita perturbata, tantaq; insolentia ac peruersitate uerborum interlita, ut oratio, quæ lumen rebus adhibere debet, obscuritatem potius, & tenebras afferat. Dum enim exquisitis, nouisq; uerbis uti uolunt, infantissimi reperiuntur, qui ueluti Sisennæ Simioli, cũ emendatores usitati sermonis esse uelint, deterreri non possunt, quo minus inusitatis uerbis utantur, nihil aliud recte & latine loqui putãtes, nisi noue & inusitate loqui. Verbisq; improprijs gaudentes, redundãtibus, obscuris, ambiguis, nouis, Græcanicis: quo magis eorum expurgandus est sermo, fugiendaq; barbaria, edisc&edaq; de Cicerone, & Ciceronis æqualibus uera latinitas: quæ nihil aliud est, nisi incorrupta loquendi obseruatio secundum Romanam linguam. Cuius (ut dixi) licet ueteres illi, quos connumeraui, quasi genitores extiterint, eã tamen seculum illud Ciceronis emendauit, excoluit, expoliuit. Sed satis sit hoc admonendi, non docendi causa dixisse, propter agrestes quosdam & indomitos certatores. Qui cum imitari nesciant autores bonos, malos causa nouitatis extollũt. Nec id uitio mihi dari debet: An (ut ait Varro) reprehendendus sit, qui orationem minus ualentem propter malam cõsuetudinem traducit in meliorem? An cum quis perperam consueuerit quid facere in ciuitate, non modo patiemur, sed etiam pœna afficiemus? Idem, si quis perperam consueuerit dicere uerbum, non corrigemus, cum id fiat sine pœna? Adde quod perfugio literarum nihil gratius, nihil iucundius, nihil homine libero dignius inuenio. Agitatio enim mentis institutæ ad agendum semper aliquid dignum uiro, tantisper acquiescit, dum in literarum studijs uersatur. Ea eñ uel discendo, uel scribendo alitur, in eaq; scientiæ & cognitionis delectatiõe perfunditur, fitq; (ut ait M. Varro) ut dũ ista mussitamus, pluribus horis uiuamus, quanquam ea demum, solaq; dicenda est uita, quæ sine Christo deo non uiuitur. Vale.

HADRIANVS CARDI nalis de modis latine loquendi.

MIROR admodum post aureum illud Ciceronis seculũ, plerosq; doctissimos uiros qui ad nostram usq; memoriam, multa eruditissime scripserunt, ne odoratos quidem esse tam suaues dicẽdi flosculos, qui passim fragrant, & enitescunt in lectione perfectissimorũ autorum, quos quasi inuictissimos Heroas immortalis illa, ac prope cœlestis Ciceronis ætas, ueluti equus ille Troianus effudit, è quibus ego (quod sine arrogantia dixerim) accurate diligenterq; nonnullos collegi, ac propemodum in fasciculos manipulosq; singillatim, ac suo queq; loco disposui: quo & his literulis desiderium urbis Romæ, à qua tot iam annos absum, lenirem, & simul ut bonarum literarum studiosis, ac posteritati utcunq; prodessem. Cum aũt sint nonnulli, qui non modo elegantiam uerborum, sed proprietatem ipsam, & uerũ ac natiuum dicendi succũ nihili faciant, ad sensa uero sola respiciant, in eaq; hęresi ita hæreant, atq; tabescant, ut ad suam opinionem etiam leges per capillos attrahant repugnantes. Adducũt enim Vlpianum, qui de adimendis legatis, lege, Si quis, Sed melius est, inquit, sensum, quàm uerba amplecti, & eundem de præscriptis uerbis, lege, Natura rerum inductum est, ut plura sint negotia, quàm uocabula, & Celsum de legibus, Scire leges, non hoc est uerba earũ tenere, sed uim ac potestatem habere, & Paulum de fundo instructo, lege, Cum Declamationis: Optimum ergo esse, Pedius ait, non propriam uerborum significationem scrutari, sed in primis quid testator demonstrare uoluerit. Idem non attendũt, id solum à iurisconsultis præscribi, cum quid manifeste colligitur, aliud quẽ sensisse, quàm dixisse, aut scripsisse: quod præcipue in testamentis usu uenire solet. In cæteris uero ueluti capite sancitũ esse, ut proprietas uerborum, quibus singulis tota oratio cõficitur, omnino obseruetur. Nam quis nescit proprietate uerborum neglecta, quibus totum orationis corpus, uelut quibusdam filis cõtexitur, orationem ipsam conturbari, incertãq; & ambi-

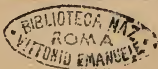
quam reddi? Quam opinionem à legibus profectã, leges ipsę aperte postea infirmant, ut Martianus de legatis tertio, Non aliter, inquit, à significatione uerborum recedi oportet, quã cum manifestum est aliud sensisse testatorem. Et subdit: Cum plerunq; abusiue loquantur, nec proprijs nominibus, ac uocabulis semper utantur. Et Scæuola de supellectili legata, lege, Labeo: Non enim, inquit, ex opinionibus singulorum, sed ex communi usu, nomina (inquit Seruius) exaudiri debere. Et subdit, & quidem non arbitror quenquam dicere quod non sentit, ubi maxime nomine usus sit, quo id appellare solet. Et post paulo. Non tamen à Seruio dissentio, non uideri quenquam dixisse, cuius non suo nomine usus sit. Et Paulus de reb' dubijs, lege: In ambiguo sermone non utrunq; dicimus, sed id duntaxat quod uolumus. Itaq; qui aliud dicit quàm uult, neq; id dicit, quod uox significat, quia non uult, neq; id quod uult, quia id non loquitur. Similiter sentire uidetur Diodorus, cui Crono cognomentum fuit: Nullum, inquit, uerbum est ambiguum: nec quisquam ambiguum dicit aut sentit, nec aliud dici uideri debet, quã quod se dicere sentit is qui dicit. At cum ego, inquit, aliud sensi, tu aliud accepisti, obscure magis dictum, quàm ambigue uideri potest. Quare (ut in Bruto ait Cicero) cum confluxerint in hanc urbem multi inquinate loquentes ex diuersis locis, eo magis erpurgandus est sermo, & adhibenda ratio, quæ mutari non possit, nec utendum prauissima consuetudinis regula. Nam cum eloquentia (ut ait Cicero de optimo genere orato℞) constet ex uerbis & sententijs, perficiendum est, ut pure, & emendate loquentes, q̃d est latine, uerbo℞, & proprio℞, & translato℞ elegantiã persequamur, sed iam quod instat agamus.

QVàm abstrusus, & quàm diu apud ueteres ueluti de industria latitans modus hic dicendi à multis non intellectus, à nullis fere recte obseruatus est?

Acceptum enim referre, & expẽsum ferre, nemo hactenus, quod sciam, recte collegit. Quæ uerba cum frequenter apud bonos autores diuinæ illius Ciceronis ætatis legissem, collatis locis, & discussis, id uidetur mihi esse acce

ptum referre, quod peruerso loquēdi modo dicunt, pone re ad introitum. Expensum aūt ferre id esse, quod corru pto sermone dicunt, ponere ad exitum. Quod ut clarius cognoscatur, loca ipsa, quæ collegi, ponere, & paulo alti us repetere statui. Duæ erant apud ueteres tabulæ, ut eti am nunc fit. Vna accepti, altera expensi. Hæ postea muta to dicendi genere, ut in plerisq; aliis, à multis tabulæ da ti & accepti dictæ sunt, Sed nos optima quæq; uerba lati na quærenda censemus, barbara & noua relinquenda. Quod autem accepti & expensi tabulæ uocarentur, Cice ro testatur pro Roscio comœdo, cum dicit: Tabulas Fan nius accepti & expensi profert suas. & paulo pòst: Verum cætera nomina in codicem accepti & expensi digesta ha bes, an non? & ibidem: Non habere se hoc nomen in codi ce accepti, & expensi. & in eodem: Quando sextertium CCCLIII. in codice accepti & expēsi non sunt? & subdit: Tum in codice acceptum & expēsum esse debuit. Plautus in Mostellaria: Bene igitur ratio accepti atq; expensi in ter uos conuenit. Cicero in Verrem: Nunc ad sociorū tabu las accepti & expensi reuertamur. Cum autem scribebant in tabula accepti, se pecuniam ab Titio accepisse, Titio di cebant pecuniam acceptam referre: Vbi uero in altera ta bula notabant se pecuniam Titio dedisse, Titio scribebāt pecuniam expensam ferre. Declarat hoc Asconius Pedia nus, cum dicit: Quæstores urbani ærariū curabant, eiusq; pecunias expensas & acceptas in tabulas publicas referre consueuerant, ex quibus postea modus loquendi transla tus est, ut cum quid officii in nos ab aliquo conferatur, id nos illi acceptum referre: contrà si quid ab eo aduersi ac cidat, improbitati illius expensum ferre dicamus, utrun q; genus loquendi, quæ his subscripsimus loca manifesti us demonstrabunt.

Cic. pro Aulo Cecinna: Hac emptione facta, pecunia sol uitur à Cesemnia, cuius rei putat iste rationem reddi nō posse, quòd ipse tabulas euerterit, se autem habere argē tarii tabulas, in quibus sibi expensa pecunia lata sit, ac ceptaq; relata, quasi id aliter fieri oportuerit, cū omnia ita facta essent, quemadmodum nos defendimus.

Idem in Verrem, Propter quod minus Dolobella Verri acceptum retulit, quàm Verres illi expensum tulit.
In eundem: Homo stultissime, atq; amentissime, tabulas cum conficeres, & cum extra ordinaria pecunia crimen subterfugere uelles, satis te elapsurum omni suspicione arbitrabare, si quibus pecuniam credebas ijs expensam non ferres, neq; in tuas tabulas ullum nomen referres, cum tot tibi nominibus Curtij referrēt, quid proderat tibi expensum illi non tulisse?
In eũdem, Fœneratio erat eiusmodi iudices, ut etiam hic quæstus huic cederet. nam quas pecunias ferebat ijs expensas, quibus cum cõtrahebat, aut scribæ istius, aut Timarchidi, aut etiam ipsi isti referebat acceptas.
In eundem, Si mihi acceptum nõ retulisset, putabat se aliquid defensionis habiturum.
In eundē Verrē, Sexcēta millia accepta pupillo Malleolo retulit, & subdit: Qñ Chrysogono expensa lata sunt?
Ibidem, Tamen sextertia sexcenta millia cum accepta retulisset, sextertia quinq; millia soluta non sunt.
Idem in Philippica II. Ego amplius sextertiorum ducenties acceptum hæreditatibus retuli.
Idem pro Roscio Comœdo, Qui pecuniam expensam tulerunt, & subdit: Ille si non iussu huius expensum tulisset, non scripsisset. Et ut intelligatur acceptum referre, uel expensum ferre, id esse quod dixi, scribere uidelicet quem debere, uel creditorem esse, etiam si pecunia data non esset, declarat Cicero in eodem Roscio, dicens: Hæc pecunia necesse est, aut data, aut expensa lata, aut stipulata sit. Datam non esse, Fannius confitetur: expensam latam non esse, codices Fannij confirmant: stipulatam non esse taciturnitas testium concedit.
Idem Rufo: Si mihi expensa ista sextertia centū tulisses.
Idem Attico: Pro eo tibi præsentem pecuniam solui imperaui, ne tu expensum muneribus ferres.
Eidem: Videas eñ unde nummi sint, mihi feras expēsum.
Idem in Philippica, Quis unquam in illo inuentus est, qui Lucio Antonio mille nummûm ferret expensum?

Horatius:

Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Cherilus: incultis qui uersibus, & male natis,
Rettulit acceptos regale numisma Philippos.

Iulianus de iure dotium, l. Talis, Socer genero suo sic legauerat. L. Titio filiæ meæ nomine. C. hæres meus dāmnas esto dare, hanc pecuniam generum petere debere, & exactam, acceptam legatis referri.

Vlpianus ad Senatusconsultum Trebellianum. l. Mulier: Dicendum est potius fructibus hoc expēsum ferendum, quàm fidei commisso.

Alphænus de manumissionibus. l. Seruus: Sed si interea dum eum manumitteret, acceptum seruo retulisset, uideri peculij fuisse.

Floren. de pignoratitia actione. l. Cum & sortis nomine, & usurarum aliquid debeatur, ab eo, qui sub pignoribus pecuniam debet, qdquid ex uēditione pignorū recipiet, primū usuris, quas tūc deberi cōstat: deinde si qd superest, sorti acceptum referendum est.

Pomponius de peculio. l. Si mulier. Item si mulier creditori uiri fundū uendiderit, & tradiderit ea conditione ut emptor acceptam pecuniam uiro referat.

Papinianus: Qui potiores. l. Si prior, Vt primam tantum pecuniam expensam ferat.

Tit. Liuius ab urbe condita: Homines prope CCCC. pduxisse dicit, qbus sine fœnore expēsas pecunias tulisset.

Labeo de legatis. l. Qui concubinam: Quod acceptum in tabulis suis ex ea hæreditate retulisset.

Hircius in commen. Pecuniæ locupletibus imperabantur quas Longinus sibi expensas ferri non tantum patiebatur, sed etiam cogebat.

Ibidem: Sanatis uulneribus accersit oēs, qui sibi pecunias expensas tulerāt, acceptasq; eas iubet referri, quibus parum uidebat imposuisse oneris, ampliorē pecuniā imperat.

Ibidē: Sibi quod rapuerant, acceptū referebāt: quod interciderat, aut erat interpolatum, Cassio assignabant.

Liquet ergo quod dixi, Acceptum referre, id esse, quod in rationibus, in tabula uidelicet accepti describebatur, uel solutum esse ab aliquo, uel pro solutione admissum

& id esse ferre expensum, quod in tabula expensi nota batur quem debere stipulata pecunia, uel alia re contracta: & ut notis seculo nostro uerbis utar: Acceptum referre erat ad introitum quem facere creditorem: & expensum ferre, erat ad exitum facere debitorem. Quod declarat etiam Asconius Pedianus, cũ dicit: Expensum ferre, est scribere te pecuniam dedisse.

Id quoq; aduertendum est. Non solum dici pecuniam acceptam referri, aut expensam ferri, uerumetiam & alia quoque opera, ut infra.

Cicero in Ver. Rabonio opus inde acceptũ retulit.

Cælius Ciceroni: Mentio facta est de legione ea, quã expensam tulit C. Cæsari Pompeius.

Marcel. ad legem Iuliam repetundarum, lege, Lex Iulia: Illud quoq; cauetur, ne expensum feratur opus publicum faciendum, frumentum publice dandum, præbendum, apprehendendum, sarta tecta tuenda, antequam perfecta, probata, præstita legerint.

Iabolenus de supellectili legata .l. Qui uestem communem omnem, & res plurium generum supellectili expensum ferre solitus erat.

Plautus sine accepto posuit, quod pauci hactenus (ut arbitror) intellexerunt, cum in Asinaria dixit: Itaq; ob asinos relatum pretium Sauriæ numerari iussit seruo suo Leonidæ, id est, pretium acceptum relatum Sauriæ, q̊d in ratione accepti Saurię adscriptum erat ob asinos, numerari Leonidæ seruo iussit.

Cicero etiam acceptũ similiter omisit, cũ in Verrẽ dixit: Vt si hanc ex fœnore populo pecuniã nõ retuleris, red-(das societati.

Transitio Hactenus de ꝓprietate, uel de mõ dicẽdi eorũ uerborũ diximus, mox pauca de trãslatiõe dicem⁹.

Cato Ciceroni: Si tu, qua in re nihil fortuito, sed summa tua ratiõe & cõtinentia reipu. ꝓuisum est, dijs immortalibus gratulari nos, quã tibi referri acceptũ mauis, gau-(deo.

Cicero Attico: Te etiam atq; etiã oro, ut me totum tuendum suscipias: ut si hi salui erunt, quibus curæ sum, unà cum his possim incolumis esse, salutemq; meã beneuolentiæ tuæ acceptam referre.

Eidem: Vt ita diceret, se quod esset senator, quod ciuis, quod liber, quod uiueret, mihi acceptum referre.

Idem pro Cluentio: Voluit eum aliquid acceptum referre liberalitati suæ.

Idem pro eodem: Verum omnem tranquillitatem & quietem senectutis refert acceptam clementiæ tuæ. Plãcus Ciceroni: Quod sperãt, quod audent, omne Cæsari acceptũ referre possunt. T. Liuius ab urbe con. Nec senatui, sed familiæ Liciniæ acceptum referebant.

Id quoq; aduertendũ est, ut supra dixi, translationẽ quoq; fieri in uerbo expensum fero, dum aliquid male curat, ut Scæuola: Quæ in fraudem. l. Pupillus: Creditores suę negligentiæ expensum ferre debent.

ALIVS.

QVotiẽscunq; bonos autores legens, incurro in unũ aliquod ex his, quæ iamdudum colligo, eleganter dictis, totiens mihi uehementer gaudeo, ac quasi grandẽ aliquem nitidumq; unionem inuenerim, lætitia gestio: mox uarietatem eorũ considerans, eam uoluptatem mente melius concipio, quàm uerbis exprimo, aut in publicum profero, mirariq; nõ desino, cum illorum perfectissimorum uirorũ diuinitatem, tum multorũ barbariem, ac quasi oculis obductam caliginem, uidere licet uel ex his clausulis, quas infra scripsi: Aliud, aliter, cõtra, secus, iuxta, statim, proxime, par, æque, idem, simile, magis, pariter, quandoq; etiam comparatiuum, & aliis huiusmodi (non enim omnes collegisse me putem) quàm eleganter post se particulas, ac, atq;, ut, quã, & quanta uarietate obtineant. Quare uix cõsiderari potest, quã belle et quã diuerse, quamue apposite, & proprie iidem uiri disertissimi illis utantur. Igitur primum de Alio, cum particula ac, cõiuncto, mox de reliquis aliqua subiiciamus. *Alius ac*

Terentius in Phormione: Aliud mihi respõdes, ac rogo. Varro de re rustica: Armentarius non aliud, ac bubulcus. Cicero in Verrem: Ne alio mense, ac fas erat, comitia haberentur.

Idem Attico: Quod quidem agere si liceret, alio modo ac nunc agendum esset.

Idem de oratore: Poteſt enim non ſolum aliud mihi, ac tibi, ſed mihi ipſi aliud aliâs uideri.
Idem pro Marco Cælio: Lux denique longe alia eſt ſolis, ac lychnorum.
Idem pro Cor. Balbo: Quid ergo hi poſſunt aliud iudicare, ac iudicauerunt?
Idẽ de arte rhetorica: Aut ſi alia ratione, aut aliã ob cauſam ac dicet ſe reus feciſſe, demonſtrabitur eſſe factum.
Cæſar in comment. Qui longe alia ratiõe, ac reliqui Galli bellum gerunt.
Vatinius Ciceroni: Longe alia conditione ego ſum, ac cæteri imperatores.
T. Liuius ab urbe con. Aliã ſuã ac tranſfugarũ cauſam eſſe.

DE ALIO CVM PARTICVLA, ATque coniuncto.

Plautus in Pſeudulo: Illi ſunt alio ingenio, atque tu.
Teren. in And. Aliũ nũc cenſes eſſe me atque olim cũ dabã.
Idẽ in Eunu. Vereor ne aliorſum, atque ego feci, acceperit.
Varro de lingua latina: Poteſt enim eſſe Saturnus hic alia de cauſa dictus, atque in Sabinis.
Ci. pro Plan. Nec erit hæc alia ratio Plãco, atque Laterẽſi.
Idem Attico: Mihi uideris aliud tu honeſtũ, meque dignũ in hac cauſa iudicare, atque ego exiſtimem.
Idem pro Murena: Si aliud, atque exiſtimas.
Idem Lentulo: Non alius eſſem, atque nunc ſum.
Idem de oratore: Tantum & aliud eſſe atque hoc, & hoc ſine illo ſummum eſſe poſſe.
Idem pro Cluent. Si ipſe A. Cluentius ſententiam de iudiciis rogaret, aliam non diceret, atque ij dixerunt, quorum ſententiis Cluentium condemnatum eſſe dicitis.
Idem in Academicis: Cũ aliud agnoſceret, atque ſentiret.
Idem in rhetorica: Alio nomine illam rẽ de qua agitur, appellari oportet, atque aduerſarij dicunt.
Idem pro Aulo Cecinna: Longe alia ratione recuperatores ad agendũ hac actione uenio, atque initio ueneram.
Idẽ Terentiæ: Noſtro factũ eſſe negligentia, ut longe alia in fortuna eſſet, atque eius pietas ac dignitas poſtulabat.
Cæſar in commen. Docet longe alia ratione eſſe bellum gerendum, atque antea geſtum ſit.

Idem ibidem: Longe aliud sibi capiendum consilium, atque antea senserat.
Idem ibidem: Ac longe aliã esse nauigationem in conclu so mari, atq; in apertissimo oceano perspiciebant.
Sallustius in Catilina: Ad hæc quicunque aliarum partium, atq; Senatus erant, conturbari rempub. quam minus ualere ipsi malebant.
Cæsar in comentarijs: Aliæ sunt legati partes, atq; imperatoris.
Hircius in commentarijs: Neq; enim aliud ius esse Cappadociæ, atq; Armeniæ.
Ibidem: Si alia esset littoris Aegyptij natura, atque omnium reliquorum.

APPENDIX. C. Cæsar in Anticatone priore: Vno enim accepto, quem aliusmodi, atq; omnis natura finxit, suos quisq; habet charos. Hæc non hæbẽtur in exemplari Romano.
Cælius in primo: Neq; ipsi eos alij modi esse, atq; Hamilcar dixit. Vbi aduertendum alij esse, patrij casus, quemadmodum & alius, quod non solum masculino, uerumetiam in fœminino genere ostenditur.
Cælius in primo: Antequam Barcha perierat, alij rei causa in Africam missus.

DE PARTICVLA Similiter, cum ac, atque, ut, coniuncta. Cicero de natura deorum, Tu autem quid quæris? similiter facis, ac si me roges.
Idem in Philippica prima: Neq; uero illum similiter, atq; ipse eram, commotum esse uidi.
Idem de officijs: Similiter eos facere, qui inter se contenderent, uter rẽp. potius administraret, ut si nautæ inter se certarent, quis eorũ potissimum gubernaret.
Pau. de liberis &c̃. l. Filiusfamiliâs: Miles similiter ut paganus noĩatim à patre, aut hæres scribi, aut ex hæredatione debet.

DE PARTICVLA SIMILI, AC dissimili, cum atq;, & ac, coniuncta.

Plautus in Bacchidibus: Haud consimili ingenio atq; illic est. Terentius in prologo Phormionis: Ne simili utamur fortuna, atq; usi sumus.
Cicero pro G. Rabirio: Et similis uiri tu ulcisceris patris mortem, atq; ille persequeretur fratris sui?

Idem de finibus bonorum & malorum: Itaq; & similis erit finis boni, atq; antea fuerat.

Idem de lege Agraria: Hic tamen excipit Pompeium simillime, ut mihi uidetur, atq; in illa lege.

Idem Attico: Aut quiescendum quod non dissimile, atq; ire in Solonium, aut Antium.

Cæsar in com. Hortatur eos, ut simili ratione, atq; ipsi fecerunt suas iniurias persequantur.

T. Liuius ab urbe condita: Hæc sunt Tribuni consilia uestra, haud hercule dissimilia, ac si qs ex ægro, qui curari se fortiter passus, extemplo conualescere possit.

Ibidem: Similem pauorē inde fugamq; fore, ac bello Gallico fuerat.

Neratius de acquirendo rerū domino. I.

Quod in littore: Nec dissimilis eorum conditio est atq; piscium, & ferarum.

Tripho eodē titulo. I. Si is: Simile est atq; in hæreditate. & subdit: Nisiquid simile sit, atq; cum stipulatur?

item {atq; ut

DE PARTICVLA item, cum atq;, & ut, coniuncta. Varro de lingua latina, Analogia non item ea diffinienda, quæ dirigitur ad naturam uerborum, atq; illa quæ ad usum loquendi.

Idem de re rustica: Alij ad cursuram, alij ad prædam, non item sunt spectandi, atq; habendi.

Ibidem: Hosce item ut equulos, & educant, & aiunt.

DE COMPARATIVO cum ac, & atq; coniuncto. Cicero Attico, Mihi quidem uidetur diutius abfuturus, ac uellem.

Catul. Illi non minus, ac tibi pectore uritur intimo flamma, sed penite magis. Horatius:

Inachia langues minus, ac me. Idem:

His me consolor uicturum suauius, ac si

Quæstor auus pater, atq; meus patruusq; fuissent.

Plau. in Mercatore, Amicior mihi nullus uiuit, atq; is est.

Terentius in Andria: Non Apollinis magis hoc uerū atq; hoc est. Horatius:

Arctius atq; hedera procera astringitur ilex.

DE PARTICVLA SECVS, CVM ac, atq;, quam, coniuncta.

Plau.in Captiuis, Ne me secus honore honestes, quã ego Cicero de oratore, Me non multo secus facere, (te. cum de oratore disputem, ac facerem si esset mihi de histrione dicendum.
Idem ꝑ Lucio Murena: Non secus ac si meus esset frater.
Ibidem: Non dixi secus ac sentiebam.
Idem Attico: Velim domum ad tuos scribas, ut mihi tui libri pateant non secus ac si ipse adesses.
Idem pro Planco: Cuius ego salutem non secus, ac meam tueri debeo.
Idē de oratore: Sed paulo secus à me, atq; illo distributa.
Ibidē: Sed aliquãto secus, atq; in tradenda arte dici solet.
Idem de natura deorum: Quoniam cœpi secus agere, atq; initio dixeram.
Vergilius: Haud secus atq; alto in luco. Idem: Haud secus ac iussi faciunt.
Labeo de acquirendo rerum domino.l.Si epistolam: Non secus atq; incontinenti agro.

DE PARTICVLA ALITER, CVM ac, atq;, ut, coniuncta.

Plau.in Truculento: Sed lõge aliter est amicus, atq; amator.
Terentius in Adelphis: Nunquã te aliter atq; es in animum induxi meum.
Idem in Heautont. Aliter tuum amorem atq; est accipis: nam & uita est eadē, & animus erga te idem, ac fuit.
Varro de lingua latina: Aliter atq; in reliquis dicitur.
Idem de re rustica: De emptione aliter dico atq; fiet.
Idem: aliter quadrigariu sac desultor.
Ibidem: Nec multo aliter tuendum hoc pecus in pastu atque ouillum.
Idem de lingua latina: Hoc nunc aliter fit atq; olim.
Ibidem: Quædam aliter olim ac nunc.
Cicero de oratore: Vrbana etiam dissimulatio est, cũ alia dicuntur ac sentias.
Ibidem: Cum aliter sentias ac loquare.
Idem pro Publio Sylla: Torquatus rursus in me irruit, me accusat, ait aliter ac dictum est in tabulas publicas retulisse.

Idem in partitionibus oratorijs: Casu cum aliter cecidit, ac speratum & putatum sit.
Idem in Sallustium: Neq; eñ qui ita uiuit ut tu, aliter ac tu loqui potest.
Idem de oratore: Aliter dicenda, ac intelligerentur.
Idem de officijs: Aliter de illis ac de nobis iudicamus.
Cæsar in comment. Sed ratio ordoq; agminis aliter se habebat, ac Belgæ ad Neruios detulerant.
Ibidem: Coactus est aliter, ac superioribus annis exercitum in hybernis collocare.
Cicero pro Sexto Roscio Amerino, aliter causam agi, atque ille existimaret.
Titus Liuius ab urbe condita: Longe aliter patres, ac plebem affecere.
Cicero ad pontifices: Proinde quasi isti aut de Gn. Pom. aliter atq; ego existimo sentiant.
Ibidẽ: Dubitans, timens, hæsitans, omnia aliter, ac uos in monumentis habetis, & pronuntiarit & fecerit.
Idem de arte rhetorica: Aut aliter hoc in sermone, atq; in dicendo sit utendum.
Ibidem: Cum aliter quid accidit, atq; hi qui arguuntur, arbitrati esse dicuntur.
Idem de oratore: Mouent illa etiam, quæ coniectura explanantur longe aliter atq; sunt.
Idem pro Tito Annio Milone: Quamobrem iudices ut ad causam, crimenq; aliquando ueniamus, si neq; omnis confessio facti est inusitata, neq; de causa quicq̃ nostra aliter, ac nos uellemus à Senatu iudicatum est.
Idem in epistola ad Seruium Sul. Aliter cecidisse rem existimas, atq; opinatus sis.
Idem de finibus bonorum & malorum: Hic loquebatur aliter, atq; omnes sentiebant.
Idem Curioni: Sed aliter atq; ostenderam facio.
Idem ꝓ domo sua: Hæc hoĩes improbi ad quosdam uiros fortes longe aliter, atq; à me dicta sunt detulerunt.
Idẽ in Verrẽ: Qđ iste aliter, atq; ut edixerat decreuisset.
Paulus de rei uend. l. Pompo. Aliter atq; si certis religionibus possideatis.

Vlpianus de seruitutibus .l. Quotiens, Nihil agit aliter, atq; si cōcedas, mihi ius tibi non esse in fundo tuo.
Idem quando dies &c.l. Quanquam: Semel cedit dies aliter, atque si cui in menses singulos, uel in dies, uel in annos singulos, quid legetur.
Idem de hæredibus instit .l. Circa eos. Celsus lib. 25. ff. probat aliter, atq; probat in illa institutione.

DE PARTICVLA CONTRA, CVM ac, atq;, quam, coniuncta.

Contra { ac, atque, quam

Ci. pro Cornelio Balbo: Si deniq; aliqd quod nō contrà ac liceret factū diceretur, sed contrà atq; oporteret.
Idē de oratore: Vt contrà ac dicat accipi & sentiri uelit.
Idem in Verrem: Si hæc contra ac dico essent omnia.
Idē de finibus bonoꝝ & maloꝝ: Itaq; cōtra est ac dicitis.
Idem de diuinatione: Vides tamen omnia fere contra ac dicta sunt euenisse.
Idem in Philippica duodecima: Præsertim cum contra ac Deiotarus sensit uictoria belli iudicauerit.
Sallustius in Catilina: Vbi uidet Catilinam contra ac ratus erat contendere.
Cicero pro P. Sylla: Iam enim faciā criminibus omnibus pene dissolutis contra atque in cæteris causis fieri solet.
Idem in Catilinam: Iidemq; iusserunt simulacrum Iouis facere maius, & in excelsum collocare, contra atq; antea fuerat.
Idem in somnio Scipionis: Qui uersatur retro, contrario motu atque cælum.
Cæsar in comment. Qui contra atq; esset dictum prælium commisissent.
Ci. pro A. Cecinna: Miror te hoc in hac re alieno tempore, & contra quā ista causa postulasset, defendisse.
Idē ꝓ Cluentio: Generi sui cōntra quā fas erat, amorē capta.
Idē pro domo sua: Aut qd de uestro iure, aut religionē contra quā proposueram disputabo.
Idem de arte rhetorica: Summa imprudentia est, cum q contra quā scriptū sit, aliquid probare uelit.
Idem in Pisonem: Vt senatus contra quàm ipse censuisset, ad uestitum rediret.

Vlpianus de seruitutibus, quod ui, aut clã .l. Prætor ait: Si quis contra quã prohiberetur fecerit.
Idem, quod ui, aut clam. l. Si alius: Ait Iulianus, qui ante nuntiationis remissionem contrà quã prohibitus fuerit, opus fecerit.
proxime atque
DE PARTICVLA Proxime, cum atq;, cõiuncta.
Cic. Dolobellæ: Non possum ego non aut proxime atq; ille, aut etiam æque laborare.
DE PARTICVLA STATIM, ET confestim, cum atq;, quã, ut, coniuncta.
Marcellus de fidei commissarijs libertatibus. l. Cum fidei: Potest confestim ut fuerit alienatus petere.
Vlpianus de edilitio edicto .l. Aediles: Iudici eorũ statim atq; iudex factus est, omniũ rerũ officium incumbit.
Martianus de officio proconsulis. l. Oẽs, pconsules statim q̃ urbem egressi fuerint, habent iurisdictionem.
Paulus ad Senatusconsultum Velleianum. l. Debitrix: Quamuis statim atq; intercesserat mulier, competierat.
DE PARTICVLA Aeque, & perinde, cum ac, atq; ut, quã, coniuncta. Et primo de Aeq; ac.
Plautus in Stico: Scis tute facta uelle æque ac tu uelis.
Terentius in Andria: Quis miser æque ac ego?
Ci. Curioni: Cui charus æque sis, ac iucundus, ac fuisti patri.
AEQVE ATQVE.
Plau. in Aul. Pumex nõ æque aridus, atq; hic est senex.
Cæsar in com. Aequa feré latitudine, atq; ille congestus (ex materia.
Ci. pro Cluentio: Aeque post hac, atq; illum dictatorium gladium pertimescamus.
Idẽ pro Sexto Roscio Amerino: Aeque turpe atq; illud, de quo ante dixi.
T. Liu. ab urbe cond. Quos territos æque atq; hostes timebat.
AEQVE QVAM.
Plau. in Stico, Ridiculus æque nullus est, quã dũ esurit.
Idem in Aulularia, Nunq̃ æque patri nuncium lepidũ attulit, quã ego nunc meæ heræ nunciabo.
T. Liuius ab urbe condita, An est qui dubitet Tribunos plebis ullis iniurijs uestris, æque quàm munere pati um in plebem offensos esse?

AEQVE VT.

Cicero pro domo sua: Itaq; libentissime prædicabo Cn. Pompeium studio & autoritate, æque, ut unumquenq; nestrum pro salute mea laborauisse.

Idem Attico: Et simul quod æque ea quæ sunt, ut ea quæ certe futura sunt, uidere non possum.

Tibul. Nec tibi sit mea lux æque tam feruida cura,
Vt uideo paucos ante fuisse dies.

AEQVE ABSOLVTE.

Terentius in Hecyra: Aeque eadem studeant, uelintq; omnia.

PERINDE ATQVE.

Tit. Liui. ab urbe condi. Perinde atque capta urbe.

PERINDE VT.

Cicero pro Cluent. Nam perinde ut opinio est de cuiuscumq; moribus.

Ti. Liuius ab urbe con. Nec perinde ut maluisset.

Ibidem: Perinde ut eueniret res.

PERINDE QVASI.

Cicero pro P. Quintio: Atq; hæc perinde loquor, quasi ipso illo tempore, cum te prætor iussisset ex edicto possidere.

Idē pro T. Annio Milione: Hoc enī sæpe ab istis dicitur, perinde quasi Appius ille Cæcus uiam muniuerit.

Idē pro Cluent. Perinde quasi ego nō ab initio huius defensionis dixerim.

Idem pro eodem: Perinde quasi exitus rerum, non hominum consilia, legibus uindicentur.

DE PARTICVLA PARI, AC PAriter, cum ac atq; ut coniuncta.

Plau. in Menęch. Ecastor pariter hoc atq; alias res soles.

Idem in Aulu. Pariter moratē ut pater, auusq; huius fuit.

Cæsar in commentarijs: Pari spatio transmissus atque in Gallia est in Britanniam.

Cicero de natura deorum: Neque enim mihi par ratio cum Lucilio est ac tecum fuit.

Tiuius Liuius ab urbe condi. trucidant fœminas pariter ac uiros.

Idem Liuius ibidem: Nequaquam pari ad patienda ea robore ac Romani fuissent.

Ibidem: Amici pariter ac nunc subiecti, ac obnoxij uobis minus essemus.

Pro eo, atque

DE PARTICVLA pro eo, cũ atq;, coniuncta: quæ omittere nolui, tametsi à recentioribus dicta sunt.

Vlpianus de testamentis. l. Ad testium: Si quis ex testibus nomen suum non adscripserit, ueruntamen signauerit, pro eo est, atq; si adhibitus non esset.

Idem de noui operis nuntiatione. l. Prætor: Pro eo habendum est, atq; si nullo iure factum esset.

DE PARTICVLA in partem, cum atq; coniũcta.

Cæsar in cõ. In partem iuris, atq; ipsi erant receperunt.

DE PARTICVLA idem, cum ac, atq; coniuncta.

Plautus in Mostellaria: Eundem animum oportet mihi esse gratum, ut impetraui, atq; olim priusquam id extuli, cum illi subblandiebar.

Varro de lingua latina: Idem ac diceretur, aut hic lepus, & hic nemus.

Cato de re rustica: Pomariũ seminarium ad eundem modum, atque oleaginum facito.

Ibidem: Densas eodem modo componito, atq; spiram.

Titus Liuius de bello Puni. Ipsa re intellecturos nequaquam idem esse Syracusas, ac Leontinos oppugnare.

Vlpianus: Sicui plusquam per legem &c. l. Nisi dolus: Non eandem causam esse decem aureorum, quos annuos tibi testes Pompeiæ Crispinæ patronæ tuæ relictos proponis, atq; fuit alimentorum.

Hircius in com. Cum se inferiores eiusdem generis ac saporis aqua dicerent uti, atq; antea consueuerant.

Ibidẽ: Nõ oportere illũ eodẽ uti uestitu, atq; ipse uteret.

DE PARTICVLA iuxta, cum ac, atq; mecum, tecumq; coniuncta, & quandoq; absolute posita.

Varro libro secundo rerum rusticarum: Fœminas iuxta, ac mares habere solebat.

Cicero oratione qua gratias agit post reditum: Officijs iuxta ac si meus frater esset sustentauit.

Sallustius in Iugurtino: Præterea transfuersis itineribus,

quotidie castra mouere, iuxta ac si hostes adessent.
Plau. in Asinaria: Dixi tibi mater, iuxta mecũ rem tenes.
Idem in Aulu. Dixi tibi nunc, iuxta rem mecum tenes.
Sallustius in Catili. Nunc uero quo in loco res sitæ sunt, iuxta mecum omnes intelligitis.
Plautus in Persa: Iuxta tecum, si tu nescis, nescio.
Ibidem: Iuxta tecum æquè scio.
Sallustius in Iugurtino: Iuxta boni maliq́;, strenui & imbelles multi obtruncati sunt.
Ibidem: Neq; loco, neq; mortali cuiquam, aut tempori satis credere, ciues, hostes iuxta metuere.
Ibidem: Hyemem & æstatem iuxta pati.
Ibidem: Plebi, patribusq́; postq̃ inuidia decesserat, iuxta charus.
T.Li. ab urbe cond. Absentium bona iuxta atq; interemptorum diuisa fuerunt.
Ibidem: Trucidant inermes iuxta, atq; armatos.
Idem de bello Punico: Nauales socij iuxta effusi, ac si insulas prædarentur.
Idẽ ab ur. cõ. Iuxta hyeme atq; æstate, bella gerere posse.
Idem de bello Macedonico: Humanũ genus, uestrũ nomẽ imperiũq́; iuxta ac deos immortales iampridẽ intuet.

ALTER.

QVanta est in multis bonarum literarum inscitia? quã inepte deus bone, & ineleganter nonnulli dum se latine loqui putant, nouitatibus gaudent? Quis non dicit unum, & duo? Primum & secundum? ecquis non dicit uigesimoprimo die? semel & bis? At uidere licet, uel ex his, quæ subieci, quantum ab illa uera, germanaque Latina lingua defecerint, & quantum loquendi, dicendiq́; mutauerint genus: nam perfectissimo illo seculo, non unum & duo, sed unum & alterum, non semper primum & secundum, sed frequentius primum & alterum, non uigesimoprimo die, sed altero & uigesimo die: non semel & bis, sed semel & iterum dicebant. Qui uero dixerunt unum aut alterum significare, unum aut duo, uel unũ & alterũ significare, unũ & duo: uel de duobus unũ & alterũ semp dici, in eadẽ erroris naui uersati sunt: nã unus & alter modus erat pprius loquẽdi, unus aut duo nõ p-

prius, & unus aut alter, & primus & alter de duobus non semper, sed aliquando dicitur. Quandoq; uero alter & alter loco utriusq; dicebatur, ut infra melius uidebitur.
Terent. Venit unus & item alter.
Cicero Atti. Quid enim est tantũ in uno aut altero die?
Idem pro Aulo Cluen. Vnus & alter dies intercesserat, cũ res parum certa uidebatur: Et paulo post; Qui cum unũ iam & alterum diem desideraretur.
Ibidem: Habetur una & altera concio uehemens & grauis. Idem in Verrem: Rex primo nihil metuere, nihil suspicari, dies unus & alter, plures, non referetur.
Ibidem: Vnum & alterum mensem, prope annum, denique domi tuæ piratæ aliquo tempore capti sunt.
Ibidẽ: Tũ repẽte iste testes citari iubet, dicit unus & alter (breuiter.
Idẽ Appio Pulchro: Si quẽ tibi itẽ unũ alterum ue diem abstulerit.
Verg. Iamq; dies, alterq; dies processit.
Ouidius in Sap. Et sub ea uersus unus & alter erit.
Catul. Quam ueniens una atq; altera rursus hyems.
Horat. in sermon. Ducendus comes unus & alter.
Ibidem: Ne si uafer unus & alter.
Idem in Epist. Si uersus paulo concinnior unus & alter.
Tit. Liuius ab urbe cond. Vno aut altero abrepto.
Ibidem, Bellum in Sicilia iam alterum annum geritur.
Ibidem, Vni aut alteri militi.
Idem de bello Pun. Vno aut ad summũ altero pretio.
Idem pro Gn. Planco, quorum alter exercitum perdidit, alter uendidit, emptis prouinciis à Senatu, à repub. à bonis omnibus defecerant.
Idem pro Lucio Murena, Neque in uno aut altero ani-
Vlpianus de iudiciis. l. Nonnunquam, (maduersum est,
Post unum, uel alterum.
Idem de ædilitio edicto. l. Quis sit fugitiuus: Idem ait, nec eum qui ad fugam gradum unum, alterumue promouit, esse fugitiuum.
Idem de noui operis nunciatione. l. Stipulatio, Non si unum uel alterum cementum fuerit positum.
Alphenus de iudiciis. l. Proponebatur: Si unus aut alter,

Quo loco multi post illud Ciceronis diuinum seculum, deprauato dicendi genere fere semper dicunt primum & secundum. Veteres illi (ut diximus) plerunque primum & alterum dicebant.

Cato de re rustica, Prima est lenis, altera est crispa.

Cicero in Verrem, Alterum, tertium, quartum, permulta erant eiusmodi nomina.

Ibidem, Primo die testium tanto numero citato, alter dies amicis istius & defensoribus, tertius dies, sic hominē (prosterneret.

Idem pro A. Cluent. Vnum, alterum, tertium annum Saxia quiescebat.

Idem in Tusculanis, Primam posuit eam, de qua modo dixi, quæ orta esset ex præsentione reꝝ futurarum, alterā quā cepimus ex magnitudine commodorum.

Idem de natura deoꝝ, Vnus is modus est, de quo satis dixi, qui est susceptus ex præsentione reꝝ futuraꝝ, alter ex pturbatiōibus tēpestatū, tertius ex cōmoditate rerū.

Idem in secunda Philip. Proximo, altero tertio, deniq;, reliquis consecutis diebus. Horat. Mille talenta rotundētur, totidem altera, porro tertia succedant.

Videre etiam licet quāta sit uenustas in ijs dicendi modis, Alteꝝ tantū, tria tanta, sexcenta tanta, bis tanta.

Plau. in Epidi. Imo etiam si alteꝝ tantū perdundum est.

Idem in Bacchidi. Alteꝝ tantum auri non mercear.

Cic. de ora. Vt necesse sit partem pedis, aut æqualē esse alteri parti, aut altero tantum, aut sexqui esse maiorem.

Calistus de iure fisci. l. Non intelligit, Totum cum altero tanto cogitur soluere.

Scæuola de alimentis. l. Libertis, Eo amplius alterum tantum quantum in singulis in numero præter cibaria, & uestiaria, dari uoluit.

Titus Liuius ab urbe cond. Alterum tantum ex latino de (Ičtu adijciebatur.

Plautus in Trinummo, Tribus tantis illi minus reddit quàm obseueris.

Idem in Bacch. Sexcenta tanta reddam si uiuo tibi.

Idē in Pseudo. Quasi mihi nō sexcēta tāta soleāt credier.

Idem in Merca. Imo bis tanto ualeo quā ualui prius.

Idē de Amphit. Bis tanto amici sunt inter se quā prius.

Varro libro tertio rerum rust. Ea pars reddiderit eo anno bis tantum, quàm tuus fundus.
Hircius in comment. Accedebat prope alterum tantum.
Ibidem: Peditum ac leuis armaturæ quater tantis.
His subiiciam autoritates de modo dicendi, quem præposui de altero & uigesimo, & his similibus, quàuis deficiente iam prisco illo eloquentiæ candore, T. Liui. & eius æquales, ac illis succedentes, unum & uiginti quandoque etiam dixerunt. Sed primũ meliora, deinde de fece hauriemus, ut plane quod intersit discrimen appareat.
Cic. pro Cornificio: Liberalibus literas accepi tuas, quas mihi Cornificius altero & 20. die (ut dicebat) reddidit.
Idem pro Milone. Vbi particulam alter, postponit, cum superius eam præposuisset: Centesima lux est hæc ab interitu P. Clodij, & opinor altera.
Titus Liuius ab urbe cond.: Anno trigesimo altero, quàm condita Roma erat.
Idem tandem mutato aliquantulum dicendi genere, ibidem dixit: Vna & uiginti legionibus eo anno defensum imperium Romanum est.
Et ibidem: Signa unum & triginta capta. paulopost: Vnũ & triginta oppida ceperunt.
Idẽ seruauere elegãtissimi illi uiri in aduerbijs, semel, iterum, tertiũ, ut supra diximus: quo loco ineptissime dicunt, semel, bis, ter: uel semel, secundo, tertio.
Cic. in Bruto: Antistius Piso sæpe dicebat, minus sæpe Põponius, raro Carbo, semel aut iterum Philippus.
Idem de diuinati. Quod semel ille, iterumq; neglexit.
Ibidem: A senatu ludos illos iterum instauratos memoriæ proditum est.
Cicero de natura deorum: Venereum iaciat aliquando, nonnunquam etiam iterum, ac tertium.
Vlpianus de receptis arbitris. l. Labeo: Post causam semel atque iterum tractatam.
T. Liuius ab urbe con. Iulium ter, Virginium iterũ apud Macrum Licinium inuenio.
Ibidem: Iterum ac tertio uenisse tradunt.
Idem: de bello Punico: Ter perditæ patriæ sustinendum

crimen est, semel cũ defectionem inisti ab Romanis: ite rum cũ pacis cũ Annibale fuisti autor: tertiũ hodie cũ re stituẽdæ Romanis Capuæ mora atq; impedimẽtũ tu es.
Ille alter, frequenti in usu apud antiquos reperitur, parũ tamen hactenus obseruatum.
Ci. Att. De illo altero quẽ scribis tibi uisum eẽ nõ alienũ.
Eidem: De illo altero scio equidẽ uenire nunc nil posse.
Idem de oratore: Quid ille alter? quid petam præsidij?
Ibidem: Nam illud alterum genus quodquod est, temporibus, locis, reis definiunt.
Sallustius in Iugur. Adherbalem, omnesq; qui sub imperio Micipsæ fuerant, metus inuadit. in duas partes discedunt: Numidæ plures Adherbalem sequuntur, sed illum alterum bello meliores.
Ibidem: In diuisione, q̃ pars Numidiæ Mauritaniã attingit, agro, uirisq; opulentior, Iugurtæ traditur: illam alteram specie, quã usu potiorem, quæ portuosior & ædificijs magis exornata erat, Adherbal possedit.
Sed nota non semper dici, unum & alterum, uel primum & alterum, sed quandoq; dici, alterum & alterum, loco utriusq;, ut supra diximus.
Cicero de diuinatiõe. Cum duo quidam Arcades familiares iter una facerent, & Megarã uenissent, alterũ ad cauponem diuertisse, ad hospitem alterum.
Idem de natura deorũ: Non uides solem deũ esse lunãq;, quoq; alteq; Apollinem Græci, alteram Dianam putãt.
Ibidẽ: Ioues tres numerant, in Arcadia alteq; patre Aethere, alteq; patre Cælo, tertium Cretensem Saturni filiũ.
Idem de Tusculanis: Nam duæ sunt ex opinione boni, quarum altera Voluptas, altera Cupiditas.
Idem pro Publio Quintio: Quæ res in ciuitate duæ plurimum possunt, hæ contra nos ambæ faciunt in hoc tempore, summa gratia & eloquentia: quarum alteram C. Aquili uereor, alteram metuo.
Horat. Fraternis animis quicquid uolet alter & alter.
Cice. pro P. Sylla: Ita charus utrisq; est, atq; iucundus, ut non alteros demouisse, sed utrosq; constituisse uideat.
Idem pro Q. Ligario: Ergo hæc duo tempora carent cri-

mine, unum cum est legatus profectus, alterũ cũ efflagitatus à prouincia præpositus Africæ est: Tertium tempus est, quo post aduentum Vari in Africa restitit.
Idem pro Cluentio, Ille iterum, ille tertio auctionibus factis pecuniam dedit.
Ibidem, Quamobrem alteram partem causæ sic agemus, ut nos doceamus, alteram partem sic ut oremus.
Idem pro domo sua, Eijciuntur duo, quos uidere improbi non poterant, alter per honorem turpissimum, alter per honestissimam calamitatem.

ADEO.

PRinceps ille latinæ eloquentiæ Cicero, ac cæteri eius ætatis autores, ut reliquis omnibus ita elegantissime particula Adeo, usi sunt, quã præ cæteris obseruatione præcipua dignam, colligendã duxi. Cui ueteres illi coniunctionẽ Atq; preponentes, significare eã aliquãdo, potius, aliquando etiam, uoluerũt, ut infra aperte ostendit.
Ci. Seruio Sul. Sed aliquid atq; adeo multa afferũt de suo.
Trebonius Ciceroni, Nihil adolescente tuo, atque adeo nostro amabilius.
Cicero pro Plan. Insector, posco, atque adeo flagito.
Idem pro Cluentio: Clamore hominum de foro, atque adeo de ciuitate esse sublatum.
Idẽ ꝓ Roscio, Hoc cõsilio, atq; adeo hac amẽtia impulsi.
Idem in Verrem, Atq; adeo antequam de incommodis Siciliæ dico, pauca mihi uidentur de prouinciæ dignitate, uetustate, utilitate dicenda.
Idem in Catilinam, Crescit in dies singulos hostium numerus, eorum autem castrorũ imperatorem, ducẽq; hostium, intra mœnia atque adeo in senatu uidemus.
In eundem, Qui de huius urbis, atque adeo orbis terrarũ
Idem Atti. Cum Philotimo loquere, (exitio cogitant. atque adeo Terentiam habebis Idibus.
Idem in Ver. Domo eius emigrat, atque adeo exit: nam iam antea emigrarat.
Idem in eundem, Ex Sicilia discedendum, atque adeo fugiendum esse arbitretur.
Ibidem, Quę si magna, atque adeo maxima uobis uiden-

tur quã uarie & copiose dicantur expectare nolite.
Ibidẽ: Cũ magno detrimẽto, atq; adeo exitio uectigaliũ.
Ibidẽ: At quã legẽ corrigit iudices atq; adeo totã tollit?
Ibidem: Cum hæc essent ita constituta, Verres tot annis, atq; adeo seculis inuentus est, qui hæc non cõmutarit.
Plautus in Casina: Esurio, atq; adeo nunc haud parũ sitio.
Terentius: Memini, atq; adeo longum est expectare.
Plautus in Amphit. Imo præter me uenio, atq; adeo tu Blepharo iudex sies.
Idem in Casina: Dum mihi uolui, huic dixi, atq; adeo dũ mihi cupio perperam iamdudum hercle fabulor.
Titus Liuius ab urbe cond. Non petentem atq; adeo absentem etiam creatum credidere.

ALLEGARE, Legare, Ablegare.

Allegare, legare, ablegare, à multis improprie passim dicitur. Non enim uerbi proprietatem attendunt, sed uulgarem errorem persequuntur: nam cum autorem aliquem in rem suam adducere, aut citare uolunt, allegare illum dicunt, cum allegare sit, quasi in legationem quem rogatũ p paruis, priuatisq; causis mittere, Legare pro publicis, magnisq; rebus: Ablegare uero est fere in exilium eiicere, aut à conspectu remouere, ut infra patebit.

ALLEGARE.

Plautus in Epidi. Si allegassem aliquem ad hoc negotiũ.
Idem in Pseud. Pseudolus tuus allegauit hunc.
Idem in Casina: pater allegauit uillicum, qui posceret sibi istam uxorem, & subdit: Filius autem allegauit armigerum suum.
Idem in prologo Casinæ: Conseruatam uxorem, conser ui duo expetunt, alium senex allegat, alium filius.
Idem in Amphi. Aliquem hominem allegent, qui mihi aduenienti os ocillet probe.
Idem in Persa: Imo alium allegauero, qui uendat, qui esse se peregrinum prædicet.
Terentius in Andr. Te obsecro, ut non credas à me esse allegatum hunc senem.
Cicero Catoni: Extremum, inquit, illud est, ut quasi diffidens rogationi meæ philosophiam ad te allegem.

Idem M.Marcello. Si mihi tecum minus esset, quã est cum tuis omnibus, allegarem ad te illos, à quibus intelligis me præcipue diligi.

Idem pro Sexto Roscio Amerino: Nam statim Chrysogonus & ipse ad eos accedit, & homines nobiles allegat iis, qui peterent, ne ad Syllam adirent.

Idem in Philip. Cretensis iudex, isque nequissimus, quemadmodum ad hunc reus allegat?

Q. Cic. de petitione consulatus ad M. Tullium: Hi rogãdi omnes sunt diligenter, & ad eos allegandum est, persuadendúmque est iis, nos semper cum optimatibus de republi. sensisse.

Cic. in Verrẽ: Cum sibi omnes ad istum allegationes difficiles, omẽs aditus arduos, ac potius interclusos uiderẽt.

Ibidẽ: Primo necessarios istius ad eũ allegatos eẽ dicebat.

Ibidẽ: Petit à me Rabirius, & amicos allegat, facile impetrat.

LEGARE.

Sallustius in Iugurtino: Legantur tamen in Africam maiores natu, nobiles amplis honoribus usi.

T.L. de bello Mace. Consulẽ legari ad id bellum placuit.

Plautus in Amphitrione. Delegit uiros primorum principes, eos legat Telebois.

Cicero pro P. Sextio: Ne isti quidem, quos legatos non modo nullo senatusconsulto, sed etiam impugnante senatu, tute tibi legasti.

Idem ad Atticum: Me legatum iri non arbitrabar.

Idem ad eundem: Meam stultam uerecundiam, qui legari noluerim ante res prolatas.

Idem in Verrem utrunque declarat cum dicit: O dii immortales, quanta iste cupiditate, quantis allegationibus illã sibi legationem expugnauit?

Idẽ Aulo Cecinnæ: Cassium sibi legauit, Brutum Galliæ præfecit.

In Verrem: Centuripini Andronem Centuripinum legarunt ad Apronium.

ABLEGARE.

Plau. in Casina: Hinc adolescẽtẽ peregre ablegauit pater.

Terentius in Hecyra: Aliquo est mihi ablegandus, dũ pariat Philomena.

Varro de re ru. Pecus à prato ablegandũ, & omne iumẽtũ.
Cicero Attico, A fratris aduẽtu me ablegat.
T.L.ab urbe cond.Sub tẽpus pueros uenatum ablegauit.
Idem de bello Punico: Ablegandum eo, unde ad nos fama accedere non possit.
Ibidem: Deinde ubi ablegatum uelut de industria M. Marcellum uiderunt.
Ibidem: Nisi tota procul Sicilia ablegarentur.
Ibidem: Remotam in perpetuum, & ablegatam ab urbe, & ab repub.iuuentutem.
Ibidem: Ablegatione iuuẽtutis ad ueliternum bellum.
Idẽ de bel.Macedo.Orare ut se extra Italiã aliquò ablegarent.

AMPLIVS.

Amplius aduerbium est, quandoq; comparatiuum: Aduerbium tritum est, sed uidere licet quàm eleganter comparatiuo antiqui usi sint, in quo obseruandum est, eos quãdoq; ipsum comparatiuum non solum ablatiuo, sed etiam accusatiuo, quandoq; & nominatiuo sine particula quàm, iunxisse. Quæ & eiusmodi, qui sedulo obseruauerit, & scriptis suis intermiscuerit, paruo negotio elegans euadet.
Idem fecerunt de particulis: Plus, minus, abhinc.

DE PARTICVLA AMPLIVS, nominatiuo coniuncta.

Cicero pro Roscio Comœdo: Amplius sunt sex mẽses.
Idem in Ver. Cum enin Syracusis amplius centum ciues Romani cognosceret.
Cæsar in com. Inueniebat ex captiuis Sabin flumen à castris suis non amplius decẽ millia passuum abesse.
Hircius in com.genitiuo coniunxit, cum dixit:
Amplius duorum millium terga uertebant.
T.L.de bello Pu. Amplius populi fuerunt cẽtum uiginti.
Ibidem: Amplius sex millia hominum capta.

DE PARTICVLA AMPLIVS, accusatiuo coniuncta.

Cic.in Ver. Qui cum amplius cẽtum ciues Rõm. haberet ex cõuentu Syracusarum.
Idem ad Atticum; Qui ager, ut dena iugera sint, non am

DE PLVS, iuncta accusatiuo. plus acto

Cato in re rust. Ne plus q̄tuor digitos trāsuersos emineāt.
Cælius Ciceroni: Hic multum ac diu ludetur, atq; ita diu, ut plus biennium in his tricis moretur.
Vitruuius, Ita à pariete distēt, ut ne plus pateat palmum.
Idē, Disponāt inter se, ne plus spatiū habētes pedes binos.
Idem, Dum ne plus inter duos nodos alligationibus bi-
T.Li. de bello Macedo. Aberat acies (nos pedes distēt.
eorum paulo plus quingentos passus.

DE PLVS, iuncta nominatiuo. plus nto

T.L. de bello Mac. Plus quinquaginta hominū ceciderūt.
Ibidem, Paulo plus trecenta uehicula missa.
Idē de bello Pun. Hominum eo die cæsa plus duo millia.
Ibidem, Plus tamen duo millia hostium eo die cæsa.
Ibidem, Plus decem millia capta.

DE PARTICVLA Minus, nominatiuo, accusatiuo, & ablatiuo coniuncta, & primum de nominatiuo. Minus nto

Cicero in Verrem, Iussit ut quæ statuæ C. Verres ipsius & patris, & filij essent, eas quæstores demoliendas locarent, dum'q; eà demolitio fieret, senatores triginta non minus adessent.
T.L. de bello Pun. Minus duo millia hominū effugerunt.
Ibidem, Haud multo minus, quàm mille capta.
Idē, Hispani paulo minus mille hoīes pacti transtulerūt signa.

DE ACCVSATIVO.

Ibidem, Nunquam nix minus quatuor pedes alta iacuit.
Vitruuius, Aluei autem latitudo inter parietem & pluteum non minus sit pedes senos.

DE ABLATIVO.

Cicero pro Lucio Flacco, Ante pedes prætoris in foro expensum esse auri pondo centum paulo minus.
Cæsar in comment. Minus horis tribus millium pedū .15. in circuitu munitionem perfecerunt.
Ibidem, A millibus passuum minus duobus castra posue-
Vitruuius, Cum non minus tribus corijs fuerit (runt.
deformatum.

OBSERVATVM item est in aduerbio ab hinc, quādoq; ablatiuo, quandoq; accusatiuo iungi,

etiam illa quæ consenuisse uidebantur recrudescunt.
Idē Quinto fratri: Cum Sextius multis in tēplo Castoris uulneribus acceptis, subsidio Bestiæ seruatus esset.
Cæsar in cō. Cū circūuentus multis uulnerib⁹ acceptis ce cidisset.
Ibidem: Quorꝫ alter accepto uulnere occupatus per suos, pro occiso sublatus est. Vergilius:
Vulneraq́ꝫ illa gerens, quæ circum plurima muros
Accepit patrios. Idem:
Sed neqꝫ uim plumis ullam, nec uulnera tergo
Accipiunt. Oui. de Fastis:
Diffugiunt hostes, inhonestaqꝫ uulnera tergo
Accipiunt.
Ser. Sul. Ciceroni: Nunciauit M. Marcellum collegam nostrū post cœnæ tēpus à Publio Magio Chilone familiarí eius pugione pcussum esse, & duo uulnera accepisse: unū in stomacho, alterꝫ in capite secundum aurem.
Cic. pro Publio Sextio: Tribunum plebis uiginti uulneribus acceptis, iacentē moribundumq́ꝫ uidisti.
Idem pro P. Sylla: Accepit P. Sylla iudices uulnus uehemens & mortiferum.
Idē ꝑ Gn. Plācō: Cū pseuerantiam sententiæ suæ, non salutē reipu. retinuisset, tñ ob illā, quā illud uoluntariū uulnus accepit, iustissimos oīm Metellorꝫ constantia, & clarissimos triumphos gloriæ laude superauit.
T. L. ab urbe con. Vulnere accepto ægre à circūstantibus ereptus est. Ibidem: Multa uulnera accepta.
Idem de bello Punico: Sub caudis qua maxime mollis cutis uulnera accipiunt.
Ibidem: Cum multa Romani milites acciperent uulnera.
Idē ab urbe con. Plures uulnera accipiunt.
Ibidem: Plura accipiunt quàm inferunt uulnera.
Vlpi. de senatus cō. Syllaniano. l. Cū aliter: Aut alia uulnera isti acceperunt.

ACCIPERE plagam. *Accipere plagam*

Varro de re rust. Si qua in tonsura plagam accepit, eum locum alligat pice liquida.
Ci. Attico: Atqꝫ ille locus inductus est à me diuinitus, ne una plaga accepta P. C. conciderent.
Idem Tironi: maximam plagam accepit, quod is qui sum

mam autoritatem in illius exercitu habebat, Titus Labienus eius socius sceleris esse noluit.

Eidem, Nihil uideo quod sperandum putem iure, pręsertim, cum ea plaga in Asia sit accepta.

Idem de Fato, Eam plagam potius accipiam, quàm Fato omnia fieri comprobem.

Idē in Verrē, Tu inquā tantā plagā tacitus accipere potuisses.

ACCIPERE cladem.

Ti. Li. ab urbe con. Post acceptā proximę pugnæ cladem.

Ibidem, Ex insidiis prope magna accepta clade.

ACCIPERE iniuriam.

Cicero in Verrem, Nulla priuatim accepta iniuria.

Idem Quinto Fratri, Qui accepta iniuria illa spectacula

Cæsar in comment. Ne quā noctu oppida- (quærebat. ni à militibus iniuriam acciperent.

Plautus in Merca. Ad cœnam uocat, uenio, decumbo, acceptus hilare atque ampliter.

Idem in Cistellaria, Ita lepide, nitideq; in prandio accepisti apud te, ut semper meminerim, & subdit, Ita hodie hic acceptæ sumus suauibus modis.

Varro de lingua latina, Ita in prandio nos lepide, nitidé-

Idem de re rustica, Et me, absente patro (q; accepisti, no, hospitio accipiebat,

Ibidem, His omnibus ita acceptis, uel compositis, præcipua cura domini requiritur.

Cicero de ora. Ego uero atque hilare acceptus inquit.

Plautus in Amphitrione, Aduenientem hic me hospitio pugnæ accepturus est.

Ibidem, Familiaris accipiere faxo haud familiariter.

Vergilius, Accipit hospitio.

Cicero in somnio Scipionis, Post autem regio apparatu accepti sermonem in multam noctem produximus.

MALE acceptus.

Cicero in Verrem, Ephicrates homines multis uerbis male acceptos dimisit.

Ibidem, Male accipit uerbis Rabonium.

Lentulus Ciceroni, Exclusus enim Antiochia Dolobella, & in oppugnādo male acceptus, nulla alia cōfisus urbe,

Laodiceam, quę est in Syria ad mare, se contulit.

Hircius in commentarijs: Itaq; aduersarij male accepti, tum demum præsidia contulerunt.

Brutus Ciceroni: Recurri ad meas copiolas (sic enim eas uere appellare possum) sunt enim extenuatissimę, & inopia omnium rerum pessime acceptæ.

ACCIPERE conditionem.

Cæsar in com. Respondit non esse consuetudinem populo Romano, accipere ab hoste armato conditionem.

ACCIPERE detrimentum,

Ibidē: Quod detrimentū culpa & temeritate legati sit acceptū.

Cic. pro lege Manilia: Nā in cæteris rebus cum uenit calamitas, tum detrimentum accipitur.

Ibidem: Neq; eos quicquam aliud assequi classium nomine, nisi ut detrimentis accipiendis maiore affici turpitudine uideremur.

ACCIPERE dolorem.

Cicero pro domo sua: Accepi pontifices magnum, atq; incredibilem dolorem.

ACCIPERE beneficium.

Cicero de prouincijs consularibus: Sed non is solum gratus esse debet, qui accepit beneficium: uerumetiam is, cui potestas accipiendi fuit.

ASSIGNARE, TRIBVERE, ATtribuere, Adscribere.

PLeriq; post Ciceronem autores uerbum imputo dixerunt nouo, & commentitio uerbo. Antiquiores uero doctissimi, & clarissimi uiri, quos nunq̄ satis laudare possumus, non imputo, sed assigno, adscribo, tribuo, attribuo dicebant; ut infra patebit.

ASSIGNARE.

Cicero Aulo Cecinnæ: De quo quicquid detrahas, necesse est, aut infirmitati, aut inuidię assignetur.

Idē pro Tito Annio Milone: Nec postulaturi, ut si mors P. Clodij salus uestra fuerit, idcirco eam uirtuti Milonis potius quàm P. R. felicitati assigneris.

Idem ad Quintum fratrem: Improbitati, & sceleri meo potius quā imprudentiæ, misericordiæq; assignes.

Idem Attico, Si perturbatior est, tibi assignato.
Eidem, Quoquomodo uero se res habeat, nihil assignabis, nec patriæ, nec patri.
Idē in opere quod inscribitur Brutus, Hæc si minus apta uidentur huic sermoni Brute, Attico assigna.
Idem pro Caio Rabirio Posthumo, Nec uero id huiusmodi quisquam, sed tempori assignandum putauit.
T. Liuius de bello Macedo. Flens petijt ne unius amentiam ciuitati assignaret.

TRIBVERE.

Idem in Bruto, Peto à te, ut id non modo negligentiæ meæ, sed ne occupationi quidem tribuas.

ATTRIBVERE.

Idem de oratore, Hoc si tu cupidius factum existimas, Cæsari attribues.
Idem de natura deorum, At nonnunquam bonos exitus habent boni, eos quidem adscribimus, attribuimus sine ulla ratione dijs immortalibus.
Idem in Verrem, Quis istuc Apronio attribuebat?
Ibidem, Omnes id Verri tunc attribuebant.
Ibidem, Dicerem hoc totum mihi esse attribuendum iudices, si illi unquam à me hoc postulassent.
Ibidem, Vt alijs causam calamitatis attribueret.
Ibidem, Dico aut omnes extra culpam fuisse, aut si uni attribuenda culpa sit, in eo maximam fuisse.

QVAM.

QVam elegans est, & plenus Romani candoris hic quoque dicendi modus, quem pauci obseruare studuerūt, nam quis est nostrorum, qui nō dicat, Nouem annis postꝙ huc ueni, nouem annis antequā Romam essem ingressus? Qui modus loquendi, & si latinus dici potest, elegās tamen, & eruditi illius seculi dici non potest, quo seculo ita dicebant, Post nouem annos quā huc ueni, Ante nouē annos quā Romam essem ingressus. Et cum dicebant: Nouem annis ante, uel nouem annis post, raro subiungebāt quā, sed postponebant, ut infra colligetur.
Cato de re rust. Postridie, aut post diē tertiū, ꝙ lecta erit.
Ibidem: Post annum tertium quā seueris incendito.

Cicero Atti. Quatuordecim annis post, prætor est factus Tuditanus, quã consul Mumnius.
Idem de oratore lib. 2 Postero igit die, q̃ illa erant acta.
Idem contra Rullum: Cum multis annis post petijssent, quàm prætores fuissent.
Cicero filius Tironi, Aliquando uenerunt post diem quadragesimum & sextum, quã à nobis discesserant.
Cæsar in commentarijs: Post diem quartum, quã est in Britanniam uentum.
Catul. Smyrna mei Cinnæ nonam post deniq; messem quã cœpta est, nonamq; edita post hyemem.
Hircius in com. Post diem tertium, quã Africam attigit.
Asconi. Pedi. Post nouẽ deinde annos, quã sublata erant.
Idem, Post diem tertium, quã Cato est absolutus.
Idẽ, Post diẽ aũt quartum, quã postulatus erat Scaurus.
Idem, Post diem trigesimũ fere, q̃ erat Clodius occisus.
Idem, Ante sexdecim annos, quã hæc dicta sunt.
Idem, Post pauculos statim dies, q̃ inierat tribunatum.
Idem, Post septimum annum, quã Carthaginensibus bello secundo data est pax.
Idem, Hæc oratio dicta est L. Cæsare, & Figulo consulibus, post annum, quã pro Cornelio dixerat.
Idem, Ante annum, quã hæc dicerentur, acta est.
Paulus de Nautico fœnore. l. Fœnerator, Si nauis postea perierit, q̃ dies præfinitus periculo exactus fuerit.
Vlpianus de manumissio. l. Qui duos, Post annum quàm moriar liber esto. & subdit, Post annum, quã hoc testamentum factum fuerit.
Papinianus de peculio castrensi. l. Pater, Quod si filius post annum, quã militare desierit, iure communi testamento facto, uita decesserit.
Martianus de muneribus. l. Reus, Post annum, quã reus delatus est.
Scæuola de legatis in uxorem, Post annos complures, quã facit testamentum.
T. Li. uero, labente iam in deterius latino illo candore, absolute absq; aliqua particula post, utitur, ut ab urbe con. Septimo die, quã profectus erat in castra redit.

Ibidē: Lilybęū tertio die, q̄ profectus inde erat, rediit.
Ibidem: Tertiodecimo die, quàm profectus erat inde, Lilybęum reuectus.
Idem de bello punico: Octauo mense, quā cœptum oppugnari, captum Saguntum.
Idem ab urbe cond. Die. XX. quàm creatus erat, dictatura se abdicauit.
Ibidem: Quadringentesimo anno, quā urbs Romana cō dita erat, quinto trigesimo quā à Gallis recepta.
Idem de bello Macedonico: Altera die, quā à Brundusio (soluit.
Ibidē: Die tertio, quā petierant.
Ibidē: Anno trigesimo altero, quā condita Roma erat.

AMABO.

AMabo, quæ interiectio amantis est, poetæ illius singularis seculi quandoq; cum pronomine, interdum absolute, quandoq; non ad unum, sed etiam ad plures: oratores ꝟo, & q̄ solutā scripserunt orationē, lōge aliter usi sunt, ut Ama me, amabo te frequenter dicerent.
Plautus in Menęchmis: Amabo mi Menæchme.
Idem in Persa: Dic amabo.
Idem in Rudente: Quo amabo ibimus?
Ibidem: Ite inquam domum amabo.
Idem in Truculēto: Properate, afferte mensam amabo.
Idem in Mercatore: Amabo ecastor mi senex eloquere.
Idem in Menæchmis: Pallam illam amabo, quam tibi dudum dedi, mihi eam redde.
Idem in Sticho: Qui amabo pater?
Catullus: Amabo mea dulcis Isiphilla.
Cicero Cassio: Et amabo te, cum dabis posthac aliquid domum literarum, mei memineris.
Idem Attico: Nostra autem negotia, quoniam Romæ cōmoraris, amabo te explica.
Eidem: Amabo te, incumbe in eam rem, & ad me scribe.
Eidem: Ama me, non libenter uidi, sed modo succenset, modo gratias agit.
Eidem: Expecta amabo te.
Idem Quinto fratri: Amabo te mi frater, nisi uno meo facto & tu, & omnes mei corruistis.

Idē Atti. Sed amabo te, nihil incōmodo ualetudinis feceris.
Eidem: Macte, sed amabo te, perfice mihi totum negotium.
Idem Curioni: Sed amabo te, cura & cogita nihil noui, sed illud idem, quod initio scripsi.
Idem Quinto fratri: Amabo te, aduola, consolabor te.
Idem Attico: Cura, amabo te, Ciceronem nostrum.
Cælius Ciceroni: Amabo te, si quid quod opus fuerit Appio facies, ponito me in gratiam.
Ibidem: Amabo te, impera tibi, hoc curare soles libēter.

ABDO.

NEmo est fere, qui ignoret Abdere quid significet: modum tamē loquendi, quo eo uerbo doctissimi illi Romana lingua usi sunt, quotusquisq; est, qui norit? Aliqua uero, quæ sparsa multis in locis apud eos fluunt, sub oculos subijcere studui, ut sint legētibus pręsto ad imitandū.
Terentius in Hecyra: Rus abdidit sese.
Cicero Curio. Abdo me in bibliothecam, itaq; opera efficio tanta, quanta fortasse tu senties.
Idem Planco: Abdidit se in intimam Macedoniam, quo potuit longissime à castris.
Idem in Pisonem: Domum se abdidit, inde nocte intempesta crepidatus, ueste seruili nauem conscendit.
Idem pro Milone: Cum se ille fugiens, in scalarum tenebras abdidisset,
Idem Attico: In Aegyptum nos abdemus.
Ibidē: Vtar tuo cōsilio, neq; me Arpinū hoc tēpore abdā.
Dolobella Ciceroni: Si se ille abdiderit in classem.
Cæsar in com. Aut se in Menapios abderet.
Ibidem: Reliqui sese fugæ mandarunt, atq; in proximas syluas abdiderunt.
Idem: Finibus suis excesserant, suaq; omnia exportauerant, seq; in solitudinem ac syluas abdiderant.
Vergilius tamen, cum iam ætas illa aurea, quam suspicere non desino, prope obsolesceret, ablatiuo usus est, cū in Georgicis dixit:
Abde domo, nec turpi ignosce senectæ. Et æqualis eius T. L. ab urbē con, Se in suis, inqt, quisq; tectis abdiderunt.

Ibidem: Consules in priuato abditi.

ASPIRARE.

QVam parum notum est, & in usu positum occultiore significato uerbum Aspiro? quã eleganter, quàm apposite diuini illi latinitatis parentes eo usi sunt? quorum aliqua loca his subieci, ex quibus liquido nihil aliud aspirare intelligimus, quàm accedere, peruenire, assequi, attingere.

Varro in libro rerum rusticarum: Ad quæ granaria nulla aura humida è propinquis locis aspiret.

Cic. Trebatio: Subinuideo, inquit, tibi, ultro te esse accersitum ab eo, ad quem cęteri non propter eius superbiã, sed propter occupationem aspirare non possunt.

Idẽ in oratore: Ad eã laudem, quã uolumus, aspirare non possunt.

In eodem: Ex bellica laude aspirare ad Africanum nemo potest.

Idem Attico: Vectiũ in rostra produxit: eumq; eo loco cõstituit, quo Bibulo consuli aspirare non liceret.

Idem in Verrem. Quo classes sæpe conatæ, nunquam aspirare potuerunt.

Idem in Tuscula. Hæc etiam in equuleum conijciuntur, quo uita non aspirat beata.

Ibidẽ: Metrodorus occupaui, inquit, te fortuna, atq; cepi, oẽsq; aditus tuos interclusi, ut ad me aspirare nõ posses.

AFFECTVS.

AFfectus plerunq; longe aliud significat, quàm quod passim inuenitur: Affectus iniuria, affectus contumelia, affectus molestia. Sed interiore, ac reconditiore significato, id est, quod uitiatum, infirmum, ægrotum.

Cicero de orato. Affectus, inquit, senectute.

Idẽ Attico: Quẽ qdem Neapoli affectũ grauiter uideram.

Idem in Verrem: Nemo Agrigenti, neq; ętate tam affecta, neq; uiribus tam infirmis fuit.

Propert. Iuppiter affectę tandem miserere puellæ.

Cornelius Celsus: Vbi lien affectus est, intumescit.

Ibidem: At renes ubi affecti sunt, diu male habent.

Cæsar in commentarijs: Qui sunt affecti grauioribus morbis.

Ibidem: Neque affectum ualetudine filium exponere in terram patitur.

Ibidem: In corpore affecto.

Titus Liuius ab urbe con. Color imperatoris, quem affectum uisuros crediderant.

Ibidem: Corpora affecta tabo.

Ibidem: Vires corporis affectæ.

Ibidem: Affecti pleriq; principum.

Ibidē: Exercitū affectū prælio, ac uia nocturna excepere.

Ibidem: Affectæ ueienti bello reip. remedio fuit.

Papinianus ad legem falcidiam. l. In ratione: Qui moriente domino, ea ualetudine affecti fuerant, ut eos non posse uiuere certum esset.

Sed & eius uerbi est alius quidā secretior sensus, quo meo iudicio inchoare significet, ut

Cicero de prouincijs consularibus: Bellum affectum uidemus, & (uere ut dicam) pene confectum, sed ita, ut si idem extrema prosequitur, qui inchoauit, iam omnia perfecta uideamus.

Et in eodem: Nam ipse Cæsar quidem cur in prouincia commorari uelit, nisi ut ea, quæ per eum affectā sunt, perfecta reipublicæ tradat?

ADVERSARIA.

Operæpretium est non ignorare Aduersaria quæ sint, quo nomine antiqui illi multo aliter, ac uulgato sensu utebantur. Erant enim aduersaria, quantum colligere potui, libelli ratiocinatorum, in quibus primum rationes accepti, & expensi, negligenter & sine ordine scribebantur, mox in codicem diligentissime perscriptæ referebant. In qua re aduertendus est hic quoq; elegans dicendi modus. Nam referre in codicē, & in tabulas, dicebant uel nomina, uel pecunias, aut res alias, cum per ordinem, ut dixi, describebant. Secus cū in aduersarijs aliqua notabant, sine ordine, & in cōfuso, & negligēter id faciebāt.

Cic. in fragmento orationis pro Roscio Comœdo: Nō habere se hoc nomen in codice accepti, & expensi relatum confitetur, sed in aduersarijs patere contendit: Vsq; eo ne te diligis, & magnifice circūspicis, ut pecuniam nō

ex tuis tabulis, sed aduersarijs petas? Suum codicem testis loco recitare arrogantiæ est, suarum præscriptionum, & literarum aduersaria proferre non amētiæ est? Quod si eandem uim, diligentiam, autoritatemq; habent aduersaria, quam tabulæ, quid attinet codicem instituere, conscribere, ordinem conseruare, memoriæ tradere literarum uetustatem? Sed si quod aduersarijs nihil credimus, idcirco codicem scribere instituimus, quod etiam apud omnes leue & infirmum est, id apud iudicē graue & sanctum esse ducetur? Quid est ergo quod negligenter scribimus aduersaria? quid est quod diligenter conficimus tabulas? qua de causa? Quia hæc sunt menstrua, illæ sunt æternæ: hæc delentur statim, illæ seruantur sanctæ, hæc parui temporis memoriam, illæ perpetuæ existimationis fidem & religionem amplectuntur, hæc deiecta, illæ sunt in ordinem confectæ: Atque ita aduersaria in iudicium protulit nemo, codicem protulit, tabulas recitauit. Tu. C. Piso tali fide, uirtute, grauitate, autoritate ornatus, ex aduersarijs pecuniam petere non auderes. Et subdit: Quæro quampridem hoc nomen Fannij in aduersaria retulisti? & subdit: Cur tam diu iacet hoc nomen in aduersarijs? & subdit: Tu hoc nomen triennium amplius in aduersarijs iacere pateris?

AMO.

AMo te multum, Valde te amo. Modus hic loquēdi magnam affert latinitati gratiam, est enim candori illi Romano proprius, nec fuco aliquo inquinatus.

Cic. ad Atti. de municipijs: Quod mihi polliceris ualde te amo.

Ad eūdem: Te multum amamus, quod ea abs te diligenter, paruoq; curata sunt.

Ibidem: Multum te amo, quod respondisti M. Octauio.

Terentius: Ecquid nos amas de fidicina hac?

Cice. Attico, de Raduscalo Numeriano: Multum te amo.

ACQVIESCERE.

ET illud notaui, quod ab ijs, quos dixi, perfectissimis autoribus usurpatum est. Non enim (ut uulgus putat) Acquiescere cōsentire est, sed significat cum quadam animi uoluptate, quieteq; cōsistere in re aliqua, in qua prius

in dubio, aut folicitudine animus fuiffet, ficut Cic. & alij, quos fubieci clare oftendunt.

Ci. in epiftola ad Sulpitiũ: His uero tẽporibus habemus aliud nihil, in quo acquiefcamus, & fubdit,

Seruius quidem tuus in omnibus ingenuis artibus, imprimisq; hac, in qua me ego fcripfi acquiefcere, ita uer fatur ut excellat,

Ad eundem: Vt eius in bonis acquiefcam.

Et iterum: Literis tuis lectis aliquantulum acquieui.

Idẽ Attico: Acquiefco enim fcribens ad te, & legẽs tua.

Eidẽ: Interim uelim mihi ignofcas, quod ad te fcribo tã multa totiens, acquiefco enĩ, & tuas uolo elicere literas.

Eidem: Sed intererat enim ubi acquiefcerem.

Idem de amicitia: Viciffim autem fenes in adolefcentium charitate acquiefcimus.

Idem de diuinatione: Qui iam ætate prouecti, in noftris libris acquiefcunt.

Idem M. Varroni: Artes noftræ nefcio quomodo nunc huberiores fructus ferre uidentur, quã olim ferebant, fi ue quia nulla nunc in re alia acquiefcimus, fiue quia gra uitas morbi facit, ut medicinæ egeamus.

Idem pro rege Deiotaro: In tuo ore multuq; acquiefco.

ADeffe nihil aliud profecto eft, quã præfentem effe. Architecti tamen illi latinitatis nobiles, quandoque coram, uel præfentem, quandoque utrunq; ei uerbo addebant, quo firmius opus exurgeret. Adesse

Plautus in Moftel. Adfum præfens præfenti tibi.

Terent. Ac non quia ades præfens dico.

Cic. pro domo fua: Adeft præfens uir fingulari uirtute.

Idem in Anto. Coram aderit præfens tibi ipfe, & ille quẽ infimulas pugio refpondebit.

Idem de officijs: Ad id quod adeft, quodq; prefens eft, pau latim fe accommodat,

Idem in Ver. Adfunt homines ex tota prouincia nobiliffimi, qui præfentes uos orant atq; obfecrant iudices.

Idem Caffio: Fit enim nefcio quomodo, ut quafi coram adeffe uideare cum fcribo.

Vergil. Coram quẽ quæritis adfum Troius Aeneas.

laus cicer.

NOmine apposito, & aduerbio apposite, usi sunt autorum probatissimi quiq;, præsertim pater & eloquentiæ decus Cicero, quod perinde est, ac si dicamus, aptũ, accommodatum, apte, accommodate.
Varro de re rust. Galli appositi, sed maxime ad iumenta.
Ibidem. Maxime ad id pecus appositum.
Ibidem: Est enim quod eum inquinat locum appositum ad agriculturam.
Cicero Attico: Sed iam extrudimur, non à Planco: nam is quidem retinet, uerum ab ipso loco minime apposito ad tolerandum in tanto luctu calamitatem.
Idem in Verrem: Menses mihi tres cũ eripuissetis ad agendum maxime appositos.
Ibidem: Qui ita natus est, ita educatus, ita factus, & animo & corpore, ut multo appositior ad deferẽda, quàm ad auferenda signa esse uideatur.
Ibidem, Homo bene appositus ad istius auaritiam.
Idẽ de arte rhetorica: Dicere apposite ad persuasionem.

ADhærescere, tritum ubiq; & uerbum & significatum, sed non omnibus eius (ut dicunt) regimen notum. Accusatiuo enim præcedente præpositione quàm, datiuo frequentius iungit. Quæ res eo mirabilior est, quo uerbum id cum præpositione ad, quæ accusatiuũ requirit, componitur. Quod item fit persæpe in uerbis aggredior, adiungo, adeo, applico, aspicio, adrepo, & similibus.

ADHAERESCERE.

Plautus in Penulo, Ne ad fundas uiscus adhæresceret.
Cicero pro Publio Sextio: Ad columnam adhærescere.
Idem de finibus bonorum & malorum, Vt homines ad eorum saxa discendi cupiditate adhæriscerent.
Idem in academicis quæstionibus: Quasi tempestate delati, ad eam tanquam ad saxum adhærescunt.
Idem ad Pont. Ne in hanc tantã materiem seditionis ista funesta fax adhæresceret.
Idem de natura deorũ: Quot gña, quamq; disparia partim submersarũ, partim fluitantium & innantium beluarũ, partim ad saxa natiuis testis adhærentium?
Idem de oratore, Et ad genus id, quod quisq; uestrum in

dicendo probaret, adhærescerent.
Cæsar in commentarijs: Hæc casu ad turrim adhæsit.

AGGREDI.

Cicero de natura deorum: Tum Cotta, quia sic aggredi-or, inquit, ad hanc disputationem, quasi nihil unquam audierim de dijs immortalibus.
Idem pro P. Sextio: Tamen aggrediar ad dicendum.
Ibid. Non aggrediar ad illa maxima atque amplissima.
Idem de oratore: Cum ad causam sum aggressus.
Idem pro Cornelio Balbo: Priusquam aggrediar ad ius, causamque Cornelij.
Idem pro Lucio Flacco: Aggrediar iam ad singulas ciuitates.
Idem de legib. Prius quam aggrediamur ad leges singulas.

ADIVNGere, & accedere.

Terentius in Andria, Vt animum ad aliquod studium adiungant.
Idem in Eunucho, Accede ad ignem hunc, iam calesces plus satis.
Cicero in Philippica sexta, Cæsar se ad neminẽ adiunxit.
Idem de arte rhetorica, Ad eam causam, qua commotum peccasse dicet, poterit adiungere.
Ibidem, Postea ad id quod definieris factum eius, qui accusabitur, adiungere oportebit.
Idem in Topicis, Omnibus est ius parietẽ directũ ad parietẽ cõmunem adiungere, uel solidum, uel fornicatum.
Idem in Philippica quinta: Et Pompeius ad L. Syllæ maximum imperium, uictoremque exercitum accessit, Cæsar se ad neminem adiunxit.
Idem pro C. Rab. Adiungemus ad hanc labem ignominiamque mortis etiam Caij Marij nomen.

ADIRE.

Plautus in Asinaria, Ad me adi uicissim.
Idem in Trinummo, Tute ad eum adeas.
Idem in Menęchmis, Adibo ad hominem.
Terentius in Andria, Quid tibi uidetur, adeon ad eum?
Cicero pro lege Manilia, Qui omnium mentes eorũ, qui ad rempub. adeunt, maxime perspiciunt.

Idem pro Lucio Flacco; Ad quem adit?
Idem in Verrem: Sese à suis ciuibus hæc habere mandata, ut ad Verrem adiretur.
Ibidem: Cæteri hæredes adeunt ad Verrem.
Ibidem: Vt si uobis uideretur, adiremus ad eorum senatum.
Ibidem: Cum ad prætorem in ius adissemus.
Ibidem: Patri exacta ætate, & adolescēti filio adeundi ad illum miserum potestatem nunquam esse factam.
Ibidem: Aditum est ad libros Sibyllinos.
Ibidem: Homines tenues obscuro loco nati, adeunt ad ea loca, quæ nunquam antea uiderunt.
Idem pro Roscio Comœdo: Ad arbitriū hoc animo adimus, ut neq; nihil, neq; tantum, quantum postulauimus consequamur.
Idē pro Sextio Roscio Ame. Postremo isto hortatore ad Syllam legati non adierunt.
Cæsar in cōmentarijs: Vniuersi ad Cæsarē adierunt.
T. Liuius de bello Punico: Qui ad lacum Auerni adissent.
Idē de bello Macedonico: Scriba ad tribunos plebis adit.

APPLICARE.

Terentius in Andria: Hi se ad uos applicant.

ASPICERE.

Varro li. 2. rerum rusticarum: Simul aspicit ad me.
Ibidem: Fundanius aspicit ad scrofam.

ACCEDERE.

Varro de re rus. Docēt syluestria, ad quæ sator nō accessit.
Terētius in Phor. Volūtas uestra si ad poetā accesserit.
Ibidem: Si ad matris mammam non accedet.
Cic. pro C. Rabirio: Deinde uos Quirites, quorum potestas ꝓxime ad deorum immortaliū accedit, oro atq; obsecro.
Ibidē: Ad quē cū accessissemus, Axius Appio subridēs: Recipis nos, inqt, in tuū ornithona, ubi sedes inter aues.

ADREPERE.

Varro de re rustica, Ne mus aut lacerta adrepere ad colūbaria possit.

ACcipere eodem exemplo literas. Hic quoq; modus latine loquendi elegantissimus est, significatq; quod corrupto deprauatoq; dicendi genere, ferè apud omnes di-

citur eiusdē tenoris, uel duplicatas literas accipere, quæ barbaries ita inoleuit, ut propriū, uerumq; quē dixi loquendi modum nemo iam aut pauci agnoscant.
Cicero Cornificio, Hæc ferè ad eas literas, quas eodē exemplo binas accepi.
Idem Seruio Sulp. Licet eodem exemplo sæpius tibi huius generis literas mittam.
Eidem, Accipio excusationem tuam qua usus es, cur sæpius ad me literas uno exemplo dedisses.
Idem Trebatio, Quis solet eodem exemplo plures dare, quanquam sua manu scribit?
Idem Planco, Binas à te accepi literas eodem exemplo.
Brutus Cic. Eodē exemplo literæ à te mihi redditæ sunt.

ARTERIA.

Licet aliqui latinius arteriam quàm uenam dici putēt, autoritates tamen quas infra posui, opinionem eorum contra stare uidentur. Vena plerumque Arteria

Cicero de fato, Si cui uenæ sic mouentur, is habet febrē, & is febrem non habet. Ouidius de Ponto,
Et iam deficiens sic ad tua uerba reuixi,
Vt solet infuso uena redire mero. Ibidem,
Sæpe aliquem solers medicorum cura reliquit,
Nec spes huic uena deficiente cadit.
Idem in metamorphosi, Saliunt tentatæ pollice uenæ.
Persius, Tange miser uenam, & pone in pectore dextrā,
Nil calet hic.
Sabinus in epistola Paridis pro Helena,
Dumq; suo tentat salientem pollice uenam.
Vitruuius, Vti medicis & musicis, & de uenarū rhythmo & de pedum motu.
Corne. Cel. Si circa frontem intentæ uenæ mouentur.
Ibidem, Periculosissimum tum est, si uenæ quoq; ibi uehementer agitantur.
Ibidem, Vbi uenarum exigui imbecilliq; pulsus sunt.
Ibidem, Tum requirunt etiam quare uenæ nostræ modo submittant se, modo attollant.
Ibidē, Sed primo quidē die nullus humor dari debet, nisi subito sic uenæ conciderūt, ut cibus quoq; dari debeat.

Ibidem, Venis enim maxime credimus fallaciſſimæ rei.
Ibidem, Venas autem conſpectus medici mouet.
Ibidem, Si uenæ non æquis interuallis mouentur.
Ibidem, Vrina fallax, uena fallacior.

AT.

NOn caret magna elegãtia hæc quoq; particula at, quã uario modo uſos bonos illos autores reperimus. De qua & ſi aliqui non pauca dixerunt, ea nos uel declarare apertius, uel plura addere utile duximus.

Vergilius in principio libri, & capite uerſuũ illã locauit, At regina graui iãdudũ ſaucia cura, Vulnus alit uenis.

Quandoq; eſt execrationi præuia, ut idem,
At tibi pro ſcelere exclamat, pro talibus auſis,
Dĳ (ſi qua eſt cælo pietas, quæ talia curet)
Perſoluant grates dignas, & præmia reddant
Debita.

Terẽtius in And. At tibi dĳ dignum factis exitium dent.

Quandoq; optantis, ut Plautus in Perſa, At tibi dĳ omẽs bene faciant.

Aliquando geminata admirationem oſtentat, ut Plautus in Mercatore, At at meus hic quidem pater eſt.

Teren. in And. At at hoc illud eſt, hinc illæ lachrymæ.

Horatius aliquando imprecando exclamat, & interrogat, At ô deorum quiſquis in cælo regis terras, Et humanum genus, quid iſte fert tumultus?

Interdum cum admiratione laudat, uel uituperat interrogans, ut Terentius in Eunucho, Fucum factum mulieri, at quem deum?

Cicero pro domo ſua, At quæ dea eſt?

Idem Peto, Habuiſſes enim non hoſpitem, ſed cõtubernalem, at quem uirum? non eum, quem tu ſolitus es promulſide conficere.

Idem pro Aulo Cluentio, Vna mater oppugnat, at quæ mater? quam cæcam crudelitate, & ſcelere ferri uidetis.

Idem pro Tito Annio Milone, Itaq; anteuertit, at quo die?

Idem pro Publio Sylla, At quos uiros?

Idem pro Lucio Flacco, At quos teſtes?

Idem in Bruto, Cn. Pompeius Sexti filius, at quem numerum obtinebat?
Idē Attico, At quibus ꝟbis? & prorſus geſtis ampliſſimis?
Quandoq; orat Cic. pro domo ſua, At uidere hominis intolerabilem audaciam.
Idem in Verrem, At uidere hominis impudentiam, atque arrogantiam iudices.
Interdum ſimpliciter interrogat. Cic. In Verrē, At per deos immortales, quid eſt qđ de hoc dici poſſit?
Nonnunquam affirmat, ut Terentius in Eunucho, At diligenter, At maturé.
Quandoq; per ironiam quandam inducitur.
Cicero in Verrem, At mores commodi, quis contumacior? qs inhumanior? qs ſuperbior? At hæc ſine cuiuſq̄ malo, qs acerbior? qs inſidioſior? qs crudelior unquā fuit?
Quandoq; ſaltem ſignificat.
Cato de re ruſtica, Si non eodem die, at poſtridie.
Cicero Curioni, Noſtram ſuffragationem ſi minus potētem, at probatam tamen & iuſtam.
Idem pro Lucio Flacco, Si non propinquitatis, at ætatis ſuæ: ſi non hominis, at humanitatis rationem haberet.
Quandoq; idem quod ſed ſignificat.
Cic. pro Tito Annio Milone, Quid porrò quærēdum eſt? factum ne ſit? at conſtat, a quo? at patet.

ABESSE BIDVI.

ABeſſe bidui, non biduo, aut per biduum dicitur, idq; ſine alio uerbo coniuncto, licet ſubintelligatur itinere aut uia, ſed talis erat loquēdi modus.
Cic. Attico, Nos in ea caſtra ꝓperabamus, q̄ aberāt bidui.
Eidē, Hæc dictaui ſedēs in rheda, cum in caſtra proficiſcerer, à quibus aberam bidui.
Eſt hic quoq; modus loquendi apud ueteres, ut cum quid erant dicturi, quod arrogans uideri poſſet, quaſi excuſando dicerent, Abſit uerbo inuidia, id eſt, odium. nam quandoq; eo nomine inuidia nuncupatur.
T. Liuius ab urbe condita, Abſit uerbo inuidia, & ciuilia bella ſileant.
Ibidem, abſit inuidia uerbo.
Idem de bello Macedonico, Abſit uerbo inuidia.

ABESSE.

NOtæ significationis est Abesse, modus autem dicendi, qui ex eo uerbo procedit, non est prætereundus. Dicitur enim, Quid abest huic homini? Pleriq; autem mutato dicendi genere, dicunt: Quid deficit huic homini? uel: Quid deest huic homini?

Cic. p Cornelio Balbo: Quid abest huic homini? quod si adesset, iure hoc, & tribui, & concedi putaremus.

Idem de oratore: Quid huic abesse poterit de maxima rerum scientia?

ASSIGNARE.

ASsignare, præcipue agris conuenit, cum ij uel militibus, uel emptoribus, aut aliis iussu magistratuum, aut dominorum assignantur.

Cicero in Philip. secunda: Duo millia iugerũ campi Leontini Sexto Clodio rhetori assignasti, & quidẽ iniuria.

Idem Attico: Mihiq; ex agro tuo tantum assignes, quantum in eo corpore assignari potest.

Horat. Agros assignant, oppida condunt.

T.L. de bello Macedo. Agrum eis assignaret.

AD VERBVM, AD VNVM.

Ad uerbum, Ad unum: Id est, quod inepte dicunt, de uerbo ad uerbum, & usq; ad unum.

Cicero de finibus: Fabellas latinas ad uerbum de Græcis expressas, non inuiti legunt.

Idem de amicitia, De amicitia uero omnes ad unum idem sentiunt. Vergilius:

Iuppiter omnipotens si nondum exosus ad unum
Troianos, si quid pietas antiqua labores
Respicit humanos, da flammam euadere classi
Nunc pater.

ARBITRATV MEO.

Arbitratu meo frequentius dicebant, quã arbitrio meo. Nonnulli uero contrà, ut alia bona corrupere, ut frequentius arbitrio, quã arbitratu dicant.

Cic. de senectute, Eius disputationis sentẽtias memoriæ mandaui, quas in hoc libro exposui arbitratu meo.

Idẽ de legib. Concedũt, ut eum arbitratu meo diligam.

Idem Attico: Arbitratu meo uiuendi.

ADIICERE OCVLVM.

Adiicere oculum puellæ, eſt certo modo loquendi id, q̄d peruerſe dicitur, oculum in puellam dirigere.

Cicero in Verrem: Partim plane uidebant, adiectum eſſe oculum hæreditati.

ANimi cauſa, officij cauſa, uerbi cauſa, uerbi gratia, ualetudinis cauſa, honoris cauſa, & honoris gratia, exēpli cauſa, modi ſunt loquēdi, Romana elegātia referti.

Varro de re ruſtica: Honoris cauſa menſæ ſuæ die feſto dignetur adhibere.

Cicero pro Sex. Roſcio Amerino: Alterum in urbe ſecū honoris cauſa habere.

Plau. in Amphit. Nunc huc honoris ueſtri uenio gratia.

T.L. de bello Macedo. Honoris cauſa legatos mittere.

ANIMI CAVSA.

Plau. in Aſina. Sine me amare hunc unum Argyrippum animi cauſa, quem uolo.

Idem in Curcu. Dico me illo aduenisse animi cauſa.

Idem in Merca. Miſer, mihi amicum paraui animi cauſa.

Varro de re ruſt. Dic aliud genus ornithonis, qui animi cauſa conſtitutus à te, ſub Caſino fertur.

OFFICII CAVSA.

Titus Liuius ab urbe cond. Quæ officij cauſa ab domo proſecutæ fuerant.

Ibidem: Scipionem officij cauſa conuenerant.

VERBI cauſa, Verbi gratia.

Cicero de arte rhetorica: Verbi cauſa maieſtatem minuere, dicere aduerſarium maieſtatem minuiſſe.

Idem de Fato: Si quis, uerbi cauſa, oriente canicula natus eſt, in mari non morietur.

Idem in Academ. Verbi cauſa, tria pauca ſunt, an ne? & ſubdit: Sinautem uſq; ad nouem uerbi gratia.

Idem de finibus: Verbi gratia, propter uoluptatem.

EXEMPLI CAVSA.

Cicero de officijs: Exempli cauſa ponatur aliquid, quod pateat latius.

AVTEM.

Autem

PArticula Autem, interiore significato, quæso doctissimi quiq; attendite, permulcebit enim aures, & illis iucundissimo ueluti cantu pruriet.

Cicero Attico: Quod ad te scriptum est à Cincio de Statij sermone, in quo hoc molestissimum est, Statium dicere à me quoq; id consilium probari, probari autem? de isto hactenus diximus.

Eidem: Quid tandem isti mali in tam tenera insula non fecissent? fecissent autem? imo quid ante aduentum meum non fecerunt?

Eidem: Sed ferendus tibi in hoc meus error, ferendus autem? imo uero etiam adiuuandus.

Eidem: Et si intelligis quã meã sit scire & curare quid in repub. fiat, fiat autem? imo uero etiam quid futurũ sit.

QVam elegantes dicendi modi ad extremum, à principio, ab initio, à primo, quandoq; absolute sine præpositione, principio, initio, primo, ab illis ueteribus introducti sunt, quorum loco incuria postea multã barbariem suppleuit.

A PRINCIPIO.

Cicero Attico: Sed ego à principio cum diuinare de belli diuturnitate possem.

Eidem: Sed hæc à principio tibi præcipiens quantum profecerim, non ignoro.

Eidem: Nosmet ipsi, qui Lycurgei à principio fuissemus quotidie demitigamur.

Eidem: Ac uellem à principio te audisse.

AB INITIO.

Eidem: Quod tibi esse & antiquissimum, & ab initio fuisse, ut primum Asiam attigisti, constante fama, atque omnium sermone celebratum est.

A PRIMO.

Eidem: Nec uero ille urbem reliquit, qui eam tueri non posset, nec Italiã, quod ea pelleret, sed hoc à primo cogitauit, omnis terras, omnia maria mouere.

Ibidẽ: Tuas nũc epistolas à primo lego, hæ me paulum recreãt.

Eidem: Vtinam à primo tibi esset uisum.

Idẽ de fini. Nũc ꝙ o à primo qdem mirabiliter occulta na-

tura est.

PRINCIPIO.

Idem de officiis: Principio generi animantium omni est à natura tributum.

Verg. Principio cælum, & terras, camposq; liquentes.

INITIO.

Cic. Attico: Cũ id mihi præpositum initio non fuisset.

Eidẽ: Me adhuc hæc duo fefellerunt, initio spes compositionis,

PRIMO.

Terentius in Hecyra: Nec illi credebam primo.

AD EXTREMVM.

Cicero Attico: Illud te ad extremum & oro, & hortor.

Eidem: Aiebat illum primo sane diu multa, ad extremũ autem manus dedisse.

Eidem: Addidit ad extremum cum iam dimissa concione reuocatus à Vatinio fuisset, se audisse à Curione his de rebus conscium esse Pisonem generũ meum.

Eidem: Cui consuli non animus ab initio, non fides ad extremum defuit.

Horat. Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.

ALIENVS,

ALienus est idem quod extraneus, sed incuria factum est, ut extraneo solo multi utantur.

Alienum uero pene ab omnibus præteritur.

Teren. in Hecy. Cum eam prosequitur alienus puer.

Idẽ in Heauton. Ne istuc inducas in animum tuum, alienum esse te.

Ci. Attico: Neq; utar meo chirographo, neq; signo, si modo erũt eiusmodi literæ, quas in alienũ incidere nolim.

In eo significato est, quod Plautus in Amphitrione dicit: Certe ædepol me alienabis nunq̃, quin noster siem.

ACVTVM.

NOn id est tantummodo acutum, quod uulgo putant, cuspide fastigatum, ut punctim cedat; Sed acutum etiam, id est, quod in aciem cæsim attenuatur. Acuere enim ferrum, est ita concinnare, ut acie bene incidat: non solum cæsim, sed etiam punctim.

Retusum est, qđ uel cuspide, uel acie usu nimio, uel alio casu perstricta hebetatur.

Plautus in Epidico: Acutum cultrum habeo.
Cicero de diuinatio. Aliæ agrorum partes quæ acuta ingenia gignant, aliæ quæ retusa.
Idem in Tuscu. At uocem citharœdi non audiunt, ne stridorem quidem serræ cum acuitur.
Vergilius: Ferrum acuunt portis.
Idem in Geor. Carduus & spinis surgit paliurus acutis.

AGERE INIVRIARVM.

AGere iniuriarum, & hic elegans modus prope desertus euocandus est. Id enim dicebatur cum quis pro acceptis iniurijs aliquem postulabat, & coram iudice iniuriarum causam agebat.
Cic. in arte rheto. Agit is cui manus præcisa est iniuriarum.

AGERE ad præscriptum.

Agere ad præscriptum, modus est loquendi perelegans, quo id significatur, quod agere secundum imperiū, aut datam legem.
Cæsar in com. Alter omnia agere ad præscriptum: alter libere ad summam rerum consulere debet.

ANIMADVERTI.

ANimaduertere actiuum à multis obseruatum: Passiuū uero, quoniam omissum est notandum duxi.
Cæsar in com. Animaduersum est uitium munitionis.
Ibidem: Terrore hominum animaduerso.
Ibidem: Hac re animaduersa, Cęsar iubet signa conuerti.
Ibidem: Qua re animaduersa, Ambiorix pronuntiari iubet, ut procul tela conijciant.

ATTRECTARE.

ATtrectare de sacris præcipue dicitur.
Vergilius:

Tu genitor cape sacra manu, patriosq; penates,
Me bello ex tanto digressum, & cæde recenti,
Attrectare nefas.

T. L. ab urbe con. Quod signum more uetusto, nisi certę gentis sacerdos attrectare non esset solitus.

ANIMO præsenti.

ANimo præsenti modus est loquēdi, cum non ignaue, sed accurate & sedulo quid agitur.

Terentius in Eunu. Animo hæc præsenti ut dicas.
Asconius Pedi. Animaduertitur sensibus præsenti animo utentibus.

ADSCRIBERE.

ADscribere nō est (ut aliqui putāt) iuxta scribere, sed aliquid addere, uel subiungere ad id quod scriptum sit.
Cicero Attico: Sed cum id ad me Tullia scribat orans, ut quid in Hispania geratur expectem, & semper adscribat id uideri tibi.
Idem Ruffo: Illud me non animaduertisse moleste ferrem, ut adscriberem te in phano pecuniam iussu meo deposuisse. & paulo post: Non adscripsi id quod tua nihil referebat, ego tamen adscripsisse mallem id quod te uideo desiderare.
Idem Attico: Terentia tua magnos articulorum dolores habet, & te sororemq; tuam, & matrem maxime diligit, salutem q; tibi plurimam adscribit. adscribere salutem

BENE uertat, Male uertat.

MOdus est loquendi optantis, uel imprecantis, id est, orare, ut res bene, uel male cadat.
Plautus in Aulularia: Quæ res recte uertat, mihiq; tibiq; tuæq; filiæ.
Idē in Captiuis: Quæ res bene uertat mihi, meoq; filio.
Ibidem: Istud dij bene uertant.
Verg. Hos illi (quod nec bene uertat) mittimus hœdos.

BARBARVM.

CVm Græci Barbaros (Festo autore) omnes præter se ipsos dicant, loca, quæ infra notaui, aliter accipienda sunt, atq; ab plerisq; interpretibus accipiuntur. Barbarum enī id significat, quod alienū, peregrinū, externū.
Plau. in Asinaria: Nomen huic Græce Onagos est fabulæ: Demophilus scripsit, Marcus uertit barbare.
Idem in Trinummo: Nam nomen Græce huic est thesauro fabulæ, Philenio scripsit, Plautus uertit barbare.
Horat. Sonante mixtum tibijs carmen lyra,
Hac Dorium, illac Barbarum.
Idem: Græcia Barbariæ lento collisa duello.

CADERE BENE, MALE, OPPORtune, & Commode.

BEne & male cadere, opportune, & commode cadere, & cadere absolute, modus est loquendi, cuius loco à multis dicitur Bene & male succedere, siue accidere.

Cicero Attico: Cecidit belle.

Ibidem: Quod si auderem Athenas peterem, sane ita cadebat ut uellem, nunc & nostri hostes ibi sunt, & te non habemus.

Idem de orato. Sed hoc tamen cecidit opportune.

Ibidem: Hoc loco Sulpitius, insperanti mihi, inquit, & Cottæ, sed ualde optanti utriq; nostrum cecidit.

Idem in Verrem: Hoc adhuc percommode cadit.

Cæsar in com. Vbi tantos suos labores & apparatus male cecidisse uiderunt.

BENE AVDIRE, Male audire.

MAle audire non est (ut uulgus putat) qui obtusas aures habens, male audit, nec econtra Bene audire est, qui liberas habet ad audiendum aures. Verum is qui de se male, uel bene, aut rumorem de se malum, aut bonum spargi percipit.

Teren. in Phor. Bene dictis si certasset, audisset bene.

Ibidem: Si herum insimulabis auaritiæ male audies.

Idem in Hecyra: Sine me hoc effugere obsecro uulgus, quod male audit, mulierum.

Cic. Attico: Nonnulli amici Appij ridicule interpretant, q me idcirco putāt bñ audire uelle, ut ille male audiat.

Idem in oratore: Non quo libenter male audiam, sed quia ego causam non libenter relinquo, nimium patiens, & lentus existimor.

Ibidem Cum Quintus Opimius consularis, qui adolescentulus male audisset, festiuo homini Egilio qui uideret mollior, nec esset, dixisset: Quid tu Egilia mea quando ad me uenis cum tua colu & lana? nō pol, inquit, audeo, nam me ad famosas uetuit mater accedere.

Idem in Ver. Quæ Romæ magna est infamia, pretio accepto edixeras, ea sola te, ne gratis in prouincia male audires, ex edicto Siciliensi sustulisse uideo.

Idem de finibus: Esse hominis ingenui, & liberaliter educati, uelle bene audire à parentibus.

BELLE HABERE, Bene multi, Bona pars. Bono esse, Multo mane, Bene mane,

Obseruare Latini omnes debent, & qui latinitatis studiosi sunt, uel minima quæq; eorum, quæ Cicero & eruditissimi illi Ciceronis æquales in operibus suis scripta reliquerunt, qualia sunt belle habere, bene multi, bona pars, bono esse, multo mane, bene mane.

Cicero pro Lucio Murena: Posthumus obuiam cum bene magna caterua sua uenit.

Idem de orat. Habetis sermonem bene longum. bene longū

Idem Attico: A Curione mihi literæ bene longæ.

Cassius Ciceroni: Classis bene magna.

Asinius Pollio Ciceroni: Habet inermes bene multos.

Dolobella Cic. Terentia minus belle habuit, sed certum scio iam conualuisse eam. belle haber

Cicero de orat. Aiebat bonam partem sermonis in hunc diem esse dilatam. Bona pars

Ouidius in Fastis:

Pars bona montis erat.

Cic. Atti. Ad eum septimo Idus literas dedi bene mane.

Eidem: Binas quidem tuas Beneuenti accepi, quarum alteras Fesulanus multo mane mihi dedit.

Hircius in commentarijs: Bene magna comparata manu prouinciam uastare cœpit.

Ibidem: Bene magna multitudo.

Ibidem: Bene magnum tempus consumpserunt.

Ibidem: Bene multis uulneribus affecti.

Ibidē: Nostri ex humili cōualle bene longe sunt digressi.

BONI CONSVLE.

Boni consule, modus loquēdi ueterum illorum, id significat, quod Bonum iudica. Perfecti enim illi latinitatis principes iudicare, consulere dicebant, ut si dicas: Rogo boni consulas, id sit, quod rogo bonum iudices.

Ouidius de Ponto:

Vt tamē hoc ita sit, munus tua grande uoluntas,
Ad me peruenit, consuluitq; boni. Ibidem:
Quæ q̄q̄ misisse pudet, quia parua uidentur,
Tu tamen hæc quæso consule missa boni.

CAPVT.

INficiari nemo etiam mediocri ingenio audeat, esse modum quendam loquendi, qui linguam latinam à Barbarie distinguat. Nam uerba, ac uocabula quid per se, & singillatim significent, innumeri Grammatici copiose differuere. Sed qd ijs cõiunctis, cõposita oratiõe, usitato more loquẽdi, modus in ueterib⁹, ac pfectis autorib⁹ obtinuerit, nemo hactenus (qd' sciam) plane considerauit. Caput cũ illud est, caput cœnæ, caput & origo, caput malorum, caput factionis, & capiti tuo, quod genus execrationis est, & huiusmodi boni autores per translationem mira cũ iucunditate suis scriptis interseruerunt.

capiti tuo

Plautus in Penulo: Capiti uestro istud quidem.

Vergil. Capiti cane talia demens Dardanio, rebusq; tuis.

Idem: Dij capiti ipsius, generiq; reseruent.

Cælius Ciceroni: Te ad nonum Calendaр Iunij Subrostrarij (quod illorр capiti sit) dissiparant perijsse.

Plautus in Merca. Ad capita rerum peruenias.

caput Idem in Asinaria: Ego caput huic here argento fui hodie reperiundo.

caput illud est Cicero M. Marcello: Caput illud est, si ista uita tibi commodum esse uideatur.

Idem Seruio Sulpi. Caput illud est, ut Lysonem recipias in necessitudinem tuam.

Idem Attico: Caput illud est, quod scis.

Eidem: Quarum literarum erat caput, Aquiliam nouercam non esse laturum.

Eidem: Quod caput est ipsum non noui.

Idem de diuinatio. Sed quod caput est, cur isto modo iam oracula Delphis non eduntur?

In Philippica secunda: Caput autem literaр sibi cum illa mima posthac nihil futurum.

Idem Bruto: Caput autem est hoc, quod te diligentissime percipere, & meminisse uelim.

Idẽ in officijs: Caput aũt est in omni procuratione negotij, & muneris publici, ut auaritiæ pellatur etiã mini- (ma suspicio

Idem in Verrem: Et quod caput est rei frumentariæ campus Leontinus.

Idem in Tuſcula. Negauit ſe iure illo nigro, quod cœnæ caput erat delectatum.

Cic. pro T. Annio Milone, Quid quod caput audaciæ eſt?

Idem, Qua ſenatui gratias agit poſt reditũ ſuum, cũ pręclarum caput recitaretur.

T. Liuius ab urbe con. Cum caput rerum omnium in omĩ hoſtium equitatu Maſiniſſam fuiſſe ſciret.

CAPITE aperto, capite obuoluto.

T. Liuius de bello Punico, Capite aperto eſt ductus.

Ibidẽ, Obuolutum caput eſt.

Idem ab urbe cond. Caput obuoluito, infelici arbori reſte ſuſpendito.

CVM.

QVIS erit qui legens quas infrà ſcripſi autoritates de clauſula cum, quẽadmodum præcellentis ingenij uates illa uſi fuerint, quando tẽpus ſignificare uoluerunt, non ſupra modum oblectetur, mihiq; arrideat, qui eas primus (ut opinor) notaui, & undiq; decerptas, quaſi in aceruum congeſſi.

Plautus in Tru. Iã biennium eſt cum mecũ eſſe ille cœpit.

Ibidem, Illi quidem haud diu eſt, cum dentes exciderunt.

Idem in Perſa, Nondum ſex mẽſes Megaribus Huc eſt cũ commigrauit.

Idem in Moſtel. Quia ſeptem menſes ſunt, cum in haſce ædes pedem nemo intro detulit.

Idẽ in Menęc. Plus triginta annis natus ſum, cũ ego interea loci nunq̃ quicquã facinus feci peius, neq; ſceleſtius.

Idẽ in Bacch. Iã aderit tempus, cum ſeſe etiam ipſe oderit.

Terentius in Heauton. Si unquam ullum fuit tempus mater, cum ego uoluptati tibi fuerim.

Idem in Adelphis, Videre uideor iam illum diẽ, cum hinc egens profugiet aliquò militatum.

Idem in Hecyra, Hunc uidere ſemper optaui diẽ, cum ex te eſſet aliquis, qui te appellaret patrem.

Cic. pro Lu. Murena, Qui locus eſt iudices? quod tempus? quæ dies? quæ nox? cum ego non ex iſtorum inſidijs, ac mucrônibus, non ſolum meo, ſed multo etiam magis diuino conſilio eripiar, atq; euolem?

Idem Caſſio, M. Fabium, quod mihi amicum tua commẽ-

datione das, nullum in eo facio questum. Multi em̃ anni sunt, cum ille in ære meo est, & à me diligitur.
Idem de oratore, Iam anni propè quadringẽti sunt, cum hoc probatur.
Idem Attico, Vtinam illum diem uideam, cum tibi gratias agam, quod me uiuere coegisti.
Eidẽ, Eandẽ uirtutẽ istam, ueniet tp̃s, cũ grauiter gemes.
Idem pro Tito Annio Milone, Erit illud profectò tempus, & illucescet aliquando ille dies, cum tu salutaribus (ut spero) rebus tuis, sed fortasse motu aliquo communium temporum, qui quàm crebro accidat, experti debemus scire, & amicissimi beneuolentiã, amicitiam, & grauissimi hominis fidem, & unius post homines natos fortissimi uiri magnitudinem animi desideres.
Idẽ Attico: Triginta dies erãt ipsi, cũ dabã has literas.
Idem Cæsari, Aliquot enim sunt anni, cum uos duos elegi, quos præcipue colerem.
Idem Attico, Vtinam eum diẽ uideam, cum ista oratio ita libere uagetur, ut etiam in Sicæ domum introeat.
Idem pro eodem, Dies nondum decem intercesserant, cũ ille alter filius infans necatur.
Ibidẽ, Vnus & alter dies intercesserat, cum res parum certa uidebatur.
Ibidẽ, Anni sunt octo, cum iste in ista meditatione uersat.
Idem in Philippicis, Vigesimus annus est, cum omnes scelerati me unum petunt.
Idem Attico, Sed tu om̃ia consilia differebas in id tẽpus, cum sciremus quæ Brundusij acta essent.
Eidem, Ipse discrucior uenisse tempus, cum iam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere possim.
Eidem, Biennium iam præterijt, cum ille Callipides assiduo cursu cubitum nullum processit.
Idem in Verrẽ, Vna nox intercesserat, cum iste Dorotheũ sic diligebat, ut diceres omnia inter eos esse communia.
Idẽ de oratore, Vix annus intercesserat ab hoc sermone cohortationis meæ, cũ iste accusauit Caium Norbanũ.
Idẽ de officijs, Nondum cẽtum & decẽ anni sunt, cum de pecunijs repetundis, à Lucio Pisone lata lex est.

Idem de diuinatione, Quoniam multi anni sunt, cũ bella à proprætoribus & proconsulibus administrantur.

Vergilius in Georgicis,

Scilicet & tempus ueniet, cum finibus illis
Agricola incuruo terram molitus aratro,
Exesa inueniet scabra rubigine pila. Idem,
En erit unquam Ille dies mihi, cũ liceat tua dicere facta.
Idem, Nec longum in medio tempus, cũ clamor ad aures
Peruenit. Idem,
Turno tempus erit, magno cum optauerit emptum,
Intactum Pallanta. Idem,
Tertia iam lunæ se cornua lumine complent,
Cum uitam in syluis inter deserta ferarum,
Lustra domosq́; traho. Idem,
Septima post Troiæ excidium iam uertitur æstas,
Cum freta, cum terras omnes, tot inhospita saxa,
Sideraq́; emensæ ferimur. Idem,
Vix hæc ediderat, cum effusis imbribus atra,
Tempestas sine fine furit.

Ouidius de Fastis,

Iam tria lustra puer furto conceptus agebat,
Cum mater nato est obuia facta suo.

Titus Liuius ab urbe cõdita, Permulti iam anni erãt, cum nulla certamina fuerunt.

Idem de bello Punico, Dies haud multi intercesserant, cũ legati uenerunt.

Idem ab urbe condita, Trecẽtesimussexagesimusquintus annus urbis Quirites agitur, cum nõ uniuersa Hetruria uobis bello par est.

CONTVRBARE.

Conturbauit me (fateor) cum intelligere satis nondũ possem quid uerbum conturbo penitiore significato sibi uellet, cum euolutis tandem diuersorum autorum scriptis, id mihi uisus sum percepisse. Est enim conturbare id ferè, quod decoquere: quod ut aliis post iudicandum melius relinquam, loca ipsa ex quibus collegi, subiiciam.

Cic. ad Atticũ, Illi dii sint irati huiusmodi Græco, q cõtur

bare quidem putat sibi licere, quod equitibus Romanis. Idem Qu. Cic. fratri: Misi ad Cæsarē eodem illo exemplo literas, locum autem illius de sua egestate ne sis aspernatus. Ad quem ego rescripsi, nihil esse quod posthac artis nostræ fiducia conturbaret, lusisq; in eo genere & familiariter, & cum dignitate.

Idem pro G. Planco, Nam quod ais Cassi non plus me Plãco debere, q̃ bonis omnibus, quod ijs æque mea salus chara fuerit: ego me debere bonis omnibus fateor, sed etiã ij qb⁹ ego debeo boni uiri, & ciues, comitijs ædilitijs aliquid se meo nomine debere Planco dicebãt. Verum fac me multis debere, & in ijs Planco. Vtrum igitur me conturbare oportet? an cæteris cũ cuiusq; dies uenerit, hoc nomen debitoris, quo urgetur nunc, competitor dissoluere? quanq̃ dissimilis est pecuniæ debitio, & gratiæ. Nã qui pecuniam dissoluit, statim non habet id quod reddidit. Qui autem debet, æs retinet alienum. Gratiam autẽ & q refert habet, & qui habet in eo ipo qd habet, refert.

Vlpian. de institoria actione, lege Quicũq;: Idem Labeo ait: Si quis pistor seruum suum solitus fuerit in certũ locum mittere ad panem uendendum, deinde pecunia accepta præsenti, ut per dies singulos ei panes præstaret, conturbauerit, dubitari nõ oportet, quin si promisit ei dari summas, teneri debeat.

Alphænus de in rẽ uerso, lege Quidam seruus: Boues uẽdiderat, alios redemerat, nũmos uẽditori non soluerat, postea cõturbauerat qui boues uẽdiderat, nummos à domino petebat actione de peculio, aut quod in rẽ domini uersum esset.

CONSCENDERE.

Conscẽdere proprie nauigantium est, quod ab usu prope cõmuni recessit. Ita enim tritum erat, ut quandoq; absolute à perfectissimis illis autoribus diceretur.

Cicero Attico, Idibus Martijs Pompeium à Brundusio cõscendisse.

Cæsar in commẽtarijs, Erat completis littoribus contẽtio, qui potissimum ex magno numero conscenderent. Ibidem, Tandẽ idoneam tẽpestatem nactus, milites equitesq; conscendere naues iubet.

Idē de bello ciui. Non minori animo ac fiducia, quàm ante dimicauerant, naues conſcēdunt.
Ibidē, Noīatim euocati atq; obſecrati, naues conſcēdunt.
Ibidem, Aequo ut animo mancipia, atq; impedimenta in Italia relinquerēt, ipſi expediti naues conſcenderēt.
Vergi. Bis denis Phrygium conſcēdi nauibus æquor.

CORRVMPERE.

CORrumpere uulgata ſignificatione, id eſt certe quod inquinare, contaminare, uitiare. Conſiderantibus autē, & diuerſa bonorum autorum loca rimātibus, interior quidā ſenſus occurrit, quo meo iudicio id ſignificet, quod deſtruo, rumpo, rodo, perdo.
Plautus in Amph Tace, ne corrumpe oculos.
Idē in Merc. Nimiū ſtulte facis, oculos corrūpis tales.
Varro de re ruſtica, Neq; rubigo frumenta atque arbores corrumpit.
Idē, Capræ omnia nouella ſata carpēdo corrumpunt.
Cicero pro Aulo Licinio, Tabulas quas idem dicis ſolere corrumpi deſiderare.
Idē in Ver. Vt tabulas publicas corrumpere auderes.
Cæſar in commētarijs, Vt æquo animo ipſi ſua frumenta corrumperēt.
Salluſtius in Catil. Dubitando & dies prolatādo, magnas opportunitates corrumpere.
Idē in Iugurt. Præda omnis à profugis corrupta.
Ibidē, Illaq; & domum, & ſemet igni corrumpūt.
Ibidē, Nam cum fontis uenæ paulo proceſſerāt, igni, aut lapidibus corrumpebantur.
Propertius, Et ſæpe immeritos corrūpas dētibus ungues.
Idē, Illa puellaq; ingenuos corrupit ocellos.
Idē, Corrumpit dura catena manus.

Ouidius de arte amandi,

Quid teneros lachrymis corrumpis ocellos?

Idem de Ponto,

His ego ſi demens auſim corrumpere nomē.

Idem de amoribus,

Quid fles, & madidos lachrymis corrumpis ocellos?
Vlpia. locati & conducti, lege Sed addes: Sed prælum, &

trapetum uitiatũ dominum reficere debere, quod si culpa coloni quid eorũ corruptum sit, ex locato eũ teneri.

Idem eodem titulo, lege, Ex cõducto: Sed & si uredo fructum oliuæ corruperit, aut solis feruore non assueto id acciderit, damnum domini futurum.

Idem ad legem Aquiliam, lege, Si seruus: Si quis alteri damnũ fecerit, quid usserit, fregerit, ruperit iniuria, quanti ea res erit, in diebus triginta proximis, tantum ex damno dare damnas esto. & subdit: Celsus ait, lex rupetit, rupisse uerbum fere omnes ueteres sic intellexerũt, corruperit. & subdit: Celsus non neget fractum & ustum cõtineri corrupti appellatione.

Labeo eodem titulo, Si riuum quem faciendum conduxeras, & feceras, antequam eum probares, labes corrupit, tuum periculum esse Paulus respondit.

Paulus de usufructu, lege Titius: Meuius uillam uetustate corruptam, necessarium cogendis, & conseruandis fructibus ædificauit.

Idẽ de liberali causa, lege, Liberalis: Fieri enim potest, ut fidutia libertatis, & surripere quædam, & corrumpere atq; cõsumere ex bonis eorũ quibus seruiebat, ausus sit.

Cæsar in commẽtariis, Corruptis equis macie, conãdum sibi aliquid Pompeius de eruptione existimauit.

Ibidem, Itaq; quodcunq; addebatur, subsidio id corruptũ timore fugientium terrores, & periculum augebat.

Hircius in commẽt. Frumento incenso, uino, oleo, cæterisq; rebus, quæ ad uictum parari solẽt corruptis.

Ibidem rebus ad uictum pertinentibus corruptis.

Titus Liuius ab urbe condita, Causando corrumpi equos in insula inclusos.

Ibidẽ, Caue ne tot meritorũ gratiam maiore culpa corrũpas.

Ibidẽ, Alia disiecerunt, alia igni corruperunt.

Ibidẽ, Ad frumẽta, quę iã in horreis erant corrumpenda.

Idẽ de bello Punico, Captũ oppidũ cũ ingẽti præda, quam q̃ pleraq; à dominis de industria corrupta erant.

Ibidem, Tectis primis incensis, ac frugibus corruptis.

CONSEQVOR, & assequor.

CONsequor & assequor uno propemodum eodẽq; modo dicendi censeri possunt, ut si dicamus, Non me es assecutus, uel consecutus, idem significet, quod non potuisti ad me peruenire.

Terẽtius in Heautont. Hæc ubi aperuit ostium, continuo huc se coniecit intro, ego consequor.

Cicero Attico, Quamobrẽ te oro des operam, ut me statim consequare.

Eidẽ, Si eñ es Romæ, iam me assequi non potes, sin es in uia, cũ eris me assecutus, corã agemus, quæ erunt agẽda.

Eidẽ, Cum præsertim nõ dubitaremus, quin si etiam tutũ iter nobis fuisset, te tñ iam consequi non possemus.

Idem in Catilinam, Aurelia uia profectus est, si accelerare uolẽt, ad uesperum consequentur.

Cæsar in commentarijs, Hoc prælio facto, reliquas copias Eluetiorum ut consequi posset, pontem in Arare faciendum curauit.

T. Liuius de bello Punico, Peditum agmen, qui assequi terra non potui.

Ibidẽ, In Brutios raptim nẽ Gracchus assequeret̃ cõcessit.

Idem de bello Macedonico, Paucos moratus dies, dum se copiæ assequerentur.

Idem ab urbe condita, Nocte prægressum eum assequitur locis planis ac patentibus.

CAVEOR, & Gemor.

CAueor & gemor sæpenumero scriptum reperi, ut opinor, à paucis obseruatum.

Cicero Seruio Sulpitio, Quę esset tua in hoc pestifero bello cauendo & prædicendo sententia.

Idem Attico, Atq; hic status, qui una uoce oĩm gemitur.

Eidẽ, Cætera quę quidem prouideri poterunt, cauebunt.

Eidem, O hominem cauendum mihi.

Eidem, Fidem nobis habendam non esse, me uero cauendum.

COMMODVM.

COmmodum discesserã cum uenisti, i. opportune, in tẽpore, aliquando uix tantum. Modus hic loquendi elegans frequenti in usu est apud bonos autores.

Plaut. in Merc. Si istac ibis, cõmodum obuiã uenies patri.

non potes ad me peruenire — *raptim concessit* — *commodũ interdũ exponitur pro placet ter. Nunc si cõmodũ est Dyonisia hic sua*

Idē in Trinummo, Nāq; hoc commodum orditur loqui.
Idē in Milite, Hem teipm quæro cōmodū uir lepidissime.
Terētius in Eunucho, Commodum huc aduenerat.
Cicero Attico, Commodū discesserat Hilarius librarius.
Eidē, Commodum ad te miseram Demeam, cū heros ad me uenit.
Eidē, Commodum ad te dederam literas de pluribus reb. cum ad me bene mane Dionysius fuit.
Eidē, Commodum discesseras heri, cum Trebatius uenit.

AMAT ut cum maxime.

AMat ut cum maxime, modus est loquendi Romano cādore perfusus. Id em̄ significat, quod illiterati dicunt, Amat sicut unq̄, uel nunq̄ magis.
Cicero Q. fratri, Domus celebratur ita ut cum maxime.
Terentius in Hecyra: Amabat ut cum maxime tum Pamphilus.

CEDO.

CEdo aduerbium quandoq; ab ueteribus etiam ad plures referebatur.
Cicero de senectute, Cedo qui uestram rempublicam tantam amisistis, & tam cito?

CONSENTIRE.

COnsentire, intimo modo loquendi est, quod conuenire, concordare.
Cicero in Academicis quæstionibus, Sed mihi neutique cor consentit. & subdit, Apparet enim iam cor cum oculis consentire.
Idē Attico, Quoniam cum cōsilijs tuis, mea & facta, & cōsilia consentiunt.
Idē de diuinat. Animorum consentiētium multitudine completum esse mundum.
Idē de reditu suo, Tanta consensione Italiæ.
Idē de natura deorum, Itaq; illa mihi placebat oratio de conuenientia, consensuq; naturæ.
Ibidē, Ita feruntur, moderanturq; cursus, ut ad omnia cōseruanda, & tuēda consensisse uideantur.
Idē Planco, Quæ autē recitatæ sunt literæ in senatu, nequaquam consentire cum oratione Furnij uisæ sunt.

CONDICERE.

Condicere, penitiore significato erat denuntiare, constituere, decernere, & in cœnis eo uerbo presertim ueteres utebantur.

Plautus in Sticho, Homines seruulos potare, amare, atq; ad cœnam condicere.

Cicero Lentulo. Nam cum mihi condixisset, cœnauit apd me in mei generi Crassipedis hortis.

T. Liuius ab urbe condita, Rex his fermè uerbis patres consulebat: Quarum rerum, litium, causarum, condixit paterpatrat⁹ populi Romani Quiritium, patripatrato priscorum Latinorum, hominibusq; priscis Latinis.

LOCI & cæli grauitas.

Loci & cæli grauitatem dicebãt antiqui eo modo dicẽdi, quo multi peruerse ut cætera malum aërẽ dicunt.

Cic. Attico, Et cum reliquis etiam loci grauitas hic miserrime perferenda est.

Eidẽ, Iam eñ corpore uix sustineo grauitatẽ cæli huius.

Varro de re rust. In Apulia loca calidiora & grauiora.

Ibidem, In regionibus, quæ grauitate cæli, soliq; sterilitate uastantur.

CERTVS.

Veteres uerbum hoc certus, sermoni latino occultiore & uario significato quandoq; interserebãt. Qđ non ab re sit obseruasse. Proderit eñ non paꝝ studiosis, si sedulo hos flosculos attenderint. Qui uo affirmant in plurali certos dici, nõ certũ, errasse facile deprehendũtur.

Cicero in Verrẽ, Cõfirmat se homines certos eius rei causa in Siciliam, & terra, & mari missurum.

Ibidẽ, Tum iste continuo mittit homines certos Melitã.

Ibidem, Certos homines in quinqueremi misisse.

Idem in Catilinam, Certos homines delectos, ac descriptos habebat.

Cic. Attico, Hominem certum misi de comitibus meis.

Eidem, Certos homines ad mulieres miseram.

Eidem, Statim dedi literas, ut ex Cypro equites ante certam diem decederent.

Idem Cassio, Qui cum essent missi, ut Antonio ex senatus sentẽtia certas res nuntiarẽt, cum ille earum reꝝ nulli paruisset, ultrò ab illo ad uos intolerabilia retulerunt.

Cic.ad pontifices, Hanc iucundissimam uitæ atq; officiorũ omnium societatem certi homines fictis sermonibus, & falsis criminibus diremerunt.
Ibid. Neq; ille tot suspicionibus certorum hominum, & scelere exhulceratus.
Idem pro Sex. Roscio Amerino, Si tibi fortuna nõ dedit, ut patre certo nascerere.
Vergilius, Equidem per littora certos Dimittam.
Horatius, Nam si natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum.
T. Liuius ab ur. cond. Cum in diem certam, ut ad lucũ Ferentinæ conueniant edicit.

CEDERE uita, cedere patria.

VErbum cedo uulgare prope est, & per ora etiam uulgarium in horas singulas uenit. Vnum tamẽ eius uerbi modum, quo ueteres illius diuini seculi utebãtur, nõ ab re collegisse sit, à paucis (ut arbitror) hactenus recte obseruatum. Nam cedere uita, cedere patria, cedere foro, rarissime reperitur. Addita ꝓ o præpositione frequẽtius, utrunq; dicendi genus, quod penè iam ab usu recessit, elegantiæ plenum est.
Cic. Attico, Salue, inquit Arrius, hoc est Roma decedere.
Idem Bruto, Vos fortasse sapiẽtius excessistis urbe ea, quã liberaueratis.
Idem in secunda Philippica, Qui cum multa uita excedẽs prouidit, tum quod te consulẽ non uidit.
Asinius Pollio Cic. Finibus meæ prouinciæ nusq̃ excessi.
Vergilius, Inuitus regina tuo de littore cessi.
Idem, Possunt'q; solo decedere nostro.
Idem, Tacitus'q; mea decedere terra.
Cic. ad Octauium, Cedam tibi in præsentia foro, curia, & sanctissimis deorum immortalium templis, in quibus re uiuiscente iam libertate: deinde rursus oppressã, senatus nihil consulit: timet multa, assentitur omnia. Cedam urbe, quã per me conseruatã ut esset libera, in seruitute uidere non potero. Cedã uita, quæ quanq̃ solicita est, tũ si profutura est reipu. bona spe posteritatis me consolaẽ, qua sublata, nõ dubitanter occidã, atq; ita cedã, ut fortu

na iudicio meo, non animus mihi defuisse uideatur.
T. Liuius de bel. Pun. Cedere possessione magnę fortunę.

CADERE causa.

CAdere causa, hoc est quod uulgo dicunt, perdere, aut succumbere.
Cic. de oratore, Vt ei quē defendebat causa cadere liceret.
Idē pro Lucio Murena, Et si turpe existimas te, aduocato illum ipsum, quē contraueneris causa cadere.
Pau. de iure Fisci, lege In fraudem, Vt si usus is contra interdictum fuerit, causa cadat.

COHORS.

NOn est cohors solum militum, quod penè uulgare ē, sed est etiam familia primarij uiri.
Quod ut inter omnes constet, loca q̄plurima his subieci.
Cicero in Verrem, Quæ cohors, & qui comitatus fuerit, meministis.
Ibidē, Cohortem autē Metelli, quam uocat, quid erat qđ corrumperet?
Ibidē, Recuperatores dicit se de cohorte sua daturum.
Ibidē, Negas de conuentu recuperatores daturum, cohortē tuam proponis.
Ibidē, Apronio permittis, ut quos uelit, de cohorte sua sumat recuperatores.
Horatius, Laudat Brutum, laudatq́ cohortem.
Idem, Vt iuueni placeat, percontare, utq́ cohorti.
Catullus, Pisonis comites cohors inanis.

CONFIRMARE.

COnfirmare, cum de ualetudine loquimur, significat melius habere, & uires recuperare.
Cic. Tironi, Satis enim te mature uidero, cum planè confirmatum uidero.
Eidem, Adhuc dum mihi nullo loco deesse uis, nunq̄ te cōfirmare potuisti.
Eidē, Cum te bene confirmaris, ad nos uenias.

CREPARE cum accusatiuo.

CRepare cum accusatiuum habet, id significat quod loquitur, prædicat.
Horatius, Sulcos & uineta crepat mera, præparat ulmos.

Idem, Si quid Stertinius ueri crepat.

DE & EX.

PArticula siue præpositio de, quantam uenustatem, gratiam, elegantiam obtineat, quàm ue crebro operi intermixta reperiatur, tametsi aliqui obseruarunt, quo tamen bonarum literarum studiosi hoc & alia eiusmodi imitari facilius possint, quasi in albo pretoris huic folio ob oculos subscripsi.

Plautus in Captiuis, Emit hos de præda, ambos de quæstoribus.

Idẽ in Rud. Nã de nocte multa, impigreq; surrexi.

In Mostel. Non bonus est somnus homini de prandio.

In Curcul. De illo emi uirginem.

In Trucul. Nã mihi de uento misere condoluit caput.

Terentius in And. Clamat de uia.

Idem in Adelphis, Imo de nocte censeo hodie.

Idem in Phormione, Vbi agrum de nostro patre colendũ habebat.

Cato de re rustica, De domino bono, colono, bonoq; ædificatore melius emetur.

Varro de re rustica, De asinis quenq; amplissimum & formosissimum quem possunt eligunt.

Ibidem, Quas mihi apposuisti in uilla Reatina ad lacũ Velini eunti de controuersijs.

Cicero Lentulo, Ego tua gratulatione commotus, quod ad me pridem scripseras, uelle te bñ euenire, quod de Crasso domum emissem.

Idem de oratore, Equidem sæpe hoc audiui de patre & socero meo.

Idẽ Attico, Postea Messala de Pompeio quæsiuit.

Eidẽ, De Antiocho scire poteris.

Eidẽ, Neq; est facturus quicq̃, nisi de meo consilio.

Idẽ de diuinatione, Et eum admiratum quæsisse de deo, quodnam illud esset tale monstrum? & deum respondisse, Vastitatem esse Italiæ.

Idem in acade. quæst. Nisi de uia fessus esset.

Idem de diuinat. Et redemptor, qui columnam illam de Cotta, & de Torquato conduxerat faciendam, nõ iner-

tia,aut inopia tardior fuit.

Idem in Verrem,Cum consilio causam Mamertinorum cognoscit,& de consilij sententia Mamertinis se frumẽtum non imperare pronuntiat.

Ibidem,At de consilij sententia præclarum recitari consilium iudices audistis.

Idem pro Sexto Roscio Amerino,In dominos quæri de seruis iniquum est.

Idem pro Lucio Flacco,Fundum Cirneum Romæ mercatus est de pupillo Metulonio.

Idem in Bruto, Tum ego audiui equidem ista inquam de maioribus natu.

In partitionibus oratorijs,Qui cum in dominos de seruis quęri noluissent,tñ de incestu, & coniuratione,quæ facta me consule est,quærendum putauerunt.

Cic.ꝑ L. Cor.Balbo,Audiui hoc de parente meo.

Idẽ Caio Fab.Gallo,Quæsiui de mea Tullia quid egisset.

Idem Q.fratri,Efficiam,quod sæpe uiatoribus cum properãt euenit, ut si serius q̃ uoluerint forte surrexerint, properando etiam citius, quàm si de nocte uigilassent, perueniunt quò uelint.

Cæsar in commẽt.Cum de tertia uigilia Petreius & Afranius castra mouissent.

Idem Oppio,ac Cornelio Balbo,Misit ad me Gn.Magiũ de pace.

Idem in comment.De tertia uigilia cum legionibus trib. è castris profectus,ad eam partem peruenit.

Ibid.Ad Cæsarem de pace miserunt.

Ibid.De media nocte missus equitatus.

Horatius,Vt iugulẽt hoĩes surgunt de nocte latrones.

Ouid.de Pon.Terraq; de fructu q̃ sit amara docet.

Ibid.Quæ proprium mixto de sale pondus habet.

Idẽ ad Corinnã,Hei mihi de monitis torqueor ipse meis.

T.Liuius ab urbe cond.Quæro de te,arbitreris ne.

Papinianus ad senatuscon.Trebel.lege Hæredes,Peto de te uxor charissima.

EX.

Cicero Attico,Quæsiuit ex eo,placeret ne iudices à prætore legi?

Ibidē, Cum aūt ex eo quæreret quid uideret.

Idem de diuinat. C. Marium cum fascibus laureatis ex te quærere, quid tristis esses?

DICERE testimonium, & testimonia.

QVàm pulchrum est, bone deus, hoc quoq; dicendi genus, quod ex uno, eodemq; thesauro bonorum auctorum nuper erui, à paucis (ut arbitror) consideratum, cū optima quæq; sine attentione prætereuntur. Dicere eñ testimonium uiri illi clarissimi proferre solebāt eo modo loquendi, quo aut testificari, aut probare etiam dici cœptum est.

Cic. de orato. Num igitur placet, cum de eloquentia præcipias, aliquid etiam de testimoniis dicendis, quasi in arte tradere?

Idē ad Q. fratrē, Cum testimonium secundum fidē & religionē grauissime dixissem.

Idē pro Sylla, Cur dixisti testimonium in alios?

Ibidē, Qui in illum testimonia grauia dixerunt.

In eadē oratione, Qui testimoniū de coniuratione dixi.

In Verrē, Qui priore actione ita testimonia grauiter uehemēterq; dixerunt, ut Artemonē Cēturupinum legatum & publice testē, Quintus Hortēsius accusatorē, nō testē esse dixerit.

In eundē, Nunquam post populi Romani nomē ab Siculis auditum & cognitum Agyrimēses contra quēquam infimum ciuē Romanum dixisse, aut fecisse quippiā, qui nunc cōtra prætorē po. Romani magnis iniuriis, & magno dolore publice testimonium dicere cogerētur.

In eundē, Nū expectatis dum L. Metellus, is qui multos in istū testes imperio, & ptāte decernit, idē absens, & de istius scelere, improbitate, audacia testimonium dicat?

In eundē, Sed ornatiores tuo iudicio, ad testimonia dicēda uenerunt.

Idē pro Cluētio, Non recito testimonia hominum honestissimorum, quæ in Sthalenum sunt dicta.

Ibidē, Falsum ue testimonium dixerit.

Idē pro Cluentio, Neq; cognitum commemoraui, neq; testimoniū dixi.

Idē pro C.Plāco, Multi etiā cōmunes inimici rerum oīm, qui ita ſp teſtimonium de ambitu dicunt.
Idē pro L.Flacco, Mortuus eſt aculeo iā dimiſſo, ac dicto teſtimonio.
Ibidē, Qui aūt dicit teſtimonium ex noſtris hominibus, ut ſe ipſe ſuſtētat?
Ibid. Vt qui ante dictum teſtimonium ſibi tēperarit.
In eundē, Pueri aūt Siſennæ, credo qui audiuiſſent, quę in iſtum teſtimonia eſſent dicta, oculos de iſto nunquā eiſ-cere, neq; ab argēto digitum diſcedere.
In eundem, Melitenſis Diodorus eſt, qui apud uos antea teſtimonium dixit.
In eundē: Tamē quoniam hæc à maioribus conſtituta ac-cepiſſent, teſtimonium ne quid dicerent.
Idem de natura deorum, Diogenes quidē Cynicus dice-re ſolebat, Harpalum, qui temporibus illis prædo felix habebatur, contra deos teſtimonium dicere, quod in il-la fortuna tam diu uiueret.
Scæuola de teſtib. Inuiti teſtimonium dicere nō cogūtur.
Vlpia. de teſtamentis, lege Quod teſtamento, Mulier teſti monium dicere in teſtamento non poterit.
Gaius de teſtamētis, lege Cum lege: Et eo amplius ut pu-tant quidam, néue ipſi dicatur teſtimonium.
Archadius de teſtibus, lege Teſtimoniorum: Ex his qui-bus non interdicitur teſtimonium, nec ulla lege à dicē-do teſtimonio excuſantur.
Caliſtratus eodem titu. lege Teſtium: Lege Iulia de ui ca-uetur, ne hac lege in reū teſtimonium dicere ei liceret. & ſubdit: Qui ob teſtimonium dicendum, uel non dicē-dum, pecuniam accepiſſe iudicatur.
Cic. in Vatinium teſtē, Cum antè Lęlius Nutricula ſeditio-ſorum omnium teſtimonium diceret.
Idem pro Marco Cælio, An grauis, ſapiens, moderatusq; uir religioſe teſtimonium dixiſſe uideatur.
Idem pro Sex. Roſcio Amerino, Teſtimonium etiam in Sexto Roſcio dicturus eſt.
Ibid. Vt in minimis rebus ampliſſimi homines teſtimoni-um de ſua re non dicerent.

Ibid. Teſtimonium non diceret.
Aſconius Pedianus, Vltimæ teſtimonium dixerunt.
Idē, Dixerunt in eū infeſti teſtimonia principes ciuitatis.
Idē, Quod Siculi, qui antea publice teſtimoniū dixerant.
Idē, Apud antiquos & de auditione teſtimoniū dicebat.
Idem, Si teſtimonium aduerſus eum diceret.
T. Liuius ab ur. condita, Quod falſum aduerſus ſe teſtimonium dixiſſet.
Idem pro Lucio Corn. Balbo, Et teſtimonium dixiſſet publice.

DICERE cauſam.

DIcere cauſam, dicere diem, dicere ius, dicere ſententiam, dicere legem, modi ſunt dicendi diuerſi, diuerſa ſignificantes. Eſt enī dicere diē, certā diē reo conſtituere, ut accuſet. Dicere cauſam eſt, cū reus accuſationibus rñdere cogitur. Dicere ius eſt, cū iudex iuſtitiā reddit ul' miniſtrat. Dicere ſentētiam eſt, cū quis (ut inepte dicūt) uotū ſuum dat, uel opinionē ſuam dicit. Dicere legē eſt quod præfigere, præſcribere quid opus ſit facto.
Plautus in Menęc. Apud ædiles prælijs factis plurimis peſſimisq; dixi cauſam.
Terētius in Adelphis, Aduerſum ne illum cauſam dicerē, cui ueneram aduocatus?
Cic. pro Sext. Roſcio Amerino, Ea nos hoc tempore utimur, qui cauſam dicimus.
Ibidē, Cauſam dicit is, qui unus relictus ex illorum nefaria cæde reſtat.
Idē in Verrē: Fuit nundinatio aliqua, & iſti non noua, ne cauſam diceret.
Ibidē, Quis non pertimeſcat cauſam dicere dominos.
Ibidē, Cauſa dicta, damnati ſunt.
Cæſar in cōment. Orgentorigem ex uinculis cauſam dicere coegerunt. & ſubdit: Die cōſtituta cauſæ dictionis.
Titus Liuius ab urbe condita, Virgo Veſtalis de inceſtu cauſam dixit.
Ibidē, Semel cauſam dixit.
Idē de bello Macedonico, Scipio iuſſus dicere cauſam, orationē magnificam de rebus ab ſe geſtis exorſus eſt.

INDICTA cauſa.

Cic.in Verrem: Indicta causa in uincula coniecit seruos.

DICERE DIEM.

Plautus in Asinaria: Quem uideam æque esse mœstum, ut quasi dies si dicta sit.

Idẽ in Captiuis: His diem dicam, irrogabo mulctam.

Cic. ꝑ Milo. Diẽ mihi credo dixerat, mulctam irrogarat.

T.Liui.ab urb.con. Cesoni capitis diem dicit.

Ibidẽ: Accusatorẽ primum Virginium & Appium reum deligunt, cum diẽ Appio Virginius dixisset: Appius sti patus patricijs iuuenibus in forum descẽdit.

Ibidẽ: Rei capitalis diem Posthumio dixerunt.

Ibidẽ: Rei capitalis diem dicere.

Idem de bello Mace. P. Scipioni Africano duo Q. Petilij diem dixerunt.

Cic.pro T. Annio Milone: Diẽ mihi credo dixerat, mulctam irrogarat, actionẽ ꝑduellionis intenderat.

DICERE IVS:

Cicero in Verrem: Audistis ob ius dicendum Q. Varium dicere procuratores suos isti centum & triginta millia nummûm dedisse?

Idem de prouincijs consularibus: Emisti grandi pecunia ut tibi de pecunijs creditis dicere liceret ius in liberos populos. & subdit: Id emptum ita uendidisti, ut aut ius nõ diceres, aut bonos ciues Romanos euerteres. & sub dit: Perseuerauit ius publicano non dicere.

Ibidem: Non offendebantur homines in eo, neque mole ste ferebant abesse à foro magistratum, non ius dici, nõ iudicia fieri.

Ibidem: Isti pecuniam ob ius dicendum dedisse.

Plautus in Menæchmis: Iuris ubi dicitur dies, simul pa tronis dicitur.

T.L.ab urbe con. Aut ius de pecunia credita diceret.

Idẽ ꝑ Lucio Flacco: Qui anno antè Romæ ius dixerat.

DICERE sententiam.

Cicero in Verrem: Mos est Syracusis, ut si qua de re ad senatum referatur, dicat sententiam qui uelit, nominatim nemo rogatur.

Ibidem: Vt quisq; ætate, & honore antecedebat, ita sen-

tentiam dixit ex ordine. & ſubdit: Cum ſurgeret nemo, neque ſententiam diceret.

Idē ad Att. Nocet interdū reipublicæ Cato, dicit em̄ tanq̄ in Platonis repub. non tanq̄ in Romuli fece ſententiā.

Idem in Philippica quarta: Vt ſententiæ de ſumma reipub. libere dici poſſint.

Ibidem: Me conſule ſententiæ ſalutares dictæ ſunt, quib⁹ ad hanc diem uiximus.

Idem in Philip. 14 Qui hoc loco ſententias dicimus.

Cælius Cic. Conſulem deſignatum primū ſententiam dicentem.

DICERE LEGEM.

Horat. Prudens emiſti uitioſum, dicta tibi eſt lex.

DVCERE ſortem, uitam, ſpiritum.

Cicero in Ver. Sors ducitur. Quamobrem? Nemo erat uoluntarius laudator præturæ tuæ.

Vergilius: Stat ductis ſortibus urna.

Cicero pro lege Manilia: Cum ueſtros portus, atq; eos portus, quibus uitam & ſpiritum ducitis, in prædonum fuiſſe poteſtatem ſciatis.

DARE uitio, crimini, Vertere uitio.

Dare uitio, uertere uitio, dare crimini, id eſt, quod corruptiſſime dicitur inculpare.

Plautus in Epidi. Quis erit, qui id uertat uitio?

Idem in Milite: Ne quis tibi hoc hodie uitio uertat.

Terentius in Andria: Nunc quam rem uitio dent, quæſo animaduertite.

Cic. in Bruto: Quin etiā memini cum in accuſatione ſua Q. Gallio crimini dediſſet, ſibi eum uenenum parauiſſe.

DARE pignori.

Dare pignori, idem eſt, q̄d oppignorare. Sed hic etiā modus dicendi obſeruandus eſt.

Plau. in Moſtel. Heri. xl. et iā dedit huicuſq; pignori.

DICET aliquis. Roget aliquis.

Dicet aliquis, Roget aliquis, modus eſt dicendi, quo inepte dicūt, Forte aliqs mihi dicat, uel, Si qs me roget.

Cic. in Paradoxis: Quid eſt igit̄, quæret aliquis, bonum?

DEIICERE oculos.

DEiicere oculos, celeritatem aliquando significat, aliquando præ pudore submittere.

Cicero in Verrem: Si tantulum oculos deiecerimus, præsto esse insidias.

DEPONENTIA passiua.

NEc est prætermittendum, esse apud perfectos illos au tores deponentia nonnulla, quæ in participijs plerunque passiue ponantur, quorum uel pauca collegi de multis, ut palam sit nullam aliam esse Grammaticam, quã modum loquendi, quem aut obseruare, & imitari necesse sit eum, qui Latinus dici cupit; aut si id neglexerit, in sua barbarie contabescere.

Cic. Attico: Sed ea omnia mihi sunt patienda.

Eidem: Te etiam atque etiam oro, ut me totum tuendum suscipias.

Idem pro M. Cælio: Magnum crimen, uel in legatis insidiandis, uel in seruis ad hospitem domi necandum solicitandis.

Idem pro Cornelio Balbo: Huius uirtus præsens experta atq; perspecta obtrectatorum uoce lædetur.

Ibidem: Quiddam de communi conditione omnium nostrum deprecandæ maleuolentiæ causa breuiter cõmemorandum uidetur.

Ibidem: Verũtamen uigilijs nocturnis, & concione hominum institutũ illud conceptum atq; meditatum est.

In Antonium: De laude silebo, quæ gratissima memoria omniũ ciuiũ inclusa, nondũ autoritate publica testata ẽ.

Idem de senectute, Agro bene culto, nihil potest esse usu huberius, specie ornatius, ad quẽ fruendũ nõ modo nõ retardat, ueꝝ etiam inuitat, atq; allectat senectus.

Idem in Paradoxis: An quisquam in potiundis uoluptatibus gloria se, & prædicatione effert?

Plautus in Bacchi. Consolandus mihi hic est.

Cicero Attico: Illud inest tamen commodi, quod & mihi, & cæteris amicis tuis nota fuit, & abs te aliquando testificata tua uoluntas.

Horat. Oblitusq; meorum, obliuiscendus & illis.

DVM particula cum expecto constructa.

Moror Expecto cum dum

PArticula dum, coniungitur ab perfectis illis autoribus cum uerbo expecto mira cum elegantia, & pari propemodum concordia, ut facile sit considerantibus iudicare unũ illis, atq; eundẽ fuisse dicendi modum.

Plautus in Pseu. Ne expectetis dum redeam.

Idẽ in Casina: Ne expectetis dum illi ad eos exeant.

Terentius in An. Eo. ne expectetis dum exeat huc.

Idem in Eunucho: Concedam hinc intro, atque expectabo dum ueniat.

Cic. Lucio Luceio: Sed ad properationẽ meam quidẽ interest non te expectare dum ad locum uenias.

Idẽ Bruto: Quod scribis te in Italia moratum, dum tibi literæ meæ ueniant, si per hostem licet.

Eidem: De sororis autem tuæ filijs non expectaui Brute dum scriberes.

Idem Gn. Pompeio: Non expectaui dum mihi à te literæ redderentur.

Idẽ Attico: Ego in arcana operior dum ista cognosco.

Ibidẽ: Expecta amabo te dum Atticum conueniam.

Ibidem: De Aufidio & Palicano non puto te expectare dum scribam.

Idem in Piso. An ego expectem dũ de te quinq; & lxx. tabellæ diripiantur?

Idem in Verrem: Quid expectas, an dum ab inferis ille Malleolus exurgat?

In eundem: Nolite expectare dum omnes obeam oratione mea ciuitates.

Idẽ in Philippicis: Nũ expectas dũ te stimulis fodiam?

Verg. Quid moror, an mea Pygmalion dũ mœnia frater Destruat?

Vatinius Ciceroni: Si hoc expectandum sit, dum totum bellum conficiatur.

Cælius eidẽ: Saltẽ dum qđ de Hispanijs scitur expecta.

Plancus eidẽ: Sciebam eñ, & cautius erat consilium, expectare me ad Isaram, dũ Brutus trajceret exercitum.

Brutus eidẽ: Ego tibi ut antea scripsi, dum mihi à te literę ueniant in Italia morabor.

Idem eidẽ: Noli expectare dum tibi gratias agam.

Tit. Liuius ab urbe condita: Expectate dum consul, aut dictator fiat.
Ibidē: Nec expectent dum à Roma legati ueniant.
Ibidē: Moratus dū milites ad prædam discurrerent.
Ibidem: Moratus dum imperatores consuleret.
Ibidē, Expectantes dum ab hostibus clamor inciperet.
Idē de bello Pun. Paucos morati dies dum socij uenirent.
Idem ab urb. con. Nolite expectare dum fugiant.
Ibidem, Expectate dum uobis obuiæ ueniant.
Idem de bello Macedo. Paucos moratus dies dum se copiæ assequerentur.

DIMINVERE.

Diminuere caput, fores, postes, modo loquendi illorū ueterū est frangere, qui modus memoriæ mādandus est ei, qui bonæ latinitatis caput diminuere non uult.
Plautus in Menæch. Illi homini diminuam caput. Diminuere caput
Idem in Bacch. Nisi mauelis postes diminui securibus. postes

CAPITIS diminutio apud iurisconsultos.

Sed alia est capitis diminutio apud iurisconsultos. Est enim prioris status immutatio, ut testatur Caius eo titulo, lege prima. Antiqui tamen oratores de capite diminuere, & de capite demere dicebant.
Cicero in Ver. Vnum hoc aliud senatusconsultum reprehensum secretumq́ est, ut quibus ille de capite dempsisset, ne pecunias in ærarium referrent.
Ibid. Hoc noīe uidistis tritici modios de capite eē dēptos. Demere de capite
Ibidem, Demit de capite medimna. D C.
Ibidem, Coguntur Ascrioni, id est, Pippæ dare tantum, quantum erat de capite demptum.
Idem in Topicis: Gentiles sunt qui inter se eodem nomine sunt, non est satis. & subdit, Quorū maiorū nemo seruitutem seruiuit. Abest etiam nunc, qui capite non sunt diminuti, hoc fortasse satis est.
Cæsar in comment. Illud quod deditione ducis, & capitis diminutione sublatum est.
T.L. de bello Pun. Sero nunc desideratis diminuti capite, abalienati iure ciuium. diminuti capite

DEDVCERE.

DEducere, nota ſunt huius uerbi uaria ſignificata, quę et à multis notata diligēter fuere, ſed locus Cicerōis admonet, ut nos quoque de eo aliquid dicamus, cum deducere inter cætera ſignificet ſponſam, uel amicam domum perducere, & item ſignificat de ſumma demere, uel detrahere. Cicero. qui facetijs ſcatebat, & dictis, cum mater M. Bruti Seruilia Iuniam Tertiam filiam, eādémque C. Caſſij uxorem ad Cæſarem, qui mœchus caluus ob adulterium dicebatur, deduxiſſet, eademq́ Seruilia paulopoſt ab Cæſare pretioſum ære paruo fundū emiſſet, Cæſaris libidinem cauillatus circa uerbum Deduco, dicto peracuto proſcidit: Equidem, inquit, quo melius emptum ſciatis, comparauit Seruilia hūc fundum, Tertia deducta.

INTERDVM Deduco ſignificat comitari, ſiue domum perducere.

Terentius in Andria: Hic nunc non dubitat, quin ſe deducturum neges.

Oui. de Ponto: At cū Tarpeias eſſes deductus in arces.

Horatius: Occurram in triuijs, deducam, nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus.

Tibul. Tempus erit cum me Veneris præcepta ferentem,
Deducat iuuenum ſedula turba ſenem.

T. L. de bello Pun. Dictator ſe magiſtratu abdicauit, priuatusq́ de roſtris deſcendit, turbæq́ ſe immiſcuit, ne deducendi ſui cauſa populum de foro abduceret.

Ibidem: Tamen frequentes deduxerunt domum.

QVANDOQVE id uerbum ſignificat de ratione, uel ſumma aliquid demere (ut diximus) ſiue detrahere.

Cicero de officijs: Hæc igitur talia circunſpicienda ſunt in omni officio, & conſuetudo exercitatioq́ capienda, ut boni ratiocinatores officiorum eſſe poſſimus, & addendo, deducendoq́ uidere, quæ reliqui ſumma fuit, ex quo quantum cuiq́ debeatur intelligas.

Africa. de Iure dotium, lege, Pater, Deducta parte tertia, reliqua ſibi dos reddatur.

Idē eodē ti. Vno pluribus ue filijs ſupſtitibus deducta parte.

QVANDOQVE Deducere, ut diximus, significat sponsam ad maritum, uel amicam ad amantem perducere.

Cic.in Ver.Actione .4. Hic est decimus, ad quem iste deduxerat Tertiam Isidori Mimi filiam, qui abductã ab Rhodio tibicine, huius Tertiæ plus etiam quàm Pippę, plus quàm cæterarum, ac prope dicam tantum apud istum in Siciliensi prætura autoritas ualuit, quantum in urbana Chelidonis.

Oui. de Fastis:

Cum primum cupido Venus est deducta marito.

Terentius in Hecyra: Vt ad pauca redeam, uxorem deducit domum.

Tibul. Vt iuueni primum uirgo deducta marito.

HOC QVOQVE considerandum est, Tertia filia cum dicitur, nomẽ proprium, nõ numeri esse, nam id frequens reperitur.

Cic.in Verrem actione quinta: Huc tertia illa perducta p dolũ atq; insidias ab Rhodio tibicine. & subdit: *Sic hãc* Tertiam dilexit, ut eam secũ ex prouincia exportaret.

Ibidem actione sexta: *Sed eo ipso tempore cum esset in* littore Tertia illa tua, quam tecum deportabas, erat in omnium conspectu.

Asco. Pedi. Nam Tertiam Scæuolæ filiam dimissam à Põpeio in matrimonium duxerat.

Vlpianus de conditio. lege, Hæc conditio: In domum mariti deducta est.

Scæuola de donatio. lege, *Seia Sempronio* cum certa die nuptura esset, anteq̃ domum deduceretur, tabulæq; dotis signarentur, donauit tot aureos.

Papinianus de iure dotiũ: lege, Dotis: Nã si minor annis 12. ut maior deducta sit, tunc primum petetur.

DEDVCERE ITEM SIGNIFICAT, qd' redigere.

Catul. Huc est mens deducta tua, mea Lesbia cura.

POSTREMO omissis cæteris in alio significato Deducere significat Auocare, & à proposito remouere.

Cicero in Cati. Si impendens patriæ periculum, me necessario de hac animi lenitate deduxerit.
Idem Terentiæ: Neque legis improbissimæ pœna deductus est, quo minus hospitij, & amicitiæ ius, officiumq; præstaret.

DEFERRE.

DEferre nomen, non est proprie accusare, sed ante accusationem apud iudicem, uel magistratum aliquem de aliquo crimine denuntiare, unde Delator dictus est, ut clare infra ostendetur.
Cicero in Verrem, Serui cuiusdam nomen defertur, is accusatur, ficti testes in eum dantur, rem cunctus senatus Catinensium iudicat.
Terentius de bonis possessis, lege, Eum patronum, Qui nomen detulit accusasse intelligendus est, nisi abolitionem petat.
Plau. in Aul. Ad tres uiros ego deferam tuum nomen.
Cicero pro Cluent. Atq; ut intelligatis Cluentium non accusatorio animo, non ostentatione aliqua, aut gloria adductum, sed nefarijs insidijs proposito ante oculos uitæ periculo, nomen Oppianici detulisse, paulo longius exordium causa rei demonstrandæ petam.
Idem in Verrem, Ego sic intelligo iudices, cum de pecunijs repetundis nomen cuiuspiam deferatur.
Ibi. Nomen hominis audacissimi detuli.
Idē pro M. Cælio, Nisi iterū eadem de re suo familiari absoluto nomen hic detulisset.
Idem pro Cluentio, Et clarissima uoce se nomen Oppianici, si interfectum Marcum Aurium comperisset, delaturum esse testatur.
Ibidē, Nam Cluētius iudices primum nomē eius detulit.
Idē Quinto Cice. Paulus noster cū testis productus esset in Sextiū, confirmauit se nomen Vatinij delaturū.
Idem in Verrē, Eiusdem rei nomen detulerunt.
Ibidem, Ait, si liceret, nomen absentis deferre se uelle.
Ibidē, Nuper cū in Publiū Gabinium uir fortissimus, & innocētissimus, Lucius Piso delationē nominis postularet.
Cicero pro domo sua, Nomen Sexti Pompeij detulit.

Idem pro Sex Rosc. Amerino: Qui Sex Rosc. nomen deferendum curauit.

Idem pro L. Murena: Dixi in senatu me nomẽ consularis candidati delaturum.

DESCRIBERE, EXCRIBERE.

DEscribere quid significet, omnes norunt, neq; enim nos manifesta, ac in propatulo posita uano labore tẽtamus, sed latẽtia, & minus uulgaria, quæ pauci curauere, in lucem proferimus, ut hac nostra industria non in anem ostentationem, uerum aliquam literariæ reipub. utilitatem quæsisse uideamur. Est enim alio dicẽdi modo describere et excribere id qđ ineptissime, ac barbare potius, uulgo copiare dicitur uel transumere, aut transcribere, nouis & inusitatis uerbis: quæ, qui imitantur, latinitate omni penitus indigni sunt.

Cic. Cornificio: Dicam tuis, ut eum librum si uelint describant.

Idẽ Attico: Quẽ librum ad te mittam, si descripserint librarij.

Eidem: Poeta ineptus, & tamen scit nihil, sed est non inutilis, describo, & remitto.

Eidem: Dicta eius, & conciones describunt.

Eidẽ: Epistolã meam, qđ promulgatã scribis esse, non fero moleste, quin etiã ipse multis dedi describendam.

Ad eundem: Varroni quidẽ, quæ scripsi te autore, ita propero mittere, ut iam Romam miserim describenda. & subdit: Scripsi enim ad librarios, ut fieret tuis si tu uelles describendi potestas.

Idẽ in Verrẽ: Quasi excribẽdi potestatem non haberet.

Idẽ in Antonium: Literas tibi ille mittat de sua spe rerum secundarum suarum, tu eas lętus proferas, recites, describendas etiam des improbis ciuibus.

In Verrẽ: Tabulas in foro summa hominum frequẽtia excribo, adhibentur in excribẽdo de cõuentu uiri primarij.

Idem in Academicis quæstionibus: Qui se illa audiuisse Romæ de Philone, & ab eo ipso illos duos libros dicerent descripsisse.

T. L. ab urb. con. Iussi inclytas Solonis leges describere.

Paulus: Quẽadmodum testamenta &c. lege, Omnibus:

Quicunq; dederant tabulas testamenti inspicere, uel etiam describere, inspiciendi, describendiq; potestatem facturum se prætor pollicetur.

Vlpianus eodem titulo, lege, Tabularum: Diem autem et consulem tabularum non patitur prætor describi, uel inspici, icicirco ne quid etiam fiat falsi.

DISCEDERE, Recedere à conditione.

DIscedere, recedere à conditione, à persona, à statu, est, qđ immutare conditionē, personā, statum.

Cicero de officijs: Hostis, quem nunc peregrinum dicimus, quanquam id nomen durius effecit iam uetustas, à peregrino enim iam recessit.

Modestinus de usufructu, lege, Titio: Vsusfructus inutiliter legari intelligitur, in id tempus uidelicet collatus, quo à persona sua discedere incipit.

DARE bibere, Miscere.

NOn multi (ut reor) aduerterunt, quonam modo proprie, atq; uno uerbo latine dicatur, Dare bibere, uel dare potum, quod Græcanico uerbo aliqui improprie Propinare dicūt, cum Propinare proprie præbibere sit, uel prægustare, & id uerbum diuersis modis quandoq; proferatur. Sed nos cum latine loqui curamus, Latina potius adducimus. Miscere igitur præter alia significata uno uerbo, id est, quod duobus uerbis dicitur, Dare bibere. Vtrumq; tamen elegans.

Terentius in An. Post deinde quod iussi, ei dare bibere.

Cato de re rust. Bis in die id faciet, meridie bibere dato.

Cic. de finibus bonorum & malorum: Dico ergo in eadē uoluptate eum qui alteri misceat mulsum, ipse non sitiens, & eum qui illud sitiens bibat.

Oui. in Metamorphosi:

Arripit Iliaden, qui nunc quoq; pocula miscet,
Inuitaq; Ioui nectar Iunone ministrat.

DIFFERTVM, Confertum, Refertum.

DIffertum & confertū inter se differunt: Nā differtū id est, qđ refertum, utrunq; enī plenū significat. Confertū uero id est, qđ densum. Sed confertum & refertum à suis uerbis Refercio & confercio descendere comperi.

Differti autem uerbum non comperi.
Cic. pro P. Sextio: Meministis tum iudices corporibus ciuium Tiberim repleri, cloacas referciri.
Varro de re rust. Quo facto non modo non desistunt pugna, sed etiam conferciunt se lingentes.

DIFFERTVM.

Horatius in serm. Inde forum Appi, Differtum nautis cauponibus atq; malignis.
Idem in epistola: Differtum transire forum, populumq; iubebat.

CONFERTVM, Confertissimum, & Confertim aduerbium.

Cæsar in comment. Vt nunq̃ conferti, sed rari, magnisq; interuallis præliarentur.
Ibidem: Neque à tanta multitudine coniecta tela conferti uitare poterant.
T. L. de bello Pun. Alij ad exitus theatri cõferti obsistũt.
Idem ab urbe condita: In confertos ueientes euntem ferox uiribus transfigit.
Idẽ de bello Pu. Cæteros cõfertos in media ualle recepit.
Ibidem: Deinde rari in confertos illati.
Idẽ de bello Mace. Turba conferta iter clausit.

CONFERTISSIMVM.

Cæsar in commentarijs: Qua parte hostium acies confertissima uisa est erupit.
T. Liuius ab urbe con. In confertissima turba prope regium tribunal constitit.
Ibidem: Eo se in turbam confertissimam recipit.
Idem de bello Punico: Per confertissimam hostium turbam impetum facit.

REFERTVM.

Titus Liuius de bello Punico: In agrum Picenum auertit iter refertum præda.

CONFERTIM aduerbium.

Titus Liuius ab urbe con. Cum confertim Romani, ut solent, densatis excepissent scutis.
Idem de bello Punico: Quo acrius & confertim magis utrinq; pugnabatur.

Idẽ de bello Macedoni. Confertim pugnant & cedunt.

DARE NEGOTIVM.

DAre negotium, id eſt, qđ multi inepte dicunt, Committere. modus eſt loquendi feliciſſimi illius temporis, memoriæ cum aliis mandandus.

Cic. in Ver. Dat amico ſuo cuidam negotium, qui tum magiſter erat eius ſocietatis, ut diligẽter caueret.

Salluſtius in Catili. Igitur P. Vmbreno cuidam negotium dat, uti legatos Allobrogum requirat.

Lentulus Cic. Permiſſum eſt iis, ut dum ipſi uenirent, darent negotium qui Aſiam obtineant.

Idẽ Rufo: Non habui cui potius id negotii darẽ, q̃ tibi.

DARE POENAS.

DAre pœnas, id eſt, qđ uulgo dicunt, Fecit pœnitentiam: ſed hic modus loquendi obſeruandus eſt.

Vergilius: Dabis improbe pœnas.

Lentulus Cic. Spero celeriter eum pœnas daturum.

DARE auribus.

DAre auribus, hoc eſt aſſentari, blandiri.

Trebonius Ciceroni: Noli putare mi Cicero, me hoc auribus tuis dare.

DARE ſe in pedes, Dare ſe in uiam.

DAre ſe in pedes, dare ſe in uiam, modus eſt loquendi illorum ueterum, hoc eſt pedibus fugam agere, & ad iter ſe parare. Poſteri hunc quoque modum, ut pleraq;, deprauarunt.

Plautus in captiuis: Me ne uis dem ipſe in pedes?

Terentius in Eunucho: Ego me in pedes, quantum queo, in angiportum quẽdam deſertum indo.

Cic. Terentiæ: In uiam qđ te des hoc tempore, nihil eſt.

DII FACIANT.

DIi faciant, optãtis eſt, & hic modus loquẽdi perquam elegans eſt, ſignificatq; id, quod utinam.

Cicero in Verrem: Dii faciant ut rei militaris, ut belli mẽtionem facere audeas.

DII MELIORA.

DIi meliora, modus optandi imperfecto ſermone, ſed modus loquendi ita obtinuit.

T.L. de bello Mace. Perturbata, dii meliora inquit.

DE meliore nota commenda.

DE meliore nota commenda, modus dicendi illius eruditissimi seculi.
M. Curius Ciceroni: Sulpitio successori nos de meliore nota commenda.
Catullus: Quisquis de meliore nota.

DISSIMVLARE.

DIssimulare, inter cætera est fingere, non intelligere quæ dicuntur, uel aguntur.
Cic. Att. Itaq; meipsum commouerat, sic absurde & aspere uerbis, uultuq; responderat, dissimulaui dolēs.

AEDIFICARE nauem.

AEdificare nauem fere absurdum, aut nouum multorum auribus uidetur, est tamen dicendi modus apud ueteres usitatissimus.
Plautus in Mercatore: Aedificat nauem gerariam & merces emit.
Cic. in Verrē: Nauem uero maximam triremis instar pulcherrimam, atq; ornatissimam palam ædificatam sumptu publico sciente Sicilia per magistratum, senatumq; Mamertinum tibi datam, donatamq; esse dico.
Ibidē: Legati principes, & publice tibi nauē ædificatam, & priuatim seipsos abs te spoliatos, expilatosq; esse dixerūt.
Ibidē: Qui nauis istius ædificādæ publice pfuit.
Ibidē: Nauē deniq; maximā, quā onustā furtis in Italiam mitteret, apd' istos faciendam, ædificandamq; curauit.
Eidem: Aedificauerint ne nauem onerariam.
Eidē: De tua pecunia constare ædificatam esse eam nauē.
Idem pro lege Mani. Qui posteaquam maximas ædificasset, ornassetq; classes.
Cæsar in comment. Imperat quos legionibus præfecerat, uti quàm plurimas possent naues ædificandas ueteresq; reficiendas curent.

ES ET ADES.

ES, & Ades, indicatiuū & impatiuum est, sed imperandi mō ab antiquis uoce es frequētius, quā sis dicitur, quod iam in desuetudinem per negligentiam uenit.

Terentius in Andria: Adesdum paucis te uolo.
Idē in Adel. Modo bono animo es, duces uxorem hāc. Respondetur, bono animo es inquis?
Cic. in somnio Scipionis: Quē ut agnoui, corrui, sed ille, ades, inquit, animo, & omitte timorem.
Vergilius: Huc ades ô Galatea.
Horat. Si me amas, inquit, paulum huc ades.

EXTRA IOCVM.

Extra iocum dicebatur à ueteribus cū quid serio nō ioco dicere se uelle dicebāt, modus ē dicēdi pulcherrimus.
Cic. Trebatio: Sed me hercle extra iocū homo bellus est.
Idē Caio Volumnio: Sed me hercle extra iocum ualde mihi tuæ literæ facetæ elegantesq; uisæ sunt.
Idē Peto: Sed me hercle mi Pete extra iocum moneo te.

EXACTA.

Exacta dicebantur perfecta.
Horatius: Sed emendata uideri, Pulchraq; & exactis nimium distantia miror.

ESSE curæ, uoluptati, solicitudini.

Esse curæ, esse uoluptati, esse solicitudini, esse solatio, esse lætitiæ, esse impedimēto, esse lucro, esse dāno, esse sumptui, esse saluti, esse usui, esse honori, & huiusmodi loquēdi modi, maximam orationi afferunt elegantiam.
Plautus in Cistellaria: Multisq; damno, & mihi lucro sine sumptu eris.
Ibidem: Quæ neq; illa illi quicq̄ usui fuit.
Varro de re rust. Vt dño sint fructui ac delectationi.
Cicero in Bruto: Istum ipsum quidem inquam Brute dico librum mihi saluti fuisse.
Ibidē: Quod tibi aut nouum, aut tanto usui posset esse?
Idē Senatui, populoq; Ro. Qđ mihi maxime lætitiæ fuit.
Idē Catoni: Mihi ut in hmōi re tāto bello maximę curę ē.
Idē Tironi: Magnæ nobis est solicitudini ualetudo tua.
Eidē: Cupiditas cęterorū hominū impedimēto mihi fuit.
Idem pro L. Cornelio Balbo: Et magno usui nostræ reipublicæ fuissent.
Vergilius: Non erit auxilio nobis Etholus & Arpi, At Mesappus erit.

MITTERE Subsidio, uenire auxilio, relinquere præsidio.

Mittere subsidio, uenire auxilio, & relinquere præsidio, obseruandum maxime est, elegantia non parua insigne.

Cæsar in com. Legiones, quas præsidio nostris miserat. & paulo post, Quos tibi subsidio reliquerat.

EXCLVDI tempore, aut temporis spatijs.

Exclusum tempore, aut temporis spatiis, id quod nos nouum modum introducentes dicimus impeditum, ueteres illi uno, eodemq́ modo dixere, quod pauci hactenus (ut arbitror) obseruauerunt.

Cic. in Ver. Angustijs temporis excluduntur omnes.

Idē Attico: Quæ enim soluto animo familiariter scribi solent temporibus his excluduntur.

Idē in Ver. Hi postq̄ temporibus exclusi, per senatum agere quæ uoluerant, non potuerunt.

Idē de ora. Aut tpibus exclusi, aut uoluntate sua feriati.

Idē in Vatinium testē; Vt exclusus miser puncto temporis spoliaretur beneficio, & æquitate legis.

Cæsar in commentarijs: Ne anni tempore nauigatione excluderentur.

Ibidem: Tempore exclusus non uenit.

Ibidem: Exclusus diei tempore in posterum oppugnationem differet.

Vergilius: Spatijs exclusus iniquis.

Pomponius de ædilitio edicto, lege, Si tñ: Nō nocebit emptori, si sex mensium exceptione redhibitoria exclusus uelit intra annum æstimatoria agere.

Papinianus ad Senatuscon. Turpilianum, lege, Quærebatur an ij, q ab accusatione tēpore exclusi essent, in senatuscon. Turpilianum inciderent? & subdit: Qui præscriptione temporis exclusi causam adulterij perferre non potuerunt.

Idem de decurionibus, lege, Spurij: Si præscriptione tēporis exclusus fuerit, non tenebitur.

Paulus de inofficioso testamento, lege, Si proponas, Idē q̄ erit si tempore exclusus sit.

Iulianus de bonis libertorum, lege, Si libertus: Si non petierit bonorum possessionem, tempore exclusus, uel repudiauerit.

QVid sit ex sententia, & ex animi sententia, ex animo, trito ferè dicēdi modo in promptu est, idq; significat, qđ ex uoluntate, ex desiderio, ex iudicio. Sed aliqui noue & inepte (omissa eiusmodi elegantia) ad uotum dicunt. Præter sententiam autem, id est, qđ contra uolūtatem uel opinionem, uel desiderium.

Ex sententia.

Plautus in captiuis: Si reueniam huc ex sententia.
Idē in Mer. Nocte hac quieui non satis ex sententia.
Terentius in Hecyra: Spero hanc rem euenturam nobis ex sententia.
Cic. Furuio: Si non ista ex sentētia essent confecta.
Idē de officiis: Non enim falsum iurare peierare est, sed quod ex animi tui sententia iuraris.
Sallustius in Iugurt. Nam me quidem ex animi sententia nulla oratio lædere potest.
Cicero in Academi. quæstio. Conscendens nauē sapiens, num comprehensum animo habet, atq; perceptum, se ex sententia nauigaturum?
Idem de natura deorum: Multa oraculis declarantur, multa uaticinationibus, multa somniis, multa portentis, quibus cognitis, multæ sæpe res ex hominum sentētia, atq; utilitate partæ, multa etiam pericula depulsa sunt.

DE sententia.

Cic. Att. Quid sentis igitur? Nihil nisi de sententia tua.
Eidem: Scribantq; ad Cæsarem me quicquid fecerim de sua sententia fecisse.
Idem in Verrem: De consilii sententia iudicaras.
Ibidē: Eos sine consilii sententia à supplicio liberauit.
Ibidem: Et de consilii sententia Mamertinis se frumentū non imperare pronunciat.

PRAETER SENTENTIAM, ET aduersus animi sententiam.

Plautus in Mercatore: Omnia mihi eueniunt hodie præter sententiam.

Ibidē, Vt ne litiges aduersus animi sentētiam.

EX animo.

Cic. in Pisonē, Equidē dicam ex animo quod sentio.
Idē Attico, Te aūt alienum hominē amēt ex animo?
Idē Cornificio, Huic tu libro maxime uelim ex animo, & minus gratiæ causa suffragere.
Catullus, Atq; id syncere dicat & ex animo.

MEA sententia, Manere in sententia.

MEa sentētia, manere in sententia, de sentētia deducere, sentētia desistere, in sententia esse, & huiusmodi, elegantissimi dicēdi modi obseruandi præcipue sunt.
Cic. in Bruto, Quē ꝟo extet, & de quo sit memoriæ proditum eloquentē fuisse, & ita esse habitum: Primus ē M. Cor. Cethegus, cuius eloquētiæ ē autor, & idoneus qui dē mea sentētia Q. Ennius.
Idē Attico, Planè hoc mihi explices uelim, in primis maneás ne in sentētia, ut mittam ad eum quæ scripsi, an nihil necesse putes.
Eidē: Quid enim nostri optimates (si qui reliqui sunt) loquētur? an me aliquo præmio de sentētia esse deductū?
Idē in acad. quæstio. Cœpit hortari, ut sentētia desisterē.
Idem Attico, Me miserum quàm oīa essent in sentētia, si nobis animus, si consilium, si fides eorum, quibus credidimus, non defuisset.

QVot dicendi modi, quàmue eleganter, & apposite ab hoc nomine Aetas, quasi cādidissimi riuuli à quodā latinitatis fonte deducuntur? quorum nonnullos hausi, īfraq; descripsi, ut ad manum sint imitatoribus.

ACTA ætas.

Plautus in Trinummo, Mihi quidem ætas acta est.
Cic. de senectute, Sed honeste acta superior ætas, fructus præbet autoritatis extremos.

EXACTA ætas.

Terentius in Adelphis, Nunc exacta ætate hoc fructu pro labore ab ijs fero odium.
Cic. de oratore, Aetate exacta indigē liberum lacerasti.
Idem de senectute, Cum esset iam exacta ætate in agris, eosq; coleret.

Idem in Verrem, Patri exacta ætate.
Ibidē, Hoc tātum exacta ætate laboris, itinerisq; suscepit.
Titus Liuius ab urbe condita, Venerabilis uiri, & exactæ iam ætatis.
Ibidem, Aetatis iam exactæ Camillus erat.

AFFECTA ætas.

Cicero de oratore, Q. Mutij ianua & uestibulum, quod in eius infirmissima ualetudine, affectaq; iam ætate, maxima quotidie frequentia ciuium, ac summorum hominū splendore celebratur.

SENECTA ætas.

Plautus in Trinummo, Hic ille est, senecta ætate qui factus est puer.
Idē in Merca. Senecta ætate scortari senes.
Idem in Aulularia, Quem senecta ętate ludos faciat haud merito meo.

PROVECTA ætas.

Cic. in Tuscu. Ex ijs igitur hora octaua, quæ mortua est, prouecta ætate mortua est.

PRAEcipitata ætas.

Marius Ciceroni, An quod adolescēs præstiti, cum etiā errare cum excusatione possim, id nunc ætate præcipitata commutem, ac me ipse retexam?

ADVLTA ætas.

Cic. in Verrē, Adulta ætate filius.

CONFECTVS ætate.

Vergilius, Confectum ætate parentē.
Cæsar in commēt. Non ætate confectis, non mulieribus, & non infantibus pepercerunt.

INGRAuescente ætate.

Cic. de amicit. Immutari etiam mores hominum sæpe dicebat, alios aduersis rebus, alios ætate ingrauescente.
INEVNTE, & ab ineunte ætate, & adolescētia.
Cic. pro L. Corn. Balbo, Et ab ineunte ætate, relictis suis rebus omnibus, nullius periculi expertem fuisse.
Idē pro Deiotaro, Quibus ille studijs ab ineunte ætate se imbuerat.
Idē in Vatinium testem, Atq; illud tenebricosissimum tē-

pus ineuntis ætatis tuæ pariar latere.

Idē pro lege Manilia, Ineunte adolescentia maximi ipse exercitus imperator.

SIC etiam dicitur, ineunte uere, æstate, hyeme.

Cicero de officijs, Itaque ineunte uere in ijs, quæ relicta sunt, & cætera.

Ibidē, Ineunte æstate suscepit, media æstate confecit.

Idē in Antonium, Cum ab ineunte ętate res maximas gerere cœpisset.

Idē de amicitia. Atq; earū rerum exēplum & similitudinē capiebat ineuntis ætatis.

Idē pro lege Mani. Sed meæ uitę rationes ab ineunte æta te susceptæ prohibuerunt.

Cæsar in commēt. Duas legiones in citeriorē Galliam nouas conscripsit. & ineunte ęstate in interiorē Galliā qui deduceret Q. Pedum legatum misit.

Idē pro rege Deiotaro. Commēdationēq; ineuntis ætatis ab impietate & à scelere duxerit?

VIVERE ætatē.

Plaut. in Amph. Eo modo, ut profecto uiuas ætatē miser.

Cic. in Catone maio. de Nestore, Tertiā em̄ ætatē hominum uiuebat.

DEGERE ætatē, & uitam.

Plaut. in Cistella. Quia ego illum mihi unum exoptaui, qui cum ætatem degerē.

Cicero pro P. Sylla, Vt cum Lentulo, & Catilina, & Cethego fœdissimam uitam, & miserrimam, turpissima morte proposita degeret.

Idē pro Roscio, Per se liceat innocenti amicorum opibus uitam in egestate degere.

Ibid. Inter feras satius est ætatē degere.

AGERE ætatem.

Plautus in Trinummo, Vtra in parte plus uoluptatis sit uitæ ad ætatē agendam.

Ibid. Cuncti qui ætatē egerunt caste, conueniant.

Idē in Mili. Vbi pulcherrimus egi ætatē, inde abeo.

Idem in Bacchidib. Hic nostra agetur ætas.

Idem, Si non mecum ætatē egisset, hodie stulta uiueret.

Cice. Trebatio, Qui domi, aut per insidiosa loca iturus, aut ætate confectus, ætatē ageret.
Cicero in Bruto de Theophrasto, Cum percūctaretur ex anicula quadam, quanti aliquid uenderet, & respondisset illa, atq; addidisset, hospes non potes minoris, tulisse eum moleste, se non effugere hospitis speciem, cum ætatē ageret Athenis.

EXIGERE ætatem.

Plautus in Trinummo, Dedi meam gnatam, qua cum ætatē exigat.
Idē in Cist. Vnū amare, & ætatē cū illo exigere.
Ibid. Tecum uiuere uult, atq; ætatē exigere.
Idē in Milite, Tecum ut ætatē exigere liceat.

SIC etiam in passiuo, degitur uita, & uiuitur uita dicitur.

Cic. de finibus bonorum & malorū, Ea uita, quæ ex summo bono degitur.
Ibid. Beatam aūt uitam eā solā, quę cum uirtute degatur.
Idem de officijs, Viuere arbitror, & eam quidē uitam, quę est sola uita uocanda.
Idē in Verrē, Quo tutiorē uitam sese meo præsidio uicturos esse arbitrarentur.

EX usu.

EX usu esse, hoc est quod cōducat, quod expediat, quod utile sit. Modus est elegans dicendi.
Terentius in Eunucho, Ad oīa hęc magis opportunus, nec magis ex usu tuo nemo est.
Idem in Heauton. Nunc ait periculum ex alijs facito, tibi quod ex usu fiet.
Plautus in Merca. Verum non ex usu modo est.

EDORMIRE crapulam. Indormire causæ, Exhalare crapulam.

EDiscēdus & hic elegans dicēdi modus. Edormire cū accusatiuo, Indormire cum datiuo. quos princeps bonarum literarum Cicero uno eodēq; loco conclusit.
Cic. in Philippicis, Edormi crapulam inquam, & exhala, an faces admouendæ sunt quæ te excitēt tantæ causæ indormientē?

Plaut.in Rudẽ.Vt edormiscã hanc crapulã,quam potaui.
Idẽ in Mostel.Omnẽq; obdormiui crapulam.
Idẽ in Amph. Paulisper mane dũ edormiscat unũ somnũ.
Terẽtius in Adelphis,In angulum aliquó abeã,atq; edormiscam hoc uilli.
Cicero in Verrẽ,Quondam etiam Aproniani cõuiuij crapulam exhalassent.

EXTRAHERE diem, Iudicium.

EXtrahere diẽ,extrahere iudicium, eo loquendi modo prisci illi ueræ latinitatis proceres utebantur,cum diẽ uel iudicium trahi in lõgum,aut differri significare uolebant.
Cæsar in com.Catonẽ uero acerrime repugnãtem, & pristina consuetudine dicendi mora dies extrahentem,ut sui ratio absentis haberetur.
Ibidem,Sic triduum disputationibus, excusationibusq; extrahitur.
T.Liuius ab ur.cond.Cunctando extraxerant diẽ.
Idẽ de bel.Puni. Extracta tamẽ autoritatibus seniorum ꝑ aliquot dies res est.
Idẽ ab ur.cond.Res in annum extrahitur.
Ibidẽ,Extractum in tertium annum bellum est.
Ibidẽ,Extracta utraq; res in consulum aduẽtum est.
Idẽ de bel.Pu.Extrahi rẽ in suum aduẽtum iussit.
Idẽ ab urbe condita,Quibus cum extrahi æstatem posse crederent.
Ibidẽ,Extrahi tamẽ diutius certamẽ potuisset.
Paulus ad Exhibẽ.lege, Si optione intra certum tempus data iudicium extractum est in id tempus,quo frustra exhiberetur.

ECCE cum tibi constructum.

ECce,huic aduerbio ferè ſp Cicero,& alij eius seculi latinitatis principes,tibi addiderũt,ut Ecce tibi: quod adhuc Romani uulgo obseruant. Ecce ti
Cice.ad Atticũ,Epistolam cum à te timide expectarẽ ad uesperũ,ut soleo,ecce tibi nũtius pueros uenisse Romã.
Ad eundẽ,Cum hæc maxime scriberẽ,ecce tibi Sebosus.
Ad eundẽ,Miseram ad te nono calen.exemplum epistolæ Balbi ad me,& Cæsaris ad eum,ecce tibi eodẽ die Ca-

puæ literas accepi à Q. Pedio.
Eidem. Ecce tibi, & Bruti, & tuæ literæ.
Ouidius de arte. Ecce tibi similis.
Cic. de offi. Ecce tibi qui rex populi Ro. dominusq; omnium gentium esse concupierit.
Idem pro Cluentio. Ecce tibi eiusmodi sortitio.

ESSE malo, esse bono.

Cic. pro Cluētio, Postremo id qđ maximo malo illi causę fuit, hoc ipso in loco quasi reus ipse esset, sedebat.
Ouid. de nuce, Præda malo Polydore fuit tibi.
Cic. pro Milo. Itaq; illud Cassianū, cui bono fuerit, in his personis ualebit.

ESSE numero, haberi numero.

Esse numero, & haberi numero.
Varro de re rustica. Minus se putant despici, atq; aliquo numero haberi à domino.
Cic. in Phili. Homo nullo numero, nihil illo contēptius.

EXCEPTO.

Excepto quod, modo hoc loquendi utebantur antiqui in eadem significatione, qua præterq̄.
Ouidius de Ponto,
In quibus, excepto quod adhuc utcunq; ualemus,
Nil me præterea quod iuuet, inuenies.
Horat. Excepto quod non mecum esses cætera lętus.

AESTIMARE litem.

Incidi etiam sæpenumero in eum modum loquēdi, quo probatissimi quiq; autores usi sunt. Aestimare enim litem & litis æstimatio frequēter apud eos dictum, qđ cū diligenter rimatus essem, cōperi æstimare litem esse uidelicet, dum controuersa res inter aliquos erat, & iudicis, uel alterius arbitrio reus condemnabat, ut tantum solueret, quanti ipse legitime æstimasset. Quandoq; etiā capitis lis æstimabatur, ut infra ostenditur.
Cicero in Verrem, De litibus æstimatis Gnei Dolobellæ pecuniæ redactæ.
Ibid. De litibus æstimatis Gnei Dolobellæ.
Ibid. Sextertiis decem & octo lis æstimata est.
Ibid. Quod de pecunijs repetundis lis æstimata sit.

Cæsar in com. Arbitros inter ciuitates dat, qui litem æstiment, pœnamq́; constituant.
Paulus de solutionibus, lege Stichum: Si possessor corpus aut litis æstimationem præstitit, ea res tibi proderit.
Asconius Pedianus, Quid est reum fieri, nisi apud prætorem legibus interrogari? Cum enim in ius uentũ esset, dicebat accusator apd' prętorem reo, Aio te Siculos spoliasse. Si tacuisset, lis ęstimabatur ut uicto. Si negasset, petebat à magistratu dies inquirendorũ eius criminum, & instituebatur accusatio.
Idem, Lis æstimata sit, hoc est, pecunia de qua lis fuit, & propter quam condemnatus est, in summam redacta, quæ de eius rebus exigeretur.
Idem, Ita se habet, ut si conuictus reus sit, atq; damnatus, pecuniam reddat æstimata lite, hoc est, in pretium redactis omnibus furtis, quam summam pecunię proscriptis eius bonis, sectores curabãt.
Neratius depositi, Si fide iussor pro te, apud quem depositum est, in litis æstimatione damnatus sit, rẽ tuam fieri.
Idem eodem tit. Litem à iudice æstimari debere.
Iulianus de actione rerum amotarũ, lege Si propter res amotas egero cum muliere, & lis æstimata sit, an actio ei danda sit? & subdit: Respondi, qui litis ęstimationem suffert, emptoris loco habendus est.
Cic. pro Cluentio: P. Septimio Scęuolæ litem eo nomine esse æstimatam.
Ibidem, Quibus damnatis, de pecunijs repetundis lites essent æstimatæ.

AESTIMARE capitis.

Cic. pro Cluent. Pugnatũ est, ut lis hęc capitis ęstimaret.

EVELLO facit euelli, non euulsi.

Euello, in pręterito apud bonos autores euelli facit, nõ euulsi, ut aliqui recensiores uoluerunt.
Cic. pro P. Sextio, Qui in concione palã dixerint, linguã se euellisse M. Catoni.
Idem in Verrem, Crucem, quæ etiam nunc ciuis Romani sanguine redundat, quæ fixa est ad portum, urbemq́; uestram, reuellistis.

Ibidem, Gorgonis os pulcherrimum cinctum anguibus reuellit atq; abstulit.
Verg. Non patris Anchisæ cineres, manésue reuelli.
Idem, Telumq; alta ab radice reuellit.
Idē, Et quos Sidonia uix urbe reuelli,
Rursus agam pelago.
Cic. in Verrē, Tum illa ex patellis & thuribulis, quæ uellerat, ita forte in aureis poculis illigabat.
Plautus in Amph. Næ ego homo infelix fui, qui non alas interuelli.
Cic. de orat. Omnē eorum importunitatē ex intimis mētibus euellisset uis orationis tuæ.
Oui. de amo. Prima iugis tauros supponere colla coegit,
Et ueterem curuo dente reuellit humum.

EXTRA, absq;.

Extra & Absque pro praeter

ADuerti extra & absq; eleganter pósita esse loco præter: quod iampridē ab oībus passim præteritum est.
Plautus in Amphit. Nemo extra unum te.
Terēt. in Phor. Neq; cognatus extra unā aniculā q̄s q̄ aderat.
Idem in Hecyra, Quàm fortunatus sum cæteris in rebus, absq; una hac.
Cic. in Catilinam, Nemo est extra istam coniurationem proditorum hominum, qui te non metuat.
Idem in Verr. De te Cecili iam me hercle hoc extra hanc cōtentionē, certamēq; nostrū familiariter tecū loquar.
Idem Mario, Extra ducem paucosq; præterea, de principibus loquor, reliqui primum in ipso bello rapaces.
Varro de re rustica: Præterea extra familiam debuit dicere uillicum & uillicam.
Cic. pro domo sua, Ciuis est nemo tāto in populo, extra contaminatam illam & cruentam P Clodij manum, qui rem illam de meis bonis attigerit.
T. Liuius ab urbe cōdita, Ipsos liberosq; eorum, & coniuges uendendas, extra filias quæ nupsissent.
Ibidem, Calatinos, Sabatinos, extra quā qui eorum, aut ipsi, aut parentes eorum apud hostes essent, liberos esse iusserunt.
Ibid. Extra hanc multitudinē Hispanoꝝ obsides erant.

Ibidem, Extra prædam quatuor milia deditorum habiti.

ECQVID, & ecquæ.

ATtendant quæso bonarum literarum studiosi, uel ad minima quæq; diuini illius eruditissimiq; seculi. Nusquam enim tota magis elegantia uersatur, quàm apud has paruulas clausulas, quibus quasi clauiculis compacta latinitas sustinetur.

Ec particula, à nullis (ut reor) grammaticis tractata, multa cum uenustate interrogat. Est enim per modũ quendam loquendi in latinitatem inducta. Ec interrogativa part.

Plautus in Captiuis, Rogo Philocratẽ ex Aulide, ecquis omnium nouerit?

Idẽ in Rudente, Heus ecquid in uilla est? ecquis recludit? ecquis prodit?

Idẽ in Sticho, Dum percũctor portitores, ecquę nauis uenerit ex Asia?

Idẽ in Capt. Percunctabor ecquis adolescentẽ nouerit?

Idẽ in Mercatore, Ecquam aduexisti tuæ matri ancillam è Rhodo?

Terẽt. in Eunucho, Ecquid nos amas de fidicina hac?

Idem in Eunucho, O populares, ecquis uiuit me hodie fortunatior?

Cic. in Verrẽ, Negotium dat illis suis comitibus nequissimis, turpissimisq; hominibus, ut uideant, & inuestigẽt, ecquæ uirgo sit aut mulier digna, quamobrem iste Lampsaci diutius commoraretur.

Idẽ, Nulla ui retineri, nullo periculo ꝓhiberi posse, quo minus experiretur, ecquid apud eos querimoniæ ualerent antiquissimorum, fidelissimorumq; sociorum?

Idem Attico, Quod quæris, ecquæ spes pacificationis sit? quantum ex Pompeij multo & accurato sermone perspexi, ne uoluntas quidẽ est.

Ibidem, A Curione uelim scire, ecquid ad te scriptum sit de Tirone?

Idem in academicis, Ecquæ poterit in agnoscendo esse distinctio?

Idẽ in Vatinium testẽ, Deinde interrogares, ecquosnam alios posset nominare?

Cicero Attico, Quæso, ecquod tãtum malum putas, quod in mea calamitate non sit?
Eidem, Ecquis unquam tam ex amplo statu, tam in bona causa, tantis facultatibus ingenij, consilij, gratiæ, tantis præsidijs bonorum omnium concidit?
Verg. Ecquid in antiquã uirtutẽ, animosq; uiriles, Et pater Aeneas, & auunculus excitat Hector?
Idem, Ecquæ nam puero est amissæ cura parentis?
Catul. Ecquid nam in tabulis patet lucelli expensum?
T. Liuius ab urbe cond. Ecquid sentitis uos Quirites?
Idem de bel. Pun. Respondent, ecquis latini nominis populus defecerit ad nos? deinde ecquis homo ex quinquẽ &.xxx. tribubus ad Annibalem transfugerit?
Ibidẽ, Ecquos legatos ad Annibalẽ Romani miserint de pace? Ecquam deniq; mentionem Romæ factam esse?
Idem ab ur. con. Ecquid præsidij unquam habueris? ecquẽ in castris consulem? ecquẽ exercitum iuuentutis?
Ibidem, Ecquis sequeretur eorum?
Idem de bel. Mace. Percontatus est, ecquam anum Ebutiam ex Auentino nosset?
Cic. pro lege Manilia, Ecquam putatis ciuitatem pacatam fuisse, quæ locuples sit?
Idẽ pro Cluentio, Videamus ecquid aliud iudicium, quod pro Cluentio sit, proferre possimus.

Exaudire.

QVanta bone deus confidentia multos, & eos non omĩno in latinitate spernendos cœpit in compositione huius uerbi exaudio? putant enim & pro comperto habent differentiam esse inter illud, & audio. Nam audire simpliciter dici, exaudiri autem quod auditur, admitti credunt, ut si dicas: Oraui ut meas audiret preces, at ille non modo id libenter fecit, uerumetiam eas exaudiuit. Quam differẽtiam, & si à multis fieri pleriq; intelligũt, non tamen (quod sciam) uera est, quin potius idem omĩno utroq; uerbo significari, qui quas infrà scripsi autoritates legerit, liquido deprehendet.
Cic. ad senatũ de reditu suo, Vt qua uoce te Romule post urbem conditam consul usus esset pro uniuersa republi

ca apud eos solum, qui eius uocem exaudire possent.
Vergilius, Hinc exaudiri gemitus, & sæua sonare ỹbera.
Idem, Hinc exaudiri gemitus, iræq; leonum
Vincla recusantum, & sera sub nocte rudentum.
Idem, Vox quoq; per lucos uulgo exaudita silentes.
Idem, Siue extrema pati, nec iam exaudire uocatos. Extrema pati
Idem, Hinc exaudiri uoces, & ỹba uocantis - isa uiri.
Ouidius in Metamorphosi,
Pyrame responde, tua te charissima Thisbe
Nominat, exaudi, uultusq; attolle iacentes.
Ibidem, Tibi Nesse biformis,
Dicimus exaudi, nec res intercipe nostras.
Ibidem, Non exaudiri rubuerunt sanguine uatis.
Ibidem, At in ædibus ingens
Murmur erat, uocesq; hominum exaudire uidebar.
Horatius, Fingere cinctutis non exaudita Cethegis.

Edere præter alia significata quæ nota sunt, modos occultiores habet loquendi. Dicitur enim edere spiritũ, quod est agere animam. Edere scelus, quod est perpetrare. Edere stragem, quod est facere. Edere nomen, q̃d est dare. Edere sonos, id est proferre. Edere librum, hoc est publicare.

Edere spiritum. Edere spiritũ

Cic. in Antonium, Cuius in complexu libenter extremũ uitæ spiritum ediderim.

Edere scelus. scelus

Ibidẽ, Postea q̃d scelus, q̃d facinus parricida nõ edidit?
Idẽ pro P. Sextio, Tamẽ illi sceleri, q̃d in me illoꝝ immanitas edidit, haud scio an hoc recte proximũ esse dicam.
T. Liuius ab ur. cõ. Si quicq̃ sceleris, q̃d homo in homines edere potest, nõ prætermisit.

Edere stragem.

T. Liuius ab ur. cõ. Tantoq; maiorẽ stragem edidere, quã stragem inter hostes ediderant.
Cic. ad Atticũ, Cũ is meo noĩe ad inuidiã uteretur, dij immortales, quas ego pugnas, & quantas strages edidi?

Edere nomen.

T. Liuius ab ur. cond. Vt redimendi potestas fieret, iussi Nomẽ nomina edere: & cum. CC. fermè ederent, senatuscõsul-

tum factum est, ut legati eos Carthaginēsibus redderēt.

Edere Idē de bel.Mace. Edit nomina eoꝝ, quibus conuētis opus esset. Edere sonos.

sonos Oui.in Ibin: Sedit in aduerso nocturnus culmine bubo,
Funereoq; graues edidit ore sonos.

Verg. Vix hæc ediderat cum effusis imbribus atra
Tempestas sine mora furit.

Librū Edere librum.

Cic.de diuinatio. Vnum librum Diogenes edidit, eius auditor duos Antipater.

Idem de fato, In ijs libris, quos de diuinatione edidi.

Idē Attico, Vt me roget, ut annales suos emendē, & edā.

Cic. pro P.Sylla, Non occultaui, non continui domi, sed describi ab omibus statim librarijs, diuidi passim, & peruulgari atq; edi po.Ro.imperaui.

Scriptū Edere scriptum.

Cic.in Verrē, Ede mihi scriptū, qd argēti in prouincia Siciliæ pararis. & subdit: Nec scriptum habeo, nec possum edere.

prælium Edere prælium.

T.Liuius de bello Macedonico, Regia statio atrocissimū prælium edebat.

Idē ab ur.con. Memorabile illud edidit prælium.

clamorē Edere clamorem, & pugnam.

pugnā Ibidē, Edidit clamorē, ut auerteret etiā pugnantiū aīos.

Ibidē, Maior q̄ pro numero hostium editur pugna.

Munus gladiatoriū Edere munus gladiatorium.

Ibidē, Ad munus gladiatorium edendum redijt.

Edere oracula.

oracula Cicero de diuinatio. Sed quod caput est, cur isto modo iā oracula Delphis eduntur?

Ibidē, Oracula edere putes.

Ignē Edere ignem.

T.Liuius de bello Macedonico, Editus ab Annibale ex cō posito ignis est.

Edere annos.

annos Ouidius de arte amandi:
Dum licet & ueros etiam nunc editis annos.

Edere cædem.

T.Liuius ab urbe condita, Deinde multa iam edita cæde ſeneſcit pugna.

Edere ſignum.

Ibidē, Edito è ſpeculis ſigno.

Edere exempla auaritiæ, & ſeueritatis.

Cicero Attico, Ede exemplum ſeueritatis tuæ.

T.Liuius ab urbe condita, Cum multa auaritiæ fœda exempla ederentur.

Edere riſus.

Cic. Attico, Miros riſus uos edere, cum ille ignarus ſui co mitatus repēte aperuit lecticā, & penè ille timore, ego riſu corrui.

Edere fœtus.

Cic. de orato. Subacto mihi ingenio opus eſt, ut agro nō ſemel arato, ſed nouato & iterato, quo meliores fœtus poſſit & grandiores edere.

Editiſſimum.

T.Liuius ab ur.con. Editiſſimam urbis partē ſcandunt.

Edere iudicium.

Cic. pro P. Sylla, Sed tamē abs te Torquate quæro, cū iudicatus tuus inimicus eſſet, & eſſet eius rei frequēs ſenatus, & recens memoria teſtis, tibi meo familiari & contubernali, prius etiam edituri iudicium fuerint.

EST quod, Nihil eſt quod.

QVod multi, eſt opus, non eſt opus, non oportet, nō expedit, aut quid oportet: bonis alioqui uerbis ac latinis, ſed non ita aptis, aut appoſitis dicunt: perfecti illi latini, eſt quod, nihil eſt quod, aut non eſt quod, aut quid eſt quod, dicebant.

Plautus in Aulularia, Iam ad te reuertar, nam eſt quod ui ſam domum.

Terēt. in Heautō. Nam nihil eſt illic q̄d moremur diutius.

Idē in Eunu. Nihil eſt q̄d dicas mihi, quærebam alium.

Cic. Torquato, Nihil eſt qđ pro malis tpm moleſte feras.

Idē Terētię, De familia liberata nihil eſt quod te moueat.

Idē Trebonio, Epiſtolæ copioſæ, & ſuauiter ſcriptę, nihil eſt quod multa reſpondeam.

Idē pro Sylla, Quare nihil eſt quod ex tanto comitatu uirorum ampliſſimorum me unum abſtrahas.

Idē Attico, De ſerpiraſtris cohortis meę nihil ē q̄d doleas.

Eidem, Si nondum profectæ sunt, nihil est quod se moueant, quoad perspiciamus quo loci sit res.
Idem, De Britannicis rebus cognoui ex tuis literis nihil esse, nec quod metuamus, nec quod gaudeamus.
Idem in L. Pisonem, Nihil est quod me inuites.
Idem Attico, De Apuleio quid est quod labores?
Ibidem, Tullum scribam nihil fuit quod appellares.
Eidem, Nihil est scilicet quod de Cotta cogitemus.
Idem ad Lentulum, Dignitatem quidem illā consularem fortis & constantis nihil est quod cogitemus.
Idem Q. fratri, Nihil est quod uereare, ego enim ne pilo quidem minus te amabo.
Idē de natu. deoꝝ, Dū Cotta, si inquit, liber Antiochi nostri, qui ab eo ad Balbū nuper missus est, uera loquitur, nihil est quod Pisonem familiarē tuum desideres.
Idem in Verrem, Nihil erit quod me agente arbitretur iudicium sine magno multorum periculo posse corrūpi.
Idem Terentiæ, Excruciat me ualetudo Tulliæ nostræ, de qua nihil est quod ad te plura scribam.
Idem Q. fratri, De eius eruditione quod labores nihil est.
Idem Tironi, Nihil est quod festines, nec quicquā cures, nisi ut ualeas.
Brutus & Cassius Antonio, Quando consul arma mineris, quorum fiducia nihil est ꝙ nos terreas.
Vergilius in Bucolicis:
Si ad uitulam spectes, nihil est quod pocula laudes.
Idem, Nihil est quod dicta retractent Ignaui Aeneadæ.
Papinianus de captiuis, lege Quod si secus: Nihil est quod de secundis tabulis tractari possit.
Cicero Q. fratri, Trebatium meum quod isto admisceas nihil est.
Idem Terent. In uiam quod te des hoc tempore nihil est.
Terentius, Non est quod te deterream.
Horatius, Non est quod multa loquamur.
Cicero in Verrem, Cohortem autem Metelli, quā uocat, quid erat ꝙ corrumperet?
Pomponius de operis libertoꝝ, lege A duobus: Nihil est quare non detur.

Excipere.

EXcipere quid sit, cum à uulgari publicaq; significatione discesseris, multis incognitum esse arbitror, quod mihi satis uideor inuestigasse, nec paruo, nec inutili labore. Est enim excipere quod cauere, aut prescribere, ut inferius notata clarius ostendent.

Varro de re rustica, In emptionibus iure utimur eo quod lex prescripsit, in ea re alij plura, alij pauciora excipiũt. Quidam enim pretio facto in singulas oues, ut agni chordi duo pro una oue annumerentur, & si cui uetustate dẽtes absunt, item binæ pro singulis, ut procedant.

Ibidem, Aliter dico, atq; fiet, quod capras sanas, sanus nemo promittit, nunquã enim sine febre sunt, itaq; stipulantur paucis exceptis uerbis.

Cicero ad Q. fratrem, Cumq; nominatim lex exciperet, ut ad templum, monumentumq; capere liceret.

Idem de legibus, Qua in lege cum esset, neue aurum addito, quam humane excipit?

Idem pro Cluentio, Quapropter in omnibus legibus, quibus exceptum est, de quibus causis, aut magistratum capere non liceat, aut iudicem legi, aut alterum accusare, hæc ignominiæ causa prætermissa est.

Idem pro Cornelio Balbo, Quorum in fœderibus exceptum est, ne quis eorum à nobis ciuis recipiatur, quod si exceptio facit ne liceat, ibi necesse est licere. Vbi est igit̃ exceptum fœdere Gaditano, ne quẽ populus Romanus Gaditanum recipiat ciuitate. & subdit: Exceptum est, inquit, fœdus, siquidem sacrosanctum est.

Idẽ in partitionibus oratorijs, Quærẽda etiã ratio, si qua poterit inueniri, quare nõ sit exceptum, aut iniqua lex.

Idem de arte rhetorica, Nam & prætorijs exceptionibus multæ excluduntur actiones.

Ibidem, Postulat is, qui cum agitur, à prætore exceptionem, extra quam in reum capitis præiudicium fiat: hic is, qui agit iudicium purum postulat, ille qui cum agit̃, exceptionem addi ait oportere.

Idem de lege Agraria, Aut ita lex diligẽter perscripta demõstrabitur, ita tantũ unaquaq; de re, ita quod oportuerit exceptũ, ut minime cõueniat quicq̃ in tam diligẽti

scriptura prætermissum arbitrari.
Ibidē, Atq; hoc lex nusq̄ excipit, nō oīa ergo scriptis, sed quædā quæ perspicua sint, tacitis exceptionibus caueri.
Idē in academicis, Quibus postulant ut excipiantur hæc inexplicabilia. Tribunum aliquē cēseo adeant, à me istā exceptionē nunquam impetrabunt.
In Verrē, Quod lege excipiuntur tabulæ publicanorum, quo minus Romam deportentur.
Ibidē, Quid si eiusmodi esse hæc duo fœdera duorum populorum iudices doceo, ut Taurominitanis nominatim cautum & exceptum sit fœdere, ne nauē dare debeant, Mamertinis in ipso fœdere sanctum, atq; præscriptum est, uti nauē dare necesse sit.
Idem de diuinatione, Si iudices id quod Epaminōdas ait, legis scriptorem sensisse, adscribat ad legē, & addat exceptionē hanc.
Idē in epist. Nam dum uolunt isti lauti terra nata, quæ lege excepta sunt, in honorē adducere, fungos & heluelas ita condiunt, ut nihil possit esse suauius.
Vitruuius, Et ideo quod pretiosæ sunt, legibus excipiuntur, ut à domino, non à redemptore repræsententur.
Marcellus ad legē Iuliam repetundarum, lege Prima: Cū excipit lex, à quibus licet accipere, à sobrinis, propiorē ue gradu cognatis suis, uxorē ue.
Victorinus hæc declarare uidetur in rhetorica Ciceronis. Translationē, inquit, intelligamus formā esse status scilicet legalis: Præscriptionē uero eandē appellari posse, & eandem exceptionē, sed ab oratoribus, in iure aūt præscriptionem dici ipsum propositum ius, Exceptionē aūt cum ius ipsum propositum aduersus se actor alius excipit, interposita aliqua conditione.

Etiam affirmantis.

ETiam affirmantis aduerbium, cuius loco ferè omnes aliud aduerbium ita ponunt, ueluti è teterrimo carcere asserendum est, & in usum latinitatis reuocandum.
Cic. pro Roscio Comœdo: Si non, quo modo tabulas conficis? si etiā, quamobrem cū cætera noīa in ordinem referebas, hoc nomen triennio amplius, q̄d erat in primis

magnum, in aduersarijs relinquebas?

Idem de Academicis quæstionibus. Quasi aut etiam, aut non, non modo uerũ esse, sed necessarium.

Idẽ pro Planco: Cui cum respondissem, me è prouincia decedere, etiã me hercle, inquit (ut opinor) ex Africa.

Atq; geminata & triplicata.

EAdem ferè calamitas ut prope interiret, accidit geminatæ, & interdũ triplicatæ particulæ atq;, quæ interdum maximam affert gratiam orationi inserta.

Tibullus:

Atq; tubas, atq; arma ferũt strepitantia cælo Audita.

Horat. Atq; herbas, atq; incantata lacertis Vincula.

Catul. Ne uestrũ scabra tangat rubigine nomen,
Hæc atq; illa dies, atq; alia, atq; alia.

Verg. Atq; deos, atq; astra uocat crudelia mater.

Idẽ: Atq; hinc atq; illinc humeros ad uulnera durat.

Idẽ: Atq; Getæ, atq; Hebrus, atq; Actias Orithya.

Aequi boniq; facio.

AEqui, boniq; facio, id est, in bonã partẽ accipio: certũ modũ esse loquendi nõ rationẽ nemo negare põt.

Terentius in Andria: Cæterum equidem istuc Chreme æqui boniq; facio.

T. Liu. ab urbe cond. Ne serpat latius contagio eius mali, nos æqui boniq; facimus.

Cicero Attico: Tranquillissimus autem animus meus, qui totum istud æqui boniq; facit.

Eximere.

EXimere, apud ueteres illos autores præter alia significata est, quod extrahere, effodere, eruere.

Cato de re rustica: Ficos & oleas altero modo inserit. Quod genus aut ficum, aut oleam esse uoles, inde librũ scalpro eximito.

Ibidem: In amphoram mustum indito, & corticem oppicato, demittito in piscinam, post. xxx. diem eximito, totum annum mustum erit.

Ibidem: Ollam statuito cũ aqua, ubi occipiet feruere, paulisper demittito unũ manipulũ, feruere desistet: Postea occipiet feruere, paulisper demittito, usq; admodum

dum quinq; numeres, tum eximito.
Vitruuius, Sequitur ordo de lapicidinis explicare, de quibus & quadrata saxa, & cementorum ad ædificia eximuntur copiæ, & comparantur.
Ibidem, Cum ædificandum fuerit ante biennium, ea saxa, non hyeme, sed æstate eximantur.
Ibidem, Sed hæc omnia, quæ mollia sunt, hanc habent utilitatem, quod ex ijs saxa cum sunt exempta, in opere facillime tractantur
Alphenus de Publi. lege, Cæsar, Cum insulæ Cretæ Cotorias locaret, legem ita dixerat, Ne quis præter redemptorem post Idus Martias cotem ex insula Creta fodito, neue eximito, neue auellito. & subdit, Consulebatur num contra legem post Idus Martias ex insula Creta cotes exemptæ uiderentur.

AES alienum, tuum, meum, patris, filij.

AEs alienum id certe est, quod dicimus debitum. Sed modum dicendi antiquum notare debemus, quo dicebant, æs alienum tuum, æs alienum meum, æs alienum patris, æs alienum filij. Quæ si bene inspexerimus, contraria esse uerba significato reperiemus, & tamen dicendi talem esse modum, non rationem ullam fateri cogemur. Nam si æs alienum, quomodo meum? Si meum, quomodo alienum?
Cicero Attico: Si quid æri alieno meo superabit?
Idē in Philippicis: Etenim quæ res egestati, & æri alieno tuo præter mortem Cæsaris subuenire potuisset?
Paulus de iure dotium, lege, Profectitia, Sed suum æs alienum susceptum dum filius familiâs esset, paterfamiliâs factus exonerauit.
Iabolenus de statu liberis, lege, Sticum: Sticus liber esto, quando æs alienum meū solutum, creditoribus ue meis satisfactum fuerit.
Cicero Attico: Aes alienum faciendum puto.
Idem pro P. Sylla: Publij Cincij prædijs uenditis, æs alienum eiusdem dissoluisti.
Ibidē: Cuius æs alienum uidemus iudices, non libidine, sed negotij gerendi studio esse contractum.

Idem in Philippicis: Patri persuasit, ne æs alienum filij dissolueret.

Idem Mario: Maximnm autem æs alienum amplissimorum uirorum.

Paulus de in rem uerso, lege, Si filiusfamiliâs, fœnus filij, æs alienum patris est.

Pompo. de Peculio, lege, Peculium: Si ære alieno dominico, exhauriatur peculium serui.

Iabolen⁹ de priuilegijs Creditorum, lege paterfamiliâs: In omni ære alieno, quod aut patris, aut filij fuerit.

Titus Liuius ab urbe condita: Cum Publius ob æs alienũ paternum nexum dedisset.

Fac esse, Fac potuisse, fac uelle.

FAc esse, fac potuisse, fac uelle, & facite, ac eiusmodi, modus est loquendi ueterum illorum: idq; significat, quod illiterati dicunt, Ponamus quod ita sit, ponamus quod ita fieri potuerit, ponamus quod ita uelis. Aut ut aliqui se elegantius dicere putant, Posito quod ita sit, aut dato quod ita sit, uel ponamus ita esse, quo quid est uulgarius, aut rudius? Hæc ergo barbaries omnino excludenda est, introducendaq; uera latinitas per hos ueros, propriosq; dicendi modos.

Cicero in Philippicis: Fac potuisse quod est aliud beneficium latronum?

Ibidem: Hominem perditissimum, sed fac ita non esse, num Latine scit?

In secunda Philippica: Eum tu occideres? fac potuisse.

Idem in Philippica. 13. Facite hoc meum consilium legiones nouas non improbare.

Idem Attico: Me fac posse tuto, multi enim hortantur, num etiam honeste?

Eidem: Nam liberalibus quis potuit in senatum non uenire? fac id potuisse aliquo modo, num etiam cũ uenissemus, libere potuimus sententiam dicere?

In Tusculanis: Fac totum dolere corpus.

Ibidem: Sed fac ut isti uolunt, animos non remanere post mortem.

Ibidem: Fac animum sic interire ut corpus.

De diuinatione: Fac dare deos, qd' absurdum est, quid refert, si accipere non possimus?
In Verrē: Fac ita esse, tamē hoc ferēdum nullo modo est.
De oratore: Sed fac esse, nihil superest.
Idem de natura deoꝝ: Fac esse distentum cælum.
Cleantes in quibusdam pulcherrimis carminibus, illo felici seculo in latinum uersis: Ducor parens, celsiq; dominator Poli, q̄cūq; placuit, nulla parēdi mora est: Adsum impiger, fac nolle, comitabor gemēs, malusq; patiar q̄d licuit bono, Ducūt uolentem fata, nolentem trahunt.

Ferre ad cælum.

FErre ad cælum modus est loquendi Romano more, scilicet tantum aliquid laudare, ut laudibus quasi ad cælum feratur.
Cic. in Verrem: Iuuant me hæc præclara nomina artificum, quæ isti ad cælum ferunt.
Idē Furuio: Propterea festinatio abducet à tantis laudibus, quibus te omnes in cælū iure, & uere ferunt.
Idem de orat. Quæ tu uerbis ad cælum extulisti.
Idem Attico: Scribis enim in cælum ferri.
Idem ad equites Ro. Quem uirtutis gloria cum summa laude extulit ad cælum.
Hora. Quæ uos ad cælum fertis, rumore secundo.

Ferre in oculis, habitare in oculis.

FErre, & esse in oculis, modus est loquendi, quo ualde diligere, & diligi significetur. Habitare autem in oculis per translationem est ita frequentem & assiduū esse, ut quasi in oculis habitetur.
Cic. ad Quintum fratrem: Balbum in oculis fero.
Idē de responsis aruspicū: Ferebant in oculis hominem.
Idem Tironi: Nam isti duo uix sunt digni, quibus alteri Cesenam, alteri Cossutianarum tabernarum fundamēta credas, te (ut dixi) fero in oculis.
Idē in Antoniū: Nā Trebelliū ualde iā diligit, oderat cū ille tabulis nouis aduersabatur, iam fert in oculis.
Terentius uerbum Fero dimisit in Eunucho: Rex te ergo in oculis?
Cicero ad Atticum: Itaq; publicanis in oculis sumus,

Gratis inquis uiris, Senſimus.

Cicero pro Planco: Feci ut poſtea quotidie præſentem me uiderent, habitaui in oculis.

Idē Attico: Viſum eſt hoc mihi ad multa quadrare, præſentem me uiderent, habitaui in oculis.

Frugi.

FRugi à fruge dicitur, qđ indeclinabile eſt, cōpoſitum tamen cū Bono antiqui quandoq; ponebant, ut utrūq; dicerēt, & ſeruus frugi, & ſeruus bonæ frugi.

Plautus in Pſeudo. Cupis me eſſe nequam, tamen ero frugi bonæ.

Vlpianus ad legem Aquiliam, lege, Inde Neratius: Sed ſi bonæ frugi ſeruus intra annum mutatis moribus occiſus ſit.

Idem de quibus rebus ad eundem iudicem eatur, lege, Si quis ſeruum: Intereſſe fructuarij uidetur bonæ frugi ſeruum eſſe.

INfiniti pene dicendi modi à ueteribus illis latinitatis conditoribus à uerbo Facio deducti ſunt. Quorū etſi aliqui multa notauerint, nos longe plurima collegimus, quæ in uſum publicum facere iudicauimus. Facere

Facere delicias. Delicias

Plautus in Menæchmis: Eia delicias facias?

Facere damnum, pro eo quod dicimus damnum pati. Damnū

Plautus in Mercatore: Non miror ſi quid damni facis, aut flagitij.

Cicero in Bruto: Damnum enim illius immaturo interitu res Ro. Latinæq; literæ fecerunt.

Idē in Ver. Quid ſi docebo iudices eos, qui CCCC. millia mod. lucrifaciunt, damnum facturos fuiſſe?

Facere facinus, & ſcelus.

Plautus in Bacchidibus: Atridæ duo fratres dicuntur feciſſe facinus maximum. Facinus.

T. Liuius ab urbe condit. Qui alienis manibus peſſimum facinus facere.

Cic. de orat. Scelus eos nefarium facere dicunt. Scelus.

Facere iratum.

Cic. de orat. Cū iratum aduerſario iudicem facere uellet. Iratum

Facere flagitium.

Plautus in Merca. Ait flagitium & damnum fecisse.

Facere stipendia.

Titus Liuius ab urbe condita: Centuriæ, quæ sine armis stipendia facerent.

Ibidē: Qui stipēdia pedibus ꝓpter paupertatem fecisset.

Facere prælium.

Cæsar in commentarijs: Paruulis equestribus prælijs ad aquam factis.

Facere sacrificium, & sacra.

Cic. in Bru. Licet aliquid etiam de M. Popilij ingenio suspicari, qui cum consul esset, eodemq; tempore sacrificium publicum cum lena faceret.

T. L. ab urbe con. Quidnam tu hospes paras, inquit, incestum sacrificium (ut dicunt) facere?

Ibidem: Qui sacra publica populo Romano faceret.

Ibidem: Castius cum sacra priuata facere.

Ibidem: Illi sacra quædam in monte Albano, Lauinoq; uobis facienda tradiderunt.

Ibidē: Dedicata est à T. Quintio duūuiro sacris faciendis.

Idē de bello pun. Ne solenne sacrum in monte faceret.

Facere æs alienum.

Idem ab urbe condita: æs alienum fecisse.

Facere testamentum.

Cic. de oratore: Ac si tanquam in procinctu testamentum faceret sine libra atq; tabulis.

Facere finem.

Plautus in Asina. Sermoni iam finem face tuo.

Terentius in Phor. Iam finem faciam dicendi mihi, peccandi cum ipse de se finem non facit.

Ci. pro Gn. Plan. Nam istius uerbi quousq; poterat esse inuidia? datus est tibi ille, condonatus ille, non facis finē, ferre non possumus.

Idem in Verrem: Difficile est enim finem facere pretio, nisi libidini feceris.

Idem in Rullum: Finem feci offerendi mei.

Cæsar in com. Finem properandi facit.

Ibidem; Neque prius finem sequendi fecerunt, quàm mu-

ro oppidi appropinquauerunt.
T.L.Finem tandem certaminum facerent.
Hircius in com.Maxime uellē,inquit,homines suæ petulantiæ nimiæ,quā libertatis aliquando finē fecissent.
Ibidem: Cum iam Cæsar existimasset hostes pulsos,deterritosq; finem lacessendi facturos.

Facere fidem.

Cicero in Catilinam:Fidem faceret oratio mea.
Idē in L.Piso.Non facies fidē scilicet cum hæc disputabis.
Idem de orat.Fidei faciendæ causa.
Ibidē:In locis q̄s ad fidē oratiōis faciendā adhiberi dixit.
Idē in Hortensio:Meo aūt iudicio ita est maxima in sensibus ueritas,si & sani sunt, & ualentes, & omnia remouentur,quæ obstant,& impediunt. Itaq; & lumen mutari nolumus, & situs earum rerum,quas intuemur, & interualla,aut cōtrahimus,aut deducimus,multaq; facimus usq; eo,dū aspectus ipse fidē faciat sui iudicij.
Idē Attico:An mihi nutus tuus non faceret fidem?
Eidem:Quod nisi fidem mihi fecisset.
Idē ꝓ T.Annio Milone: Nudauit se in sanctissimo tēplo, quoniā uita talis,& ciuis, & uiri fidem non faciebat.
Idem in Catilinam, ut quoniam auribus uestris propter incredibilem magnitudinem sceleris minorem fidem faceret oratio mea.
Idē in Bruto:Credit ijs,quæ dicuntur, qui audit oratorē, uera putat,assentitur,probat,fidem facit oratio.

Facere ludos.

Cic.ad Quintum fratrē, Quanta tandem pecunia penderetur, si omniū nomine quicunq; Romæ ludos facerēt.
Idem Attico,Ludos facere absens malebat.

Facere scriptum.

T.L. ab urbe condita, Neq; eius accepi nomen, quod scriptum faceret,tabulam posuisse,& iurasse se scriptū non facturum, quē aliquando antea desisse scriptum facere arguit Macer Licinius.

Facere dolorem,& luctum.

Cicero Attico, Nulla medicina tam facit dolorem, quā quæ sanat,

T.L.de bello Macedonico: Audita clades, simul pauorem, simul luctum ingentem fecit.

Facere castra.

Cicero Catoni: in Lycaonia castra apud Iconium faceret. & subdit: Apud oppidum castra fecit.

Cn. Pomp. Lucio Domitio: Neq; castra propter anni tempus, & militum animos facere possum.

Cæsar in comment. Castra facere constituit.

Hircius in comment. Ad aquam fecit castra.

Ibidem: Loco excelso fecit castra.

Ibidem: Ibi castra ducentarum legionum fecit.

Facere periculum.

Plautus in Cistellaria: Face semel periculum.

Terentius in Andria: Qui scis ergo istuc, nisi periculum feceris?

Cæsar in commentarijs: Vt in æquum locum descenderent, legionumq; pericula facerent.

Facere conuitium.

Modus est loquẽdi, quo significatur cõtumelijs quẽ lacessere, Et quod inepte dicunt: Dicere illi iniuriam.

Plaut. in Mostel. Sic & præsenti tibi facit conuitium.

Idẽ in Bacch. Vt ne clamorem hic facias, nec conuitium.

Idem in Merca. Male mihi precatur, & facit conuitium.

Teren. in Adel. Non fecisse erit melius hic conuitium.

Cicero pro Cluentio: Conuitium C. Iunio iudici quæstionis maximum fecit.

Idem Attico: Cato aduolat, conuitium Pisoni consuli mirificum fecit.

Ouidius ad Corinnam

Quid queror, & toti facio conuitia cælo?

Sabinus in epistola pro Helena, Nec faciam surdis conuitia fluctibus ulla.

Vlpianus de iniurijs, & famosis libellis, lege, Iniuriarum, Fecisse conuitium non tantum is uidetur, qui uociferatus est, uerũ is quoq;, qui concitauit ad uociferationem, & paulo supra, Cõuitium aũt dicitur, uel à concitatiõe, uel à conuentu, hoc est, à collatione uocum.

Caius eodẽ, lege, Si plures serui aliquẽ simul ceciderint,

aut cõuitiũ alicui fecerint, singulorum ꝓpriũ est maleficiũ.

Facere naufragium.

Ci.Tiro.Qui cupide ꝑfecti sunt, multi naufragia fecerũt.

Facere promissum.

Cic.de officijs: Vt reddere depositum, etiam ne furioso? facere promissum.& in eodẽ: Promissum potius non faciẽdum, quã tam tetrum facinus admittendum fuit. & subdit: Ergo promissa non facienda nonnunquam. & subdit: Facere promissa, stare conuentis, reddere deposita, commutata utilitate fiunt, non honesta.

Facere iter.

Cic.pro Gn.Plan.At ego cũ casu diebus ijs itineris faciẽdi causa decedẽs e prouincia, Puteolos forte uenissem.

Idem Senatui populoq́ue Romano: Iter in Ciliciam non facere institui.

Idem de diuinatione, Cum duo quidam Arcades familiares iter unà facerent.

Ibidem: Eudemum Cyprium familiarem suum iter in Macedoniam facientem.

Idẽ Cato.Cũ exercitu lustrato iter ĩ Ciliciã facere cœpissem.

Idẽ in Ver.Iter per Siciliam facere uoluerat.

Gn.Pom.Lucio Domitio: Præsidia Curionẽ, quæ in Vmbria, & Tuscia erãt, cõtrahere, & ad Cæsarẽ iter facere.

Cæsar in com.Iter caute, diligẽterq́ue faciat perscribit.

Facere turbas.

Plautus in Bacchidibus: Tantas turbellas facio.

Cic.in Ver.Maximas in istius castris fecisse turbas dicit.

Facere uerbum & uerba.

Verbum, & uerba facere, modus est loquẽdi, significãs id quod loqui, id enim est, Non multa uerba faciam, & non multa loquar, sed ita tunc loquebantur.

Quid autem inter se discrepent, ex inferioribus autoritatibus plane uideri potest, nam Facere uerba, loqui & explicare uerbis rem significat: Facere uerbum est uix loqui, mussare, uel pauca proferre.

Plautus in Asina.Neq; ullum uerbũ faciat perplexabile.

Ibidem: Verbum hercle facere non potes.

Ibidem: Haud uerbum faciam.

Idem in Bacchidibus: Verbum nullum fecit.
Terent. in And. Nunquã cuiq̃ nostrum uerbum fecit.
Cicero pro Sexto Roscio Amerino: Non me hercle uerbum fecisses.
Ibidem: Deq; ea societate neminem esse, qui uerbum facere hoc tempore auderet.
Idem in Bruto: Cum esset relictus à cæteris, & uerbum facere non posset.
Idẽ in Piso. Quacũq; de re uerbum facere cœperatis.
Idẽ in Philip. Ne uerbum quidem ausus est facere.
Idem Gn. Planco: Verbum nemo facit.
Idẽ pro Au. Cluentio: Cum ille uerbum omnino in hac ipsa causa facere nullum potuerit.
Idẽ. pro P. Quin. Sed omnino uerbum facere conari.
Idẽ in Ver. Ipsi illi tui conuiuæ, consiliarij, & conscij uerbum facere non audebant. & subdit: Nam antequã uerbum facerem, de sella surrexit.

Facere uerba.

Plau. in Aulu. Sic uerba hic facio, quasi negotij nihil siet.
Ibid. Nunc uerba ne facias soror.
Idem in Sticho: Multa scio facienda uerba.
Idem in Milite: Vt multa uerba fecit?
Idẽ in Persa: Verba quidem haud indocte fecit.
Idem in Rudente: Verba facimus, it dies.
Cic. Att. At me existimaris ad manẽdum esse propensiorem, quod plura in ea parte uerba fecerim?
Idẽ pro P. Quintio: Neq; tamen iam multa uerba faciã.
Idem pro L. Man. Et ex hoc ipso loco permulta idem cõtra legem uerba fecisti.
Idẽ in Philip. Quod tribuni plebis uerba fecerunt, ut senatus Calen. Ianuarij haberetur.
Idẽ in Ver. Quod ego in senatu quanta uerba fecissem.
Idem pro domo sua, Qui conuentu bonoꝝ uirorum uerba de salute mea fecerant.
Horatius: Verba facit leno.
Titus Liuius ab urbe condita: Multa de Hieronymi fide uerba fecerunt.
Idem de bello Pun. Pauca uerba facienda sunt.

Vlpianus de petitione hæreditatis, lege Item: Consules uerba facere de his.

FACERE iusta.

Plaut.in Cistellaria: Postq̃ ille uxori iusta fecit.

FACERE copiam.

Idẽ in Asina. Vti sibi amanti facerem argenti copiam.
Ibid. Feci enim ei quod orauit, mei copiam.
Idem in Captiuis: Gratiam habeo tibi, cum copiam istam mihi, & potestatem facis.
Idẽ in Persa: Vti tibi recte conciliandi facerem copiam.

FACERE medicinam.

Idẽ: Si medic⁹ ueniat, q huic morbo facere medicinã põt.
Cic. pro P. Quintio: Medicinæ faciendæ locus non erit.

FACERE iudicium, facere autoritatem.

Plau.in Cistel. Mi spectatores facite iudicium.
Cic. ꝓ lege Manilia: De quo homines uos, id quod maxime facit autoritatẽ, tanta & tã præclara iudicia fecistis.

Facere lucrum.

Plautus in Mercatore: Lucrum ingens facio.
Idem in Persa: Recte rem gero, & facio lucrum.
Ibid. Vnde tu prægrande lucrum facias.

Facere coniecturam.

Idẽ in Casina: Ego hanc de me coniecturam domi facio.
Cic. in Ver. Ex qbus coniecturã facere de oĩbus possitis.
Ibid. Vos rogarem, ut coniecturam faceretis.
Ibid. Ve℞ ut ex uno de cæteris coniecturã facere possitis.

Facere rem diuinam.

Plautus in Curculione: Postquam rem diuinam feci, uenit in mentem mihi.
Cato de re rustica: Eam rem diuinam, uel seruus, uel liber licebit facito.
Cic. in Ver. Res illum diuinas apud eos deos in suo sacrario prope quotidie facere uidisti.
T. L. ab urbe condita: Rem diuinam facere.
Idem de bello Macedonico: Res diuinas facere maiorib⁹ hostijs iusserunt.
Hircius in com. Postero die diuinã re facta.

Facere furtum.

Plaut.in Rudente: Furtum ego uidi,qui faciebat.

Facere rem.

Horat. Is ne tibi melius suadet, quã ut rem facias, rem si possis recte, si non,quocunq; modo rem.

Quanti facere.

Horat.Septimius Claudi nimirum intelligit unus. Quanti me facias.

Facere officium.

Idem:Officium facio,tu poscis uilia.

Mecum facere,secum facere,una facere,nobiscum facere, modi sunt loquendi,à paucis(ut reor)notati,significãt enim id quod mecum sentire,quo loco multi insulse po nunt,pro me facere.

Cic.pro P.Sylla: L.Cassium dixerunt cõmemorasse cũ cæteris Antoniũ secũ facere.& subdit: Quid tum?Cassius si respondisset idem sentire,& secũ facere Syllam,tñ mihi non uideret in hunc id criminosum esse debere, & subdit:Non respondit,tamen una facere Syllam.

Idẽ in Parti. Defensor autem ad ea,quæ proposuit, æqta te nitat,& ea causa secum facere fateatur.

Idẽ pro Aulo Cecin. Rem & sententiam interdicti mecũ facere fatebatur,uerbo me excludi dicebat.

Ibidem: Nam uerba ipsa sponsionis facerent mecum; si uellem diligenter attendere.

Ibidem:Cum uideatis autoritatem sapientissimorum hominum facere nobiscum.

Horat.Et sapit,& mecum facit,& Ioue iudicat æquo.

Idem:Mecum facientia iura.

Facere uersus:

Horat.Paupertas impulit audax,Vt uersus facerem.

Facere sumptum.

Idem:Pro quæstu sumptum facit.

Varro de re rust.Nemo eñ sanus mẽte debet uelle impẽsam ac sumptũ facere in cultura,si uidet nõ posse refici.

Cic.pro lege Manilia: Non modo ut sumptum faciat in militem,nemini uis affertur.

Facere uitium

Cic.in Topi.Si ædes ex se corruerunt,uitium ue fecerũt,

Labeo locati & cōducti, lege, Quod si etiam huius domus mercedem, quæ uitium fecisset, deberi putat.
Vlpianus de dāno infecto, lege finita, Si spatia inter uitiosam partem intercedant, & ea quæ uitium nō fecit. & subdit: Si insula adiacens domui uitium faciat.
Vitruuius: Si uenti frigidi sunt, lędunt, si calidi, uitiant, si humidi, nocent, iidem faciunt uitia pauimentis.
Hircius in com. Vigilia secunda propter multitudinem telorum, turris lignea, quæ nostra fuisset ab initio, uitiū fecit, usque ad tabulatum secundum, & tertium.
Facere iniuriam.
Plautus in Rudente: Faciet nemo iniuriam.
Cic. in Verrem: Quid dices? id quod dictitas iniuriam tibi fecisse ueram? & subdit,
Cum maximam C. Verres iniuriam fecerit. & subdit:
At Cum tibi C. Ver. fecit iniuriam.
Idē in L. Piso. Facio iniuriam fortissimo uiro mortuo.
Horat. Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.
Facere impetum.
Cicero Catoni: Armenium regem in Cappadocia impetum esse facturum.
Idem pro lege Manilia: Sed in exercitum uestrum clarum atque uictorem impetum fecit.
Idē pro Publio Sextio: Impetum faciunt in Fabritium.
Idē pro Tito Annio Milone: Statim cōplures cum telis in hunc faciunt de loco superiore impetum.
Facere contumeliam.
Vt uideant oēs modum loquēdi ab illis optimis eius ætatis autoribus diligentissime fuisse seruatū, & si quid esset ab aliquo id ætatis uiro docto interuersum, statim esse explosum, legant Ciceronem, qui Philippica tertia reprehendit Antonium, qui contumeliam facere dixerit. Quid est porro, inquit, facere contumeliam? quis sic loquitur? & subdit, Nonne satius est mutum esse, q̃ quod nemo intelligat dicere? & paulopost,
Præter duos uos loquitur isto mō nemo, Quis sic loquit? ait: non, quis sic est locutus?
Nā ueteres aā Ciceronē, Facere cōtumeliā aliqn̄ dixerūt,

Plau.in Asina.Tu contumeliā alteri facias,tibi nō dicat?
Cato:In hac contumelia, quæ mihi per huiusce domi petulantiam factum itur.
Videtur ergo Cicero ætatē suam emendate loquētem notare,antiquiores alias carpere, & quasi posteris præscribere,ut politiorem & abstersam à ueteribus,quasi rubigine mundiorem,suæ ætatis modum imitentur.

Facere modos.

Teren.in argumento And. Flaccus Claudij filius modos fecit tibijs paribus,dextris & sinistris.
Cic.de orato.Neq; id actores prius uiderunt,quā ipsi Poetæ,q̄ deniq; illi etiam,qui fecerunt modos.

Facere gratum.

Idē Attico:Feceris mihi gratum,si ante eò ueneris.
Eidem:Per mihi per inquam gratum feceris.

Facere potestatem.

Varro de re rustica:Secundum cibum large ut bibant,faciunt potestatem.
Ibid.Sæpe etiā quærēdi potestatē facit de his.
Cic.in Ver.Neq; se alijs uidēdi potestatē esse facturum.

Facere argentariam.

Ibid.Qui argētariam Regij maximam fecerat.
Ibid.Quē ille argētariam Lepti fecisse dicit.

Facere manum.

Ibid.Illi nocte,facta manu armataq; ueniunt.

Facere prælium.

Ibid.Princeps enim omnium Pansa prælij faciēdi,& cum Antonio confligendi fuit.

Facere uellaturam.

Varro de re rustica: Item dicuntur, qui uecturis uiuunt, uellaturam facere.

Facere cædem.

Cic.pro Tito Annio Milone:Obuiam fit ei Clodius expeditus in equo,nulla rheda, nullis impedimentis, nullis Græcis comitibus,ut solebat,sine uxore, quod nunquā ferè cum hic insidiator, qui iter illud ad cædem faciendā apparasset,cū uxore ueheret in rheda penulatus.
Ibid.Potuit ne Fabritio uiro optimo,cum de reditu meo

legẽ ferret, pulso crudelissima in foro cæde facta?

Idẽ pro P. Sextio: Cædem maximam facias.

Facere uota.

Cato de re rustica: Marti Syluano in sylua interdiu in capita singula boum uotum facio.

Idẽ pro Milone, Deinde subito uultu Milonis pterritus fugeret ad Tiberim, uos, & omnes boni uota faceretis, ut Miloni uirtute sua uti liceret.

Ibid. Vota enim feceratis, ut in eos se potius mitteret, quã in uestras possessiones.

Facere insidias.

Cicero pro Tito Annio Milone, Milo unus urgebat, hic dij immortales (ut supra dixi) mentẽ dederunt illi perdito, ac furioso, ut huic faceret insidias.

FACERE funus.

Ci. pro Clu. Et ibi de integro funus iã sepulto filio fecit.

FACERE reum.

Cicero pro Cluentio, Tamẽ habitus Oppianicum reum statim non fecit.

Ibidem, Reum statim fecit.

Ibid. Apud eosdem iudices reus est factus.

FACERE mentionem.

Cic. pro Cluẽtio, Quo tandem igitur ore mentionẽ corrupti iudicij facitis?

FACERE iudicatum.

Idẽ pro Lucio Flacco, Cum iudicatum non faceret.

FACERE imperata.

Cæsar in com. Iussus arma abijcere, imperata facere.

FACERE uindemiam.

Varro de re rustica, Vuas aũt legere & uindemiam facere inter æquinoctiũ autũnale, & Vergiliarum occasum.

FACERE sementem.

Cato de re rustica, Sementem facito ita.

FACERE hæredes.

Cicero in Verrem, Viros bonos & honestos complures fecit hæredes.

Ibidem, Fecit hæredem M. Octauium Ligurem.

FERRE, inferre, referre.

FErre & inferre pedē, est intrare. Referre pedē est eius contrarium, quod inepte multi dicunt, retrahere se.
Afferre pedē, uenire. Conferre pedē, simul cōgredi. Efferre pedē, est exire. Qui modi dicēdi iam cum bonis aliis literis pene ad unum interierunt.
Vergilius: Inde domum si forte pedem si forte tulisset, Me refero.
Idē: Ferte pedem, Faunique simul, Dryadesque puellæ.
Horat. Quam nec ferre pedem dedecuit choris.
Plautus in Menæch. Propera Menæchme fer pedem.
Ibidem: Huc intro tetulisti pedem.
T. L. ab urb. cond. Inclinante iam in deterius latinitate, præpositionem addidit, & inferre pedē, pro Ferre dixit: Audent ultro gradum inferre.
Ibidem: Paulopost ultro inferens pedem, ad unum oēs occidit.
Ibidē: Clamore renouato inferunt pedem.
Horat. Neque impudica Colchis intulit pedem.

Referre pedem.

Plautus in Mer. Hanc uolo prius rem agi, quàm meum intro refero pedem.
Vergilius: Ille pedem referens, & inutilis, inque ligatus Cedebat.

Ouidius de Ponto:

Cum profugum possis ipse referre pedem.
Ibidē: Turpe referre pedē, nec passu stare tenaci.
Catullus, Ad Idæ retuli nemora pedē.
Propertius, Nescit uestra ruens ira referre pedē.
Galba Ciceroni, Duæ cohortes erant, & cohors prætoria pedē referre cœperat.
Titus Liuius ab urb. condita, Cum gradum retulissent.
Ibidē, Interfectum rati gradum retulerunt.
Ibidē, Ni referētibus gradum consul metum excusisset.
Ibidē, Vt pariter & socii rem incipent, referrētque pedē.
Ibid. Dum pedē referunt, ne à tergo uulnerarentur.
Ibid. Primo resistunt, deinde referunt pedē.
Ibid. Dolo, non metu pedem retulit.
Ibid. Tum primum referri pedem apparuit.

Cæsar in com. Pedem referre, & loco excedere, non turpe putarent.
Ibidem, Vulneribus defessi pedem referre.
Ibidem, Paulatim modo pedem retulerunt.
Ibidē, Permoti barbari constiterunt, ac paulum mō pedē retulerunt.

Afferre pedem.

Catul. Abite unde malum pedem attulistis.

Conferre pedem.

Cic. pro Planco, Nō possum magis cōferre pedē (ut aiūt) aut propius accedere.

Efferre pedem.

Plautus in Capti. Seruate istum sultis intus serui, ne quoquam pedem efferat.
Vergi. Mé ne efferre pedem genitor te posse relicto Sperasti?
Cic. ad Atticum, Nunc illum, qui pedem porta quoad hostis cis Euphratem fuit, non extulerit honore augeri? me in cuius exercitu spem illius exercitus habuit, idem non assequi dedecus est nostrum.

Facinoris, & sceleris crimen.

OBseruandus & hic dicēdi modus, quo Cicero aliquādo usus, posteros ut identidem uterētur edocuit, cum facinoris crimen, crimen sceleris, crimen delicti quādoq; posuit. Crimen enim quandoq; pro quadam quasi calumnia, siue accusatione: quandoq; pro ipso delicto: interdum pro genere peccati. Facinus uero & scelus pro quadam specie uel forma diffinitur.
Cicero M. Marcello, Primum ad se reuocarent maximi facinoris crimen.
Ibidem, Cur non comprehenderint, cur non ipsius confessionem facinoris multorum oculis, deniq; uoce tanti sceleris crimen expresserint?
Idem pro Cor. Balbo, Nam uerius nihil est, q̄ quod hesterno die dixit ipse, ita L. Cornelium de fortunis omnibus dimicare, ut nullius in delicti crimen uocaretur.
Verg. Et crimine ab uno Disce omnes.
Idem, Sere crimina belli.
Idem, Crimen amor uestrum.

Cic. pro P.Sylla, Cur in pari causa, nō paria signa criminis reperiuntur?

Ibid. Qui ab illis etiam in crimen uocantur.

Ibid. Et ex ea crimen aliquod in P.Syllam quæris?

Ibid. Neq; enim istorum facinorum tantoꝝ, tam atrociū crimen iudices P.Syllæ persona suscipit.

Idem pro Q. Ligario, Nouum crimen C.Cæsar, & ante hunc diem inauditum.

Ibid. Ergo hæc duo tempora carent crimine.

Ibid. Sceleris ꝙ o crimine furoris parricidij immunes sint.

Idem pro Lucio Flacco, Maledictum omne non modo crimen effugit.

Idē pro domo sua, Cui ego crimini respondere sine mea maxima laude non possum.

Factus ad unguem, ad libidines, non ita factus.

FActus ad unguem, factus ad libidines, nō ita factus, modi sunt loquendi felicis illius seculi elegantissimi.

Horatius, Fonteius ad unguem Factus homo.

Cic. in Verrem, Rubrius quidam homo factus ad istius libidines.

Idē in Bruto, Siue quod natura non esset ita factus.

Ad exemplum, uel ad exemplar.

AD exemplum autem, uel ad exemplar, idem est quod ad similitudinem.

Plautus in Merca. Verum ad hoc exemplum nunquam ut nunc insanio.

Horatius, Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi.

Alphænus de conditionibus, lege In testamento: Vt monumētum ad exemplum eius, q̄d uia salaria esset, fieret.

Ne ea res mihi sit fraudi. Fraus.

NE ea res mihi sit fraudi, hic modus loquendi apud ueteres id significat, quod, Ne ea res mihi adscribatur, uel ne noceat, neue uitio detur, unde pœna aliqua proueniat. Antiqui enim fraudē pœnam uocabant.

Vlpia. de ædilitio edicto, lege Cum aūt: Veteres fraudem pro pœna ponere solebant.

Cic. pro L. Murena, Id erit eius uictrico fraudi ac crimini.

Idem Attico, Fit gratia Bruti senatusconsultum, ut neue Salaminis, neue qui eis dedisset, fraudi esset.

Idē in Verrē, Statuunt illi atq; decernunt, ut hæ literæ, q̄bus existimatio C. Verris læderet, remouerentur, operāq; daretur, ne ea res C. Verri fraudi esse posset.

Idē pro Sex. Roscio Amerino, Id erit ei maxime fraudi.

Idem in Philippicis, Censeo ut ĳs, qui in exercitu Antonĳ sunt, ne sit ea res fraudi, si ante calendas Februarĳ ab eo discesserint.

Ibidem, Duos Cn. Pompeĳ summi ac singularis uiri fratres incolumes haberemus, quibus certe pietas fraudi esse non debet.

Ibid. Eis fraudi ne sit, quod cū M. Antonio fuerint.

Idē pro Cluētio, Quæ res nemini unquā fraudi fuit.

Idē Lentulo, Si quid ex ĳs rebus, quas tibi fortuna largita est, nonnullorum hoim perfidia detraxerit, id maiori illis fraudi, q̄ tibi futurum.

Horat. in Odis, Tu separatis uuidus in iugis Nodo coerces uiperino Bistonidum sine fraude crines.

Idē, Cui per ardentem sine fraude Troiā, Castus Aeneas patriæ superstes, Liberum muniuit iter daturus Plura relictis.

Vlpia. Si quid in fraudē, lege Si quid dolo: Cognoscit prętor, & operam dat, ne ea res fraudi sit.

Titus Liuius ab urbe condita, Aliĳ metu, ne non uenisse fraudi esset.

Ibidem, Ne cui fraudi esset conscisse milites.

Ibid. Ne cui fraudi esset secessio militum plebisq;.

Ibid. Vt transitio sibi nec fraudi, nec honori sit.

Ibid. Latum ad populum est, ne Seruilio fraudi esset, q̄ patre uiuo ædilis plebis fuisset.

Ibid. Vt qui ciuis Campanus ante certum diē transisset, sine fraude esset.

Ibid. Sua omnia sine fraude Decĳ deportant.

Idē de bello Punico, Vt sine fraude Punicum emitteretur præsidium.

Idē ab ur. con. Militibus cauendū, ne fraudi secessio sit.

Ibid, Tulit ne cui fraudi secessio esset.

Ibidem, Iudicibus ne fraudi ea res sit curare.

Germanus.

GErmanus non solum frater, aut ex Germania oriundus, quod manifestum est, sed quãdoq; etiam Germana patria, Germana lingua, Germanus Atticus, & huiusmodi dicitur. A germine tñ omnia deriuantur, quasi inde germinata sit ea res, de qua dicitur.

Plautus in Capti. Nam illi quidem Theodoromedes fuit Germano nomine.

Idem in Rudente, Atq; heras tuas quidem hercle, atq; ex germana Græcia.

Cic. de orato. Hãc ego iudico formam submissi oratoris, sed magni tñ, & germani Attici.

Ibidem, Hos germanos huius artis magistros.

Idem in Rullum, Illi ueteres, germaniq; Campani.

Idem de legib. Quia si uerum dicimus, hæc est mea, & huius fratris mei germana patria, hic enim orti stirpe antiquissima sumus.

Idem, Hunc locum idem ego te accipio dicere Arpinum germanam patriam esse uestram.

Idem in Verrem, Quantum inter hunc & illum Numidicum uerum & germanum Metellum interesset.

Idem de officijs, Sed nos ueri iuris, germanæq; iustitiæ solidam & expressam effigiem nullam tenemus.

Idem in academicis, Erat quippe si perpauca mutauisset, germanissimus Stoicus.

Generatim, speciatim.

GEneratim, & speciatim, antiqui illi latinitatis conditores sæpe in operibus suis scriptum reliquerunt. Posteri hæc ut optima quæq; deprauarunt. nam generaliter & specialiter passim eorum loco posuere. Videbunt ergo uiri ueræ latinitatis studiosi autoritates, quas pro re paucas notaui, & discrimen quod sit inter priscam latinitatem, & introductam barbariem facile agnoscẽt.

Cicero de orato. Nulli fuerunt, qui illa artificiose digesta generatim componerent.

Idem de reditu suo, Legem speciatim initio de salute mea promulgauit.

Vergilius, Generatim discite cultus.
Vitruuius, Et ijs mixtionibus naturali temperatura figurantur oĩm animalium in mũdo generatim qualitates.
Idẽ, De parietibus & apparitione generatim materiæ eorum, quibus sint & uirtutibus & uitijs, quemadmodum potui, exposui.
Cæsar in com. Multa præterea generatim ad auaritiã excogitabantur.

Grauate.

GRauate aduerbio ueteres utebantur, id est quod moleste: quo loco inepte dicunt, cum displicentia.
Plautus in Bacchi. Quam grauate pater dedit?
Tullius de offi. Grauate ille primo.
T. Liuius ab ur. con. Haud grauate minis obeundo.
Idẽ de bel. Mace. Id grauate concessum regi est.

Gaudere in sinu.

GAudere in sinu, modus loquendi hic apud illos ueteres significat aliquem tacite re & fortuna sua contentum uiuere.
Cic. in Tus. Vt in sinu gaudeant, gloriose loqui desinant.
Ouid. Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.

Gratulari hanc rem, hac re, & de hac re.

GRatulor tibi hanc rem, & hac re, & de hac re, à doctis sæpenumero indiscrete dictum.
Plaut. in Capti. Eunt obuiã, gratulanturq; mihi eam rẽ.
Cælius Cic. Gratulor tibi affinitate uiri mediusfidi⁹ optimi.
In Verrem, Appellat hominem, & ei uoce maxima uictoriam gratulatur.
Lentulo, Quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate, de leuitate & imbecillitate Clodij gratularis minime miramur.
Ibidem, Quod mihi de filia, & de Crassipede gratularis, agnosco humanitatem tuam.

Habere honorem, habere honores.

QVàm pauci obseruauere hunc dicendi modum, Habere honorem, & habere honores, quo antiqui & propè diuini illi uates utebantur. Est enim habere honorẽ, quod honorare, honoribus afficere, & officijs prosequi. Quandoq; habere honores, per translationem id signifi

cat quod honorare ad consequendos magistratus.

Plautus in Aulularia. Cœpi obseruare ecquid maiorē fili us mihi honorem haberet q̃ eius habuisset pater?

Idē in Sticho, Neq; ille eos honores mihi quos habuit p-didit.

Cic. pro L. Flacco, Cui nullus honos in sua ciuitate habitus est unquam.

Idē pro domo sua, Quare ne tibi hunc honorem à me haberi fortè mirere.

Idē Attico, Huic habiti à me honores nulli quidem Brute nisi debiti.

Idē Tironi, Curio misi, ut medico honos haberet.

Idē in Verrē, Tu ex illius honore in eos ipsos, qui honorē illi habuerant, supplicia quærebas.

Idem in eundem, Habuit honorem ut proditori, non ut amico fidem.

Idē Rufo, Si honos is fuit, maiorē tibi habere nō potui: si fides, maiorē tibi habui, q̃ penè ipsi mihi.

Idē in Antonium, Ex literis enim C. Pansæ, A. Hircij consulum, C. Cæsaris proprætoris de honore dijs immortalibus habendo sententias diximus.

Cato Cic. Scis enim q̃ attente te audire soleam, te non tā res gestas, q̃ mores, instituta, atq; uitam imperatorum spectare solere in habendis aut non habendis honorib.

Habere sermonem.

Habere sermonē, id est, facere ṽba, colloqui, cōmentarī.

Varro de re rustica, Narrasti quidem eidem qui sermones sint habiti.

Ibidem, Referam sermones eos, quos de agricultura habuimus nuper.

Ibidē, Ad te misi hæc, recordatus de ea re sermones, quos de uilla perfecta habuissemus.

Cic. Attico, Multum is mecum sermonē habuit, & perhumanum de discordijs multoꝝ.

Habere iter.

Habere iter, idem est quod iter facere: sed modi ij diuersi, idē significantes, memoriæ mandandi sunt.

Cic. Attico, Et ille in Sardiniam iter habebat.

Habere fidem.

Habere fidē uerbis, idē dicendi modus est, quo multi inepte dicunt, dare fidē uerbis.
Cic. consulibus, tribunis plebis, senatui, populoq; Ro. Cũ essent nonnulli, qui ei regi minorem fidem habendam putarent.
Idē in Verrē, actione. 6. Fides huic defensioni nō haberet.
Idem pro Cluentio, Non solum sibi potestatē datam, uerumetiam fidem habitam esse meminisse.

Habere senatum.

Cic. pro domo sua, Cum in capitolio senatum duo consules haberent.

Homo Romanus, Græcus, adolescens.

HOmo Romanus, homo Græcus, homo adolescēs, homo Italicus, homo nouus, homo cōsularis, homo alienigena, homo ualens, modi sunt loquēdi, à diuina illa uetustate celebrati, à superueniēti ꝑo barbarie neglecti.
Var. de re ru. Duo in primis uident spectasse Italici hoīes.
Cic. in Vatinium testē, Tertium scies ex illo obsesso, atq; afflicto tribunatu consularē autoritatē hominē esse adolescētem consecutum.
Idē pro M. Cælio, Aliquid adolescentē hominem habuisse rationis.
Idē de prouinciis consularibus, Constabat em̄ Græcū hominē ac leuē in ipsa prouincia quasi triūphasse.
Idē pro lege Mani. Quid tā nouū, ꝗ homini padolescēti, cui à senatorio gradu ætas lōge abesset, imperium atq; exercitum dari?
Sallustius in Catilina, Deliquere homines adolescētuli per ambitionē.
Cic. Attico, In quo magis reprehēdendus sum, ꝙ homo Romanus Pirea scripserim.
Eidē, Regnum Romano homini, sed ne per se quidē cuiꝙ tolerabile.
Idē in Philip. Dicam quod dignum est senatore, & homine Romano.
Idem in oratione ante exilium, Cōsularis homo nō minimis facultatibus usus.
Asconius, Mancipes sunt publicanorum principes, Romani hoīes, qui quæstus sui causa decimas redimūt, ꝗ pastū

aut pecora publica, portorij aut pecuarij, quorum ratio scriptura dicitur.

Homo nouus.

HOmo nouus est, qui nullis maiorum suorum rebus præclare gestis, sed à sua uirtute clarere incipit.

Cicero in oratione ante exilium, Non accusatur quod rēpub. oppugnarit, sed quod homo nouus perniciosum nobilium restrinxerit furorem.

Idē de offi. Quod præclare ædificasset in palatio, & plenam dignitatis domum, quæ cum à uulgo uiseretur, suffragata dño nouo homini ad cōsulatum putabatur.

Sallustius in Iugurtino, Etiam homines noui, qui antea per uirtutem soliti erant nobilitatem anteuenire.

Homo alienigena.

Cicero pro rege Deio. Iisdem rebus est perturbatus homo longinquus & alienigena.

Homo ualens.

QVàm propè uulgarem Romanum sermonem & quā etiam nunc durat, Dicitur homo ualens qui nihil aliud est, q̃ homo, qui uiribus magis, q̃ industria aut uirtute aliqua ualet præstátue.

Cic. pro Aulo Cluent. Cum Albio quodam colono homine ualente, qui simul esse solebat, familiarius uteretur.

Idem in Verrem, Sex lictores circūsistunt ualentissimi & ad pulsandos uerberandosq́ homines exercitatissimi.

Rationem habere.

HAbere rationem, is dicendi modus frequens & notus est: id enim significat quod illiterati habere respectū dicūt, & genitiuo iungitur. Habere autem rationem cū aliquo, id est quod inepte computum facere, aut computare dicunt. Ratio enim hoc loco pro calculó accipitur, ut ratio accepti & expensi.

Cicero de senectute, Habent enim rationem cum terra, quæ nunq̃ recusat imperium.

Varro de re rust. Etenim ubi ratio cum Horco habetur, ibi nō mō fructus est incertus, sed etiam colētium uita.

Cicero Attico, Nunc uero quoniam quæ putaui esse præclara, expertus sum q̃ essent inania, cum omnibus Musis rationem habere cogito.

Habere rationem absentis, & si ab eodem significato dependet, non tamē ita planum, & in campo positum est. Cum enim ij aberāt, qui uel sacerdotia, uel magistratus petebant, aut ex illis decedebāt alios honores petituri, eorum absentium ratio ita interdum habebatur, ut absentes secundum præsentes tractarētur. Quādoq; factione aut odio aliquo intercedente, nulla absentium ratio habebatur. Quod in Cæsaris causa factum est, qui cum pfecto decennio, Galliarum imperio consulatū secundū peteret, ab senatu, obtineri non potuit, ut eius absentis ratio haberet. Vnde armis patriā adortus, regnandi causa ius uiolauit. Sed quo modo haberetur ea ratio primū dicamus, deinde quomodo Cæsari negatum fuerit.

Cice. Bruto, Ciceronē nostrum in uestrum collegium cooptari uolo. Existimo omnium absentium rationem sacerdotum comitijs posse haberi: nā etiam factum est antea. C. enim Marius cum in Cappadocia esset, etiam lege Domitia factus est augur, nec quo minus id postea liceret ulla lex sanxit. Etiam in lege Iulia, quæ lex est de sacerdotijs proxima his uerbis: Qui petit, cuiusq; ratio habebitur, aperte iudicat posse rationem haberi etiam nō præsentis. & subdit: Sed quamuis liceat absentis rationē haberi, tñ omnia sunt præsentibus faciliora.

Idem in Philipp. Duo tamen tempora inciderunt, quibus aliquid contra Cæsarem Pompeio suaserim, ea uelim reprehendas si potes: Vnum ne quinquēnij imperium Cæsari prorogaretur: Alterum ne pateretur fieri, ut absentis eius ratio haberetur. quorum si utrumuis persuasissem, in has miserias nunquam incidissemus.

Idem Aulo Cecinnæ, Rationem haberi absentis non tam pugnaui ut liceret, q̄ quando ipso consule pugnante populus iusserat, haberetur.

Idem Attico, Cur tantopere pugnatum est, ut de eius absentis ratione habenda decē tribuni plebis ferrent?

Ibid. Idē etiam tertio consulatu postq̄ esse defensor reip. cœpit, contēdit, ut decē tribuni pl. ferrēt, ut absentis ratio haberetur, quod idem ipse sanxit lege quadam sua.

Ibid. Aut cū (ut absentis ratio haberetur) ferebamus.

Idem Tironi, Ad consulatus petitionem se uenturę, neq; se iam uelle absente rationem haberi suam, se præsentē Trinundinū petiturum.

Habeo dictum, habeo dicere.

COnfine uulgari nostro est, Habeo dictum, habeo dicere, & habeo polliceri, sed elegantia plenum est.
Plautus in Persa, Satis iam habeo dictum.
Cic. in Antonium, De Cæsare satis dictum habeo.
Idem pro Cornelio Balbo, Quid habemus igitur dicere de Gaditano fœdere?
Idem de natura deorū, Hæc ferè dicere habuit de natura deorum.
Idē de diuin. De nostris somnijs quid habemus dicere?
Idē Lentulo, De Alexandrina, causaq; regia tātum habeo polliceri, me tibi absenti, tuisq; præsentibus cumulate satisfacturum.
Idem Attico, Eo minus habeo necesse scribere.
Vlpia. Si ingenuus libertus esse dicat, lege Quoties, Probare libertum suum necesse habet.

Iam inde à principio.

IAm inde à principio, iam inde usq; à puero, iam à puero, à pueris, usq; à pueris, & à puero, iam inde ab adolescentia, iam inde usq; à pueritia: modi sunt loquendi, natiuo latinitatis candore respersi, nō interpretis, sed studiosi imitatoris egentes.

A puero.

Plaut. in Sticho, Iam inde à pausillo puero ridiculus fui.
Cic. in Tusc. Homini prǽsertim docto à puero, institutis & artibus ingenuis erudito.
T. Liuius de bel. Pu. Iam inde à puero assuetus.

Iam à pueris, & à pueris.

Terentius in Heauton. Qui nos putant iam à pueris ilico nasci senes.
T. Liuius de bel. Pu. Ita se à pueris assuetos.

Vsq; à pueris, & iam inde usq; à pueritia.

Terent. in Adelph. Vsq; à pueris curaui ambos sedulo.
Idē in Heauton. Nam mihi magna cum eo iam inde usq; à pueritia semper fuit familiaritas.

Iam inde a cunabulis, & inde ab incunabulis.

Varro de re ruſt. Iam inde a cunabulis.

T. Liuius ab urbe condita, Inde ab incunabulis imbutus odio tribunorum.

Iam inde ab initio.

T. Liuius ab ur. con. Iam inde ab initio preparans aios.

Ibidem, Iam inde ab initio.

Ibidem, Iam inde ab initio Fauſtulo ſpes fuerat regiam ſtirpem apud ſe educari.

Ibidem, Vt inſtitutum iam inde ab initio erat.

Inde a principio, & iam inde a principio.

Plaut. in Bacch. Inde a principio iam impudens epl'a eſt.

Idẽ in Caſina, Vt uos mihi æquos iã inde a principio dicã.

Cicero pro Cornel. Balbo, O iura præclara, atq; diuinitus iam inde a principio Romani nominis a maioribus noſtris comparata.

T. Liuius de bello Pu. Iam inde a principijs gẽtis maiores ſuos bella geſſiſſe.

Iam inde ab adoleſcentia.

Plaut. in Bacchid. Hi ſenes niſi fuiſſent nihili, iam inde ab adoleſcentia non hoc tñ flagitium facerent.

Terentius in Adelp. Is adeo diſſimili ſtudio eſt iam inde ab adoleſcentia.

Iam inde a certaminibus.

T. Liuius ab ur. con. Iam inde a paternis certaminibus inuiſus.

Iam inde a teneris.

Verg. in Georg. Iam inde a teneris impende laborem.

Cic. de oratore, Eſt eñ illorꝫ exercitatio elegãs iam inde ab Ariſtotele conſtituta.

T. Liuius de bello Mace. Tentare gentẽ auerſam Romanis iam inde ab Racilli morte.

Id temporis.

Id temporis, per id tempus, id ætatis, hoc ætatis, id horæ, eó loci, quó loci: elegantiſſimo dicendi modo ſcriptum apud illos ueteres cõperitur, quod eſt obſeruatione, & imitatione digniſſimum.

Id temporis, per id tempus.

Varro de re ruſt. Itaq; eorum fructus id temporis maxime conſiſtit.

Ibid. Quod ibi sæpe id temporis oriuntur nimbi.

Cic. de oratore, Et nos ipsi, quoniam id temporis est, ualetudini demus operam.

Ibid. Sed nunc quidem quoniam id temporis est, surgendum censeo.

Idem de finib. bonoꝝ & maloꝝ, Quod is locus ab omni turba id temporis uacuus esset.

Idem Attico, Venit enim ad me, & quidẽ id tẽporis, ut retinendus esset.

Idem pro Milo. Deinde profectus id tpis, cũ iam Clodius siquidem eo die Romã uenturus erat, redire potuisset.

Idẽ in Catilinã, Quos ego iam multis ac summis uiris ad me id temporis uenturos esse prædixeram.

T. Liuius ab ur. con. Vt purgaret se, ꝙ id tẽporis uenisset.

Hircius in cõmẽt. Id temporis conati ad murum accedere ut oppidum caperent.

Ibidẽ, Incidit idem temporis.

Ibidẽ, Per idem temporis.

Cic. in Bruto, Et quidẽ duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se.

Hircius in cõmẽt. Per id tempus ferè Cæsaris exercitui res accidit incredibilis auditu.

Id ætatis.

Plautus in Asinaria, Neq; puduit eum id ætatis sycophantias struere.

Cic. Torannio, Ita uiximus, & id ætatis iam sumus, ut oĩa quæ nostra culpa nobis accidẽt, fortiter ferre debeam⁹.

Idẽ de oratore, Q̃m id nobis Antoni hominibus id ętatis oneris imponitur.

Idẽ pro A. Cluent. Se in balneis cũ id ætatis filio fuisse.

Idẽ in arte rheto. Cũ id ætatis & priuatus essem.

Idẽ Attico, Credo Platonẽ uix putasse satis consonũ, si hominẽ id ætatis in tã longo sermone diutius retinuisset.

Idem pro L. Flacco, Qui q̃m est id ætatis.

T. Liuius ab ur. cond. Quis, & cuias, & cur id ætatis in castris fuisset.

Ibidem, Qui se id ætatis solicitassent.

Hoc ætatis, Quid sis ætatis.

Plautus in Trinũ. Q; q̃ hoc me ętatis sycophantari pudet.
Idẽ in Bacch. Censebam me effugisse à uita maritima, ne nauigarẽ tandẽ hoc ætatis senex.
Ibid. Pudet hoccine ætatis ludum ijs factum esse indigne.
Ibid. Hoc demũ est q̃d percrucior, me hoc ętatis ludificari.
Idẽ in Persa, Ego scio quid sis ætatis.

Eo loci, quo loci.

Cic. Attico, Res eodem est loci, quo reliquisti.
Vlpia. de iudicijs, lege Hæres: Defẽdere se eo loci debebit.
Idem eodem titulo, lege Sed & si: Si ea res, quæ per fidei commissum relicta est, eo loci sit, dicendum est non debere præscribi.
Idem de noui operis nuntiatione, lege De pupillo: Qui eo loci operantur.
Idẽ de senatuscõ. Syllaniano, lege Cũ aliter: Quicunq; eo loci fuerũt, unde uocẽ exaudire potuerant.
Vitruuius, Quo loci describuntur lineæ.

Iurare conceptis uerbis. Periurare.

IVrare conceptis uerbis, & periurare, modus est loquendi apud ueteres. Formula enim quædam iuraturo proponebatur certis notatis uerbis, in quam iurandũ esset, quandoq; absolute conceptis iurare dicebatur.
Plaut. in Asin. Vbi ỽbis cõceptis sciens libẽter periuraris.
Idẽ in Cistel. At ille conceptis iurauit apud matrẽ meam.
Idẽ in Merc. Conceptis uerbis iam iusiurandum dabo.
Idẽ in Trucul. Quid si me iubeat intromittere? conceptis me non facturum uerbis iurem?
Idẽ in Bac. Ego iusiurandũ conceptis uerbis dedi.
Cic. pro A. Cluentio, Dixit se scire illum uerbis conceptis peierasse.

Iurare in uerba.

Iurare in ỽba, id est quod iuramento promittere, seruare ea quæ uerbis conceptis essent ꝓmissa: modus ẽ ita loquendi.
Horatius, In uerba iurabas mea.
Idem, Nullius addictus iurare in uerba magistri.

Impingere.

NOn est impingere q̃d ascribere, aut attribuere, ut nõnulli insulse uolũt; sed in faciẽ, aut oculos iactare, ut infrà.

Cic.de Tuſ.Huic calix mulſi impingendus eſt,ut plorare deſinat,aut aliquid eiuſmodi.
Idem ad Atticum,Impegit formulam Scaptio.
Verg.Impingeret agmina muris.

Infantia.

INfantia nõ pro ætate ſolum,ſed pro dicendi inſcitia ab ueteribus illis ponebatur.
Cic.Attico,Omnino accuſatoris incredibilis infantia.
Idẽ pro Cluent.Si nihil dixiſſem,ne infantiſſimus: ſi multa in eiuſmodi cauſa dixiſſem, ne impudẽtiſſimus exiſtimarer.

Impreſſio.

QVid ſit impreſſio , diu multumq́; meditans, cum apud nonnullos reperiſſem impreſſionem factam eſſe,ad ductus ſum ut id eſſe crederem quod impetum,quod quaſi per impreſſum terrorem fiat.
Varro libro ſecundo rerum ruſticarum,Hoſtes ſe arbitrati occaſionem habere uictoriæ, impreſſionem facere cœperunt in caſtra.
Idem de lingua latina , Piſo in Annalibus ſcribit, Sabino bello,quod fuit Romulo & Tacio,uirum fortiſſimũ Metium Curtium Sabinum,cum Romulus cum ſuis ex ſuperiore parte impreſſionẽ feciſſet, Curtiũ in locũ paluſtrem qui tum fuit in foro ,anteq̃ cloacæ ſint factæ,ſeceſſiſſe,atq; ad ſuos in capitolium recepiſſe,ab eo lacum inueniſſe nomen.
Cic.pro Lucio Flacco,Non igitur impreſſio,non occaſio, nõ uis,nõ tempus,nõ imperium,nõ ſecures ad iniuriã faciendam Flacci animum impulerunt.
Hircius in commẽt. Vt oĩm multitudine in fines Sueſſionum,qui remis erant attributi,facerent impreſſionem.
Ibidem,Cæſar equitum turmas ſuorum iubet in hoſtium equitatum, qui ad oppidum in ſtatione erat, facere impreſſionem.
Ibid.Quo facto,ſui ſublati uniuerſi in hoſtes impreſſione facta in fugam aduerſarios dederunt.
T.Liuius ab ur.con.Poſtquam impreſſionẽ ſenſere ex aduerſo factam,& ante oculos micare gladios.
Ibid.Duo extra ordinem milia,quæ in ſiniſtrũ cornu Ro

manorum in ipso certamine impressionē facerēt, tenuere.
Ibidem, Impressione una totum equitatum fudere.
Ibid. Repetendo signo primā impressionem factam.
Ibid. Redintegrato clamore secuti dant impressionem.
Ibid. Deinde ualida impressione pulsi terga uertunt.
Ibid. Non ferentes impressionem Latinorum, se ad principes retulerunt.

Inire gratiam.

INire gratiam, inire rationem, inire magistratum, inire consilium, inire pugnam: modi sunt loquēdi Romano candore conditi, & memoriæ maxime mandandi.

Inire gratiam, & cū præpositione a uel ab.

Plaut. in Curc. Inibis a me solidam & grandem gratiam.
Idē in Trinū. Hoc pacto ab illo inibis summam gratiam.
Idē in Asina. Bene hercle facitis, & a me initis gratiam.
Idē in Stic. Nūc me gratiā abs te inire uerbis nihil desidero.
Idem in Mostel. Eandē inis gratiam.
Idem in Cistel. Hanc inibo gratiam ab illis.
Ibidem, Et eo a me magnam inistis gratiam.
Ibidem, Si eam demonstret, ineat magnam gratiam.
In Epidico, Si istunc hominem, quem tu quæritas tibi cōmonstrasso, ecquam abs te inibo gratiam?
Terent. in Adel. Ego lepidus ineo gratiam.
Idem in Eunucho, Adibo, atque ab eo gratiam hanc, quam uideo uelle, inibo.
Idem in Hecyra, Vt gratiam ineat sine dispendio suo.
Cic. Seruio Sul. Gratiam quoque nos inire ab eo defendenda pace arbitrabatur.
Idem de offi. Sin erunt merita, ut nō ineunda, sed referēda sit gratia, maior quædam cura adhibenda est.
Idem in Verrem, Nemo erat uoluntarius laudator præturæ tuæ, defensor periculorum tuorum, præsertim cum inire a populo Romano gratiam posset nemo.
Ibidem, Vt idem Pompeius non ab homine solum, sed etiam a prouincia tota se huius absolutione inire gratiam arbitraretur.
Cæsar in comment. Qui se summam a Cæsare gratiam inituros putarent.
T. Li. de bel. Mace. Apud regem gratiam initā uolebant.

Idem de bello Punico, Gratiam magnam apud Annibalē inituros.
Idem de bello Mace. Vt dum liceret gratiam inirent.
Inire rationem.
Cato de re rust. Vbi ea cognouit, rationem inire oportet operarum, dierum.
Cic. in Verrem, Mihimet ineunda ratio, & uia reperiēda est, qua ad Apronij, siue adeo qua ad istius ingentē immanēq; prædam possim peruenire.
Idem Rufo, A me inita ratio est, quam quidem omnes nō solum probant, sed etiam laudant.
Idem Seruio Sul. Adiuues ineasq; rationē, quemadmodū illa mulier Romam perducatur.
Idem contra Rullū, Inietur rō quęstus de uestra pecunia.
Cæsar in com. Vt quo primum curreretur, aut cui rei ferretur auxilium, uix ratio iniri posset.
T. Liuius ab ur. con. Ab eodem inita ratio est.
Ibidem, Inita tandem ratio est, ut quod uiribus deerat, arte æquaretur.
Ibidem, Ne oppugnandi certa ratio iniretur.
Ibidē, Haud facile inibatur ratio iubendi.
Ibidem, Inita ratione minuendi eius.
Ibidem, Vix se rationem inire posse, utrum à se audacius, an fugacius ab hostibus geratur bellum.
Idē de bello Pu. Rationē inijt, qua senatum seruaret.
Ibidem, Ne tantum bellum efficerent inibatur ratio.
Ibidem, Se aliquam rationem inituros, quomodo ab Hispanis sumant.
Idem de bello Mace. Atq; ego nōnullarum cupiditatum, nec causam quidem, aut rationem inire possum.
Inire consilium.
Cic. ad Brutum, Consilia inire cœpi Brutina planè.
T. Liuius de bello Puni. Inde cōsilia inire cū gňo cœpit.
Idem ab ur. con. Qui regni recuperandi consilia inissent.
Cæsar in com. Vna cum Ambiorige consilium inierat.
Inire pugnam, & prælium.
Plautus in Amphitri. Antequam cum Taphijs à te pugna sit inita.

T.L. de bello Pu. Tentata uerius pugna, quã inita est.
Idem ab urbe condita: Hoc ultimum utrinq; initum, finitumq; est prælium.

Inire urbem.

T.L. ab urbe con. Vt ouans sine militibus urbem iniret.
Ibid. Triumphantes uictore cũ exercitu urbem inierũt.

Inire consulatum.

T.L. ab urbe condita: Consulatum ineunt.

Inire numerum interfectorum

Idem de bello Macedonico: Numerus interfectorũ haud facile iniri potuit.

Inire interregnum.

Idem ab urbe condita: Tertio die quàm interregnum inierat, consules creat.

Inire epulas.

Cic. in secundo de legibus: Sequebantur epulæ, quas inibant propinqui coronati.

Inire conuiuium.

Idẽ in Ver. actione sexta: Quo cum inirẽ cõuiuium, nemo unquam, nisi turpis impurusq; uoluisset.

Intentare mortem, Intentare manus.

INtentare mortem, intẽtare manus, modo loquendi elegantissimo ueteres illi frequẽter usi sunt. id enim significat quod mortẽ comminari, manus ferè inijcere.
Ci. ꝑ Milone: Intentauit ꝓ o seruos? non arma? non uim?
Idẽ in Tusculanis: Is ardentes faces intentat.
Verg. Præsentemq; uiris intentant omnia mortem.
Oui. in Metamor. Conatæq; loqui, & magno clamore ꝑ teruas Intentare manus.
Cice. pro Milone: Itaq; quando illius postea sica illa, quã à Catilina acceperat conquieuit? hæc intẽtata nobis est, huic ego uos obijci pro me non sum passus.
Asconius Pedianus: Circũuenti sunt ante tribunal eius accusatores, à notis operarum ducibus, ita ut mors intentaretur, si mox non desisterent.
T.L. ab urbe con. Prænestinis iam intentare arma.
Ibid. Dictatorꝫ fulmen in se intentatum.
Ibid. Virgas & secures uictoribus intentari.

Ibidem: Gladij etiam plerisq; intentati.
Idem de bello Macedonico: Cum intentassent magis quã inissent certamen.
Hircius in com. Et ei manus intentare cœperunt.

Instar.

INstar absolute, & sine genitiuo aliquando pro exemplari ponitur.
Vergilius: Tantum instar in ipso est.
Vlpianus de noui operis nunciatione, lege, Stipulatio: Si proponatur instar quoddam operis, quasi facies quædam facti operis.

Iacere ad pedes, prouolui, procumbere ad pedes, ad genua.

IAcere ad pedes, ꝓuolui ad pedes, procũbere ad pedes, & ad genua, eleganter optimi illi autores dixerunt.
Cic. in Verrem: Mihi ad pedes misera iacuit.

Incidit mihi.

Teren. in And. Nam qui tibi isthæc incidit suspicio?
Cæsar in com. Tantus terror incidit eius exercitui.

Iure tuo. Iure meo.

IVre tuo, iure meo, pro tuo iure, ꝓ meo iure, id est, q̃d multi insulse dicunt: Tuo modo, meo modo, ad uoluntatem tuam, ad beneplacitum, & alia, quæ non tam audire, quàm commemorare pudet.
Cic. in oratore: Pro meo iure sumo.
Idem Cælio: Vt ad te familiariter, & quasi pro meo iure scriberem.
Idẽ Att. Itineris nostri causa fuit, q̃d nõ habebã locũ, ubi ꝓ meo iure diutius esse possem, quã in fundum Sicæ.
Idẽ de finibus bonoꝝ & malorum: Satis ne uobis uideor pro meo iure in uestris auribus commendatus?
Idem pro P. Sextio: Quare moneo uos adolescentiores, atq; hoc meo iure præcipio.
Idem in Verrem. Meo iure enim contendam.
Vlpia. de damno infecto, lege, Proculus: Si iuxta mea ędificia, habeas ædificia, eaq; iure tuo altius tollas.
Ci. Seruio Sulpitio: Vt si quid tibi opus sit, ne dubitẽt mihi iure suo denuntiare.

Idem Cælio: Sed si esset aliqua dissimilis istius, quæ se oibus prouulgaret, quæ haberet palam decretum semper aliquem, cuius in hortos, domum, Baias iure suo libidines omnium commearent.

Idẽ in Ver. Quẽ iure suo adire, aut appellare posset.

Neratius de usufructu: Vsufructuarius nouum tectorium parietibus, qui rudes fuissent, imponere non potest, qa tãetsi meliorẽ excolẽdo ædificiũ dum causam facturus esset, nõ tamen id iure suo facere potest.

Cic. pro lege Manilia: Præsertim cum iam suo iure Pop. Rom. in homine suam autoritatem, uel contra omnes qui dissentiunt, possit defendere.

Idem pro Aulo Licinio Archia poeta: Eaꝝ rerũ omniũ, uel in primis hic Aulus Licinius fructum à me repetere prope suo iure debet.

Ibidem: Quare suo iure noster ille Ennius sanctos appellat poetas.

Idem pro Sexto Roscio Amerino: Tametsi meo iure possum.

Idem in Anto. Venio nunc ad reliquos consulares, quorũ est nemo (iure meo hoc dico) qui non mecũ habeat aliquam coniunctionem gratiæ.

Instruere hortos, nauem, fundum, domum.

HVnc quoq; loquendi modũ antiqui suis scriptis uenustissime interseruerunt. Dicebant enim, instruere hortos, instruere nauem, fundum, domum & huiusmodi, q̊ nihil aliud significatur, quàm comparare in hortis necessaria, in naui, in fundo, domi, ut nihil quod usui, aut ornamento sit, illis desit.

Cic. de officijs: Emit hortos, & emit instructos.

Iulianus ad legẽ Rhodiam, de iactu, lege, Nauis aduersa: Hic enim sumptus instruendæ magis nauis, quã seruandarum mercium gratia factus est.

Scæuola de peculio, lege, Filiofamiliâs: Cui ex hæredib⁹ prædia prælegauit, ut instructa erant cum seruis.

Idem eod. titulo, lege, uni ex hæredibus prædia legauit, ut instructa erant cum seruis, & cæteris rebus, & quicquid ibi esset.

Vlpianus locati & conducti, lege, Si addes: Dolia utique

dore, te esse hominem diuitem, factiosum, me item esse hominem pauperum pauperrimum.
Teren. in An. Sed postq̃ amans accessit ad eam, pretium pollicens, unus & item alter.
Ci. in ora. Nam omnium magnarum artium sicut arborum altitudo nos delectat, radices stirpesq́ non item.
Ibid. Ita fit ut nõ itẽ in oratiõe, ut in ꝟsu numerus extet.
Idem in arte rhetorica: inferius non item.
Ibid. Quæ omnia item uti contraria rerum bonarum in rebus uitandis reperiuntur.
Idẽ in Acade. Non eñ fortuito hũc artificẽ dicemus esse, illum negabimus. Sed cum alterum percepta & comprehẽsa tenere uideamus, alterum non item.
Idem in Tuscu. Sed corporum offensiones sine culpa accidere possunt, animorum non item.
Idem: In libra seruauit, in libro non item.
Idẽ in Catilinã: Deinde item accersitur L. Statilius.
Idẽ de diuinati. Qui magis anguibus quã lacertis? quã muribus? qa sunt hæc quotidiana, angues non item.
Idem in Rullum: Sed quæro à te, putes ne si populus iusserit me tuum, aut item te meum seruum esse, id iussum ratum, aut firmum futurum?
Vitruuius: Non eñ ut Babylone abundantes liquido bitumine pro calce, & arena, & cocto latere, factũ habent murum, sic itẽ possunt omnes regiones, seu locorum proprietates habere tantas eiusdem generis utilitates.
Cic. in Tuscu. Sic illi in morbum & incidunt tardius, & recreantur ocyus, hebetes non ita.
Idẽ in Ver. Faciebant hoc idẽ in cæteris ciuitatibus grandes natu matres, & itẽ paruuli liberi miserorum.

In rem esse, & ex re tua, è dignitate, è republica.

Iurarem nihil me in uita suauius his flosculis odorari, q̃s è diuersis lectionibus, quasi è topiario quodam ope collegi. Nam inter cætera quanto candore renitet illud, Ex re tua, è dignitate, è republica, interdum iucunda uarietate intermixtum, In rem tuam, in rem meam, quod non tamen in rempublicam item dicitur, quandoq́ sine

pronomine absolute, in rē, ut palam sit certū quēdam modū loquēdi, eūq; statū ac fixū apud ueteres illos esse, qui oratiōnē ueluti q̄ddam solis iubar illuminet.
Plau. in Pseu. Quasi quid in rem sit possimus noscere.
Idē in Aulu. Quod in rem esse utriq; arbitremur.
Ibidem: In rem hoc tuam est.
Ibid. Hæc tu eadē, si cōfiteri uis in rem tuam feceris.
Ibid. Istud in rem utriq; est maxime.
Idem in Amphitrione: Quæ maxime in rem uestram cōmunem sient.
Idē in Menæch. Alij sunt ita, ut in rē esse ducunt suā.
Sallust. in Cati. In rē fore credens uniuersos appellare.
Terentius in Phormione: Non hercle ex re istius me instigasti.
Idem in Hecyra: Neq; enim est in rem nostram, ut quisq̄ amator nuptijs lætetur.
Cice. Atti. Summa erit hæc, statues ut ex fide, fama, req; mea uidebitur.
Idem Bru. Facis ex tua dignitate, & ex republica.
Eidem: Si minus id cōmodo reipub. facere posses, siue nō existimares ex rep. esse.
Eidem: Ea tu si arbitrarere utile fore, & ex rep. esse, persequere bello Dolobellam.
Sallustius in Catilina: Certe scio quæ studio dixerit, è repub. dixisse.
T. L. ab urbe cōdita: Ad cōparanda ea, quæ in rem opus erant, tempus habuit.
Ibid. Faceret quod è rep. fideq; sua duceret.
Idem de bello Maced. Nec cogitaret mō, imperaretq; quę in rem essent, sed pleraq; ipse transigeret.
Ibidem: Loquendo plura, quæ in rem non essent, die cōsumpto.
Ibid. Hortatur, imperat, quæ in rem sunt.
Idē de bel. Pun. Vt si è repub. censeret esse, ueniret.
Ibid. Vtraq; inquit è repub. fuit patres conscripti.

Informare.

BOnam partem in latinitate obtinet hoc quoq; uerbū informare, præteritum quidem à multis, aut non ob-

ſeruatum. Eſt enim informare, rem aliquam inchoare, nec omnino perficere, ſed principium operi q̄dammodo informe & impolitum dare, ut ſi aut figulus uaſculum fingere, aut faber ſtatuam dolare cœperit, ut infra clarius patebit.

Var. de lingua latina: Quæ uideret analogia in oratiōe, & quas haberet ſpecies, & quæ de iis ſequenda uideret, ut breuiter potui, informaui.

Ci. Atti. Q̄d ſi iſta nobis cogitatio de triūpho iniecta nō eſſet, quā tu quoq; approbas, næ tu haud multū requireres illum uirum, qui in ſexto libro informatus eſt.

Eidem: Hæc eſt informata adhuc cogitatio.

Eidē: Tanta erat in illis crudelitas, tanta cum barbaris gētibus cōiunctio, ut non nominatim, ſed generatim proſcriptio eſſet informata.

Idē de orat. Referamus nos igitur ad eum, quē uolumus inchoandū, & eadē eloquentia informandum.

Ibidē: Ac primum informandus eſt ille nobis, quem ſolū quidam uocant Atticum.

Ibidē: Valentiorū hæc laterū ſunt, nec ab hoc quē informamus, aut expectanda, aut poſtulanda.

Ibidem: Verū ego nō ſolum arbitrabar his præſertim audietibus à me informari oportere, qualis eſſe poſſet is q̄ habitaret in ſubſelliis.

Ibid. Vnius uerbi imagine totius ſententiæ informatio.

Ibi. Atq; ego in ſummo oratore fingendo talē informabo qualis fortaſſe nemo fuit.

Idem pro P. Quintio: Neq; tamen tam uerba multa faciam, propterea quod & ab illo, qui ante dixit, iam informata cauſa eſt.

Idem pro P. Sylla: Vt dicitis, informat ad hoc adumbratū iudicium filii.

Idē de finib. bonorū & malorū: Dicitis informari nō poſſe uirtutē, ſi quicq̄ niſi quod honeſtum ſit numeretur.

Ibidem: Et ſummatim quidem hæc erant de corpore, animoq; dicenda, quibus quaſi informatum eſt, quod hominis natura poſtulat.

Idē de natura deorum: Magnam turbam cōgreget igno-

torum deorum, atque ita ignotorum, ut eos ne coniectura quidem informare possimus, cum mens nostra quiduis uideatur cogitatione posse depingere.
Ibid. Quæ enim nobis natura informationem deorum ipsorum dedit, eadem insculpsit in mentibus.
Vergilius: His informatum manibus iam parte polita Fulmen erat.
Cic. pro Aulo Licinio: Nam ut primum ex pueris excessit Archias, atque ab iis artibus, quibus ætas puerilis ad humanitatē informari solet, se ad scribēdi studium contulit.

Iubeo te bene ualere, habere bonum animum, saluere.

IVbeo te bene ualere, iubeo te habere bonum animum, iubeo saluere, modus est loquendi elegantissimus, & fere iam ubique, ac passim neglectus.
Plautus in Persa: Iubeto habere animum bonum.
Idem in Asina. Saluere iussi Libanum libertum.
Cic. Attico: Dionysium iubeo saluere.
Ibid. Dionysium uelim saluere iubeas.
Ibid. Quē saluere uelim iubeas plurimum.
Horatius:
Rufum saluere iubemus.

INTEGER.

NOn minimun (ut reor) interest literariæ reipublicæ agnoscere & hoc nomē Integer, quid interiore sensu significet, quod incuria & negligentia diu fuit ab omni pene usu remotum. Est enim integer aliquando quod ualidum, firmum, uegetum, sobrium: Cuius contrarium est fessum, saucium, uitiatum, languidum, uinosum, ut ex autoritatibus planum fiet.
Cic. pro Lucio Mur. Integrorum, & fortunatorum promissis, saucios & miseros credere non oportere.
Idem Attico: Eumque uidi plane integrum.
Idem de natura deorum: Multo plura euenirēt, si ad quietē integri iremus, nunc onusti cibo, & uino, perturbata & confusa cernimus.
Cæsar in com. Cum crebro integri defessis succederent.
Ibid. Vt integri defessis succedant.

Ibidē: Non facile recentes, atq; integros sustinebant.
Ibidem: Integros defatigatis submittens.
Cornelius Celsus: Neq; em̄ hæc solum considerāda sunt, sed etiam morbi genus quod sit, utrum superans, an deficiēs materia læserit? corruptū corpus sit an integrū?
T. Liui. ab urbe condita: Romanus integer, satiatusq; somno, productus in aciem, fessum stando & uigilijs Volscum primo impetu perculit.

Horatius:

Rancidum apr̄u antiqui laudabant, nō quia nasus
Illis nullus erat, sed credo hac mente, quod hospes
Tardius adueniens, uitiatum commodius, quā
Integr̄u edax dominus consumeret.

Integer animi, uitæ, mentis.

Inde per translationem dici cœptum est, Integer uitæ, Integer animi, Integer mentis.
Ci. in arte rhetorica: Integer animi fuisse demonstratur.
Horatius: Integer est animi.
Idem: Integer est mentis Damasippus.
Idem: Integer uitæ, scelerisq; purus.

Sanguis etiam integer dictus est.

Plautus in Truculento: Adolescens cum sis, tum cum est sanguis integer.
Vergilius: Vos ô quibus integer æui Sanguis, ait.
Cornelius Celsus: Si sanguis crassus, & niger est, uitiosus est: si rubet, & pellucet, integer est.

IN loco.

In loco: Modo hoc dicendi comprehendimus id esse, q̄d opportune, & captato (ut aiunt) tempore.
Terentius in Heauton. Eho laudas qui heros fallunt? Respondetur, in loco ego uero.
Horatius: Dulce est desipere in loco.

IN manum conuenire.

E Penetralibus diui Ciceronis effodi nuper (meo iudicio) à paucis obseruatū, quid sit in manū conuenire. A quo dicendi mō tantum posteri abfuerunt, ut nulla eiusmodi (quod legerim) extet memoria.
Cic. in Topicis: Si ita Fabiæ pecunia legata est à uiro, si ei

uiro materfamiliâs esset, si ea in manum nõ cõuenerat, nihil debet. Genus est enim uxor, eius duæ formæ sunt, una matrumfamiliâs, hæ sunt quæ in manum cõuenerunt: Altera earum, quæ tantummodo uxores habentur, qua in parte cum fuerit Fabia, legatum ei nõ uidetur.

Ibidem ab effectis rebus hoc modo: Cum mulier uiro in manum conuenit, omnia quæ mulieris fuerunt, uiri fiunt dotis nomine.

Idẽ pro L. Flacco: In manũ, inquit, cõuenerat, nũc audio, sed quæro, usu an coemptione? usu nõ potuit, nihil eñ potest de tutela legitima sine omnium tutorum autoritate diminui, coemptione omnibus autoribus.

Papinianus de uerborum obligatione, lege, Ex ea parte, Mulier ab eo in cuius manũ cõueniebat, stipulata fuerit ducẽta, quamuis mendũ sit in plerisq; codicibus, qui, in matrimonio, nõ in manum conueniebat, habent.

Boetius super Topicis Cice. Nunc de proposito uideamus exẽplo: Vxoris species sunt duæ, una matrumfamiliâs, altera usu, sed communi generis, nomine uxores uocantur. Fit uero id sæpe, ut species eisdem nominibus nuncupẽtur, quib⁹ & genera. Materfamiliâs uero esse nõ poterat, nisi quæ cõuenisset in manũ, hæc aũt certa erat species nuptiarum. Tribus enim modis uxor habebat, usu, farre, coemptione. Sed confarratio solis põtificibus cõueniebat. Quæ aũt in manum per coemptionẽ cõuenerãt, hæ matresfamiliâs uocabãtur, quæ uero usu uel farre, minime. Coemptio uero certis solennitatibus peragebatur, & sese in coemendo inuicem interrogabant, Vir ita an sibi mulier materfamiliâs esse uellet? illa respõdebat uelle. Item mulier interrogabat, an uir sibi paterfamiliâs esse uellet? Ille respõdebat, uelle. Itaq; mulier uiri conueniebat in manum, & uocabantur hæ nuptiæ per coemptionem, & erat mulier materfamiliâs uiro loco filiæ. Quã solennitatem in suis institutis Vlpianus exponit. Quidam igitur extremo iudicio omne Fabiæ uxori legauit argentum, siquidem Fabia ei non uxor tantũ, uerumetiam certa species uxoris, id est, materfamiliâs esset. Quæritur an uxori Fabiæ legatum sit argentum?

Vxor Fabia ſubiectũ eſt, legatum argentum prædicatũ. Quæro igitur quodnam ex ijs argumentũ ſumere poſſim, quæ in quæſtione ſunt poſita, ac uideo uxori duas ineſſe formas, quarũ una tm̃ uxor eſt, altera materfamiliâs, quæ in manũ conuentione pficitur, q̃d ſi Fabia in manũ non cõuenit, nec materfamiliâs fuit, id eſt, nõ fuit ea ſpecies uxoris, cui argẽtũ om̃e fuit legatũ. Quocirca qm̃ id quod de alia ſpecie dicit, in aliã dici nõ cõuenit. Cũq; Fabia præter eam ſpeciem ſit, quæ in manum conuenerit, id eſt, quæ materfamiliâs ſit, & uir matrifamiliâs legauerit argentũ, non uidetur Fabiæ eſſe legatum. Quomõ igitur, ut dictum eſt, an uxori Fabiæ omne argentũ legatum ſit? Subiectum uxor Fabia, prædicatũ uero legatum argẽtum. Argumẽtum ab eo quod ẽ in ipſo de q̃ quæritur, id eſt, ab eo quod eſt in uxore, de qua quæritur. Eſt aũt in uxore, de qua quæritur, ſpecies uxoris, ea ſcilicet, quæ in manum nõ conuenit, quæ ad eam affecta eſt. Omnis em̃ ſpecies ad ſuum genus refert, id eſt, om̃is forma. Factũ eſt igit argumentũ ab eo quod eſt in ipſo, ab effectis à forma gñis. Maxima propoſitio eſt, q̃d de una ſpecie dicit, idem in alteram non conuenire.

Importunus.

IMportunus, præter manifeſtum ſenſum id obſeruaui à bonis illis autoribus ſignificare, quod deteſtãdum aut execrandum.

Teren. in And. Importunitatem ſpectate aniculæ obſecro, quia compotrix eius eſt.

Horat. Importuna tamen pauperies abeſt.

Ci. pro Clu. Repente eſt exorta mulieris importunæ nefaria libido.

Ibid. Furere crudelis, atq; importuna mulier ſibi nequaq̃ ut ſperaſſet ea quæ cogitaſſet.

Ibid. Quem propter animi importunitatẽ nemo recipe tecto, nemo audire, nemo alloq, nemo reſpicere uellet.

Idẽ de prouin. conſul. Propter illud inſigne ſcelus eorũ, & importunam in me crudelitatem.

Idem pro P. Sextio: Duo importuna prodigia, quos egeſtas, quos æris alieni magnitudo, quos leuitas, quos

improbitas tribuni plebis constrictos addixerat.
Ibid. Sed putaui tamen coniuratorum copias ueteres, & effusam illam, ac superatam Catilinæ manum importunam, nouo duce renouatam.
Idem in Pison. Facio iniuriam fortissimo uiro mortuo, q illum cuius paucos pares hæc ciuitas tulit, cum hac importuna bellua conferam.
Idem pro Cluentio: Huius importunitatem matris à filij capite depellite.
Idẽ de amicitia: Quãq̃ miror pro illa superbia, & importunitate, si quẽpiam amicum habere potuit.
Idẽ in Cati. Egredere cũ importuna sceleratorũ manu.
Ibid. Quis deniq; ita aspexit, ut perditũ ciuem, ac nõ potius importunissimum hostem?
Ibidem: Mihi quidem importunus ac ferreus, qui nõ dolorem cruciatu leniret.
Idẽ in Ver. Istius immanis, atq; importuna natura.
Ibidem: Furor enim quidam sceleris, & audaciæ comes, istius effrenatum animum, importunamq; naturam tãta oppressit amentia.
Ibid. Nunc aũt ne post abitũ q̃dem huius importunissimę pestis quisq̃ reperiret, qui sua uoluntate araret.
In Anto. Tu illarũ ædium dijs penatibus os importunissimum ostendere ausus es?
Ibidem: Non possum æquo animo uidere tam importunos, tam sceleratos hostes.
Ibidem: Quin nulla societas cum illa importunissima bellua esse posset.
Idem pro Rabirio ꝑduellione: Te ex illa crudeli, importuna, nõ tribunitia actione, sed regia, meo cõsilio, uirtute, autoritate esse depulsum.
Idẽ contra Rullum: Vt intelligatis ad certorũ hominum importunam auaritiam, hoc populare legis agrarię nomen esse quæsitum.
T. L. ab urbe cõdi. Quę crudelissimi, & importunissimi tyranni scelera in oppressos ciues edunt.
Ibidem: Importunos decemuiros iniunxisse, ut perennẽ militiam facerent.

Vergilius: Bellum importunum ciues cum gente deorũ, Inuictisq; uiris geritis.
Oui. Scilicet omne sacrũ mors importuna prophanat.
Ci de natura deorũ: Varius hõ importunissimus perijt sic, qa Drusum ferro, Metellũ ueneno sustulerat.
Idẽ ꝓ P. Sylla: Itaq; P. Sylla hoc importunissimo tũ honoris, tum calamitatis socio atq; comite, & secundas fortunas amittere coactus est.
Ibidem: Repente ista tanta importunitas inauditi sceleris exarsit.
Idem pro rege Deiotaro: Cuius tantæ importunitatis omnium gentium, atque omnis memoriæ clarissimum lumen extinguere.
Idẽ: Qua senatui gratias agit post reditum suum: Si modo uultum importunum in forum detulisset.
Idem ad Pontifices: Quæritur etiam importuna pestis ex ore impurissimo.
Idẽ pro Lucio Mur. Illa pestis immanis, importuna Catilinæ prorumpet, qua poterit.
Idem de responsis aruspicum: Videbam illud scelus tam importunum.

In hunc diẽ, in hunc annum, in hanc horã.

QVod aliqui, ꝓ hoc die, pro hoc anno, pro hac hora inepte dicunt: antiqui illi in hunc diem, in hunc annum, in hanc horam dicebãt. Similiter quod dicũt, Pro die crastino, pro perendino, ꝓ uno anno, illi, in crastinum, in perendinum, in annum dicebant. Modi dicẽdi sunt ueterum illorum elegantissimi.
Plau. in Stich. Aliũ cõuiuam quærito in hunc diem tibi.
Ibidem: Nunquam ædepol uiuum quisquam in crastinũ prospiciet diem.
Ibid. Nam illi heri me uocauerant in hunc diem.
Idẽ in Trinummo: Licet tu in pendinum paratus sis.
Cato de re rust. Si quid desit in annum ut comparetur.
Cic. in Ver. Ei locus ille, atq; honos in illum annum ita deberi putabatur.
Titus Liuius ab urbe condita: Designati consules in eum annum fuerant.

Ibidem: Vt ludi in statutum diem nouarentur.
Ibid. Vtrum in unum annum creati sint?
Ibid. Exercitus in annum decreti.
Ibid. In unum annum uouebant.
Ibid. Qui prætor in eum annum creatus erat.
Ibid. Magistratibus in annum creatis.
Ibid. Decemuir in annum creatus.
Ibid. Stipēdium exercitui ab hoste in eum annum pēsum.
Ibid. Induciæ in annos.xl. petentibus datæ.
Ibid. Inducias in xxx. annos impetrarunt.

In diem.

Quod autem inepte dicunt, De die in diem, uel de hora in horam, de anno in annum, ueteres in diem, in horā, in annum dicebant.
Cic. in orat. Si barbarorū est in diem uiuere, nostra cōsilia sempiternum tempus spectare debēt.
Idē in Philip. Iam iam minime miror te ociū perturbare, nō mō orbem odisse, sed etiam lucem, cū perditissimis latronibus nō solum de die, sed etiam in diem uiuere.
Ibid. Cū seruitute premeremur, & in diē malū cresceret.
Idem in Tusculanis: Nos in diem uiuimus.
Horatius: Ille potens sui, Lætusq; deget,
Cui licet in diem dixisse uixi.
T. Liuius de bell. Pu. In diem rapto uiuit.
Ibid. Nihil ex raptis in diem cōmeatibus superabat.
Ibidem: Qui senescit in dies.
Hircius in cō. Vt omnes in dies, horasq; parati essent.
Cic. in Philippi. Qui in horam uiuerent.
Horatius: Si te grata quies, & primam somnus in horam Delectat.
Idē: Et prouisæ frugis in annum Copia.
Vlpianus locati & cōducti, lege Sed addes: Si quis eum in annum habitationem conduxisset, pensionem totius anni dederit.
Paulus de usufructu, & habitatione, lege, Fundi: Vsulegato licebit usuario ex fœno, quod in annum duntaxat sufficiat capere.

In singulos dies.

Quod dicũt, singulis diebus, aut per singulos dies, singulis annis, aut per singulos annos, peruerso dicendi mõ, illi ueteres, in singulos dies, in singulos annos dicebãt.
Varro lib. secundo reℨ rusticaℨ: Decem sibi in dies singulos denarios dare audiuisset. & subdit: Se captuℨ de prędio in dies singulos denariũm mille.
Cic. Torquato: Illa in dies singulos magis magisq́; opinio hominum cõfirmatur.
Idẽ At. Sed cura, ut excuset morbi causa in dies singulos.
Idẽ in Catili. Crescit in dies singulos hostium numerus.
Lepidus ad Pontifices Maxi. Iam in dies singulos eius copiæ minuuntur.
Vlpianus qñ dies, lege, Quanq̃: Sicui in menses, uel in dies, uel in annos singulos quid legetur.
Iabolenus locati & conducti, lege, Quod si locaui opus faciendum, ita ut pro opere redemptori certam mercedem in dies singulos darem.
T. L. ab urbe cõdita: Ludi in singulos dies instaurati.
Varro de lingua latina: Ducere debet dictator & cõsul in singulos annos.
Ci. in Ver. Syracusis lex est de religione, quæ in annos singulos Iouis sacerdotem sortito capi iubeat.
Vlpianus de usufructu, lege Iulianus: si forte usus fructus in annos singulos fuerit legatus.
Marcellus de mortis causa donatio: Mortis causa donatio constitui potest, ut quis stipuletur in annos singulos quoad uiueret.
Idẽ eod. titulo, lege Senatus: Si quis mortis causa in annos singulos pecuniam stipulatus est.
Titus Li. ab urbe cõdita: Quæ bina millia æris in annos singulos penderent.
Hircius in com. xxx. centenis millibus ponderibus olei in annos singulos mulctat.
Titus Liu. ab urbe condita: Vt in singulas horas capite dimices tuo.
Plancus Cice. Facere nõ possum, quin in singulas res meritaq́; tua tibi gratias agam.
In paucos dies, in duos menses, in quintum annũ.

QVod dicunt,pro paucis diebus,pro duobus mensibus, pro quinto anno,illi in paucos dies,in duos menses, in quintum annum dicebant.

T.L.ab urbe cõ. Obsidio in loco nudo,atq; inopi, uix in paucos dies tolerabilis erat.

Ibidem:In duos menses induciæ factæ.

Idẽ de bello Pu.Dictatorem in sex menses dixit.

Idem de bello Macedonico : Naues in diem tertium expediri iubet.

Ibid.Cõuentum in diem tertium edicit.

Idem ab ur.cõ. Ludos quos Torquatus dictator in quintũ annum uouisset.

In primam diem,in primam horam.

Quod usq; ad eam diẽ, usq; ad primam horam,ad unum annum, uel pro uno anno dicũt, ueteres ad eam diem, in primam horam,in annum dicebãt.

T.L.ab urbe cõ.Quorũ legibus ad eam diem uiuerent.

Ibid.Victoriam quãtam nemo ad eam diẽ pepererat.

Idẽ de bel.Pu.Ad eam diẽ, ut terra, mariq; rem gereret.

Ibid.Quæ bella gesta ad eã diem essent.

Ad diem,Ad annum.

Qđ ad præfixam diem,præordinatam barbare dicũt,ueteres simpliciter,ad diem dicebãt.

Cic.Cani. Quin ad diem decedam.

Idem de finibus bonorum & malorũ: An id exploratum cuiq̃ potest esse,qũo sese habiturum sit corpus, nõ dico ad annum,sed ad uesperam.

Idem in Verrem : Qñ ille frumentum q̃d deberet, nõ ad diem dedit?

T.L.de bel.Pu.Neq; frumentum ad diem dari.

In militem,in capita,in naues.

Quod dicũt,pro quolibet milite,pro quolibet iugero,ꝓ singulis ciuitatibus, ꝓ singulis capitibus, pro singulis nauibus,pro singulis peditibus, uel per singulos pedites:illi ueteres,in militem, in iugerum, in ciuitates,in capita,in naues,& huiusmodi dicebant.

Cicc. in Verrem:Describebat censores binos in singulas ciuitates boum.

Varro de re rust. In centũ sues, decẽ uerres satis esse putãt.
Ibidem, Villatico gregi in fundum satis esse duos canes.
Ibidem, Illud ferè omnes in Epiro facimus, ne minus habeamus in centenas oues singulos homines.
T. Liuius ab ur. con. Mulcta quingenûm æris in singulas ciuitates imposita.
Ibidem, Frumentum Melianum assibus in modios ęstimatum plebi diuisit.
Cic. in Verrem, Pro frumento in modios singulos duodenos sextertios exegisse.
Ibidem, Si ostendo minus tribus medimnis in iugerum neminem dedisse decumæ, cõcedes opinor, ut cum decumanus fructus arationis perceptus sit, neminem minus tribus decumis dedisse.
Cæsar in com. In capita singula seruorum, ac liberorum tributum imponebatur.
T. Liuius ab ur. cond. Legatis in singulos dona, ne minus quinum milium æris redderentur.
Ibidem, Congij olei in uiros singulos dati.
Ibidem, Aeris signati quina milia in singulos patresfamiliæ relinquamus.
Ibidem, Singulis in militem tunicis imperatis.
Titus Liuius de bello Macedonico, Quod pretium in capita statuisset.
Idem ab ur. con. Prorogatum in annum imperium est.
Ouidius ad Corinnam:
Sic mihi durat amor, longosq; adolescit in annos.
Verg. Felix forte tua, neq; in hunc seruata dolorem.
Idem, Bina boum uobis Troia generatus Acestes
Dat capita in naues.

Quotannis, & singulis annis.

Obseruanda quoq; differentia est inter quotannis & singulos annos, quotidie, & in dies singulos: quem modum dicendi diuini illi ueteres non sine euidenti ratione distinxerunt. Quotidie enim & quotannis tempus & spacium continuatum significat. In dies uero singulos, & in singulos annos non cõtinuatum spacium, aut perpetuum, sed per interualla dierum & annorum secretũ

tempus, cognoscet ab iis, qui infra scriptas autoritates diligenter attenderint.

Cic. Attico, Quotidie, uel potius in dies singulos breuiores literas ad te mitto.

Vlpia. de tritico, uino &c. lege Ex eo: Hęres meus amphoras decem quotannis in annos singulos dato.

Iabolenus de fundo instructo, lege Legatum: Vini Falerni, quod domi nascetur quotannis in annos singulos binos culleos hæres meus Titio dato.

Ire in sententiam, ire in alia omnia.

IRe in sentẽtiam, ire in alia omnia, hoc significat quod pleriq; dicunt consentire in sententiã, & in alia omnia. Qui dicendi modus translatus est à discessione, uel pedũ itione. Cum enim suffragia rogabantur, & res erat, quę omnibus placebat, pedibus ibant in sententiam, uel discessione, quod idem erat.

Cic. Lentulo, Perspiciebant enim in Hortensij sentẽtiam multis partibus plures ituros, quàm aperte Volcatio assentirentur.

Ibidem, Frequentes ierunt in alia omnia.

Idem Planco, Frequens eum senatus reliquit, & in alia omnia discessit.

T. Liuius ab ur. con. Omnes in eam sententiam ierunt.

Insolens.

INsolens, nõ solum id est, quod claro significato temerarium demonstrat, & audacem, sed insuetum, qui id de q̃ dicitur, facere non soleat.

Cic. ad Atticum, Quid tu Athenas insolens?

Idem de arte rheto. Deinde natura eius euenire uulgo soleat, an insolenter, & raro.

Idem pro rege Deiotaro, Moueor etiam loci ipsius insolentia.

Lapide quadrato ædificare.

LApide quadrato ædificare quid sit, planum est eo ipso uerbo, sed sensum habet reconditum, alium atq; in superficie ostendit. Est enim lapide quadrato ędificare, nõ uere quadratis lapidibus, sed sectis & expolitis, etiam si non sint uere quadrati: modus est loquendi illorum ueterum.

Lapide structili, aut cementitio, uel structura, aut ruderatione ędificare.

Lapide autem structili, aut cementitio, uel structura, aut ruderatione ędificare, paulo etiam est remotius ab aperta intelligentia. Est enim lapidibus ædificare non quadratis, uel sectis, aut ad lineam, uel perpendiculum collocatis: sed minutis, concisisq; frustulis, quæ cementa dicuntur. Ea ædificia, uel pro uulgaribus tenuiq; populo fiebant, uel in magnis potentiorum ędificijs lapides illi structiles siue cementitij in medijs parietibus, ueluti pro farcimine, aut medulla ponebātur, superinducebaturq; postmodum incrustatio, uel marmoris, uel alterius lapidis speciosi. Quod autem cementa nō sint (ut multi putant) omnia quæ ad murum cōficiendum faciunt, sed tātum sint lapidum, ut dixi fragmēta, subijciam de hoc autorum bonorum loca aliqua manifesta.

Vitruuius, Incerta vero cementa alia super alia sedentia, inter seq; imbricata, nō speciosam, sed firmiorem, quā reticulata præstant structuram.

Idem, Quibus autem locis hę copię nō sunt, cementa marmorea siue assulæ dicunt, quæ marmorarij ex operibus deijciunt, & pilis ferreis cōtunduntur.

Idem, Tunc structura ex cementis, calce, & arena cōpleat. & subdit: Deinde tunc quadrato saxo murus ducitur iuncturis quamlongissimis, uti maximi medij lapides coagmentis cōtineantur: tunc qui locus erit inter murum, ruderatione siue structura cōpleatur.

Idem, Sequitur ordo de lapidicinis explicare: De quibus & quadrata saxa ut cementorum ad ædificia eximūtur copiæ, & cōparantur.

Idem, Sed ubi sunt saxa quadrata, siue silex, siue cementū, siue coctus later, siue crudus, ijs erit utendum.

Idē, Nō modo cemētitio, aut quadrato saxo, sed etiā marmoreo.

Idē, Nec solum ea in quadratis lapidibus sunt obseruanda, sed etiam in cementitijs structuris.

Vlpianus de noui operis nuntiatiōe, lege Stipulatio: Opus autem nouum factum sic accipimus, non si unum uel alterum cementum fuerit positū, sed si proponatur instar

quoddam operis quasi facies quædam facti operis.
Idem de riuis, lege Seruius: Si riuum qui ab initio terrenus fuerit, qui aquam non continebat, cementicium uelit facere, audiendum esse: sed & si eum riuum, qui structilis fuit, postea terrenum quis faciat.
Idem, Si seruitus uendicetur, lege: Et si fortè lapide quadrato, uel lapide structili.
Idem proxima lege, Porticum ambulatoriam facere, superq; eum parietem columnas structiles imponere.
Cato de re rust. Fundamenta pedum duorum facito, primũ festucato. postea cemẽtis minutis, & calce arenato semipedem unumquodq; corium struito.
Cic. pro Milone, Repente lintribus in eam insulam materiam, calcem, cementa, atq; arma conuexit.
T. Liuius ab ur. con. Saxo quadrato constructum.
Varro de re rust. Aluos ubi sint, alij faciunt ex uiminibus rotundas, alij è ligno ac corticib. alij ex arbore caua, alij fictiles, alij etiã ex ferulis quadratas, lõgas pedes circiter tres, latas pedẽ. Hic apte uides quadratum dici nõ q̃d sit quadrũ, sed q̃d quadret. i. cõueniat. Nã q̃d dicit Varro, aluos fieri ferulis quadratis longis pedes tres, latis pedẽ, clare ostẽdit quadrum esse nõ posse. Hinc per translatiõnem quadrare dicimus, hoc est, bene conuenire.
Cic. Attico, Visum est hoc mihi ad multa quadrare.
Idem in oratore, Et tamen etiam coniunctionẽ sicuti uersuũ numerose sedere & quadrare & perficere uolumus.
Idem in Verrem, Quomodo de eodẽ modo quadrarint?
Idem in Bruto, Quare quoniam ita tibi quadrat omnia fuisse in Themistocle paria & Coriolano, pateram à me quoq; sumas licet.
Verg. in geor. Arboribus positis secto uia limite quadret.
Horatius, Et quæ pars quadret aceruum.

Longe.

LOnge aduerbium, quandoq; cum superlatiuo, interdũ cum positiuo, utrobiq; elegantissime positum obseruaui, interdum simpliciter positum.
Cic. in Tusculanis, Cuius ego iudicium (pace tua dixerim) longe antepono tuo.

Idem Bruto, Lucius Castronius Petus longe princeps municipij Lucensis est honestus, plenus officio, bonus plane uir.
Idē Q. fratri, Longe optimum Racilium habemus.
Idē in Ver. Longe primus ciuitatis est Epicrates.
Idē Planco, Longe plurimum ualuit Plancus.
Plautus in Mostel. Longe omnium longissima.
Idem de oratore, Sed ego neq; illis assentiebar, neq; harū disputationum inuentori & principi longe omnium in dicendo grauissimo, & eloquentissimo Platoni.
Ibid. Quantum iudicare possum, longe eruditissimus.
Ibid. In illa pro Ctesiphonte oratione longe optima.
Ibid. Illud est longe maximum uidere, quonam modo.
Idem de legib. Ille quidem sapientissimus uir Græciæ longe'q; doctissimus, ualde hanc labem ueretur.
Idem pro Gn. Rabirio, In hac ciuitate longe maxima cōsilia, atq; ingenia fuerunt.
In Verrē, Te'q; Ceres & Libera, quaꝝ sacra (sicut opiniones hoīm ac religiones ferunt) longe maximis, atq; occultissimis ceremonijs continentur.
Cæsar in commentarijs, Hic dies nostris longe grauissimus fuit.
Ibidem, Apud Eluetios longe nobilissimus fuit Orgentorix.
Ibid. Sueuorum est gens longe maxima, ac bellicosissima Germanorum omnium.
Ibidē, Carmonenses, quæ est longe firmissima totius prouinciæ ciuitas.
Idem, Hæc ciuitas longe plurimum totius Galliæ equitatu ualet.
Idem, Eo tum statu res erat, ut longe principes haberentur Hedui.
Ibidem, Huius est amplissimæ ciuitatis longe autoritas omnis oræ maritimæ.
Idem, Cuius rei sunt longe peritissimi Aquitani.
Sallustius in Iugurtino, Iugurtę tui in bello Numantino longe maxima uirtus fuit.
Horatius, Sed panis longe pulcherrimus.

T.Liuius ab ur.con.Longe antiquissimum ratus.
Ibidem,Longe is tum princeps Volsci nominis erat.
Ibidem,Apud Fabium longe antiquissimum autorem.
Ibidem,Lōge maximum triumphi spectaculum fuit.
Ibidem,Lōge primi ciuitatis erant.
Idem de bello Punico,Equitum peditumq; idem lōge primus erat.
Idem ab ur.cō.Lōge plurimos captiuos ante currū duxit.
Ibidem,Exercitum lōge ualidissimum duxere.
Ibidem,Patre lōge prudentissimo natum.

Multo.

Significat idem multo,quod longe,eodēq; mō loquendi gaudet: sed superlatiuo tantum cōiunctam obseruaui in bonis illis ac perfectis autoribus, præterq̃ cū cōparatiuo iungitur:ut multo minor numerus frumēti q̃ uini:& ita longe minor &c.Sed id quoq; utile fuerit obseruasse,q̃d præcipua uenustatē p̄stat,cū hoc aduerbio multo,superlatiuo,& cum noīe pars iungitur: quę res nulla rōne,sed solo dicendi mō introducta est.
Terent.in Heautō.Multo omnium me nunc fortunatissimum factum puto.
Idē in Hec. Atq; ea res multo maxīe disiunxit illū ab illa.
Cic.pro lege Mani.Cōspectus uester multo iucundissim⁹.
Ibidem,Magna ac multo maxima parte nō mō utilitatis, sed dignitatis atq; imperij caruit.
Idem in Catilinam,Multo uero maxima pars eorū,qui in tabernis sunt.
Idem in Ver.Nam cum omnis arrogantia odiosa est, tum illa ingenij,atq; eloquentiæ multo molestissima.
Ibid.Qui agri Acunensis multo maximā partē possident.
Ibidem,In ciuitate totius Siciliæ multo maxima.
Ibidem, Cui quēadmodum resistam, multo mihi antē est iudices prouidendum.
Idē de orato.Quæ pars sine dubio multo maxima est.
Idem de arte rheto.Quarū tū rerum multo maxima pars ad commodum corporis reuertitur.
Ibidem, Et eorum multo maxima pars, quam prætores edicere cōsueuerunt.

Sallustius in Catilinario, Si ita res esset, rēpub. multo pulcherrimam haberemus.

Horatius in sermonibus, Danda est hellebori multo pars maxima auaris.

Idem, Postera lux oritur multo gratissima.

T. Liuius ab ur. cō. Nouissimum bellum ab Sabinis ortū, multoq; id maximum fuit.

Licet.

QVanta colligitur elegantia in hoc uerbo, licet, ab illo qui nō cutem tantum spectat, sed qui sedulo introspicere & meditari curet. Nam si licet mihi per te, hoc unū significatur: id est, si permiseris, uel si potero à te nō impeditus, alterū absolute, ut si in hortum meū intraueris, holera licebit legas, hoc est legere poteris, sed hoc ex iis locis quæ subieci melius multo cognoscetur.

Plaut. in Asina. Asinaria uult esse si per uos licet.

Terent. in ꝓlogo Heauton. Date mihi potestatem, statariam agere ut liceat per silentium.

Idem in Hecyra, Per me exquirere licet.

Idē in Adel. Sinatis hunc facere dum per ætatem licet.

Cice. Octauio, Si per tuas legiones licitū fuisset, quę nomini meo, reipub. q; sunt inimicissimæ, uenire in senatū.

Idem Terētiæ, Expectassem Brundusii, si esset licitum per nautas.

Idem de oratore, Per me appellet oratorem licet.

Ibidem, Sed hoc genere, si modo per rempub. licebit, non accusabimur.

Ibidem, Itaq; Aemathiam cum primum per ipsam liceat, eram remissurus.

Idem in Philippica, Petis ut tibi per me liceat quēdam de exilio reducere.

Idem contra Rullum, Aliquanto serius, q̄ per ætatem ac per leges liceret.

Idem pro T. Annio Milone, Quod si per furiosum illum tribunum senatui quod sentiebat, perficere licuisset, nouam quæstionem nunc nullam haberemus.

Idem ad Lētulum, Quod profecto faciam, si mihi per eius amicitiam licebit.

Idem in Verrem, Sunt homines Siculi nō contemnendi, ſi per noſtros magiſtratus liceat.
Ibidem, Si per L. Metellum licitum eſſet.
Idem Bruto, Quod ſcribis in Italia te moraturum, dum tibi literæ meæ ueniant, ſi per hoſtem licet non erras.
Idem Catoni, Mitto quod inuidiam, quod pericula, quod omnes meas tempeſtates & ſubieris, & multo etiam magis ſi per me licuiſſet, ſubire paratiſſimus fueris.
Paulus de mortis cauſa, lege Senatus: Quibus per legem capere non liceret.
Vlpianus de manumiſſionibus, lege Libertas: Cum per leges licebit, liber eſto.
Cic. pro lege Manilia, Nam cum antea per ętatem nondū huius autoritatem loci contingere auderem.
Ibid. An in Clodio, qui ita iudicia, pœnamq; contēpſerat, ut eum nihil delectaret, quod aut per naturam fas eſſet, aut per leges liceret.
Idem pro Gn. Rabirio, Quod ſi tu audiſſes, aut per ætatē ſcire potuiſſes.

Licet abſolute.

Cato in re ruſtica, Et ſi uoles inſuper uinum coum mixtū bibere, licebit bibas.
Cic. in arte rheto. Hāc ſi quis partem putat eſſe orationis, ſequatur Hermagoram licebit.
Idē C. Memmio, Totam hominis uitam rōnemq;, quā ſequitur in philoſophia, derideamus licet.
Idem Attico, Clodium fregi in ſenatu tum altercatione eiuſmodi, ex qua licet pauca deguſtes, nam cætera non poſſunt habere eandem, neq; uim, neq; uenuſtatem.
Eidem, Quid quæris? uel ipſi hoc dicas licet, humanitatē ei meo iudicio illo die defuiſſe.
Eidem, Noli inquam de uno pede ſororis queri, licet alterum etiam tollas.
Idem pro domo ſua, Quare iſtam orationem, qua eſt uſus omittas licet.
Ibidem, Quare diſrumpatur licet iſta furia.
Idem de oratore, Fremant omnes licet, dicā q̄d ſentio.
Idem in Philip. Præcipias licet gaudia.

Idē de officijs: Licet ora ipsa cernere iratorum.
Ibid. Videre licet etiam plerosq; non tam natura liberales, quā quadam gloria ductos.
Idē in Tuscu. Qua re ut ad quietum me licet uenias.
Idem in Verrem: Dicat licet Hortensius, si uolet, magno Verrem uendidisse.

Ouidius de Ponto:

Tota licet quæras, hoc me non fingere dicet
Officij testis Pontica terra mei.

Horatius:

Sis pecore, & multa diues tellure licebit.
Sabinus in epistola ꝓ Helena: Quālibet accuses, & sis irata licebit.

P E R.

Per ætatem nō potui, idem est, ac per ætatem nō licuit, quod supra diximus, quo loquendi mō nouitas, aut peruersitas potius loquendi introducta deprehenditur.
Cic. Cornificio: Nullam partem per ætatem sanæ, & salue reipub. gustare potuisti.
Idem Planco: Vt primum per ætatem iudicium facere potueritis.
Idem C. Mario: Cum per ualetudinem posses, uenire tamen noluisti.
Titus Liuius ab urbe condita: Qui per ætatem ac ualetudinem poterant.
Ibid. Omnes, qui per ætatem arma ferre possent.
Hircius in cō. Qui mō per ætatem arma ferre poterāt.
Ibidem: Neq; per anni tempus in mari classes sine periculo uagari poterant.

LABES.

LAbes, pene omnium ore, id est, quod immūdities aut macula, sed occultiore ac latiniore significato id certe esse uidet, quod uiolenta quædam, uel aquæ illuuies, uel tempestatis, grandinis ue ruina, aut cum terra in altissimum hiatum, uel barathrū aperitur.
Plaut. in Captiuis: Quanta pestis pernis ueniret, quanta labes larido?
Ci. de diuin. Delata etiam ad senatum labes agri Priuernatis, cum ad infinitā altitudinē terra desedisset.
Ibid. Vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit, terræq; desederint,

Vlpianus locati & conducti, lege Ex conducto: Sed etsi labes facta sit, omnemq́; fructum tulerit, damnum coloni non esse.

Labeo eod.titu. Si riuum quē faciendum conduxeras, & feceras, antequam eum probares, labes corrupit, tuum periculum esse Paulus respondit.

Cic.pro Lucio Flacco: An innocentiæ labem aliquam aut ruinam fore putatis?

Idē ad Pontifices pro domo sua: Nā si illa labes ac flamma reip.suū illum pestiferū, & funestum tribunatum humana æquitate tueri non pōt, diuina religiōe defenderit.

Lingua nuncupare.

LIngua nuncupare, modo dicēdi apud ueteres, idem significatur, quod lingua exprimere & declarare. Cum ēm quid uendebatur, uitia rei uenalis lingua nuncupari oportebat, & ultra nūcupata uitia uēditor non tenebatur. Leges postea addidere, ut etiam ea quæ nō essent nuncupata, uenditor præstaret.

Cic.de orat. Totū illud uti lingua nuncupasset, nō in .12. tabulis, quas tu omnibus bibliothecis anteponis, sed in magistri carmine scriptum uideretur.

Idem de officijs: Nam cum ex.12. tabulis satis esset ea præstare quę essent lingua nūcupata, quæ qui inficiatus eēt, dupli pœnā subiret, á iurisconsultis etiam reticētiæ pœna est constituta. Quicquid enim est in prædio uitij, id statuerūt si uenditor sciret, nisi nominatim dictū esset, præstari oportere.

Leua & sinistra.

LEua uel sinistra, certo mō loquēdi, qui solus orationē priscorū continet, furem aliquem esse notat.

Plau.in Persa: Vbi illa altera furtifica leua?

Catull. Marucinæ asini manu sinistra nōn belle uteris in ioco atq; uino.

Idē: Porci, & Socration duæ sinistræ Pisonis.

Asconius Pedia. tractum id dicit ab Aspendio citharista, q sinistra perperam utebatur, carminaq́; occultabat, Græco inde nato prouerbio.

Limen superum, inferum.

LImen superum, Limen inferum, rari post felix illud seculum nō solum non dixerunt, sed ne intellexerunt quidem: cum nonnulli pro limine supero, super liminare ineptissime dicant.

Plau. Limen superum, inferumq́; salue.

Var. de re rust. In haris ostiū eē oportet, limē infeꝝ altū.

Latine loqui.

QVi latine scit, nouit eo aduerbio latine, id quoq; ostendi quod aperte, clare, plane, quæ res notanda, & memoriæ mandanda est.

Cic. in Ver. Latine me scitote, nō accusatorie loqui.

Idē in Philip. Antonium, quem gladiatorem non ita appellauit, ut interdum etiam M. Antonius gladiator appellari solet, sed ut appellant ij, qui plane & latine loquuntur.

Vergilius, uel alius in obscœnis carminibus,

Simplicius multo est, da, latine dicere.

In manibus, inter manus &c.

VErsari inter manus, conferre manus, afferre manus, inferre manus, in manu, in manum, in manus, in manibus, de manib⁹, ad manū, ad manus, sub manu, sub manus, p manus, ꝓ manibus, ꝓ manu, dare manus, tendere manus, tollere manus, inter manus, injcere manus, admouere manus, manu asserere, abstinere manus, cōtinere manus quo mō loquēdi præstātissimi illi autores usi sunt, frequētissime positum repperi, id etiā obseruatione, & imitatiōe maxime dignū.

In manibus est, hoc est, paratum, & in promptu est.

Cic. Attico: Nō quo aliquid me iuuene posses, quippe res est in manibus, tu aūt abes longe gētium.

Ibid. de libris oratorijs, Factū est à me diligētissime. Diu multumq́; in manibus fuerūt.

Ibidē, Ex ijs libris quos in manibus habeo.

Ibidē, Sic enim commutatus est totus scriptis meis, quæ in manibus habemus.

Idem Lentulo, Clodium sic amplexabantur, sic in manibus habebāt, sic me præsente osculabant, non illi quidē,

ut mihi stomachum facerent, quem ego funditus perdi
di, sed certe ut facere se arbitrarentur.
Idem de amicitia, Sed ô Scæuola & Fanni affuistis, & in
manibus est oratio.
Idem in Bruto, Sed ecce in manibus uir & præstantissimo
ingenio, & flagrante studio, & doctus à puero Caius
Gracchus.
T. Liuius ab ur. con. Cum tm̃ belli in manibus esset.
Ibidem, Id quod in manibus erat, coegerunt bellum.
Idem de bello Maced. Omissa de manibus res est.
Horat. Neuius in manibus non est, & mentibus hæret.
Plautus in Rudente, Mācipia habeo pro meis, nec manu
asseruntur, q̃d est uendicare, & in libertatē producere.
In manu est, hoc est, in potestate est.
Plautus in Amphitryone, In illis fides est, quibus ē ea res
in manu.
Idem in Rudente, In manu mihi est mea.
Idē in Merc. Quia illi suā rem esse æquum est in manu.
Ibidem, Quia tibi in manu est quod credas, at ego quod
dicam, id mihi mea in manu est.
Terent. in Hecyra, Tibi in manu est ne fiat.
Sallustius in Iugurtino, Sed quoniam parum tuta per se
probitas est, neq; in manu mihi fuit Iugurta qualis nūc
foret.
Ibidem, Verum id frustra an ob rem faciam, in manu ue-
stra est Quirites.
T. Liuius ab ur. cōd. Vt sua cuiq; respu. in manu esset.
Idem de bel. Pu. Cum in eoꝝ manu res Syracusana esset.
Idem ab ur. cond. Sit an nō sit in uestra manu posuerunt.
Idem de bello Maced. Et uos in manu, & tutela, nō in ser-
uitio debetis eas habere.
Idem ab ur. cond. Laceratam remp. per magistratus, quo-
rum in manu sit.
Cælius Ciceroni, Quā uelis eū obligare in tua manu est.
In manus dare, incidere, uenire, notæ significationis
est, sed ħ modi loquendi obseruandi sunt.
Plaut. in Trinum. Quid interest dare te in manus argen-
tum amanti huiusmodi adolescenti animi impoti.

Cic. in Bruto, Nunq̃ enim libri illi in manus inciderunt.
Salluſtius in Iugurt. Exiſtimans Iugurtam ob ſuos tutandos in manus uenire.
Plaut. in Trinum. Dedi minas quadraginta adoleſcẽti ipſi in manum.
Inter manus, eſt collatis ſimul manibus aliquem ſublimẽ ferre. Aliquãdo per tranſlationem inter manus id ſignificat quod eſſe in poteſtate. Verſari uero inter manus eſt in uſu eſſe. Modi ſunt dicendi elegantiſſimi.
Plautus in Moſtellaria, Abripite hunc intro actutum inter manus.
Cic. in Verrem, Itaq; erant exitus eiuſmodi, ut alius inter manus e conuiuio tanq̃ e prælio auferretur, alius tanq̃ occiſus relinqueretur.
T. Liuius ab ur. cond. Inter manus domum allatus.
Verg. Ante oculos, interq́; manus ſunt oĩa ueſtras.
Idẽ, Miraturq́; interq́; manus & brachia uerſat.
Cælius Ciceroni, Gener tñ quod ad ius ptineat, didaſcholam quandam, ut uerſetur inter manus habeat.
Pompo. de origine iuris, lege Neceſſariũ: Deniq; nec uerſantur omnino ſcripta eorum inter manus hominum. & ſubdit: Reliquit. xl. uolumina, ex quibus plurima inter manus uerſantur.

Ad manum eſſe, eſt aliquid in promptu eſſe, ut quaſi manu teneatur.

Venire uero ad manus eſt ad dimicandum, uel ad arma uenire.
Cic. de orato. Quẽ ſeruũ ſibi ille habuit ad manum.
Vitruuius, Alia enim ad manum ſpecies eſſe uidetur, alia in excelſo.
Idem, Si enim ita fuiſſet, non ſolum laudes, aut uitia animorum ad manum aſpicerentur, ſed etiam diſciplinarũ ſcientiæ.
T. Liuius ab ur. con. Adde quod Romanis ad manum domi ſupplemẽtum eſſet.
Ibidẽ, Quod cocti ad manum fuit cibi, ferre militi licuit.
Idem de bello Macedonico, Quod cuiq; trepidanti ad manum ueniſſet.

Ibidem, Vt æque magna uis ad manum esset.
Cic. de orato. Nõnunq̃ etiam ea res ad manus, atq; ad pugnam ueniebat.
Vlpia. de pignoratitia actione, lege Petenti mutuum, pecuniam creditori cum ad manum debitor non haberet, species auri dedit.
Africanus ad senatuscõ. Vellcianum, lege Tutor: Deinde ego quia ad manum nummos non habebam, stipulanti tibi promisi.
Sub manu, id est quod ferè esse ad latus, expeditũ, promptum in usum. Succedere autem sub manus, est aliquid bene, & ad optatum contingere.
Plancus Ciceroni, Adiunxi hæc, in loco eligendo flumen oppositum, ut haberem in quo mora transitus esset, Voconij sub manu ut essent, per quorum loca mihi fideliter pateret iter.
Plautus in Mili. Lepide hoc succedit sub manus negotiũ.
Idem in Persa, Si quã rem accures sobrie, aut frugaliter, solet illa recte sub manus succedere.
Per manus est quod inepte dicitur, De manu in manum, uel de manu unius in manum alterius.
Cæsar in com. Per manus tractus seruatur.
Ibidem, Nõnullæ de muris per manus demissæ, sese militibus tradebant.
Ibidem, Per manus seui, ac picis traditas glebas in ignem proijciebat.
T. Liuius ab ur. cõd. Si nobis cum urbe simul positæ, traditæq; per manus religiones nullæ essent.
Ibidem, Disciplina militaris tradita per manus iam inde ab initijs urbis.
Præ manibus, hoc est quod insulse dicunt, quod habebam in manibus.
Plautus in Bacchidibus, Reddidi patri om̃e aurum, quod mihi fuit præ manibus.
Præ manu dare est quod uulgo dicunt, ante omnia, uel ante manum dare.
Terent. in Adelphis, Atq; huic paululum aliquid præ manu dederis unde utatur.

Afferre manus ꝙ o est iniicere manus, pulsare, uulnerare, interficere: in quo notandum est datiuum post se requirere.

Cic. Attico, Sed non faciam, ut aut tuum animum angam querelis, aut meis uulneribus sæpius manus afferam.

Idem Cluentio, Omnes tui amici, necessariiq; cognorunt, Ancario & Pacero pastoribus huius uillicũ uim, & manus attulisse.

Ibidẽ, Aulum Briuium quẽdam cauponem de uia Latina quæstũ esse dixisti, subornatis qui sibi à Cluẽtio, seruisq; eius in taberna sua manus allatas esse dicant.

Idẽ Octauio, Ego ipse senatũ sibi afferre manus coegi.

Idem in Vatiniũ testẽ, Teneas ne memoria, tibi in cõuentu Puteolis manus esse allatas.

Idẽ in Verrẽ, His ne rebus manus afferre nõ dubitasti?

Idem de offi. Cũ enim dando egere cœperunt, alienis bonis manus afferre coguntur.

Plancus Cic. Qui quidem cũ in fraudem se adductum uideret, manus quas iustius in Lepidi perniciem armasset, sibi afferre conatus est.

Vlpianus de iis qui notantur infamia, lege Liberorum: Non solent aut lugeri (ut Neratius ait) hostes, uel perduellionis damnati, neq; suspendiosi, neq; qui manus sibi attulerunt.

Varro de re rust. eodem sensu afferre dentes dixit: Canes prouerbium attollunt antiquum, uel etiam ut aperiant de Atheone, atq; in dominum afferant dentes.

Conferre manus, est congredi, & manum cõserere. Inferre uero manus est iniicere manus: & quãdoq; idem significat quod afferre manus.

Cicero pro Fonteio: Partim qui cum ipso M. Fonteio ferrum ac manus cõtulerunt.

Idẽ in Catili. Senatus uim ac manus intulisset.

Vlpia. de senatuscon. Syllaniano, lege Cum aliter: Si sibi manus quis intulit.

Idẽ, Si quis nõ metu criminis imminẽtis, sed tædiis uitæ, uel impatiẽtia doloris sibi manus intulit.

Hircius in com. M. Catonẽ Vticæ sibi manus intulisse.

Cicero pro P. Quintio: Domino à familia sua manus illatas esse ante suos lares.

Dare manus autem, est dedere se, & uictum fateri.

Plautus in Persa: Do manus.

Cicero ad Atticum: Aiebat illum primum scire diu multa cõtra, ad extremũ aũt manus dedisse, & affirmasse nihil se contra eius uoluntatem esse factuꝝ.

Eidem: Sapienter igitur quod manus dedisti, quodq́ꝫ etiã ultro gratias egisti.

Idem de amicitia: Callidus ille, & occultus, ut se insinuet studiose cauendum est, neqꝫ enim facillime cognoscitur, quippe qui etiam aduersando sæpe assentiatur, & litigare se simulans blandiatur, atqꝫ ad extremum det manus, uinciq́ꝫ patiatur.

Horat. Iamiam efficaci do manus scientiæ Supplex.

Cæsar in commen. Tandem dat Cotta manus, permotus superiore sententia.

Tollere manus, & oculos, modi loquẽdi signum lætitiæ significantes.

Cicero Cæsari: Sustulimus manus, & ego, & Balbus, tanta fuit opportunitas.

Idem Tironi: Literulæ meæ, siue nostræ, tui desiderio oblanguerunt, hac tamẽ epistola, quã Acastus attulit, oculos paulum sustulerunt.

T. L. ab urbe cõ. Dicitur manus ad cælum tollẽs precatus.

Plena manu, hoc est, abunde, & affluenter.

Cicero Attico: At hercle alter tuus familiaris, quã plena manu, quam ingenue, quam ornate nostras laudes in astra sustulit.

Inijcere manus.

Plaut. in Trucu. Post id ego in te manum inijciam.

Cic. ꝓ Roscio Comœdo, Ipsa mihi ueritas manum iniecit, & paulisper consistere, & commorari coegit.

Horatius: Incontinentes inijciat manus.

T. L. ab urbe con. Accurrit & manum iniecit.

Abstinere manus, & continere manus, idẽ ꝓpe significant quod continere impetũ animi,

Plautus in Trinum. Quod manu non queũt tangere, tantum fas habent, quo manus abstineant.
In Amphitry. Qui possim uideri huic fortis, ut à me abstineat manum.
Idem in Truculen. Abstine hoc mulier manum.
In Casina: Abi, atq; abstine manum.
In Persa: Manũ abstinere haud tñ quia mihi imperet.
Cicer. in Vatinium testẽ: Vt manus à te homines uix abstinere possint.
Cato de re rusti. Alieno manum abstinere.
Terent. in Adelph. Nõ manum abstines mastigia?
Cicer. in Tuscu. Vt Alexãdrum Regem uidemus, qui cum interemisset Clytum familiarem suum, uix à se manus abstinuit.
Idem in Verrem: Manus à sodalis filio abstinere non potuisti?
Ibidem: Abstineã in hoc iudicio manus animosq; ab hoc scelere nefario.
Ibid. Qui Capitolio manus abstinere potuerit.
Ibid. Nihil ægrius factum est multo labore meo, q̃ ut manus ab illo appellatore abstinerentur.
Tibull. Abstineas auidas mors uiolenta manus.
Cicero in Catilinam: Quorum ego uix abs te iamdiu manus ac tela contineo.
Idem in Anton. Nunq̃ profecto à me sacrilegas atq; impias manus abstinebit.
T. Liuius ab urbe condi. Nocte audita ex delubro uox est, abstinerent manus.
Ibid. Vt uix ab ijs abstineret manus.

TENDERE MANVS.

Cæsar in comm. Omnes maiores natu ex oppido egressi, manus ad Cæsarem tẽdere, & uoce significare cœperũt, sese in eius fœdera ac potestatem uenire.
Idem ibidẽ: Hedui manus tendere, deditionẽ significare.
Vergil. Tendebantq; manus ripæ ulterioris amore.
Ouid. de Fastis: Ille manus tendens astanti milite iusto,
In coniuratos talia uerba dedit.
T. Liuius ab urbe condita: Alij manus ad cælum tendere,

dèos incusantes.
Ibid. Supinas manus ad cælum ac deos tendentes.
Ibid. Reas ad Capitolium manus tẽdimus.
Ibidem: Omnes manus ad consulem tendentes pleni lachrymarum.
Cice. in Catil. Supplex manus tendit patria cõmunis.

Admouere manus.

T.L. ab ur. condi. Primo religiose admouẽtes manus.

Meo, reip. nomine &c.

MEo, tuo, suo, reip. nomine, & huiusmodi, elegantissime à ueteribus posita animaduerti, quæ quandoq; id significãt quod Mea, tua, sua, reip. causa: quandoq; lõge alia, & ab hac diuersa significatione antiq illis usi uidẽtur, quod discrimen facile est ex subiectis autoritatibus agnoscere.
Cice. Terentiæ: Nã ego eo nomine sum Dyrrachij hoc tẽpore, ut q̃celerrime quid agas audiã.
Idẽ in Ver. Id mihi C. Verres eripuisti, atq; abstulisti, quo nomine abs te sestertiũ milies ex lege repeto.
Ibidem: Decem fiscos ad senatorẽ illum relictos eẽ comitiorum nomine.
Ibi. Hoc palã iam dictitãt, se istũ quem sciãt esse hoiem improbissimũ, hoc uno noĩe absolui uelle, ut ab senatu iudicia per ignominiã turpitudinẽq; auferant.
Cæsar in commen. Odisse etiam suo nomine Cæsarem & Romanos.
Paulus: Si certũ petatur, lege Lecta est: Si die supra scripta summa P. Meuio, eiq; ad quem ea res pertinebit data, soluta, satis ue eo nomine factũ non erit, tunc eo amplius quo post soluam pœnæ nomine in dies XXV. denarios centenos. & subdit, Quod cõpetit usurarum nomine, ex die interpositæ stipulationis præstet.
Vlpianus de iureiuran. lege Ait prætor: Quasi calumniæ causa uentris nomine fuerit in possessione.
Idẽ de institoria act. lege Quicunq;: Si institoria cum oleum uendidisset, anulũ arræ nomine acceperit.
Cice. ad Att. Cum enim ille ad cõciones cõfugisset, in ijsq; meo nomine ad inuidiã uteretur, Dij immortales, quas

ego pugnas, & quantas strages edidi?
Catull. Eó ne nomine imperator unice Fuisti, in ultima Occidentis insula?
Brutus Ciceroni: Qua in re Cicero uir optime ac fortissime, mihiq; & meo nomine & reipubl. charissime, nimis credere uideris spei tuæ.
Cice. in orati. pro domo sua: Dico esse odio ciuitati, nõ tã tuo, q̃ reip. nomine.
Idem de finibus bonoꝝ & malo. Quibus rebus intelligit, nec timiditatem ignauiamq; uituperari, nec fortitudinem patientiamq; laudari suo nomine.
Idem in Cat. Bellum po. Ro. suo nomine indixit.
Idem ꝓ Gn. Plan. Ego me debere bonis omnibus fateor, sed etiã ij, quibus ego debeo, boni uiri & ciues, comitijs ædilitijs aliquid se meo nomine debere Planco dicebãt.
Idem pro Cluent. Res suo nomine in iudicium nunquam est uocata.
Idẽ P. Septimio: Scæuolæ litẽ eo nomine eẽ æstimatã.
Idem in Vatin. test. Non tam tuo, q̃ reip. nomine.

De die, de nocte, & multa nocte.

MVlta nocte, ad multã noctem, de nocte, noctu, de die, frequenti est in usu hic dicendi modus apud bonos autores.
Teren. in Adel. Apparare de die conuiuiũ
Catull. Vos conuiuia lauta, sumptuosa de die facitis.
Horat. De medio potare die.
Cic. ad Atti. Cum se ille septimo die uenisse à freto, & noctu se introijsse dixisset.
Terent. in Adel. Imò de nocte censeo.
Sed & multus, plurimum cãdoris adferre potest oratio ni. Vnde Cic. de Orat. li. 2. Nã qui inconcinnus aut multus est, is ineptus esse dicitur.
Cic. Q. F. Celerius q̃ si de nocte uigilassent, perueniunt.
Idem Att. In comitium Milo de nocte uenit.
Eidem: Cum cœnanti mihi nunciasset Sextius se de nocte proficisci.
Cæsar in comm. De media nocte missus equitatus.
Ibid. Reliquas de media nocte proficisci iubet.

Hora. Vt iugulent hoĩes ſurgũt de nocte latrones.
Idem: Vnde uxor media currit de nocte uocata.
Cicero Quinto fratri: Multa nocte cum Vibulio ueni ad Pompeium.
Idẽ Attic. Multa de nocte profectum eſſe ad Cæſarem.
Idem pro P. Sextio: Cũ foꝝ, comitium, curiã multa de nocte armatis hominibus ac ſeruis pleriſq; occupaſſent.

Mihi aqua hæret.

MIhi aqua hæret, modus loquendi, uel prouerbium potius, difficultatem ſignificat contra morem in re facili adhiberi. Cum enim aqua fluere & labi ſoleat, hærere contra ſuam naturam dicitur, id ẽ, rem difficilem fieri, quæ facilis potius eſſet.
Cicero ad Attic. Mihi aqua hæret.
Idem Q. F. In hac cauſa mihi aqua hæret.
Idem de Offi. Dicit ille quidẽ multa multis locis, ſed aqua hæret, ut aiunt.

Execrandi modus.

Modus execrandi aut imprecandi antiquus, non eſt prætermittendus.
Cice. in Anto. Igitur ẽ patronus L. Antonius, malam quidem illi peſtem, clamori enim ueſtro aſſentior.

Merito te amo, Merito tuo.

MErito te amo, immerito me odiſti, merito tuo hoc tibi dono, immerito tuo tibi iraſcor, & quandoq; etiã merito tuo te odi, & nullo merito, modus ẽ frequentiſſime à bonis illis uſurpatus.
Plautus in Aſin. Nemo me accuſauit merito meo.
Idem in Aulul. Quem ſenecta ætate ludos facias haud merito meo.
Cice. pro P. Sextio: C. Cæſar, qui à me nullo merito alienus eſſe debebat, inimiciſſimus eẽ meæ ſaluti ab eodem quotidianis concionibus dicebatur.
Titus Liuius de bello Macedonico: Frater me accuſat, nullo meo in ſe merito.
Plautus in Aſi. Aedepol pater merito tuo facere poſſum.
Ibidem: Cur tu (obſecro) immerito meo me morti dedere optas?

Idem in Casina: Immerito meo mihi hoc facis.
Titus Li. de bell. Maced. Indigne sibi, nec ullo suo merito insultatum ab omnibus esse.
Plautus in cistel. Merito uestro amo uos.
Idē in Asina. Iube aduenire quæso, meritissimo eius, quæ uolet faciemus.

Mittere sanguinem.

MIttere sanguinē id est, quod iam passim uulgo omnes fere, extrahere sanguinē dicunt, uel Græcanico uerbo Flebotomare.
Cicero Atti. Missus est sanguis inuidiæ sine dolore.
Eidem: Sic Appius prouinciam curauerit, sanguinem miserit: quicquid potuit detraxerit.
Cornel. Cels. Sanguinē incisa uena mitti nouū nō est, sed nullū morbum esse, in quo nō mittat, nouum ē.
Idem, Mitti iunioribus, & fœminis uterum non gerentibus uetus est.
Ibidem: Sed ut aliquando primo die sanguinem mittere necesse est.
Ibidem: Mitti uero is debet, si totius corporis causa fit ex brachio.
Ibidē. Mittere aūt sanguinem cum sit expeditissimū usum habenti, tamē ignaro difficillimum ē.

Post hominū memoriā, post hoies natos, nostra memoria, patrum memoria.

QVod pleriq; omisso antiquo loquēdi modo, Ab hominum recordatione, nostro tēpore, patrū tēpore dicunt: ueteres illi, post hominū memoriā, post hominēis natos, nostra memoria, patrū memoria dicebāt.
Cice. in Pisonem: Instant post hominum memoriam paratissimi magnificentissimiq; ludi.
Idem in Verrem: Quod nemo unquā post hominum memoriam fecit.
Ibidem: Nemo unquā post hominum memoriam paratior, uigilantior, copiosior.
Ibid. Vt ego hunc unū eiusmodi reū post hominū memoriā fuisse arbitrer, cui dānari expediret.
Idem qua Senatui gratias agit post reditū suum: Qui me

duo sceleratissimi post hominum memoriam non cōsu
les, sed latrones, non modo deseruerunt in causa præser
tim publica & cōsulari, sed prodiderunt.
Idem ad pontifices pro domo sua: Quid homini post hō-
mines natos turpissimo?
Ibid. Sed erat res post homines natos pulcherrima.
Ibidem: Graue crimen est hoc & uehemens, & post homi
num memoriam, iudiciaq; de pecunijs repetundis con-
stituta, grauissimum.
Idē Planc. Nihil post hominum memoriā gloriosius.
Idem pro eod. Consules post hominum memoriā teterri
mi atq; turpissimi.
Idem in Catil. In hoc autem uno post hominum memo-
riam maximo crudelissimoq; bello.
Idē de optimo gñe Ora. Optimus longe post hoīes natos.
Idem in Anton. Duo teterrima, & spurcissima capita post
homines natos, Dolobella & Antonius.
Idē pro Milo. Vnius post homines natos fortissimi uiri.
Idem in Brut. Longe autē post natos homines improbissi
mus C. Seruilius Glaucia.
Idem in Vatin. test. In omni memoria inauditum.
Idem ꝑ P. Sextio: Ne huic tantæ multitudini, quāta mea
memoria nunq̃ ullo in iudicio fuerit, deero.
Varro de re rust. Sed ipse nostra memoria.
Cic. de diuinat. Memoria nostra templū Iunonis sospitæ.
Idem in Vatinium test. Magnificentissime post hominum
memoriā consulem factum.
Idem de Orat. De senatu iussit educi, quod eum ciuem ne-
garet esse, quia memoriæ sic ꝓditum esset, quē pater su-
us aut populus uendidisset, aut paterpatrat⁹ dedisset, ei
nullum esse postliminium.
Sallust. in Cat. Sed mea memoria, ingenti uirtute, diuer-
sis moribus fuere uiri duo, M. Cato, & C. Cæsar.
Cic. ꝑ Cor. Balb. Multi etiā superiori memoria ciues Ro-
mani sua uoluntate indēnati, & incolumes, ijs rebus reli
ctis, alias se in ciuitates contulerunt.
Idē ꝑ Rabirio perduelli. Post hominum memoriam rem
nullam maiorē. Idē ꝑ lege Manili. Quæ in omni

bus hoibus noua post hominũ memoriã cõstituta sunt.
Idẽ in Cat. In hoc autẽ uno post hoim memoriã maximo crudelissimoq; bello. Idem in Cat.
Bellũ intestinũ ac domesticũ post hominũ memoriã crudelissimũ & maximũ. Meis uerbis.

DIcito illi salutẽ meis uerbis, modus est dicẽdi, q̃ etiam nũc dicitur, Ex parte mea illũ salutabis; Itidẽ, uoca illum meis uerbis, & pro parte mea.
Plaut. in Amphit. Voca uerbis meis.
In Mercat. Rogato meum patrem meis uerbis.
Terent. in Hecyr. Huc euoca uerbis meis.
Cice. M. Marc. Gratũ mihi feceris, si uxori tuæ Iuniæ grauissimæ atq; optimæ fœiæ meis uerbis eris gratulatus;
Idem Vatin. Locutus sum, ut ei meis uerbis diceret.
Plaut. in Amph. Hunc tuis uerbis uoco.
In Bacchid. Scribe salutem tuo patri uerbis tuis.
Cicero Trebat. Salutem mihi tuis uerbis nunciauerat.
Plaut. in Mil. Matris uerbis Philocomasiũ accersito.
Curius Ciceroni: Tironem meum saluta nostris uerbis.
Cic. Attico, Epl'am meã iusserũt dari Dolobellæ. Vestorius ad me scripsit, ut iuberem mancipio dari seruo suo pro mea parte. T. L. ab urbe cõd.
Qui quærerent senatus uerbis. Ibidem:
Qui iuberẽt consulũ uerbis in ꝓximos montes fugere.
Ibid. Nũciarant senatus uerbis. Ibidẽ:
Denunciarũt senatus uerbis. Idẽ de bel. Mace.
Abi, nũciã meis uerbis, bello absistat. Modus agri.

MOdꝰ agri, ut in optimis libris repperi, ẽ certa definitio, seu mẽsura agri, q̃ q̃t iugeꝝ eẽt, intelligi posset;
Plau. in Aulul. Agri reliqt illi non magnũ modum.
Cicero Att. Etsi nihil scripsit nisi de modo agri.
Hora. in Ser. Hoc erat in uotis, modus agri nõ ita magnꝰ;
Paulus de contrahenda emptione, lege Qui fundũ: Cum ipse emptori suo admetiretur, multo minorem modum agri q̃ putauerat inuenit.
Ibid. Et dño renunciaret quãto modus agri minor sit.
Ibid. Et ideo modo agri renunciet, & si in diebus triginta renũciasset minorẽ modũ agri esse, q̃uis multis post annis

posse eum qui minoris modus agri fuisset repetere.
T. Liuius ab urbe cõdit. Ne cui maior q̃ quinquaginta iugerum agri modus esset.

Magnus numerus.

MAgnum numerum frumenti, uini, olei, ueteres illi dicebant: quem modũ loquendi multi inuertentes, magnam quantitatem uel copiam passim dicunt.
Cicer. pro Planc. Frumenti in summa caritate maximum numerum miseram.
Idem in Ver. Dico magnum numerũ frumenti.
Ibidem: Cuius iudicij metu magnus à multis frumẽti numerus ablatus.
Ibidem: Frumenti tantus numerus imperio tuo datur & cogitur.
Ibid. Atq; ego nunc eum frumenti numerũ & eas publice pecunias decumanis, ab Herbitensibus datas esse dico.
Ibid. Intellexistis innumerabilem frumenti numerũ per triennium auersum à rep. esse.
Idẽ de Off. Si exẽpli gratia uir bonus ab Alexãdria profectus Rhodũ, magnum frumenti numerũ adduxerit.
Idẽ pro Fonteio: Maximũ frumenti numerũ ad Hispaniẽse bellum tolerandũ imperauit.
Cæsar in com. Frumenti magnũ numerũ coegit.
Hircius in cõment. Non poterãt magnum numerũ frumẽti comparare.
Ibid. Scipio magnũ frumenti numerũ habuerat.
Ibid. Certo numero frumenti mulctat.
Ibid. Magno numero frumẽti onustos recepit in castra.
Ibid. Magno inuento numero hordei, olei, uini, fici, pauco tritici.

Numerus uini.

Cicero in Anto. Maximus uini numerus fuit, permagnũ optimi pondus argenti.
Vlpianus de tritico, uino, & oleo, Lege Si quis uinum: Si modo uini nũero à testatore non sunt habita. & subdit: Cætera q̃ pro hoim affectione & usu, numero uini habebunt. & subdit: Quæ uini nũero paterfamiliãs habuit.

Missum facere

MIssum facere, est deponere, ac etiam à nostro consortio, familiaritate, potestate, arbitrio dimittere. Multi barbare dicunt, dare licentiam, uel licentiare.

Cæsar Oppio: Cn. Magiũ Põpeij præfectũ deprehẽdi, sed & meo instituto usus sum, & eum statim missum feci.

Cicero in Verrem: Deinde alij quæstus instituuntur ex uno genere nauali iudices, quã multi accipere à ciuitatibus pecunias, ne nautas darent, pretio certo missos facere nautas missorum omne stipendium lucrari. & subdit: Certo pretio sexcentos nummos nautarum missione constituere.

Ibidem: Vt illud missum faciam.

Terentius in Hecy. Missam iram faciet.

Varro de re rust. Columbas redire solere ad locũ licet anĩmaduertere, qđ multi in theatro è sinu missas faciunt.

Modice.

MOdice aduerbium non semper à pauco (ut uulgo credunt) sed à modo quandoq; deducitur, ut modestiã designet, quæ inter parũ & nimium uersatur, non paucitatem.

Varro de re rust. Furfures obijciuntur modice, ne parum aut nimium saturentur.

Ibid. Cum aer est modice temperatus.

Ibid. Modica centuria ea ducentorum iuge℞.

Plau. in Per. Modice & modeste est melius uitam uiuere.

Ci. ꝑ P. Sylla: Quanq̃ à me timide, modiceq; dicetur.

Idẽ cõtra Rullum: Quare dignus uestro summo honore, singulariq; iudicio sim, ipse modice dicam.

Idem ad Atti. Modice, & infra modum.

Idem Tironi: Nos agemus omnia modice.

T. L. de bello Pu. De se pauca ac modice locutus est.

Ibid. Libertatẽ nec spernere modice, nec habere sciunt.

Idem de bello Macedonico: Libertate modice utantur, temperatam eam salubrem esse.

Ibidem: Immodice immodesteq;.

Ibid. Hac potestate immodice, ac superbe Achei usi sunt.

Modicum.

Aliquando tamen dicitur à bonis illis autoribus & mo-

dicum & modice, pro parum, & pro pauco.
Plautus in Milite: Modice sapis.
Cic. Attico: Minæ Clodij, contemptionesq; quæ mihi pro ponuntur, modice me tãgunt.
Eidem: Sed ut modice cæteris utile est, tibi necesse est.
Eidem: Sed ea res modice me tangit.
T. Li. de bello Macedonico: Comparauerat & tyrannus modicam classem.
Ibid. Vt modico edito prælio in fugam inclinarẽt.
Ibid. Refecti cibo sumpto, & modica quiete.

Mouet me, non me impedit.

MOuet me, non me mouet, non me impedit, eleganti modo loquẽdi ponitur ab antiquis.
Cicero pro lege Manilia: Neq; me impediet eius Quirites inimicum edictum.
Papinianus de conditione furtiua, lege Parui refert: Nec me mouet, præsens homo fuerit nec ne.
Caius de damno infecto, lege Si ædibus: Sed mouet me quod ipse meas ædes reficere possim.

More maiorũ, in morem.

MOre belluæ, more maiorum, & in morem dicebant, addito quandoq; genitiuo, alioqui inepte modo, & in modum dicunt.
Vergilius: Perq; duas in morem fulminis arctos.
Ouidius: Eunt anni more fluẽtis aquæ.

NEMO.

CVm ut sæpe iam dixi, nihil aliud sit perfecta latinitas, quã perfectorum illorum uirorum autoritas, qua certo dicendi modo tanquã suo iure & pro arbitrio usi sunt, considerare, atq; obseruare maxime decet, quid & quo mõ dixerint: Nemo quisq̃, nemo homo, nõ nemo, nemo unus, nemo unus uir, quisq̃ unus, quiuis unus, qsq̃ omniũ, alter quisq̃, unus aliquis: Quod rari post eos curauerunt, quare eorum uel scripta uel dicta merito laude carent.

Nemo quisq̃, nemo homo, homo quisq̃.

Terentius in Eunuc. O populares, ecquis uiuit me hodie fortunatior? nemo hercle quisq̃.

Idem in Hecy. Nemo quisq̃ illorum ad te uenit, quin ita præparet ſeſe.
Idem in Eunucho: Nemo homo eſt iam.
T. Liuius ab ur. condita: Victoria, cui nec deus, nec homo quiſquam inuideat.

NON nemo.

Varro de re ruſt. Tonſas recẽtes eodem die perungunt ui no & oleo, non nemo adiũcta cera alba & adipe ſuillo.
Cic. pro L. Mur. Non nemo etiam in illo ſacrario reipub. in ipſa inquam curia non nemo hoſtis eſt.
Idẽ pro P. Sextio: Vel ut nõ nemo putaret.
Idem pro lege Manilia: Cum eſſet nõ nemo in ſenatu, q diceret non oportere.
Idẽ pro L. Cornelio Balbo: Vt nõ nemo putaret.
Idẽ in Ver. Nam quod fortaſſe nõ nemo ueſtrum audierit iſtum à Syracuſanis publice laudari.
Hircius in commẽtariis: Non nemo culpæ eius, imprudẽ tiæq; aſſignabat.

Nemo unus, & nemo unus uir.

Cæſar in com. Ad neminẽ unum ſumma imperij.
Titus Liuius ab ur. condita: Quia nemo unus ſatis dignus regno uiſus eſt.
Ibid. Neminẽ unũ eſſe cuius opa putet rẽpub. reſtitutã.
Ibid. Vt nemo unus inde præcipuũ quicquam gloriæ do- mum referret.
Ibidem, Haud dubie illa ætate, qua nulla uirtutum fera- cior fuit, nemo unus erat uir, quo magis innixa res Ro mana ſtaret.

Quiuis unus, quiſquam unus & quisq̃ omnium.

Cic. in Bruto, Quantum nõ quiuis unus è populo, ſed æſti mator doctus & intelligẽs poſſet.
T. L. ab ur. cõdita: Nec quisq̃ unus malis artibus poſtea tã popularis eſſet.
Ibid. Quia nõdum in quenq̃ unum ſæuiebatur.
Ibidem, Cum multi magis fremerent, quã quiſquam unus recuſare auderet.
Ibidem, Solertius quã quiuis unus ex ijs, quos nominaui caſtris locum caperet.

Idem de bello Macedonico: Non modo quenq̃ unũ elicuit ad suadendum, sed ne fremitum quidem mouit.
Ibidem: Ne quem unum relinquerent.
Cic. in Ver. An hoc dubitabit quisq̃ omnium, quin is uenalem in Sicilia iurisdictionem habuerit?

Alter quisq̃.

Plau. in Asina. Neq; me Athenis est alter hodie quisquã, cui credi recte æque putent.

Vnus aliquis.

Vnus aliquis, uulgari propemodum sermone Romæ etiam nunc dicitur, qui modus loquendi magis apud uulgum quã apud eruditos remansit.
Cic. in Anto. Cur nunq̃ tam frequens senatus fuit quod unus aliquis tuam sententiam secutus sit?
Idem de finibus bonorum & malorum: Vtilitati hominũ plusquam unius alicuius aut suæ consulit.
Idem pro Cluentio: Vnum aliquem nominate.
Idem de prouin. consularibus: Tanquam unum aliquem portum tutum & clausum teneri.
Caius: Si quis omissa, lege Cum hæreditas: Cum ab eo quoq; peti posset, qui unam aliquam rem hæreditario nomine possideat.

Negatio, Metuo ne non.

FRequenter etiam ueteres illi autores duas negatiuas clausulas simul ponunt, & plerunq; cum uerbis uereor, aut timeo, aut metuo coniungunt.
Quem dicendi modum nulli post minores considerauerunt, aut quod certe liquido constat, in suis scriptis raro usurpauerunt.
Plau. in Per. Ne nõ sat esses leno id metuebas miser.
Idẽ in Casina: Metuo ne non sit surda.
Teren. in Adel. Metuisti hominum homo stultissime, ne non tibi istud fœneraret.
Idem in Phormione: An uerebamini ne non id facerem quod recepissem semel?
Cicero Attico: Vereor ne non liceat.
Eidem. Timeo ne non impetrem.
Eidem: Vereor ne exeũdi potestas non sit.

Eidē: Veretur eñ ne non liceat tenere hæreditatem.
Idem pro Sexto Roscio Amerino: Vereor ne non ille solus (id quod ad me nihil attinet) sed alij quoq; plures læsos se esse putent.
Idem in Tusculanis: Vereor ne non tam uirtutis fiducia utendum nobis ad spem beate uiuendi, quàm uota facienda uideantur.
Idem in Philip. Sed unam rem uereor ne non probes.
Ibid. An uerebare ne nō putaremus natura te potuisse tā improbum euadere, nisi accessisset etiam disciplina?
Idem pro lege agraria: Pertimescam credo, ne mihi non liceat contra uos in concione consistere?
Idē Curioni: Non eñ uereor ne nō in scribēdo te expleā.
Eidem: Non quo uerear, ne uirtus tua opinioni hominū non respondeat.
Idem pro T. Annio Milone: Quāq̄ præsidijs salutaribus, & necessarijs septi sumus, tamen ne non timere sine aliquo timore possimus.
Ibid. Cur igitur hos manumisit? metuebat scilicet ne iudicaretur, ne dolorem perferre nō posset.
Idē pro M. Cælio: An timebāt ne tot unum ualētes imbecillum, alacres perterritum superare nō possent?
Idē in Ver. Nō uereor ne hoc officium meum P. Seruilio iudici non probem.
Idem in Catilinam: Si te iam Catilina cōprendi, si interfici iussero, credo uerēdum erit mihi, ne nō poti⁹ hic oēs boni serius à me, q̄ quisq̄ crudelius factum esse dicāt.
Horatius: Sedit qui timuit ne nō succederet.
Ouidius de Pō. An uereor ne nō approbet illa Getes?
Titus Liuius de bello Macedo. Metuentes ne dilationem res non paterentur.
Vlpia. de iure dotium, lege Si ergo: Vereor ne nō possint dominij eius effici.
Martianus eodem titulo, lege Si mulier: Vereor ne non sit obligata.
Idem de re militari, lege Officium: Vereor tamē si quicq̄ promisero, quod in usum meum aut tuum fiat, ne modus in ea re nō abhibeatur.

Paulus de acquirendo rerum dominio, lege Bonæ Fidei: Verendum ne non ſit bonæ fidei poſſeſſor.

Simpliciter poſita ſine uerbo Metuo, uereor, timeo.

Ci. Atti. Sed diligẽtius nobis eſt uidẽdum, ne diſtracti pares eſſe aduerſario non poſſimus.

Idẽ pro Gn. Planco: Hæc mihi ſunt tractanda iudices & modice, ne quid ipſe offendam cœtũ, deniq; cũ reſpõdero criminibus, ne non tam innocẽtia reus ſua, quã recordatiõe meorũ temporum defenſus eſſe uideatur.

Idem de orat. Neq; eſſe periculum, qui leonem, aut taurum pungat egregie, ne idem in multis alijs quadrupedibus facere non poſſit.

Idem de Fato: Vide ne non eadem ſit illorum cauſa, & Stoicorum.

Idẽ M. Marcello: Si iſta uita tibi commodior eſſe uideatur, cogitandũ tamen ne tutior non ſit.

Ouid. de arte: Ne tanti noctes non putet eſſe tuas.

Idẽ de Ponto: Mors faciet certe ne ſim cum uenerit exul: Ne nõ peccarim, mors quoq; nõ faciet.

Idẽ in epiſt. Quod potui renui, ne nõ inuita tenerer.

Vlpianus de receptis arbitris, lege Idem: Videndum eſt ne non ſit cõpromiſſum.

Paulus de ſtatu liberis, lege Cũ hęres: Recte putant liberũ fore, ne multi ad libertatẽ peruenire nõ poſſint.

Nullo negotio.

NVllo negotio, hoc modo dicendi id ſignificatur, ac ſi diceremus, ſine difficultate.

Cic. Atti. Cato Siciliam tenere nullo negotio potuit.

Eidem: Cum id nullo negotio facere poſſis.

Idẽ pro Roſcio: Quare hoc tu propter multitudinẽ ſicariorũ nullo negotio facere potuiſti?

Non ires, pro ire non deberes.

NOtandus & hic dicendi modus, non ires, non redderes, pro quo inepte dicitur, ire non deberes, reddere non deberes.

Plautus in Trinummo: Non ego illi argentum redderẽ? Reſpondet, Non redderes, neq; de illo quicq̃ neq; emeres, neq; uenderes.

Ne plura, ne multis, ne longum faciam.

NE plura, ne multis, ne longum faciã, quid multis? modus loquendi ac si dicas, Ne dicam plura, ne multis te teneam, quid multis opus est? sed elegantius illa, & breuius.

Cic. pro Cluentio, Ne multa, perquiritur à coactoribus, inuenitur ea serrula ad Stratorem peruenisse.

Idem C. Memmio, Si peccat, magis ineptijs q̃ improbitate peccat, sed ne plura.

Idem pro Cluentio, Ne multis, Diogenes emitur.

Idem Attico, Ne multa, nihil me in illo itinere præter cõscientiam meam delectauit.

Idem in Verrẽ, Ne multa, locutuꝝ se esse confirmat.

Ibidem, Ne multa, sextertia decem me (inquit) dixi daturum.

Ibidem, Vndiq; reclamatur, ne multa, iteꝝ iste aliquanto póst ad illos uenit.

Ibidem, Ne multa, iudices libertate, quam uos socijs dedistis, hac ille in acerbissimo supplicio miserrimæ seruitutis abusus est.

Ibidẽ, Ne multa, ipsum dicere adolescentem audistis.

Ibidẽ, Ne multa, iudices ijs contumelijs scitote Q. Lolliũ coactũ ad Apronij leges conditionesq; uenisse.

Idẽ pro Cluẽ. Et ne longũ sit, oim uicinoꝝ summam esse in hunc beneuolentiam confirmamus.

Horatius, Ne longũ faciam.

Nihil ad Persium.

NIhil ad Persium, modus hic dicendi multis in locis reperiẽ illo perfecto seculo usitatus: id enim est ac si dicamus: Nihil ad comparationem Persij, aut non est id cũ Persio comparandũ.

Terent. in Eunu. At nihil ad nostram.

Cic. in oratore, Quem cognouimus uirũ bonum, & non illiteratũ, sed nihil ad Persium.

Nunquid Romam uelis &c.

NVnquid Romam uelis? Nunquid me uis? modus est loquendi apud ueteres, quẽ modũ sequentia secula omnino prætermiserunt. Noş aũt apud q̃s ferè latinus sermo

reuiruit, nondum ad hos flosculos manus admouimus: at spero fore breui, ut ad priscum candorem q̃ proxime accedatur.
Plaut. in Aulula. Ibo igitur, parabo, nunquid me uis?
Idem in Trinummo, Nunquid uis? Respõdetur, Cures tuam fidem.
Terẽt. in Eunu, Rogo nunquid uelit? recte inquit.
Idem in Adelphis, Nũquid uis quin abeam?
Cic. Q. Ciceroni fratri, Me adhuc nemo rogauit, nũquid in Sardiniam uellem, te puto sæpe habere, qui nunquid Romam uelis quærant.
Idem Attico, Me expensæ sua uilla nũquid uellẽ rogauit.
Eidem, Is me proficiscentẽ Apameam prosecutus est, nec cum postea in castra uenisset, atq; inde discederet, nunquid uellem rogauit.
T. Liuius ab ur. cond. Frequentia prosequentium roganti um'q; nũquid uellet?

Noctu, interdiu.

NOctu, interdiu, quod ferè omissum est, & omnes dicũt bonis alioqui uerbis, de nocte, in meridie.
Cæsar in com. Pompeius clàm & noctu, Cęsar palam atq; interdiu.
Cato de re rust. Marti Syluano in sylua interdiu in capita singula boum uotũ facito.

Nec caput, nec pedes habet.

NEc caput, nec pedes habet, modo hoc loquendi uulgaris etiam nũc sermo Romanus frequenter utitur, cũ res intricata & impedita est, ut quò te ùtas nescias.
Cicero Curio. Propter res tuas ita contractas, ut quemadmodũ scribis, nec caput, nec pedes haberẽt, equidẽ uellẽ uti pedes haberẽt, ut aliquando redires.

Nihil mihi longius, nihil propius, nihil potius.

NIhil mihi longius, nec quicq̃ mihi longius, nihil fuit propius, nihil fuit potius, modi sunt loquendi maxime ediscendi.
Plautus in Milite, Nihil fuit propius q̃ ut perirem.
Cic. Rabirio Posthumo, Nec mihi longius quicq̃ est iudices, q̃ uidere hominum uultus.

Idem in somnio Scipionis, Nihil mihi fuit potius, q̃ ut Masinissam conuenirem.

Non idem tibi & mihi.

Notandũ est & hoc non uulgare dicendi gñs, Non idem tibi & mihi, quod multi multo aliter proferunt. Nemo enim non dicit: Non idem tibi sicut mihi, uel non idem tibi quod mihi.

Varro de ling. latina, Et de ĳs nõ eadẽ oratores & poetę.

Cic. de fato, Vide ne nõ eadẽ sit illorũ causa, & Stoicorũ.

Sallust. in Catil. Nõ eadẽ uobis & illis necessitudo impendet.

Non habeo quod te accusem.

Non habeo quod accusem senectutem, Nõ habeo quod te accusem, nihil habeo quod defendã: certo modo loquendi illius temporis elegantissime dicebatur: minores hęc ut alia corruperunt.

Cic. de senect. Non habeo quod accusem senectutem.

Idẽ in epl'a ad Cæliũ, Neq; tñ adhuc habeo q̃d te accusem.

Idẽ pro T. Annio Milo. Nihil sane id prosit Miloni, q hoc fato natus est, ut ne se quidẽ seruare potuerit, quin unà rempub. uos'q; seruaret: si id iure nõ posset, nihil habeo quod defendam.

Neue hoc, neue illud.

Neue hoc, neue illud, gñs est dicẽdi perelegãs, & ut est lõgo interuallo omissum, ita ẽ ueluti postliminio repetẽdum.

Ci. Lẽtulo, Peto à te, ne id à me, neue in hoc reo, neue in alĳs quæras.

Idẽ de orato. Vt neue asper eorũ cõcursus, neue hiulc⁹ sit.

Ibidem, Vt neue aspere concurrant, neue uastius deducantur.

Ne uiuam &c.

Ne uiuam, ne ualeam, ne sim saluus, peream, dispercam, moriar, male mihi sit: modi sunt dicendi, cum quid asseuerare, & ueluti quibusdã precibus deuouere, aut sacramento aliquo obtestari contendimus.

Cic. Attico, Ne sim saluus, si aliter scribo, ac sentio.

Eidẽ Quid poteris inquis pro ĳs dicere? ne uiuã si scio.

Idem C. Fabio Gallo, Sed ne uiuam si tibi cõcedo, ut eius rei tu cupidior sis q̃ ego sim.

Eidem, Moriar si quisquã me tenet præter te.

Eidem, Male mihi sit, si unq̃ quicq̃ tam enitar.

Idē Tironi, Solicitat, ita uiuā, me tua mi Tiro ualetudo.
Propertius, Dispeream si quicq̄ aliud, q̄ gloria de te quæritur.

Nunc erat.

Nunc erat, antiqui illi simul ponebant præsens cū ptō.
Ouidius in epistola ad Vlyssem, Nunc erat auxilijs illa tuenda patris.
Horatius, Nunc saliaribus ornare puluinar deo℞
Tempus erat dapibus sodales.
Cicero Attico, Nunc reus erat apud Crassum diuitem Vectius de ui.
Eidem, Brutus erat in Veside etiam nunc.

Nomen facere.

OBseruaui item quid sit exigere, & facere nomē, & nomina defecta, non idonea. Visumq; est mihi nomen & nomina quandoq; pro debitoribus, quandoq; pro ipso debito accipi. Facere autem nomina, id esse quod debitores comparare, quod diuersis modis fiebat, pactis, usuris, uel promissis mēstruis, aut annuis fructibus. Pecunia eñ aut numerata seruabat in arca, aut emptis agris uel mercibus in nominibus collocabatur: uti infrà positæ autoritates melius declarabunt.
Cicero de natura deorum, Aut tu illum fructu fallas, aut per literas auertas aliquod nomē, aut per seruulum percutias pauidum.
Idem Attico, Salaminios aūt, hos enim poterā coercere, adduxi ut totum nomen uellent Scaptio soluere.
Idem pro Lucio Flacco, Hermippoq; percontanti de nomine Fasiano.
Paulus de pignoratitia actione, lege Si conuenitur, ut nomen debitoris mei pignori tibi sit, tuenda est à prætore hæc conuentio, ut & te in exigenda pecunia, & debitor aduersus me si cū eo experiar tueatur: ergo si id nomē pecuniariū fuerit, exactā pecuniā tecū compensabis.
Vlpianus de doli mali exceptione, lege Apud Celsum: Quod si is, cui pecunia debebatur cum debitore decidit, & nomen eius uendidit Seio, cui debitor mādauerat, ut nomen emeret.
Scæuola de legatis, lege Nomen debitoris in hæc uerba

legauit: Titio hoc amplius dari uolo centũ aureos, quos mihi hæreditas C. Seij debet, aduersus quos ei actionem mandari uolo, eiq; eorundẽ pignora tradi. quæro utrũ hæredes tantum decem dare debeant, an omne debitũ: hoc est, an & usuras debeant mandare? Respondi, uideri uniuersam eius nominis obligationem legatam.

Hemulcius de emptionibus, lege Si plus: Qui nomẽ quale fuit uendidit, duntaxat ut sit, non ut exigi aliquid possit, & dolum præstare cogitur.

Cinna de Catone, Mirati sumus unicum magistrum, summum grammaticum, optimum poetam, omnes soluere posse quæstiones, unum difficile expedire nomen.

Facere nomina.

Cicero de officijs, Hortos emit instructos, nomina facit, negotium conficit.

Idem Fab. Gallo, Tantum ex Arpinati ueneram, cum mihi à te literæ redditæ sunt, ab eodemq; accepi Aniani literas, in quibus hoc inerat, liberalissimum nomina se facturum cum uenisset qua ego uellem die.

Paulus de Peculio, lege Ex facto: Plane si ex re pupilli nomina fecit, uel pecuniam in arca deposuit, datur ei uendicatio nummorum.

Pomponius de peculio, lege Peculium: Si ꝓ nomina ita fecerit dominus, ut quasi debitorem se seruo faceret, cũ debitor nõ esset, contra puto.

Scæuola de fidei cõmissarijs libertatibus, lege Thais: Sticus Arcarius probante domino nomina fecit, & rõnes à domino scriptas exhibet, nec postea nomen ullũ fecit.

Idem de legatis, lege Nomen debitoris: Multos nouos debitores amplarum pecuniarum fecit. & subdit: Quæsitũ est, an huic filio, eorum nominum quæ ipse fecit, perceptio permittenda esset.

Papinianus de usu, & usufructu, lege Vxori: Non idem seruabitur in nominibus ab hærede factis.

Exigere nomina.

Cic. in Verrẽ, Vt reperiretur pecunias sumpsisse mutuas, nomina sua exegisse.

Paulus de usuris, lege Caius: Exigi solent etiam si omnia

Papinianus de administratiõe rerũ, lege Imperatores: Itẽ rescripserunt, nominũ quæ deteriora facta sunt tẽpore curatoris, periculũ ad ipsum pertinere.

Operã ludere.

QVis neget esse modũ loquendi, quo Latinitas tota cõtineatur? Nam quis esset qui operam ludere, dicere auderet, nisi prius patres illi Latinæ eloquẽtiæ sic dixissent? Cum enim frustra aliquid fieri putabant, Operã ludimus dicebãt, quod imitatiõe dignũ maxime ẽ.

Plautus in Pseud. In pertusum ingerimus dicta doliũ, operam ludimus.

Teren. in Phor. In illis fructus ẽ, in illis opera luditur.

Plautus in Casi. Si me nunc suspendã, operam luserim, & præter operam restim sumpti fecerim.

OS.

OS, certo modo loquẽdi ab illis antiquis pro audacia & temeritate, quãdoq; pro cõspectu ponitur.

Cicero in Orat. Quod tandem os ẽ illius patroni, qui ad eas causas sine ulla scientia iuris audet accedere?

Idem in Verrem: Os hominis, insignemq; impudentiam cognoscite.

In Philip. 5. Sed illud os, illam impuritatẽ.

In Philip. 11. Audisset furentis introitum Dolobellæ, uocẽ impurã, atq; os illud infame.

Idem pro C. Rabirio Posthumo: Quod habent os? quam audaciam?

Sallust. in Iugur. Incedunt per ora uestra magnifice.

Cicer. ꝓ Cn. Planc. Quæ cum ita sint, iam succumbã Laterensis isti tuo ori nimio, in eo, in quo nihil potest eẽ nimiũ, qm̃ ita tu uis, nimium me gratum esse concedã.

OPERAE.

OPeræ in plurali, quod nusquam ab aliis obseruatũ reperi, id esse uidentur quod sectatores, asseclæ, clientes. quæ res quo facilius iudicari queat, ut cõsueui, infrà quæ collegi, locaui.

Cicero Quinto fratri: Cum om̃ia maledicta, uersus etiam obscœnissimi in Clodium & Clodiã dicerẽtur, ille furẽs & exanguis interrogabat suos in clamore ipso, quis esset qui plebem fame necaret.

EVelli ex intimis latebris, modo coniunctionis, modo præpositionis particulæ Ob, candidissimũ sensum: nõ enĩ uulgatũ illum, aut palã positum, q̃d propter significat, uel id quod circũ uel ante aut contra ostendat, atq; ita ante, ut sermoni interponatur uelut obex quidam, & interiaceat: ut obsidere urbem, id est, circũsedere.

Plautus in Mil. Nunc demum experior ob oculos caliginẽ prius mihi obtigisse.

Ibid. Nã ille qui lanã ob oculũ habebat, nauta nõ erat.

Idẽ in Truc. Irata ẽ, quia scortũ ob oculos adduxerit.

Cice. ꝓ P. Sextio. Aut ego illas res tantas, in tanta improborũ multitudine cum gerebã, non mihi mors, non exilium ob oculos uersabant?

Idem de finibus bonorum & malo. Cuius incola Sophocles ob oculos uersabat.

T. Liuius ab urbe cond. Fœda mors ob oculos erat.

Ibid. Vt mors ob oculos omnium esset.

Verg. Cunctus ob Italiã terrarum claudit orbis.

Plautus in Aulula. Dum it dormitũ, follem obstringit ob gulam.

Inde obire prouinciã, obire fundos, obire sacra dicitur.

Cicero in Verrem: Ego Siciliam totam quinquaginta diebus sic obij.

Idẽ de Orat. Iudicia priuata magnarum rerũ obire.

Ibid. Cui nostrum nõ licet fundos nostros obire?

Verg. Ducunt exortem Aeneæ, quem fulua leonis
Pellis obit totum.

Cicer. in Ver. Nã æstate summa, quo tempore cæteri p̃tores obire ꝓuinciam & concursare cõsueuerunt.

Ibid. Cum uero æstas summa esse iam cœperat, q̃d tempus omes iam semꝑ Siciliæ prætores in itineribus consumere cõsueuerũt, propterea ꝙ tum putãt obeundã esse maxime ꝓuinciam, cum in areis frumenta sunt.

Idem pro lege Manil. Cum ita clausa erant nobis omnia maria, ut neq; priuatam rem maritimam, neq; publicã iam obire possemus.

T. Liuius ab urb. cond. Quanq̃ ipse plurima sacra obibat.

Ibidem, Munus uigiliarum obibant.
Ibid. Quia duo consules obire tot simul bella nequirent.
Ibidē, Ne ad oīa simul adire, & obire unus non possit.
Ibidem, Haud grauate munia obeundo.
Cic. de amicitia; Qui diligentissime semper illum diem, illudq; munus solitus es obire.
Pro lege Agraria, Qui rerum priuatarū causa legationes liberas obeunt.
Ibidem, Hæreditatum obeundarū causa.
Verg. Magnas obeuntia terras Tot maria intraui.
Cæsar in com. Omnia per se obire, & quid quoq; loco faciendum esset prouidere non posset.

De particula ob prò contra.

Plau. in Sticho, Tranquillam uiam cōcinna, Si rex obstabit, regem peruertito ipsum.
Ibidem, Si tibi nulla ęgritudo est animo obuiam.

Offendere.

OFFENDere, interdum idem est quod incurrere: Vnde offensiones pedum, quas Augu. Cæsar ut dirū & mali ominis abhorrebat.
Plaut. in Curcu. Ne quē in cursu capite, aut cubito, aut pectore offendam, aut genu.
Cic. M. Varroni, Quis est tam lynceus, qui tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat?
Idem Lentulo, Si cecidisset ut uolumus & optamus, omēs te sapienter & fortiter: sin aliquid esset offensum, eosdē illos & cupide & temere fecisse dicturos.
Idē in Verrē, Si tantulum offensum, titubatūq; sit.
Oui. in epl'a, Cū foribus uelles ad Troiam exire paternis, Pes tuus offensus limine signa dedit.
Idem de Fastis, Credit offenso procubuisse pede.
Tibullus, Te canit agricola è magna cum uenerit urbe, Serus inoffensum rettuleritq; pedem.
Idem, Offensum in porta signa dedisse pedem.
Vitruuius, Si ad asciam offenderint calculi, non erit calx temperata.
Plaut. in Penulo, Quemq; uisco offenderant.
T. Liuius ab ur. cō. Miles offenso scuto præbuit sonitum,

Cicero pro Cluētio, Qui bis apud eos iudices offendisset.

Opes.

OPes à bonis illis autoribus positas nō solum pro diuitijs, uerumetiam pro potentia, quæ cōstat ex amicis, cliētelis, ꝓpinquis, ppl'ari fauore, infrà plane colliges.
Cic. de offi. Existuntq́; in repub. plerunq; largitores & factiosi, ut opes q̃ maximas cōsequantur, & sint potius superiores ui, quàm iustitia pares.
Idem de amicitia, Diuitiæ ut utare, opes ut colare, honores ut laudere.
Ibidem, Sic multorum opes præpotentiū excludunt amicitias fideles.
Idem pro Cluēt. Sylla maximis opibus, cognatis, affinib.
Idem Attico, Tamē firma munit quędam nobis ad retinēdas opes nostras tuta (ut spero) uia.
Idē pro P. Quintio, Vt P. Quintius, cui tenues opes, nullæ facultates, exiguæ amicorum copiæ sunt, cum aduersario gratiosissimo contēdat.
Idem ad equites Romanos, Et singulorum opes sępe sunt tenues.
Idem pro Lu. Murena, Vt eius opes, atq; ingenium præsidio, multis etiam alienissimis, uix cuiquā inimicus esse deberet.

Optimus, maximus.

OPtimus, maximus, non solum de deo dicit, sed de fundo, agro, domo, & alijs.
Celsus de cōtrahenda emptione, Cum uenderes fundum nō dixisti ut optimus maximusq́; est.
Hemule. de emptionibus, lege Quoad seruitutes: Nisi ut optimus maximusq; esset traditus fuerit fundus.
Paul⁹ de legatis, lege Si mihi: Vti optimi maximiq́; sunt.
Idem de fundo instructo, lege Fundo legato: Vt optimus maximusq; est.

Perpetuus.

QVàm multi in nomine perpetuū, & uerbo perpetuo errauerunt, proprietatem, quæ in dicēdi bonorum autorum modo cōsistit, ignorantes?
Est enim perpetuum, inter cætera, quod solidum, nō cōcisum in frusta, sed continuatum: non interruptum, aut

temporis spatio intermissum. Et eodem sensu perpetuare dicitur, id est, sine intermissione cõtinuare, uti infrà late ostendetur.

Plautus in Ruden. Iactate exemplis plurimis misere perpetuam noctem.

Idem in Mercatore, Siquidem isti dicto solida & perpetua est fides.

Terentius in Hecyra, Cum milite Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo, biennium ibi perpetuum misera illum pertuli.

Ibidẽ, O fortuna, ut nunq̃ es perpetuo bona.

Cicero in Verrẽ, Vna lata uia perpetua.

Idem ad Atticum, Clodium præsentem fregi in senatu, cum oratione perpetua plenissima grauitatis, tum altercatione.

Cato in re rust. Vltro citroq; sulcos ꝑpetuos ducito.

Cæsar in com. Erant ꝑpetuæ paludes.

Ibidem, Trabes ꝑpetuę collocantur.

Ibidem, Palus perpetua intercedebat.

Ibidẽ, Perpetuæ fossæ quinos altæ pedes ducebantur.

Ibidem, Pro uetere ac ꝑpetua in me fide.

Cicero pro lege Manilia, Quod ut illi proprium ac perpetuum sit.

Idem pro Gn. Planco, Ego uero si cum illoꝝ impioꝝ ferro & manu concidissem, in perpetuum resp. ciuile præsidium salutis suæ perdidisset.

Idẽ in Catili. Ignẽ Vestæ perpetuum ac sempiternum.

Verg. Pascunt perpetuo tergo bouis.

Idem, Perpetuis soliti patres cõsidere mensis.

Idem, Sola ne perpetua mœrens carpere iuuenta?

Ouid. in Ibin, Dij tibi dent, nudosq; lares, inopemq; senectam, Et longas hyemes, perpetuamq; sitim.

Idẽ de Ponto, Sic mea perpetuis liquescunt pectora curis.

Catullus, Iucundum mea uita mihi proponis amorem, Hunc nostrum inter nos, perpetuumq; fore.

Vitruuius, Dum in crassitudine perpetuæ taleæ oleaginæ. ustulatæ q̃creberrime instruantur.

Idem, Quæratur solum, si sit perpetuo solidum.

Idem, Sin autem ualles erunt perpetuę, in declinato loco cursus dirigentur.
Titus Liuius ab urbe condita, Saltus perpetuis montibus inter se iuncti.
Ibid. Modo sit perpetuus huius qua uiuimus pacis amor.
Idem de bel. Maced. Perpetuis orationibus die assumpto.
Paulus de seruitutibus rusticorum prædiorum, lege Si uia: Si lacus perpetuus in tuo fundo est, nauigandi quoque ser uitus, ut perueniatur ad fundũ uicinum, imponi potest.
Idem, Quod cuiusque uniuersitatis noie, lege Item eorum: Ni si lex municipij uel perpetua cõsuetudo ꝓhibeat.
Vlpianus, soluto matrimonio, lege Si cum dotẽ: Et siquidem interuallum furor habeat, uel ꝑpetuus quidã morbus est.

Perpetuare.

Plautus in Pseudolo, Non est iustus amator, nisi qui perpetuat data.
Ci. de oratore, Vt sicui sit infinitus spiritus datus, tñ eum perpetuare uerba nolimus.
Idem pro P. Sylla, Semper Cęcilius in calamitatę fratris sui iudicum potestatem perpetuandam, legis acerbitatem mitigandam putauit.

Præstare culpam, dolum, & huiusmodi.

CVm legissem uarijs in locis in Cicerone, apud iuriscõsultos, & autores alios, penes quos uidetur quodammodo latinæ linguæ proprietas resedisse, præstare culpam, dolum, uim, casum, uitium, & alia huiusmodi, & quasi cæcutientibus oculis quid eo modo dicendi significaretur, hallucinarer: cõtulissemque simul plura loca ex ijs, quo id melius internoscerem: uisum est mihi id esse præstare culpam, uitium, & cętera id genus, quod ad culpam teneri. Et ut significantius dicam, id mihi uidetur culpam præstare, quod stare pro culpa: uti clarius ex ijs quas subieci autoritatibus demonstratur.
Cicero in ep͞la C. Torquato: Simus igitur ea mẽte, quam ratio & ueritas præscribit, ut nihil in uita à nobis ꝑstan dum præter culpam putemus.
Idẽ de oratore, Perge uero Crasse, inquit Mutius, istã enim culpam, quam uereris, ego præstabo.

Vlpia. Nautę, caupones &c. lege Si quis: Factum nō solum nautarum præstare debere, sed & uectorum.
Idē de tutelis, lege Si filiusfamiliâs: Aequum est ut eū dū taxat dolum pater præstet, qui commissus est ante emācipationem filij.
Idē de magistratib. lege In ordinē: Nō em̄ debēt magistratus futuros casus, & fortunā præstare pupillo.
Idem de legatis primo, lege Quid ergo: Sed si animal legatum occiderit, puto teneri, nō ut carnem præstet, uel cætera, sed ut præstet pretium.
Pompeius de negotijs gestis, lege Si negotiū absentis, & ignorātis geras, & culpā & dolū præstare debes. Sed Proculus ait: Interdū & casum præstare debet.
Pōponius de soluto matrimonio, lege Si mora per mulierem fuerit, quo minus dotem recipiat, dolū malum duntaxat in ea re, nō etiam culpā maritus præstare debet.
Idem eodem titulo, lege In partem: Dolum & culpā in eo peculio uel acquirēdo, uel cōseruando maritus pręstare debet.
Idē eodē titulo: lege etiam: Licet in dotalibus rebus non solum dolum, sed & culpam maritus præstet. Cum tamē quæritur in iudicio de dote, an facere possit, dolus duntaxat comprehēditur.
Paulus eodē titulo, lege Si filiofamiliâs: Si post diuortiū res dotales deteriores factę sint, & uir in reddenda dote moram fecerit, omni modo detrimētum ipse præstabit.
Idem de fideiussoribus, lege Hęres: Eius qui nō iure tutor uel curator datus administrationi se non immiscuit, dolum & culpam præstare non debet.
Iabolenus eodē titulo, lege In ijs rebus, quas præter numeratam pecuniam doti uir habet, dolum malū & culpam præstare eum oportere Seruius ait.
Vlpianus legati & conducti, lege ex conducto: Seruius omnem uim, cui resisti non potest, dominum colono p̄stare debere ait, utputa fluminum, graculorum, sturnorum, & si quid simile acciderit.

PRæpositio præ, elegātissime à bonis illis autoribus ponitur, cum comparationem quandam inducit: ut Præ nobis beatus uideris .i. plus nobis beatus. Aliquando tñ ad comparationē, ut aliqui etiā dixerunt. Plautus & Terentius præpositionem hanc præ, componunt cum q̄, quandoq; cum ut, ut clarius infrà uidebitur.

Plautus in Aulularia, Sed hoc etiam pulchrū est præq̄ ubi sumptus petunt.

Idem in Mostellaria, Video te nihili pēdere omnes homines præ Philolache.

Idem in Sticho, Iuniores omnes relictas habeo præ quod tu nolis.

Idem in Milite, Qui nō sum dignus præ te, qui figam palum in parietem.

Ibidem, Præ illius forma quasi spernas tuam.

Ibidē, Nihil hercle hoc quidem præ ut alia dicam.

Idē in Menęch. Modestior nunc quidē est de uerbis præ ut dudum fuit.

Idem in Mercatore, Pentheum diripuisse aiunt Bacchas, nugas maximas fuisse credo præ ut quo pacto ego diuersus distrahor.

Ibidē, Sanus si sim præ te medicum mihi expetam.

Terēti. in Eunu. Hic ego illum contempsi præ me.

Ibidē, Qui si occeperit amare, ludum iocumq; fuisse alterę dices illum, præ ut huius rabies quæ dabit.

Idem in Adelphis, Omnia postponenda putauit præ meo commodo.

Ibidē, Atq; huic aliquid paululum præ manu dederis.

Cic. Seruio Sul. Non tu quidem uacuus molestijs, sed præ nobis beatus.

Idem in Verrem, Omnium minas atq; oĩa pericula præ salute sua leuia duxerunt.

Ibidem, Vt ipse consului hac causa præ me nimis, etiam si fieri possit, quàm priuatus esse uideatur.

Ibidem, Atq; ut intelligatis ab isto præ lucro, prædaq; præsenti nec uectigalium, nec posteritatis habitam esse rationem.

Idem in Rullum: Quæ si in illo minima fuissent, tñ præ

tuis facultatibus maxima putarentur.

Idem in Bruto: Isq́; si ita putat Atticum, ut ueros illos p̄ se pene agrestes putet.

Cæsar in commentarijs: Quod omnibus Gallis præ magnitudine corporum suorum breuitas nostra contemptui est.

Horatius: Cuncta ne præ campo & Tiberino flumine sordent?

Titus Liuius ab urbe condita: Qui omnia præ diuitijs humana spernunt.

Idē de bel. Mace. Sed quid ista præ ijs, quæ à te tuisq́; quotidie alia super alia facinora eduntur?

Præiudicare.

PRæiudicare, apud eos, qui nouum, non antiquum dicendi modum inscite sectantur, est id quod damnum aut iacturam dare, ueluti si dicant, ut solēt: In hac re mihi ualde præiudicatur, aut hoc non sine meo præiudicio fieri potest. Qui modus dicendi quàm ꝓcul absit ab uera, elegantiq́; latinitate, infra ꝓspicietur. Nam præiudicare est aliquem exemplo alieni iudicij damnare. Hoc enim iudicium à præiudicio differt. Iudicium est quod ex causa ip̄a fit. Præiudicium autem quod iudicibus exemplum postea præbet ad iudicandum in eadem causa, uel paribus causis, uti clare in oratione Ciceronis ꝓ Cluentio colligitur, qui duobus p̄iudicijs, uno in Scamandrum, altero in Fabritiū eadē ueneficij causa factis, Oppianicum damnatum esse demonstrat.

Cicero ꝓ Cluentio, cum Oppianicum iam ꝑditum, & duobus iugulatum præiudicijs uideret.

Ibidem: Tum deniq; cum duobus ꝓximis præiudicijs cōdemnatus esset.

Ibidem: Nisi quæ p̄iudicia de eo facta esse constarent.

Ibidem: Deinde ea de eo præiudicia esse facta ab ip̄is iudicibus à quibus condemnatus est, ut non modo ab eisdem, sed ne ab alijs quidem ullis absolui ullo modo posset.

Ibidem: Cognoscite nunc ita reum citatum esse illum, ut re semel atque iterum præiudicata, condemnatus in iudicium uenerit.

Ibidem: Et qui cæteros nullo præiudicio facto, tamen ex ipsa causa condemnassent.
Ibid. Cum is duobus præiudicijs iã damnatus esset.
Ibid. Patefactũ est illo iudicio reum cõdemnari, præsertim ab eisdem iudicibus, qui duo præiudicia fecissent.
Idẽ pro L. Murena: *Si existimabit iudicium accusatoris in* reũ pro aliquo præiudicio ualere oportere.
Idem de arte rhetorica: *Satis ne causæ sit*, quare cum de ea iudicet, de aliquo maiore maleficio, de quo iudicium comparatum sit præiudicetur.
Idem in Ver. De quo non præiudicium, sed plane iudicium iam factum putatur.
Ibidem: Hoc miror, quod de hoc homine præiudicium uoluerit fieri, per recuperatores de hoc ipso non modo præiudicarit, uerum grauissime, & uehementissime iudicarit.
M. Brutus Cice. Quod enim nondum senatus censuit, nec populus Romanus iussit, id arroganter non prȩiudico, neq; reuoco ad arbitrium meum.
Titus Liuius ab urbe condita: Præiudicium iam de reis, & à senatu & à populo Romano, & ab ipsorum collegis factum esse.

Proximus, & Vicinus.

NVlli dubium est, quin inter proximum & Vicinum differentia sit, licet prima facie uideantur idem: Nam qui uicinus est, proximus certe uideri potest, & contra, qui proximus, esse idem qui uicinus. Est tamen proximus is, quem nemo antecedit, & quo nemo uicinior est. Vicinus autẽ proximus esse, & idem nõ ꝓximus esse potest. Sed ea duo nomina coniuncta antiquo modo dicendi, quo discrimen internosceretur, elegantissime reperiuntur.
Vlpianus de suis & legitimis hæredibus, lege Is est proximus, quem nemo antecedit, & is ultimus, quem nemo sequitur.
Plautus in Mercatore: Tuus amicus & sodalis, simul uicinus proximus.
Teren. in Hecy. Despondet ei gnatã huius uicini ꝓximi,

Cic. Atti. C. Arrius proximus est uicinus, imò ille quidē iā
Eidē: C. Alban⁹ ꝓximus est uicinus. (cōtubernalis.
Idem de officijs: Quærit ex proximo uicino, num feriæ quædam piscatorum essent, quod eos nullos uideret, Nullæ (quod sciam) ille inquit.
Iabolenus, locati & cōducti: Qui domum habebat, aream iunctam ei domui uicino proximo locauerat.
Paulus de noui operis nunciatione, lege, Non solum proximo uicino, sed superioribus.

Pertinere.

PErtinere non semper impersonale est, nec eodem significato. Nā pertineo reperitur apud illos ueteres, significans id quod pertingo, peruenio, contingo.
Ci. de natura deoꝝ: Paulo supra quā ad linguam stomachus annectitur, eaq́ꝫ ad pulmones usqꝫ pertinent.
Ibidē, Ad easdem partes iecoris confluunt, ad quas omnes eius uiæ pertinent.
Ibid. A corde aūt in totum corpus distribuitur ꝑ uenas ad modum multas, in omnes partes corporis pertinētes.
Idē pro Mur. Latius patet illius sceleris cōtagio quā quisꝗ putat, & ad plures pertinet.
Idē de officijs: Quod eoꝝ administratio latissime pateat, ad plurimosq́ꝫ pertineat.
Cæsar in commentarijs: A finibus Treuerorum ad Neruios pertinent.
Ibid. Equites barbaris omnibus, qui ad oceanum pertinēt, ab Afranio imperantur.
Idē: Belgæ ab extremis Galliæ finibus oriunt̄, pertinent ad inferiorem partem fluminis rheni.
Ibid. Aquitania à Garūna flumine ad Pyreneos mōtes, & eā partē oceani, quæ ad Hispaniam uergit, pertinet.
Idē, Neqꝫ nostri lōgius, ꝗ quæ ad finē porrecta, ac aperta loca pertinebāt, cedētes insequi auderēt.
Idem: Veragrosq́ꝫ misit, qui à finibus Allobrogum, & lacu Lemano, & flumine Rhodano ad summas alpes pertinent.
Idē: Syluam esse ibi infinita magnitudine, quæ appellat̄ Bacenis, ac longe introrsus pertinere.
Hircius in commen. Atqꝫ id iugum, quod trans paludem

pene ad hostium castra pertineret, mediocri ualle à castris eorum intercisum animaduerteret, pontibus palude constrata legiones traducit.

T. L. de bel. Pun. Hi mores, eáque charitas patriæ per oēs ordines uelùt tenore uno pertinebat.

Idem de bello Macedonico: Agros ad mare pertinentes euastat.

Vlpianus de fonte deducēdo, lege Prætor: Quod ait prætor, pertinet, hoc significat quod ex ædibus eius in tuas ædes pertinet, hoc est, dirigit, extēditur, peruenit.

Hircius in com. Alexandria est fere tota subfossa, specusque habet ad Nilum pertinentes.

Cæsar in com. Omnia flumina, atque omnes riuos, qui ad mare pertinebant, Cæsar auerterat.

Ibidem: Ad earum partem munitiorem ducit, quæ pertinebant ad mare.

Ibidem: Quam pertingere à castris ad flumen supra demonstrauimus.

Ibid. Hæc syluam quandam contingebant.

Præcipito.

VErbo, Præcipito ueteres illi laudatissimi utebantur, præcipue cum de syderibus, uel temporibus mentio incidebat, quod cum nonnulli minus obseruassent, præcipitare actiuum pro uerbo passiuo positum esse suspicati sunt. Modus enim loquēdi eos latuit, qui pro Grammatica & ratione apud eos autores, & in eo uerbo, & alijs frequenter usurpatur.

Ci. in orat. His aūt de rebus sol me ille admonuit, ut breuior essem, qui ipse iam præcipitans, me quoque hæc præcipitem pene euoluere coegit.

Cæsar in com. Multi iam menses transierant, & hyems iā præcipitauerat.

Verg. Et iam nox humida cælo Præcipitat.

Præuertere, præuerti, anteuertere.

PRæuertere, præuerti, anteuertere, non id significant quod præcedere (ut aliqui uolunt) sed id quod præponere, præuenire, sed non suo, immo potius præpostero, ac peruerso ordine, id est, ut quod erat in animo, ut

postea fieret, fiat antea, & contra quod ante erat faciendum, postea fiat. Sed id quoq; præcipue notandum est, datiuum post se plerunq; trahere, ac deponẽs idem uerbum etiam fieri.

Plau. in Milite: Iam nos isti rei præuertemur.

Ibidem: Igitur id quod agitur, nunc hoc primum præuerti decet.

Idem in Mer. Mandatis rebus præuerti uolo.

Ibi. Abige abs te lassitudinem, caue pigritiæ præuertier.

Idẽ in Capti. Certum est hoc principium præuertier.

Ibid. Pol mœrores mihi anteuertunt gaudijs.

Ibid. Ei rei primum præuerti uolo.

Idẽ in Pseu. Sed cum pietatẽ uideo amori tuo præuertere, omnes tibi patres sunt.

Ibidem: Hoc præuertat principio, illa omnia missa habeo, quæ antea agere occepi.

Idẽ in Persa: Stultitia est, sicui bñ esse licet, eũ præuerti litibus, posterius ista hæc te magis agere par est.

Idẽ in Cistel. Præuerti hoc certũ est rebus alijs omnibus.

Idẽ in Mer. Sæpe ex te audiui pater, mandatæ rei omnes sapientes primum præuerti decet.

Idem in Bacchidi. Rebus alijs anteuertant Bacchis, quæ mandas mihi.

Idem in Casina: Omnibus rebus ego amorẽ credo, & nitoribus nitidis anteuenire.

Cic. de diui. Si uacas animo, neq; habes aliquid quod huic sermoni præuertendum putes.

Ibidem: Atque idipsum, cum tecum agere conarer, Fannius anteuertit.

Horat. cum uellet notare uitia amicarũ, corrumpe amatores, dixit, illuc præuertamur, ac si dixisset, prius erat notandum amatores decipe amicas, sed præpostere dicam de uitijs amicarũ. Ait enim:

Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant.

T. L. ab ur. con. Nec posse cũ hostes ꝓpe ad portas essent, bello præuertisse quicquam.

Ibidem: Aegre impetratum à tribunis, ut bellum præuerti finerent.
Ibid. Nec rem aliam præuerti censere.
Idem de bel. Pu. Aut morte uoluntaria, aut fuga præuerterent metum suppliciorum.
Idem ab urbe condita: Conati noui cõsules omnibus eã rem præuerti.
Ibid. Si Punicum Romano præuertisset bellum.
Idem de bel. Mace. Aliud in præsentia, quod magis instaret, præuertendum sibi esse duxit.
Ibidem: Præuertendos animos à suspicione talium consiliorum ratus.

Ponere in lucro, & in lucris.

POnere in lucro, modus hic loquẽdi tum dicebatur, cũ aliquid boni præter spem eueniebat.
Cice. pro L. Flacco: Quiescant igitur, & me hoc in lucro ponere, atq; aliud agere patiantur.

Paruo negotio, nullo negotio.

PAruo negotio, nullo negotio, modus loquẽdi illorũ felicium temporum, id significat quod imperiti, paruo labore, nullo labore dicunt.
Ci. Att. Cato qui Siciliam tenere nullo negotio potuit.

Pro tempore. Pro re. Pro loco.

PRo tempore, pro re, pro loco, significat quod inepte dicũt, pro qualitate temporis, rei, loci, modi sunt loquendi doctissimi illius seculi.
Cæsar in cõ. Consiliũ pro tempore, & pro re caperet.
Verg. in Buco. Nunc te marmoreum pro tẽpore fecimus.
Sallu. in Iugurt. Pro tempore benigne respondit.
Ibid. Deinde ipse pro re ac loco paulatim procedere.
Cic. Atti. Nam pro malis recte habebat.
Sallu. in Cati. Quod singuli pro opibus quisq; quã plurimas uxores, denas alij, alij plures habeant.

Deprecãdi modus, Per fortunas, Per caput, per fidem, per deos, per homines.

PEr fortunas, per caput, per fidem, per deos, per homines, modus est deprecãdi elegantissimus, à literatis celebratus, ab alijs neglectus.

Plaut. in Menæch. Per ego uobis deos atq; homines dico.
Ibid. Per ego te hæc genua obtestor.
Teren. in An. Per ego te deos oro, ne illi animũ inducas.
Cicero Attic. Per fortunas quoniã Romæ manes, primũ illud perfice.
Eidem: Subueni igitur per deos, idq; q̃primum.
Eidem: Ne prouincia nobis prorogetur, per fortunas dũ ades, quicqd prouideri potest prouide.
Eidẽ: Sed propera per deos, scis quantum sit in temporibus, quantum in celeritate.
Eidem: Per fortunas, & omnem tuum amorem, quo me es complexus, omnemq; tuã prudentiam, quam me hercle in omni genere iudico singularem, confer te ad eam curam, ut de omni statu meo cogites.
Eid. Ad q̃ recuperanda per fortunas incũbe, ut facis.
Idem Terentiæ: Per fortunas etiam atq; etiã uide, ne puerum perditum perdamus.
T. L. de bel. Pun. Per ego te inquit fili quæcunq; iura liberos iungunt parentibus, precor quæsoq;.

Pars, pro uirili parte, pro uirili.

PRo mea parte, pro sua parte, pro rata parte, pro portione: hic est idẽ dicendi modus, qui Pro uirili parte, qñq; absolute, pro uirili, quod meo iudicio à uiritim descẽdit: ut sit pro uirili parte, id ẽ, quod uiritim diuisum aliquem contingeret.
Cicero Metel. Celeri: Atq; etiã ut ita fieret, pro mea parte adiuui.
Idem in Verr. Præcipue quod in ijs artibus pro mea parte uersor, quarũ ille princeps fuit.
Idem in Phi. Tum me eius beneficio plus q̃ pro uirili parte obligatum puto.
Idem de legi. Ac post de eius hæredibus aliquis exegisset pro sua parte.
Id. in Ver. Est aliqua mea pars uirilis, quod eius ciuitatis sum.
Ouid. de Pon. Gaudia Cæsareæ mentis pro parte uirili
Sunt mea.
Cicero in somnio Scipi. Hic est inquit ille, qui interuallis coniunctis imparibus, sed tamen pro rata parte ratione

disiunctis, impulsu & motu ipsorũ orbium conficit.
Idem in Tuscu. Omnia ista perinde ut data sunt, pro rata parte à uita longa aut breuia dicuntur.
Cæsar in commẽ. Agros ex suis possessionibus pollicetur quadraginta in singulos iugera, & pro rata parte centu rionibus, euocatisq;.
Varro de re rusti. Vt & lac pingue habeãt, & multum pro portione.
Ibid. Remittendum in datione pro portione.
Ibid. Et bubulci pro portione addendi.
Cato de re rust. Pro portione omnia ea facito.
Cic. de Ora. Sed oportet ut ædib. ac tẽplis uestibula & aditus, sic causis principia ꝓ portione reꝝ proponere.
T.L. ab urbe cond. Nec impensa grauis est, cum plus q̃ pro uirili parte sibi quenq; capere principiũ uiderint.
Ibid. Illius gloriæ pars uirilis apud omnes milites sit, suæ uictoriæ neminem socium esse.
Ibid. Plus sibi q̃ pro uirili parte annitendum esse.
Vitruuius: Præcinctiones ad altitudines theatrorum pro rata parte faciendæ uidẽtur.

Pars etiam pro officio plurimum
candoris habere solet.

Cicero de Oratore lib. II. Sed tamen hoc cecidit mihi peropportune, quod transactis iam meis partibus ad Antonium audiendum uenistis.

Proxime, proprie.

PRoxime, cum præpositio ẽ, accusatiuo iuncta qñq; reperitur: q̃ & ipsa sermoni Latino nõ paruam affert elegantiam. Idem fit de comparatiuo Propius.
Var. de re rust. Villici ꝓxime ianuã cellã esse oportet.
Cicero Metel. Celeri: Tu ipse uelim iudices satis ne uideat ijs omnibus rebus tuus aduẽtus, cum proxime Romam uenisti, mutuo respondisse.
Idẽ Att. Officiũ meũ esse putaui q̃proxime hostẽ esse.
Idem in Anto. Operam det, ut cum suis copijs q̃proxime Italiam sit.
Cassius Ciceroni: Sũt tibi M. Tulli liberi, propinquiq;, digni ꝗdem te, & merito tibi charissimi eẽ etiam debẽt in

rep. proxime hos chari, qui studioꝝ tuorũ sunt æmuli.
Vitruuius: Quod non proxime calcem mali, quod est loco centri, sed in summo longius, & ab eo progressa recipiunt in se uela uentum.
Cæsar in cõment. Quod propius Romanos accessisset.
Hircius in comm. Cum propius hostem accessisset.
T. Liuius ab urbe cond. Vt propius urbem Romam exercitum admoueret.
Ibid. Castra propius hostem mouit.

Peruadere.

PAri candore, & prope dulcedine quadam & hic loquẽdi modus cõfectus uidetur, cum ꝑuadere incẽdium ꝑ sata, ꝑuadere tempestas ꝑ uineta, ꝑuadere furor irati, aut crudelis alicuius ꝑ populos, ab illis latinitatis conditoribus scriptum reperitur.
Cicero in Verrem: Quãcunq; iter fecit, eiusmodi fuit, nõ ut legatus populi Romani, sed ut quędam calamitas peruadere uideretur.
Ibid. Quantũ incendiũ non solũ ꝑ agros, sed etiam ꝑ reliquas fortunas aratoꝝ isto ꝑtore ꝑuaserit.
Ibid. Te tanquã aliquã calamitosam tempestatem, pestẽq; peruasisse demõstro.
Ibid. Locus intra Occanum iam nullus est, neq; tam lõginquus, neq; tam reconditus, q̃ non per hæc tẽpora nostrorum hominum libido peruaserit.
Ibid. Nec cum in Sicilia quidẽ fuit, eodem interuallo pars eius belli in Italiam ulla peruasit.
Idem de nat. deoꝝ: Cõtractiores habent introitus, ne qd in eas quod noceat, possit ꝑuadere.
Cic. ꝓ lege Man. Erat etiã alia grauis atq; uehemens opinio, quæ ꝑ animos gentium barbararum peruaserat.
Ibid. Quo non illius diei fama peruaserit?
T. L. ab urb. con. Passim totam urbem peruadit.
Ibid. Murmur à tribunali totã concionem peruasit.
Idem de bello Punic. Cum pauor ac trepidatio totam urbem peruasisset.
Idem ab urb. condi. Vt clamor urbem peruaderet gratulantium saluos rediisse.

Ibi. Cum ea fama foꝝ atq; urbem peruasisset.
Idem de bello Maced. Terror omnem oram maritimam peruasit.
Idem pro P. Sylla: Quas oras maxime quasi morbus quidam illius furoris peruaserat.

Præterea.

HAec quoq; clausula Præterea, obseruatione præcipue digna uidetur: nam certo modo loquēdi nō post multa solū connumerata à perfectis illis autoribus ponitur, ueꝝ etiā post singularem aliquā uel personā, uel rem.
Cicero Ser. Sulpi. A me uero ita diligitur, ut tibi uni concedā, præterea nemini.
Idem in Phili. 1. Nihil tum nisi quod erat notum om̄ibus, in C. Cæsaris cōmentarijs reperiebatur. Num qui exules restituti? unum aiebat, præterea neminē.
Ouid. de Pō. In qbus excepto ꝙ adhuc utcunq; ualemus,
Nil me præterea quod iuuet inuenies.
Cicero pro lege Manil. Eundem hunc unum ab hostibus metui, præterea neminem.

Præscribo.

PRæscribere, quod uerbū iurisperiti nonnulli pro certo temporis spatio capiūt: quod ubi præterijt, res de qua controuersia sit, ultrà agi non potest. Id tamen significatum & si celebre apud eos est, Latinum tamen non esse constat. præscribere enim, ut infrà patebit, est id quod statuere, constituere, præcipere.
Teren. in And. Tute ijs rebus finē præscripsisti pater.
Cice. Torquato: Simus igitur ea mente, quam ratio & ueritas præscribit.
Idem Attic. Sed nihil præscribo, accurate uelim præscribas tuam ad me sententiā.
Eidem: Veni igitur & age de pace: Meo ne inquam arbitratu? aut tibi inquit ego præscribam?
Idem pro L. Flacc. Plura etiam effundet, q̄ tu ei domi antè præscripseris.
Idem in Vatini. testē: At tibi iam inde p̄scribo, ne tuas sordes cum clarissimoꝝ uiroꝝ splendore permisceas.
Idem de finib. bonorū & mal. Omnis autem in quærēdo

quę uia quadam,& ratione habetur oratio, præscribere primum debet,ut quibusdam in formulis ea res agatur.
Idem pro Tito Annio Milone,Sin hoc & ratio doctis, & necessitas barbaris,& mos gentibus, feris natura ipsa p̄scripsit.
Idem pro A.Cecinna,Vestra autoritate hoc cōstituetur, hoc præscribetur.
Idē in Tusc.Etsi iniquum est p̄scribere mihi te,quēadmodum à me disputari uelis.
Idē pro lege Manili. Facile intellexi Quirites,& quid de me iudicaretis,& quid aliis præscriberetis.
Idē de offi.Si hoc natura præscribit.
Cæs.in com.Non ad alienum p̄scriptum, sed ad suum arbitrium imperare.
Ibidem:Si ipse populo Romano non præscriberet,quem admodū iure suo uteretur.
Horatius in serm.Quid faciam præscribe.
Asconius Pedianus,Non dixit à sua uoluntate,ne pręscribat iudicibus sequendos esse Siculos.
Cic.,p Gn.Planco,L.uero Apuleius hūc tanti facit, ut morem illū maiorꝶ qui præscribit,in parentum loco quęstorib. prætores esse oportere.
Idem pro L.Flacco, Cui si patrē conseruabitis, qualis ipse debeat esse ciuis præscriberis.
Idem pro Publio Sextio, Sed etiam memoria digna uti R.P.capessendæ autoritatem disciplināmque præscribere.
Idem in Catilinam, Et à L.Cassio esse præscriptum.

Præire uerba,præire uerbis,uel uoce.

PRæire uerba,dicebant illi uerę latinitatis principes,cū carmen aliquod canendum antequam uel fœdus ferire tur,aut execratio piaculi gratia per pontificem, uel sacrificulum,aut alium magistratū fieret,magistratus primo pronuntiabat.Vnde præire uerba, hoc est,inire uerba,uel præuenire dicebat.Præire uerbis,& præire uoce simpliciter erat uerbis aut uoce præfari,ut clarius ex inferioribus patebit.
Titus Liuius ab urbe condita, Pontificē præire iussit uer-

ba, quibus se legionesq́ꝫ hostium deuoueret.
Ibidem, Coactus pontifex max. uerba praire.
Ibidem, Agedum pōtifex prei uerba, quibus me pro legionibus deuoueam.
Ibidem, Obsecratio itaq; à populo duumuiris praeuntibus facta.
Ibidem, Dictator praeeunte Aulo Cornelio pontifice maximo, ludos magnos tumultus causa uouit.
Ibidē, Sunt qui M. Fabio pontifice maximo praefante carmen, deuouisse eos se pro patria Quiritibusq́ꝫ Romanis tradant.
Idem de bello Macedon. Praeeuntibus execrabile carmen sacerdotibus.
Ibidem, Id uotum in haec uerba praeeunte P. Licinio pontifice max. consul nuncupauit.
Plaut. in Rudente, Praei uerbis quod uis.
Cice. pro T. Annio Milone, Qui hesterna etiam concione incitati sunt, ut uobis uoce praeirent.

Prodere memoriae.

PRodere memoriae, modus est loquendi, significans qđ uulgo manifestare pro memoria seruanda & aliis ineptis modis dicitur.
Cic. pro lege Man. Quod iam rationibus exteris incredibile, ac falsò memoriae proditum uidebatur.
Idem ꝓ Milo. Itaq; hoc iudices non sine causa fictis fabulis doctissimi hoies memoriae prodiderunt.

Planum facere.

PLanum facere, modus hic loquendi planus per se satis est: id significat quod declarare, & rem difficilem, aut dubiam soluere, & ante oculos uerbis explanare, & patefacere. Translatio enim à loco inaequali, qui cultu adhibito aut opera planus fit.
Cic. in arte rhet. Si quis cum Orestem accuset, planum faciat ab eo matrem esse occisam.
Ibid. Illud docuimus, hoc planum fecimus.
Ibidē, Quidnam amplius iudices desideratis, cū uobis hoc & hoc planum factum sit?
Idem in Verrem, Hoc planum factum est,

Ibidem, Tabulis uobis & testibus iudices planum faciam.
Ibidem, Cum præsertim planum facere multis testibus possim.
Ibidem, Vobis planum faciemus.
Ibidem, Cum planum fieret Decumis contra instituta legis consuetudinemq; omnium.
Idem pro Rabirio Posthumo, In illo primo iudicio planum factum sit.
Idem pro Rosc. Amerino, Quid si tandē planum facio?
Ibidem, Tamen cum planum iudicibus esset factum.
Ibidem, Quod ei planum facere possum.
Ibidem, Hic nisi planum facit sextertia. LIII. ad libellam sibi deberi, causam perdit.
Ibidem, Quod planum facere non modo non possis, uerum ne coneris quidem.
Cicero pro Cluentio, Multorum testimonijs planum factum est.
Ibidem, Quod planum fecerint illas ob rem iudicandam pecuniam accepisse.
Ibidem, Quorum testimonijs planum factum est.
Idem pro P. Quintio, Vt hoc tibi planum sit faciendum.
Ibidem, Id testibus pollicitus sum planum me facturum.
Idem pro Aulo Cecinna, Si planum facit.

Primoribus labris, primoribus digitis attingere.

PRimoribus labris, primoribus digitis attingere, sumere: Hoc modo loquendi id significatur, quod parum attingere, parum eam rem de qua dicitur intelligere. Nā translatio est à prægustantibus cibum aliquem uel potum.
Cicero in Oratore, Quæ isti rhetores ne primoribus quidem labris attigissent.
Plaut. in Trinūmo, Atq; etiam modo uersabatur mihi in labris primoribus.
Idem in Bacchidi, Si hoc tu digitulis duobus sumebas primoribus.

Pro se quisq;, Vterq;,

COnſiderandus & hic perelegans dicendi modus, Pro ſe quiſq;, dum quandoq; pluribus, quandoq; ſingulis attribuitur, ut pro ſe quiſq; diligenter curant, & pro ſe quiſq; diligenter curat, hoc eſt, quiſq; pro uirili curam gerit. Idem fit de uterq;.

T. Liuius ab ur. con. Vterq; transfixus duabus hęrentes haſtis moribundi ex equis lapſi ſunt.

Horatius, Miſſi magnis de rebus uterq;.

Cic. in Verrē, Tum pro ſe quiſq; quantum dicendo aſſequi poterat, docere me cœpit.

T. Liuius ab ur. con. Pro ſe quiſq; ſcelus regum aquim quęruntur.

Ibidem, Pro ſe quiſq; minaciter fremunt.

Ibid. Pro ſe quiſq; in urbem ex agris demigrant.

Ibid. Suas quiſq; abirent domos.

Ibid. Ad ſe quiſq; omnia trahant.

Ibidem, In ſuas quiſq; proficiſcũtur prouincias.

Ibidem, Ex grauitate loci in ſuas quiſq; propinquas urbes dilapſi ſunt.

Ibidem, Pro ſe quiſq; nomina dabant.

Ibidem, Pro ſe quiſq; iam nec conſilium ſibi ſuppetere diceret.

Idem de bello Macedonico, Pro ſe quiſque armis abiectis diffugiunt.

Pedibus ire, Pedibus conſequi, ad pedes deſilire.

Pedibus ire, pedibus conſequi. Primo modo ſignificatur id, quod ineruditi pedeſter dicunt. Secũdus facilitatem agendi quandam demonſtrat, cum uel pedibus rem trāſigere quis oſtenditur. Ad pedes deſilire, hoc eſt quod de equo deſcendere. Modus dicendi ferè uulgari ſermoni proximus.

Plautus in Sticho, Quadrigas qui uehat, nam pedibus ire non queo.

Cic. Fab. Gallo, Sed tu pedibus es conſecutus.

Idem in Vatinium teſtē, Cum illud iter Hiſpanienſe pedibus ferè cōfici ſoleat, aut ſi quis nauigare uelit, certa ſit ratio nauigandi.

Cæsar in commenta. Vno omnino loco flumen pedibus, atq; ægre transiri potest.
Ibid. Tarracone discedit, pedibusq; Narbonam, atq; inde Massiliam peruenit.
Ibidem. Consuetudine sua ad pedes desilierũt, suffossisq; equis compluribusq; nostris uictis, reliquos in fugam coniecerunt.
T.L. ab ur. con. Qui tũ stipendia pedibus propter paupertatem fecisset.
Idem de bello Pun. Per Siciliam pedibus profectus, freto in Italiam traiecit.
Ibid. Consultum ut ij omnes pedibus mererent.
Idẽ de bello Mac. Qui proximis littori uadis inducti mare pedibus ingrediuntur.
Ibid. Cũ uident illas uehi per urbẽ, se pedibus sequi.

Participia nomina effecta.

Est hic quoque dicendi modus apud disertos illos uiros maximo in pretio, quo nomina participia genitiuo iungebant.
Teren. in Phor. Herus liberalis fugitans litium.
Idem in Hecy. Nemo ad te uenit, nisi cupiens tui.
Cicero pro P. Quintio: Eques Romanus locuples, sui negotij bene gerens.
Idẽ Atti. Timeo, tam uehemens uir, tamq; acer in foro, & tam insuetus contumeliæ, ne omni animi impetu dolori & inuidiæ pareat.
Ibid. Itaq; ille noster amicus insolens infamiæ, semper in laude uersatus.
Idem in orati. post reditum, qua gratias agit: Consules modesti, legum metuentes.
Cæsar in cõ. Nemo erat adeo timidus, aut fugiẽs laboris.
Ibid. A multitudine oppressus, ac sui desperans.
Vergilius: Obseruantissimus æqui.
Idem in Bucolicis: Lactis abundans.
Idem in Geor. Experiere colendo,
Et facilem pecori, & patientem uomeris unci.
Horat. in sermonibus: Cõtentus paruo, metuẽsq; futuri.
Sallu. in Cati. Animus insolens malarum artium.

Idem: Alieni appetēs, sui profusus.
Idē in Iugurt. Manu promptus, appetens gloriæ.
Ibidem: Quod locorum scientes erant.
Ibidem: Et ob ea scientes belli.
Idem in Catilina: Laboris ac belli patiētes.

Peius odisse, peius timere.

PEius odisse, peius timere & similia, modi loquendi illius temporis elegantissimi.
Plautus in Milite: Neque quenquam peius odisse, quàm istum militem.
Cicero Caio Mario: Oderam multo peius hunc, quàm illum ipsum Clodium.
Idem in Anto. Cum hoc ueteranus Capho, quo neminē ueterani peius oderunt.
Brutus Cic. Neq; unq̃ exul esse possum, dum seruire, & pati cōtumelias peius odero malis omnibus aliis.

Horatius in epistolis:

Cane peius, & angue, Vitabit chlamydem.
Idem: Peius'q; leto flagitium timet.
Plautus in Mostel. Pulchrum ornatum, turpes mores peius cœno collinunt.
Oui. de arte: Limina Gorgoneo sæuius angue micant.

Paganus. Miles.

PAganus ille erat, qui militiæ cupiens erat, & illi cingi, seu ascribi uolebat: Eo enim interuallo, quo id quærebat, & ad militiam aspirare tētabat, paganus: mox militiam adeptus, Miles dicebatur. Vnde Persius uolēs ostēdere se nondum Poetam esse, dixit,
Nec fonte labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parnaso
Memini, repente ut sic poeta prodirem.
Sed arrogantiam uitans, subdit per translationē: Ipse semipaganus Ad sacra uatum carnem affero nostrū. Sed autoritates quod diximus, melius ostēdent.
Marcellus de pœnis, lege Quædam delicta pagano aut nullam, aut leuiorem pœnam irrogāt: Militi uero grauiorem uel leuiorem.
Triphonius de peculio castrēsi, lege Hæreditate: Filius-

familiâs paganus de castren. peculio fecit testamentũ.
Martianus de militari testamento, lege Tractabatur: Tractabant an tale aliquid, & in paganorum testamentis indulgendum esset? & placet non sine distinctione id fieri.
Vlpianus de militari testamento, lege Idemq;: Vt est rescriptum à diuo Pio, in eo qui cum esset paganus fecit testamentum, mox militare cœpit.
Paulus de liberis & posthumis, lege Filiusfamiliâs: Miles similiter ut paganus nominatim à patre, aut hæres scribi, aut exhæredari debet.
Scæuola ad legem falcidiam, lege Miles si dum paganus erat, fecerit testamentum, militiæ tempore codicillos, lex falcidia in codicillis locum non habet, in testamento locum habebit.

Punctum, Momentum.

PVnctum temporis, pũctum horæ, Momentũ horæ, momentum tẽporis, & simpliciter momentũ pro exiguo spatio ponit. Dicendi ij modi à situ reuocandi sunt.
Varro de lingua latina: Quod animus ita est, ut puncto temporis peruolet quo uult.
Cice. de natura deorum: Vel innumerabiles potius in omni puncto temporis alios nasci, alios interire.
Ibid. Consules summũ imperium statim deponere, quam id tenere punctum temporis.
Idem in Ver. Cum iste punctum temporis nullum uacuũ peccato præterire passus sit.
Idem pro domo sua: Habitare late & magnifice uoluit, duasq; magnas ac nobiles domos coniungere eodem puncto temporis.
Idem in Philippica secunda: Hunc unum inquam hodiernum diem, hoc punctum temporis quo loquor, defen
Idem in Vatinium testem: Exclusus miser (de si potes. puncto temporis.
Idem pro Cluentio: Neq; postea Larini punctum est temporis commoratus.
Idem in Tuscu. Totumq; leue est, quodcunq; est; fit enim ad punctum temporis.

modus erat, qui postea nō solum omissus, uerũetiam unà cum aliis bonis, ppè ignoratus est.

Cicero in Brut. Cotta & Sulpitius cum uero iudicio, tum omnium facile primas tulerunt.

Idē in Orat. Cui primæ sine controuersia deferebant.

Idem Att. Amoris uero erga me cũ à fraterno amore, domesticoq; discessi, tibi primas defero.

Idem de natura deorum: Ad quē tum Epicurei primas ex uestris hominibus deferebant.

Idem in Bruto: Etsi utrique primas, priores tamen deferunt Lælio.

Idem in Orat. Nam quis unquā dubitauit, quin in rep. nostra primas eloquētia tenuerit semper urbanis pacatisq; rebus, secūdas iuris scientia?

Sed hoc quoq; obseruandum est, ut cum primas deferre dicebant, significabāt primas partes alicui cōcedere: cum uero ferre primas ponebāt, id significabat, q̄d illū primas secum portare.

Horatius eodem modo loquēdi, eodemq; significato q̄ ad uerbum Fero dixit:

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci

Profiteri.

PRofiteri, occultiore dicendi modo apud antiquos id significat, quod uulgo dicunt, assignare quantum numerum uini, olei, frumēti, iugerum, pecuniæ, uel aliarum rerum quilibet habeat.

Cicer. pro lege agrar. In posterũ uero lex hæc imperatoribus nostris constituatur, ut quicunq; de prouincia decesserit, apud eosdem decemuiros quantum habeat prędæ, manubiarũ, auri coronarii profiteatur.

Idem in Verrem: Edixerat ut aratores iugera sationū suarum profiterentur.

Ibidem: Non quo iugerum numerum uerè profiteri esset difficile, aut amplius etiā profiteri, sed q̄d ex edicto professus non esset.

Ibidē: Fecit ut decumanus Nymphonē uocaret ex edicto illo præclaro, quod ad nullā aliā rem, nisi ad huiusmodi quæstus pertinebat, numerum iugerum professum non

esse.& subdit:

Verres in Xenonem iudiciū dabat illud suum damnatorium de iuger. professione.

Idē Tironi: Tu uero cōfice professionem, si potes: & si hęc pecunia ex eo gñe est, ut professione nō egeat.

Idem in Ver. Si pateret. iugera eiusmodi fundi esse plura, q̄ colonus esset professus.

Sall. in Cati. Post paulo Catilina pecuniarū repetūdarum reus, prohibitus erat consulatum petere, quia intra legitimos dies ꝓfiteri nequiuerat.

Vlpi. de cēsib. lege Forma: Si uero quis agrū in alia ciuitate habet, in ea ciuitate ꝓfiteri debet, in qua ager est.

Idem, ubi pupillus, lege Ius alimentoꝝ: Prius tamē exigere debet, ut profiteaƭ autor, q̄ sit penes se summa, & comminari grauiores se ei usuras infligi eius quod supra ꝓfessionē apud eum fuerit comprehensum.

T. L. ab ur. con. Profiteri cogendo frumentum, & uendere quod usu mēstruo superesset.

Ibid. Primo expectauerāt, ut q se dignos tāto imperio crederent, noia profiterenƭ.

Idem de bel. Maced. Vt qui socij ciuibus Romanis credidissent, pecunias profiterenƭ.

Ibidem: Postquam professionibus detecta est magnitudo æris alieni.

Perscribere, perscriptiones, perscriptor.

PErscribere, reconditum habet sensum certo modo loquendi, qui à paucis obseruatus est, in bonis autoribus elegantissime positus, id significat, quod In rationibus, aut in tabulis accepti & expensi scripto aliquid notare. unde quę ita notabantur, perscriptiones dictæ sunt: qui uero ea notabat, perscriptor.

Cicero pro Rosc. Comœdo: Ego ne hāc manum plenam perfidiæ, & hos digitos meos impellere potui, ut falsū perscriberem nomen?

Ibid. Aeque enī tabulæ condemnanƭ eius, qui uerū non retulit, & eius q falsum perscripsit.

Ibidem: Suum codicem testis loco recitare, arrogantiæ ē: suarum perscriptionem & lituraꝝ aduersaria proferre,

non amentiæ est?

Idem in Philip. 5. Illa uero dissipatio pecuniæ publicæ ferenda nullo modo ē, per quam septies millies falsis perscriptionibus donationibusq; uertit.

Idem in Ver. Scribā tuū dicit Verres huius perscriptorem fœnerationis fuisse.

Quid illi fiet &c.

QVid illi fiet? quid illi faciā? qd illi factū ē? modi sunt loquendi elegantissimi, & à paucis obseruati. Id eñ significāt quod nōnulli aliquid admirātes, uel accepta aliqua calamitate aut iactura, inepte dicunt, quid de illo fiet? quid de illo faciā? quid de illo factū est?

Plaut. in Merc. Sed quid illi nunc fiet?

Idem in Mostel. Quid mihi fiet tertio, qui solus facio facinora immortalia?

Idem in Bacc. Quid mihi fiet postea?

Cic. Trebatio: Quid porro fiet populo Vlubrano?

Idem Terentiæ: Et si nos premet eadem fortuna, quid puero misero fiet?

Idem Att. Sed quid ijs fiet, si huc Paulus uenerit?

Eidem: Quid illi fiet quem reliquero?

Idem in Rullū: Quæro si qui uolunt uendere, nō fuerint, quid pecuniæ fiet?

Idem in Ver. Occurrebat illi ratio, quid Cleomeni fiet?

Idem in Academi. quæst. Si comprehēsio, perceptioq; nulla sit, quid fiet artibus?

Tibull. Castra Macer sequit, tenero quid fiet amori?

Ouidius de arte amandi:

Perfidus ille absens, quid mihi fiet, ait:
Quid mihi fiet ait, sonuerūt cymbala toto
Littore.

Plaut. in Merc. Nescit quid faciat auro?

Teren. in Hecy. Sed quid faciemus puero?

Cic. in Acad. quęst. Quid enim faceret huic conclusioni? Si lucet, lucet igit, lucet autem.

Ibi. Diodoro quid faciā Stoico, quē à puero audiui?

Idē de na. deo℞: Quid Ioui facies? quid Vulcano?

Ibidē; Species arcus Thaumante dicitur nata, cuius si diui-

Var.de lin.Lat.Quotusquisq; iam seruus habet priscis nominibus? quæ mulier suum instrumentũ uestis atq; auri ueteribus uocabulis non inductis?

Cicer. de finib. Quis est enim, aut quotusquisq;, cui mors cum appropinquet, nõ refugiat timido sanguis, atq; exalbescat metu?

Idem de Tuscul. Quotus enim quisq; philosophorum inuenitur, qui sit ita moratus?

Idem de diuinatione: Quota enim quæq; res euenit prædicta ab istis?

Idem de Orat. Quotus enim quisq; est, qui teneat artẽ numerorum atq; modorum?

Idem pro L.Flac. Quotus enim quisq; est, qui hanc in rem publ. sectã sequatur?

Idem pro M.Cælio: Quotusquisq; istam effugere potest?

Idẽ pro P.Sextio: Quotusquisq; inueniet tãta uirtute uir?

Quatenus, Hactenus, Eatenus.

QVatenus particula, licet nonnulli discrimen faciant cum per e, & cum per i scribitur, ita tamen scriptione confusa est, ut internosci non facile sit. Eius tamen significatum & dicẽdi modum, q̃ celebrata reperitur, subdere non omittam. est enim meo iudicio q̃d Vsq; ad quẽ finem uel terminũ. Interdũ significat quantũ.

Cic. in Orat. Itaq; soli ij, qui sciunt, quid & quatenus, & q̃modo dicturi sunt.

Ibid. Sed quærimus idem, quod in cæteris rebus maxime quærendum est, quatenus.

Ibidem: In omnibus rebus uidendum est, quatenus. Etsi enim suus cuique modus est, tamẽ magis offendit nimium q̃ parum.

Idem in Orat. lib. 2. Quatenus hæc sint ridicula tractanda oratori, perq̃ diligenter uidendum est.

Idem in Tus. Magna culpa Pelopis, qui non erudierit filium, nec docuerit, quatenus esset quodq; curandũ.

Idem in Anto. Quibus auspicijs istos fasces augur acciperem? quatinus haberem? cui traderem?

Idẽ in Acad. Rerũ natura nullã nobis dedit cognitionẽ finium, ut ulla in re statuere possimus, quatenus.

Idem de Offic. Animaduertendum est etiam, quatenus sermo delectationē habeat: & ut incipiendi ratio fuerit, ita sit desinendi modus.

Ibi. Vulgus quid absit à perfecto, ferè non ex toto intelligit: quatenus adsit intelligit, nihil putat ꝑtermissum.

Ibidem: Sed aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias: leges, quatenus manu tenere res possint: philosophi, quatenus ratione & intelligentia.

Idē de amic. Quãobrem id primũ uideamus, si placet, quatenus amor in amicitia ꝓgredi debeat.

Ibi. Est eñ, quatenus amicitiæ dari uenia possit.

Idem P. Lentulo: Postulatũ est, ut Bibuli sententia diuiderẽt, quatenus de religione dicebat.

Horat. Iubeas miserum esse libenter,

Quatenus id facit.

Vlpia. de magistr. lege In ordinem: Videamus an & quatenus teneatur. & subdit: An & quatenus in patrem eius actio danda sit quæritur.

Vitru. In nauibus remi cum sint in aqua directi, tamē oculis infracti uident, & quatenus eorꝫ partes tangunt summam planitiē liq̃ris, apparent uti sunt, directi.

T. L. ab ur. condi. Italiæ nisi quatenus uallum castrorũ cingit, nihil relinqueretis Pœno.

Ibi. Vt quatenus tuto possent, Italiã spectatũ irent.

Hactenus particula, post se VT, plerunqꝫ apud bonos autores trahit.

Idē de diuinatione: Etsi uideo eo tum Stoicum esse conatum, qui hactenus aliqd egit, ut earꝫ rationem rerũ explicaret, quæ mari, cælo ue fierent: illa uero cur euenerint, quis probabiliter dixerit?

Celsus de usufructu, lege Hactenus tamē ut sarta tecta habeat: si qua tamen uetustate corruerint, neutrum cogi reficere.

Eatenus quandoqꝫ post se Vt, quandoqꝫ quoad, quandoqꝫ hactenus trahit. Significat enim Tamdiu, uel Vsqꝫ ad id.

Cic. de opt. gñe oratorꝫ: Verba prosequens eatenus, ut nõ abhorreant à more nostro.

Idem ad Q. frat. Quoq; si quis forte esset sordidior, ferres eatenus, quoad per se negligeret eas leges, quibus e astri ctus, non ut ea potestate, quam tu ad dignitatem permi sisses, ad quæstum uterentur.

Idem in Acad. q. Sed hoc ciuile quod uocant, eatenus q̃ad populo præstare uoluerunt.

Quandoq; eatenus quatenus, & hactenus quatenus dicitur.

Caius de instituto. act. Eatenus dabitur in eum actio, qua tenus ex ea re locupletior factus est.

Vlpian. de in rem uerso, lege Si pro patre: Si domini debi tor sit seruus, & ab alio mutuat⁹ ei soluerit, hactenus nõ uertit, quatenus domino debet.

Quod sine molestia tua fiat, quod sine incommodo tuo fiat, quod sciam, quod pace tua fiat, quod inter nos liceat dicere.

QVod sine molestia tua fiat, quod sine incommodo tuo fiat, quod sciã, quod pace tua fiat, quod inter nos liceat dicere, & huiusmodi loquendi modi orationem lã tinam, candidã & luculentã efficiũt. Quos modos q obseruare, & in scriptis usurpare neglexerunt, nõ iniuriã illiterati, ac prope infantes iudicant.

Plau. in Menæc. Non ædepol ego te, quod sciã, unquã ante hunc diem uidi.

Ib. Dic mihi tu, unq̃ intestina tibi crepãt, q̃d sentias?

Terent. in Eu. Pace quod fiat tuã.

Idem in Adel. Non equidẽ istas, quod sciã.

Cic. Ser. Sulp. Quare pergratum mihi feceris, si eũ in ami citiã tuã receperis: atq; eum, quod absq; molestia tua fiat, si qua in re opus ei fuerit, iuueris.

Eidẽ: Quare uelim, quicquid habẽt negotij, des operã, q̃d commodo tuo fiat, ut te obtinente Achaiã, conficiant.

Idem Teren. Tu uelim, qd' cũ commodo ualetudinis tuæ fiat, q̃longissime poteris, obuiã nobis properes.

Idem Att. Et uelim cures epistolã, quã ad eũ misi, reddendam, & ipse qd' commodo tuo fiat, colloquere.

Eidem: Serapionis librum ad me misisti, ex quo quidem ego, quod liceat inter nos dicere, millesimã partem uix

Cice.pro Roscio Comœdo, Expecto q̃ mox Cherea hac oratione utatur. Hoc loco multi inepte dicunt: expecto quanto tempore, uel q̃diu hac oratione utatur.

Titus Liuius ab urbe condita, Intenti quàm mox signum daretur.

Quid, quod.

QVid quod, cum simul iunguntur, mirificam latinitati uenustatem pariunt. Modus enim est dicẽdi, cũ quis interrogatur: uerbi gratia: Quid quod me etiam occidere uult? Multi inepte dicunt, quid tibi uidetur? uel quid dicis, etiam me occidere uult? Sed subiectæ autoritates id melius ostendent.

Cicero in academicis quęstionibus, Quid quod eadem illa ars quasi Penelopes tela texens, tollit ad extremum superiora?

Idem de officiis, Quid quod Theseus exegit promissum à Neptuno?

Idem de senectute, Quid quod sapientissimus quisque animo æquissimo moritur?

Idem pro lege Manil. Quid quod salus sociorum summũ in periculum ac discrimen uocatur?

Idem ad pontifices, Quid quod in meo reditu spes otij & concordiæ sita uidebatur?

Idem de natura deorum: Quid quod earum rerũ, quæ nũquam omnino fuerunt, neq; esse potuerunt, ut Scyllę, ut Chimeræ. Quid quod hominum, locorum, urbium car[illegible] quas nunquam uidimus?

Quid quod simul ac mihi collibitum est, præsto est imago? quid quod etiam ad dormientem ueniunt inuocatę?

Idem Attico, Quid quod senatus eos uoluit præesse prouinciis?

Ibidem, Quid quod tecum nunquam essem sine cura?

Idem pro Cluentio, Quid quod Sthalenus est condemnatus?

Idem de diuinatione, Quid quæ à physicis & dialecticis tractantur?

Idem in Catilinã, Quid quod ab aduentu suo ista subsellia uacua facta sunt?

Idem in Anto. Quid quod cum collega tulit, quem ipse fecit sua nuntiatione uitiosum?
Idem Qu. Ciceroni fratri, Quid quod eodem tempore desidero filiam?
Idem de oratore, Quid quod dixisti (inquit) Crasse, si hic hodie apud te maneremus, te morē nobis esse gesturū?
Horatius: Quid qđ libelli Stoici inter sericos iacere puluillos amant?
Ouidius de Ponto: Quid quod ut emeritis referenda est gratia semper?
Idē in epist. Quid quod auus nobis idē Pelopeius Atreus.

Quæ malum.

SEd quis sine piaculo prætereat enatum hunc quoq; in ipsa urbe latinitatis parente & altrice, tam bellum dicēdi modum? Cum enim quem arguere, aut castigare uolebant, sic ponebant: Quæ malum ista tua dicacitas est? Qui malum isti Atheniēses? Sed clarius infrà, & proprie magis uidebitur.
Plaut. in Menæch. Quæ malum hæc impudentia est?
Ibidem, Egó ne te iussi coquere? Respondetur: certo tibi & parasito tuo: Respondet: Cui malum parasito?
Idem in Aulula. Quid tu malum curas, utrum crudum, an ego coctum edam?
Idem in Merc. Qui malum ego nugor, si tibi quod me rogas, respondeo?
Idem in Bacchi. Qui malum facile?
Terent. in Eunu. Qui malum alij?
Cicero in Verrem, Quæ malum est ista tua audacia, atque amentia?
Ibidem, Quæ malum ista fuit amentia?
Idem Attico, Qui malū isti Pedentisse?
Idē in Philip. Quæ malum ista uoluntaria seruitus est?
Ibidem, Quæ malū est ista ratio, semper optimis causis ueteranoꝝ nomen opponere?
T. Li. ab ur. condita: Quæ malum ratio expertis alia experiri?

Quamobrem, cur, quapropter, quare.

Quamobrem, cur, quapropter, quare, ijs aduerbijs quāta

ineſt dicendi gratia? quanta uenuſtas? eo modo loquendi, quo perfecti illi ueteres uſi ſunt, poſt quos nemo ferè elegantiam illam, & puræ dicẽdi modum ſeruauit. Nam quis eſt, qui non ita poſt illos loquat? Aliquam cauſam quæris, propter quam, aut ob quam me domo extrudas. Antiqui uero illi: Aliquam cauſam quæris, quamobrem me domo extrudas, aut cur me domo extrudas, aut quare me domo extrudas, dicebãt. Et ubi dicitur à pleriſq; ineptiſſime, Quid eſt quod me uidere non potes? Antiqui dicebant: quid eſt quam ob rem me uidere nõ potes? aut quid eſt cur me uidere non potes? uel quid eſt quare me uidere non potes? Quod obſeruandum maxime cenſeo: quare pro more exempla aliqua ſubiecimus.

Terent. in Eunu. Aliquam cauſam quærebat ſenex, quamobrem inſigne aliquid faceret.

Idem in eodẽ, Multæ ſunt cauſæ quamobrem cupio.

Idem in Adel. Nihil reperio quamobrem laudet tantopere Hegio meũ officium.

Cic. Appio Pulchro, Multa mihi ueniebant in mentem, q̃obrem iſtũ laborem tibi etiam honori putarem fore.

Idem ꝓ A. Cecinna: Deinde nihil rationis affers, q̃obrem ſi libertas adimi nullo modo poſſit, ciuitas poſſit.

Idem pro M. Cælio, Quæ fuit enim cauſa, q̃obrem uenenũ iſti mulieri uellet dare Cælius?

Idem pro Sex. Roſc. Amerino, Si uel minima pars reperietur, q̃obrem uideantur illi nonnihil tñ in deferẽdo nomine ſecuti.

Idem pro Sylla, Quid em̃ eſt, q̃obrem abs te Quinte Hortenſi factum clariſſimi, atq; ornatiſſimi uiri nõ reprehẽdatur, reprehendat meum?

Idem ꝓ Corne. Balbo, Quid eſt q̃obrem ciui Gaditano in hanc ciuitatem uenire non liceat?

Idem pro Cluẽtio, Nihil excogitem, q̃obrem Oppianico damnari neceſſe ſit.

Ibidem, Quid eſt quamobrem quiſque noſtrum cenſorias ſubſcriptiones om̃es fixas, & in perpetuum ratas putet eſſe oportere?

Idem in Verrem, Quæ mulier digna quamobrem iſte diu-

tius Lampsaci commoraretur.

Ibidem, Nulla res est quamobrem ego istum nolim ex paternis probris, ac uitijs emergere.

Ibidem, Neq; adhuc causam ullam excogitare potui, q̃ob rem commiserit.

Ibidē, Quid est quãobrem putes te tuam culpam nõ modo deriuare in aliquē, sed communicare cũ aliquo posse?

Ibidem, Quid tandē habuit argumenti, aut rõnis res, quã obrem in eo potissimum Stenianũ pręmium poneret?

Ibidem, Multa signa dederat, quamobrē quibus responsurus non uidetur, mentio de lege nulla fiebat.

Ibidē, Quod si ab Appollonio aliquid commissum esset, quamobrē iure in eum animaduerteretur.

Idem de finib. bonorum & malo. Satis argumenti esse uidetur, quamobrem illa quę natura prima sunt ascita, natura prima diligamus.

Alphęnus locati & conducti, lege Habitatores: Ea conditione habitatorē esse, ut si quid aduersarium incidisset, quamobrem dominum aliquid demoliri oporteret, aliquam partem paruulam incommodi sustineret.

Cur.

Cice. pro M. Cælio, An uobis aliam causam esse ullam putatis, cur in tantis præmijs eloquentiæ, tanta uoluptate dicendi, tanta laude, tanta gratia, tanto honore, tã sint pauci, semperq; fuerint, qui in hoc labore ꝟsentur?

Idē pro Cluentio, Quid est Q. Naso, cur tu in hoc loco sexto sedeas?

Ibidem, Quæ causa Habito fuerit, cur interficere Oppianicum uellet?

Idem pro Sexto Rosc. Amerino, Quod si tibi nulla causa est, cur hunc miserum tanta calamitate affici uelis?

Idē Attico, Sed erant causæ, cur hoc tpe istic esse nollem.

Idem pro Roscio Comœdo, Non fuit causa, cur tãtum laborem caperes, & ad me uenires?

Alphęnus locati & cõducti, lege Habitatores: Si iusta causa fuisset, cur periculum timeret?

Catullus, Nam quid feci ego, quid ue sum locutus,
Cur me tot male proderes poetis?

Quapropter.

Plautus in Bacchi. Sed quid est quapropter nobis malum minitemini? Qua causa.

Plautus in Menechmis, Quid de te merui, qua me causa perderes?

Cic. pro lege Man. Satis mihi multa uerba fecisse uideor, quare hoc bellum esset gñe ipso necessarium.

Asconius Pedianus, qui tametsi sub Augusto Cesare floruit, bonaq; multa atque elegantia scripsit, sicuti libello, siue potius fragmento, quod ante hos annos repertum est, colligi potest, multa fluit ac scatet barbarie. quam tamen barbariem non ab illo certe, qui bono etiam tunc tempore eruditus est, prouenire puto: sed potius ab aliquo insulso, atq; ineleganti grammatico, qui interpretis uice functus, inepta multa conseruit, quæ postea unà cum bonis autoris uerbis descripta sunt. Is inquam Asconius: Magnopere (inquit) me hæsitare cõfiteor, quid sit quare Cicero Placentiam municipium esse dicat. quid sit quare dixit, quod eleganter posuit, & modo illorum ueterum usus est?

Gn. Pompeius L. Domitio, Miror quid causæ fuerit, quare consilium mutaris.

Residere, subsidere, desidere.

MAxime abstrusum hactenus (ut arbitror) quid significet residere, subsidere, desidere. Quod cum ex multa uariaq; lectione deprehendissem, nihil aliud esse terram desidere, nisi cũ terra magnis imbribus, uel ignota alia causa hiatũ faceret, ita ut terra deorsum descẽderet, uel subtraheret. quæ res melius ex subiectis autoritatib⁹ colligetur.

Cic. de offi. Hinc ille Giges inducit à Platone, qui cum terra desedisset magnis quibusdam imbribus, in illum hiatum descendit.

Idem de diuinatione, Delata etiam ad senatum labes agri Priuernatis, cum ad infinitam altitudinem terra desedisset.

Ibid. Vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit, terræq; desederint.

T.L.ab ur. con. Subsidunt Hispani aduersus emissa tela ab hoste, inde ad emittenda ipsi consurgunt.
Hircius in commentarijs: Aqua quæ paulatim spatio temporis liquescit ac subsidet.

Quisq̃.

QVisq̃ quantum differt ab aliquo, à quoq̃, à quocunq;, à quolibet, à quopiam, ex ijs quæ infra adduxi melius cognoscetur. Interrogat enim ferè semper, & cum indignatione requirit.
Cic. pro Cluentio: Est quisq̃ qui cum hoc cognouerit, suspicari possit Oppianicum iudicio oppressum, & circunuentum esse innocentem?
Idē in Ver. In eiusmodi re quisq̃ tam impudens reperiet, qui ad alienam causam inuitis ijs, quorũ negotium est, accedere, aut aspirare audeat?
Ibid. Nũ aut in uilitate nummum arator quisq̃ dedit? aut in caritate de æstimatione frumenti questus est?
Ibidem: Quid enim quisquam ad meam pecuniam me inuito aspiret?
Idem pro lege Manilia: Et quisq̃ dubitabit, quid uirtute profecturus sit, qui tm̃ autoritate profecerit?
Ibidem: Et quisq̃ dubitauit, quin hoc tantum bellũ transmittendum sit?
Idē pro domo sua, Hanc deam quisq̃ uiolare audeat?
Idē in Philip. Ab hoc igitur quisq̃ bellum timet?
Verg. Et quisq̃ numen Iunonis adoret?

Qua itineris, qua de Bruto.

QVa itineris, qua de Bruto, modus est dicendi, quo inepte dicũt, Ea parte q̃ itineris, uel de Bruto mẽtio fit.
Cice. Att. At quã honesta, quã expedita tua consilia, quã euigilata tuis cogitationibus, qua itineris, qua nauigationis, qua congressus, sermonisq; cum Cæsare.
Eidem, Cum uideo te distentissimum esse, qua de Butrotijs, qua de Bruto.

Quam plurimus, pro quanto magis &c.

EDiscendus est & hic loquendi modus, quo Cato, & alij ueteres usi sunt.
Idem enim de re rustica, Quam plurimam brassicam ede

rit, tam citissimũ sanus fiet. Illiterati uero hunc quoq; dicẽdi morẽ nõ curantes dicũt: Quanto plus, aut quãto magis ederis ex brassica, tanto citius sanus fies.

Quam citissime, tam maxime.

ET hic modus alter, non inelegantior supiore, non est prætereundus.

Idẽ Cato: quã citissime cõficies, tam maxime expediet.

Ibid. Quã acerbissima olea erit, tam oleum optimũ erit.

Quod te oro.

MOdus est etiam Romani candoris plenus in particula quod. Cum enim aliquid timentes narrabãt, ac de inde ne qd tale eueniret, obsecrabãt, Quod te oro dicebant, quod perinde est quasi, quare te oro.

Terentius: in Hecy. Male metuo, ne Philomenæ magis morbus aggrauescat, quod te Aesculapi, & te Salus, nequid huius sit oro.

Horat. in epist. Pol me misers patrone uocares,
Si uelles inquit uers mihi dicere nomen,
Quod te per genium, dextramq; deosq; Penates
Obsecro, & obtestor, uitæ me redde priori.

Renuntiare.

QVam diuersum est quod in bonis autoribus legimus in uerbo Renuntio, ab eo sensu qui passim uulgo celebratur? Est enim renuntiare legationem, idem quod referre quid in legatione gestum sit.

Cicero in Philip. Cum enim legati renuntiauerint, quod certe renuntiabunt, non in uestra potestate, non in senatus esse Antonium.

Ibid. Nec uero dubito, quin si ille uir renuntiare legationem potuisset, & reditus eius uobis gratus fuerit, & rei pub. salutaris futurus.

Varro de re rustica: Latis tabulis sortitio fit tribuum, ac cœpti sunt à præcone renuntiari, quem quæq; tribus fecerunt ædilem.

T. L. ab ur. con. Hæc cum legatio renuntiaretur.

Ibid. Qui iussi erant legationem renuntiauerunt.

Renunciat præterea consul, tribunus, alius ue magistratus .i. declaratur factus cõsul, tribunus &c.

Cicero pro lege Manilia: Nam cum propter dilationem comitiorum ter prætor primus Centurijs cunctis renũtiatus sum..

T L. ab ur. con. Nec me contra senatuscõsultum cõsulem renuntiari patiar.

Asinius Pollio Cice. Comitia biennij biduo habuit, hoc est, renuntiauit, quos ei uisum est.

Redire in gratiam.

REdire in gratiam: Modus est dicendi, quo significatur aliquem ex discordia reconciliatum, in pristinã amicitiam redire.

Cic. de senectute: In gratiã iam cum uoluptate redeamus.

Idẽ Q. Cice. Pompeius à me ualde contendit de reditu in gratiam, sed adhuc nihil profecit.

Idem de prouincijs cõsularibus: Iurauitq; in concione se in gratiam non redijsse.

Ibid. Absens mecũ summo suo beneficio redijt in gratiã.

Idem ad Atticum: Cum Luceio in gratiam redi.

Respondere ad rogatum.

REspondere ad rogatum, id est (quod satis per se nosci tur) cũ quis rogat, quærit petit ue, & alter ad ea quæ rogatur respondet. Quod multi peruerso dicẽdi modo, respondere ad propositum dicunt.

Cic. pro L. Flacco: Nunq̃ nobis ad rogatum respondent, semper accusatori plusq̃ ad rogatum.

Roget quis, dicat quis, petat quis.

ROget quis, Modus est loquendi politus. i. quod multi inepte dicunt, si aliquis me interrogaret peteret, diceret.

Terẽ. in Eunu. Roget quis, quid tibi cum illo?

Respectus.

REspectus mutato dicendi genere dici cœptus est hoc modo: Feci amicitiæ respectu: Feci respectu iustitiæ, q̃ loco latinius diceretur: Feci amicitię causa uel ratiõe: Feci ratiõe iustitię. Respectus aũt nomen est, à respicio ueniens, ut conspectus à conspicio, perspectus à perspicio, circunspectus à circunspicio: alio dicendi modo à Cicerone eloquentiæ principe usitato, qui de diuinatiõe, remigem inquit quendam ex quinqueremi Rhodiorum

uaticinatũ, madefactum iri minus triginta dieb⁹ Græciam sanguine, rapinas Dirrachij, & cõscensione in naues cum fuga, fugientibus miserabilem respectum incendiorum fore.

Idẽ in Philip. 5. Itaq; cum respectum ad senatum, & ad bonos nõ haberet, eam sibi uiã ipse patefecit, ad opes suas amplificãdas, quã uirtus liberi populi ferre nõ posset.

Respectum dixit nõ haberet, hoc est, non respiceret.

Resecare ad uiuum.

RResecare ad uiuum est per translationẽ dictum ab ijs q uel ungues usq; ad uiuũ, uel arbores usq; ad radices resecant. Id postea dictum ad eos transfertur, cum quid nimium ad regulam reuocamus.

Cicero de amicitia: Neq; id ad uiuum reseco, ut ij, qui hæc subtilius disserunt.

Scribere mea, tua, sua, manu, non propria.

SCribere mea manu, sua manu, non propria manu, q̊d nusquam apud bonos autores reperitur.

Cice. Atti. Antequam aliquo loco cõsedero, neq; longas à me, neq; semper mea manu literas expectabis.

Eidẽ: Obsignaram iam epistolam meam, quã puto te modo perlegisse scriptam mea manu.

Eidem: Ipse in Tusculano me referre in commentarium mea manu uoluit, quod idẽ in Asia mihi sua manu scriptum dedit.

Eidem nunquam ante arbitror te epistolam meam legisse, nisi mea manu scriptam.

Eidem: Hæc mea manu.

Eidem: Noli putare pigritia facere me, quod non mea manu scribam.

Eidem: Alteram tibi eodẽ die epistolam dictaui, & pridie dederam mea manu longiorem.

Ibidem: Accepi aliam alia iucundiorem, quæ quidẽ erant tua manu.

Idem Quin. fratri: Cum scripsissem hæc infima, quæ sunt mea manu.

Ibidem: Hæc inter cœnam dictaui Tironi, ne mirere alia manu esse.

Idẽ in Cati. Legimus literas & ſcriptum ipſius manu.
Idem Appio Pulchro: Ad te ſtatim manu mea ſcriptas literas miſi.
Brutus Cic. Superioribus literis mea manu ſcripſi.
Scæuola de donationibus, lege Ad eum: Hac epiſtola manu mea ſcripta notum tibi facio.
Idem de legatis, lege Cum quis: Teſtamento facto manu ſua ita cauit.
Paulus de publicanis & uectigalibus, lege Si publicanus: Significentur ipſi libello manu ſua ſubſcripto.
Calliſtratus ad legẽ Corneliam, de falſis, lege Diuus Claudius: Si modo poſt eam ſcripturam manu ſua teſtator teſtamento codicillis ue ſubſcripſerit.
Marcellus: Si quis aliquẽ teſtium, lege Diuus Seuerus: Sua manu ſignatos codicillos ualere uelit.
Papinianus de teſtamentaria tutela, lege Ex ſenteutia: patris uoluntas hoc ipſum manu ſua declarãtis.
Vitruuius: Quod etiam ipſe ſua manu dicitur feciſſe.
Titus Liuius de bello Punico: Fœdera, Amilcaris ſcriptą manu.
Idẽ de bel. Mace. Poliſenidas ſua manu ſcripſit.
Ibidem: Iudicia manu ſua teſtata daret.
Ibidem: Auſa dicere ſe omnes ſua manu potius interfecturam.
Oui. in epi. Didonis: Ipſa ſua Dido concidit uſa manu.

Studeo illam rem.

STudere illi rei uulgare ẽ. Studere aũt illã rẽ minus obſeruatum, nõ caret gratia & uenuſtate.
Plau. in Milite: Magis metuant, minus has res ſtudeant.
Ci. in Anto. Vnum ſentitis omnes, unum ſtudetis.
Idem de reditu ſuo: Cum uero literas ſtudere incipit, & helluo immanis cum Græculis philoſophari, tamen eſt Epicureus.
Idem de finibus bonorum & malorũ: Vel illud quod ſtudet facere poſſit ornatius.
Idem in Tuſcu. Hæc tum diſputant, hæc ſtudent.
Horatius. Hoc ſtudet unum.

Subſcribere.

Subscribere causæ, & subscribere causam, apud bonos illos autores frequenter reperitur. Differentiam autem quæ intersit, pauci (ut arbitror) considerauerunt. Ego uero quid de re hac ex multa lectione collegerim, paucis perstringam. Subscribere causæ, certo modo dicendi id erat, cum nomen alicuius deferebatur, accusatores apud iudices se reorum accusationibus subscribebant, ut qui sic subscriberent, ad talionis pœnam tenerentur, si inique accusassent, & nisi intra spatiũ triginta dierũ causam prosecuti fuissent. Iudices uero subscribebãt causam, propter quã rei accusabãtur. Quæ omnia infra scriptæ autoritates apertius demonstrabunt.

Cic. de arte rheto. Cum uenefici cuiusdã nomen esset delatum, & qa parricidij causa subscripta esset, extra ordinẽ esset acceptum. & infra: Id aũt si damnaref fieri necesse esset, quoniam & id causæ subscriptum, & ea re nomen extra ordinem sit acceptum.

Ouidius de tristibus: Neue precor magnæ subscribite Cęsaris iræ.

Paulus de accusatoribus, lege Libellorum: Item subscribere debet is, qui dat libellum, uel alius pro eo si literas nesciat. & subdit: Sed intra quod tempus uidebimus, & utiq; xxx. dies utiles obseruandi sunt.

Vlpianus de accusationibus & inscriptionibus, lege Si cui crimen obijciatur, præcedere debet in crimine subscriptio. Quæ res adinuenta est, ne facile quis prosiliat ad accusationem, cum sciat inultam sibi accusationem nõ futuram.

Asconius Pedianus: Subscripserunt Triario in Scaurum Quintus Marius L. filius, & Q. Pacuuij fratres cognomine Claudij, qui inquisitionẽ in Sardiniam, itemq; in Corsicam insulas dies tricenos acceperunt.

Idem: Deinde post paucos dies apud Considium quæstorem, lege Plautia: De ui, subscriptione ea quod loca occupasset, & cum telo fuisset, nam duces operarum Milonis accusauerunt, Caius Fidius, Gneus Apponius, Gnei filius, Marcus Seius.

Subscribere causam.

Plaut. in Penulo: Cras subscribam homini dicam.
Idem tñ dimisit præpositionẽ sub, cum dixit in Aulu. Ad prætorẽ hodie te rapiam, & tibi scribã dicam.
Cice. pro Cluen. Video igitur iudices animaduertisse censores in iudices quosdam illius consilij Iuniani, cũ istam ipsam causam subscriberẽt.
Idem in diuinatio. in Ver. Censor C. Atheium notauit, ꝙ ementitum auspicia subscriberet. ergo fuerit hoc censoris, si iudicabat emẽtitum.
Idem pro Au. Cluen. Nã hæc quidem, quæ de iudicio corrupto subscripserũt.
Ibid. Leue est q̃d censores de cæteris subscripserunt.
Vlpianus de priuatis delict. lege Si quis: Tunc subscribere eum crimen oportebit.
Asconius Pedianus: Hunc Antonium Gellius & Lentulus censores sexẽnio, quo hæc dicerentur, senatu mouerũt, causamq́ꝫ subscripserũt, ꝙ socios diripuerit, ꝙ iudiciũ recusauerit, ꝙ propter æris alieni magnitudinem prædia mancipârit, bonaq́ꝫ sua in potestate non haberet.

Subscriptores.

Cicero in diuina. in Ver. At uenit paratꝰ cum subscriptoribus citatis & disertis: est tamẽ hoc aliquid, tametsi nõ est satis. Omnibus enim rebus is qui princeps est, in agẽdo ornatissimꝰ & paratissimus eẽ debet. Veruntñ L. Apuleiũ esse uideo proximũ subscriptorem: hominem non ætate, sed usu forensi atq́ꝫ exercitatione tironẽ.
Ibidẽ, Ex illo grege oratoꝝ, qui subscriptionẽ sibi postulârunt. & subdit: Vt mihi nõ ex ijs, quos mecum adduxerim, sed de populo subscriptor addat.
Ibidem: Accusabat M. Aquilium subscriptore C. Rutilio Ruffo.
Idem ad Q. Ciceronẽ frat. Gabinium tres adhuc factiones postulãt, L. Lentulus flaminis filius, qui iam de maiestate postulauit, T. Nero cũ bonis subscriptoribus, C. Memmius tribunus plebis.
Ad eund. Gabinius absolutus est, omnino nihil accusatore Lẽtulo, subscriptoribusq́ꝫ eius infantius, nihil illo cõcilio sordidius

Idem pro Lu.Murena: Secessionē subscriptorum animaduertebant.

Sed quid sint subscriptores, apertius declarat Asconius Pedianus. Subscriptores, inquit, dicuntur, qui adiuuare accusatorē causidici solēt, q̃s oportet submissius agere, q̃ dicit ille quē sequunt.

Siccus.

SIccus, per trāslationē non est id q̃d exhaustus, aut exercitus, ut nōnulli uolūt: sed est ieiunus, sobrius.

Plaut.in Asi. Ego p̄ter alios meū uiꝝ fui rata siccum, frugi, continentem.

Cicero in Acad.quæsti. Dormiētium, & uinolentoꝝ, & furiosorum uisa imbecilliora esse dicebas, q̃ uigilantiū, siccorum, sanorum.

Idem ꝓ lege Agra. Hæc per deos immortales utrū eē uoles cōsilia siccoꝝ, an uinolentoꝝ somnia? & utrum cogitata sapientū, an optata furiosoꝝ uident?

Hora. Forum, putealq́ꝫ Libonis Mandabo siccis.

Idem: Accedes siccus ad unctum.

Idem: Siccis omnia nam dura deus ꝓposuit.

Idem: Libertinus erat, qui circū compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat.

Stomachari, stomachor omnia.

STomachari, notum uerbum. est enim indignari, & quasi ex aliquo facto dicto ue offendi, ita ut stomachus inde moueatur. Hinc est alius ortus dicēdi modus, cum dicitur: Nō sine stomacho illum uidi. Sed in uerbo stomachor præcipue obseruandum est, accusatiuo id quādoqꝫ iungi, quandoqꝫ absolute, q̄nqꝫ cum p̄pōsitione poni.

Teren.in Eu. Id adueniens, mecū stomachabar.

Cicero Attico. Stomachor omnia.

Eidem: In quo tamē ille mihi risum magis q̃ stomachum mouere solet.

Eidem: Ille uero. sed stomachari desinamus.

Sexcenti.

SExcentis locis, sexcētos habes tabellarios, & alia huiusmodi, hoc numero utebātur literati uiri felicis seculi illius, cum infinitum aut prægrandem numerum expli

tare uolebant.
Plaut.in Aul.Sexcenta ſunt quæ memorẽ, ſi ſit otiũ.
Idem in Bacc.Sexcenta tanta reddã,ſi uiuã.
Idem in Trinumm. Sexcentæ ad eam rem cauſæ poſſunt colligi. Idem in Menæc.
Quin ſuſpirabo plus q̃ ſexcentum dies.
Terent.in Phormio.Sexcentas proinde potius ſcribito iã mihi dicas.
Cæſar in com.Cum ſexcentis deuotis.
Cice.Atti.Sexcentos habes tabellarios.
Eidẽ: Ne Sampſiceranij noſtri merita in patriã ad annos ſexcentos maiora uiderent, q̃ noſtra.
Eidem: Poſt à Pompeij procuratoribus ſexcentis premi cœptus eſt.
Idem: Multa moleſta, diſceſſus noſter, belli periculum, militũ improbitas, ſexcẽta præterea.
Ibid.Venio ad ep'as tuas,quas ego ſexcẽtas accepi.
Ibid.Sexcenta alia ſcelera moliri.
Eidem: Dignus ille quidem omnium regno, ſed per Fuluiam ſexcenta ſimilia.
Idem in Ver. Sexcentos præterea ciues.
Ibid. Poſſum ſexcenta decreta proferre.

Suppetere.

SVppetere,& ſupereſſe uita dicitur,pro quo multi ſufficere uita,& barbaris alijs modis dicũt.
Cicero de ſomnio Scipionis:Scribent fortaſſe plura,ſi uita ſuppeter.
Verg.Primus ego in patriã mecũ modo uita ſuperſit.

Supra caput.

SVpra caput, modus eſt loquẽdi, rem quæ ualde urgeat, & immineat ſignificãs.
Cice.Octauio:Ecce ſupra caput homo leuis ac ſordid9,ſed tamen equeſtri inceſſu Catienus.
Sall.in Cat. Dux hoſtiũ cũ exercitu ſupra caput ẽ.
Verg.Olli cæruleus ſupra caput aſtitit imber.
T.L. ab urbe con.Cũ hoſtes ſupra caput ſint.
Ibi.Clamor ſupra caput hoſtilis captã urbẽ oſtendit.

Stare per me.

STare per me, per te, per illum, modus est loquēdi pele gans, & multis in locis apud bonos autores celebratus.

Cæsar in com. Vbi cognouit per Afranium stare, quo minus prælio dimicaretur.

T. Liuius ab urbe condi. Per duces, non per milites stetisse ne uincerent.

Superſedere.

SVperſedere, cum ablatiuo iungitur, certo modó dicendi id significat quod intermittere.

Plaut. Superſede ĳs rebus iam.

Cice. Ser. Sulpitio: Superſedeas hoc labore itineris.

Idem in arte Rhetor, Exemplorum multitudine superſedendum est.

Cato de re ruſt. Litibus familiæ superſedeat.

T. L. ab urbe con. Rebus diuinis superſederi iuſſum.

Ibid. Tributo ac delectu superſeſſum.

Stultus, inſanus.

NOn pauci sunt, q in uerbo Stultus, stulti nō fiāt: nō intelligentes, imó omnino confundentes uerbi proprietatem. Stultum enim id pleriq; iam putant quod inſanum, cum inter utrunq; non leue sit diſcrimen. Est igitur stultus feré quod rudis, imperit⁹, ingenio hebes, aut tardus uel inconstans. Inſanus autem, qui non ſanæ, ſed alienatæ mentis est.

Plaut. in Perſa: Nimis hodie stultus es pueriliter.

Idem in Moſtel. Interdum inepte stultus es.

Teren. in Eun. Dĳ boni, homo homini quid præstat? stulto intelligens quid intereſt?

Ibid. Hic homo é stultis inſanos facit.

Idem in And. Quandoquidē tam iners, tam nulli⁹ conſilĳ ſum. Seruon' fortunas meas me commiſiſſe futili? ergo precium ob stultitiā fero.

Cicero de Orato. Oratoris peccatū si quod est animaduerſum, stultitiæ peccatum uidetur. Stultitia autem excuſationem non habet.

Ibid. Quo quidē in gñe familiatis noster M. Bucculei⁹: homo neq; meo iudicio stultus, & ſuo ualde ſapiens.

Ibid. Neq; uult ita ſapiens inter stultos uideri.

Idem pro T. Annio Milo. Negãt intueri lucem fas ei, qui à se hominem occisum fateatur. In qua tãdem urbe hoc homines stultissimi disputant?
Idem pro Deiotaro, Et ab homine minime stulto esse cogitatum confingitis?
Idem pro Cluentio, Minus enim stultus est is, cui nihil in mentem uenit, quàm ille qui quod stulte alteri uenit in mentem comprobat.
Ibidem, Adeó ne erat stultus, ut ille qua tum ille uiuebat uitam esse arbitraretur?
Idem pro A. Cecinna, Tertio ut cũ tã stulto haberet.
Idem diffinit quid sit stultitia in Tusculanis, Stultitiam enim censuerunt inconstantiam .i. sanitate uacantẽ: posse tñ tueri mediocritatem officiorum, & uitę communẽ cultũ atq; usitatum. De quo planè loquitur Ouidius secũdo Fastorum: Lux quoq; cur eadem stultorum festa uocetur Accipe. & subdit: Stultaq́; pars populi quæ sit sua curia nescit.
Festus, Quirinalia stultorum feriæ dicebantur, ꝙ eo die sacrificabant ij, qui solenni die aut non poterant rem diuinam facere, aut ignorabant.
Venuleius quod ui aut clam, lege Seruius: Ne melioris cõditionis sint stulti ꝗ periti.
Horatius in sermon. Stultus & insanus, quid si quis non sit auarus? & paulo pòst:
Stultum me fateor, liceat cõcedere ueris
Atq; etiam insanum.
Idem, Quem mala stultitia, & quæcunq; inscitia ueri
Cęcũ agit insanũ Chrysippi porticus, & grex Autumat,
Idem, Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Idem, Qua me stultitia, quoniam non est genus unum,
Insanire putas?

Spero & speror, despero & desperor.

SPero quãdoq; actiuum simplex, & sic suum format passiuum: quandoq; neutrum absolutum.
Plaut. in Menęc. Dij immortales spẽ insperatã date mihi.
Idem in Merc. Spem speratam cum obtulisti.
Cic. ad Q. fratrẽ, Siue restituimur, siue desperamur.

de inofficioso testamento contra testamentum, pars secundum id sentētiam dederit.
T. Liuius de bello Pun. Secundū has preces tuba signū dedit proficiscendi.
Ibidem, Nec erat gens alia, cuius secundū Gallicos tumultus arma terribiliora essent.
Ibidem, Nos aūt qui secundum deos uiolati sumus.
Ibidem, Secundum plebem in litem iudicem dare.
Ibidem, Prætores Syracusani Marcello scdm salutē (ut assolet) scriptum erat, recte eum atq; ordine fecisse.
Idem de bello Mace. Romani qui secūdum deos plurimū possunt.
Ibidem, Secundum orationem prætoris murmur ortum.
Ibidem, Secundum hæc silentium fuit.
Ibidem, Cum om̄e humanum genus secundū deos nomē Romanum ueneretur.
Varro de re ru. Cassius secundū columbinū stercus scribit esse hominis: Tertio caprillum, & ouillum & asininum.
Ibidem, Vt in Vmbria, ubi falce secūdum terram succidūt stramentum.
Ibidem, Hyeme cum hybernant secundum mare.

Præsumere.

QVod ineptissime, ac multa cum barbarie dicitur præsumere, antiqui sumere & assumere, quandoq; & arrogare dicebant. Nam prę sumere aliud est, significat enim antecapere, ut in bonis autoribus.
Verg. Et spe præsumite bellum.
Et Horatius, Tibi quidnam accedit ad istam,
Quam puer & ualidus præsumis mollitiem?
Sed iam de sumo & assumo aliquid referamus.

Sumo.

Cicero in Catilinam, Quibus ego si me restitisse dicam, nimium mihi sumam, & non sim ferendus.
Idem in Antoniū: Tantúm ne sibi sumpsit, quia Mylassis Myrmillonem trucem iugulauit?
Idem Torquato, Sed hoc mihi tn̄ nō sumo, ut te consoler de communibus miserijs.
Idem pro Cluentio, Vt tantum mihi sumam, quantū sine

quam exercebant,qui agris,pascuis,aut pecoribus præerant,& tam iĩ q̃ qui portus,aut portoria curabant, uectigalia describentes, aut colligentes,magistri scripturæ & portus dicebantur.

Plautus in Truculento,Ob meam scripturam pecudem accipit. Deinde rñdet Astaphium ancilla: Plerique idem q̊d tu facis faciunt,rem male gerentes, ubi non est scriptura unde dent,incusant publicanos.

Cicero Attico,Magister scripturæ & portus quidam Lucius Carpinacius.

Eidem,Terẽtius meus necessarius magnas operas in portu,& scriptura Asiæ pro magno dedit.

Idem pro Lucio Flacco,Mirandum uero est homines eos, quibus odio sunt nostræ secures,nomen acerbitati,scripturæ decumæ,portorium morti, libenter arripere facultatem lædendi.

Idẽ in Verrẽ,In scriptura Siciliæ pro magistro est.

Ibidẽ,Portũ aũt,& scripturas eadẽ societas habebat.

Idẽ pro lege Manilia: Nam cum hostium copiæ nõ longe absint,& si irruptio nulla facta sit,tñ pecora relinquuntur,agricultura deseritur,mercatorum nauigatio cõquiescit.Ita neque ex portu,neque ex decimis,neque ex scriptura uectigal conseruari potest.

Asconius,Mancipes sunt publicanorum principes Romani homines,qui quæstus sui causa decumas redimũt, qui pastum,aut pecora publica portorij,aut pecuarij,quorum ratio scriptura dicitur.

Pro scriptura puto scriptũ accipi à T.Liuio Pataui.labẽte (ut sæpe dixi)in barbariem eloquentia Romana, dũ ab urbe condita dicit:Neque eius accipi nomen,quod scriptũ faceret,tabulam posuisse,& iurasse se scriptum nõ facturum,quem aliquando antè desisse scriptum facere arguit Macer Licinius.

Saluere.

HOc quoque notare uisum est,quod Cice.Attico scripsit: Saluebis inquit à meo Cicerone.

Species.Genus.

QVod Cicero & eius æquales priscā latinitatem per minima quæq; uerba examinarēt, polirent ac quasi detersa rubigine, situq; purgarēt, uel ex hoc, quod de specie subieci, facile cognosci potest. Quod uerbū cum Ciceroni eloquentiæ ac elegantiæ magistro nō omnino placeret, tametsi & ipse eo nomine quandoq; usus est, formamq;, aut partē pro eo introducere mallet. Quæ uerba de ea re, & quoties fecerit, infrà posui.

Cicero in Topicis: Species appellant, non pessime id quidem, sed inutiliter ad mutandos casus in dicēdo. Nolim enim (nisi latine quidem dici possit) Specierum & speciebus dicere. Et sæpe ijs casibus utendum est, at formis & formarum uelim. Cum autem utroq; uerbo idē significetur, commoditatem in dicendo non arbitror negligēdam. Genus & formam diffiniunt hoc modo: Genus est notio ad plures differentias pertinens. Forma est notio, cuius differētia ad caput gn̄is, & quasi fontē referri (potest.

Idem de arte rheto. Genus est q̄d plures partes amplectitur, ut aīal. Pars est quę subest generi, ut equus.

Sed eadē res sæpe alij genus, alij pars esse potest: Nam homo pars animalis est, Thebani aut Troiani genus.

Idem in Topicis: Forma enim à gn̄e quoad suum nomen retinet, nunq̄ seiungitur. & subdit: A forma gn̄is, quam interdum (quo planius accipiat) partē licet nominare.

Ibidem, Formę sunt igitur hæ, in quas genus sine ullius p̄termissione diuiditur: ut si quis ius in legem, morē, ęquitatem diuidat. Formas qui putat esse quod partes, cōfundit artem, & similitudine quadam conturbat, & non satis acute quæ sunt secernenda distinguit.

Idem de arte rhetorica, Genus est quod partes aliquas amplectit, ut cupiditas pars est, quæ subest generi, ut amor, auaritia.

Idē de oratore, Aut traducta ex parte ad genus notatio.

Ibidem, Tum (ut scis) explicato genere cuiusq; rei, uidendum est, quæ sint eius generis siue formæ, siue partes.

Idem in Philip. 5. Num latine scit? Num ex iudicum genere & forma? Num leges nostras, mores ue nouit?

Horat. Nam genus & formam regina pecunia donat.

Sectari.

SEctari clare patet quid sit: Sed sectari apros uel simiam aut alias belluas, recondito (ut arbitror) modo loquendi & per translationem, id est, quod inuestigare, perquirere, sequi.

Plau. in Milite: Respondit se sectari simiam.

Terentius in Phor. Adolescentulum ceruam uidere, fugere & sectari canes.

Verg. in Buco. Si dum tu sectaris apros, ego retia seruo.

SVB.

PRæpositio hæc sub, elegantia non caret, cũ uulgarem transgressa modum, in alium transit sensum.

Plau. in Persa: Solet illa recte, & sub manus succedere.

Cæsar in commẽ. Sub uesperę Cæsar intra hanc fossam legiones deducit.

Idẽ: Tantã nostri eorũ multitudinem interfecerunt, quantũ fuit diei spatiũ, sub occasumq; solis destiterũt.

Idem: Sub uesperę Cæsar portas claudi, milites'q; ex oppido exire iussit.

Cic. Planco: Sub eas statim recitatæ sunt tuæ.

Idẽ ad Quin. fratrem: Mense Decembri sub dies festos.

Idem de orat. Ea quæ sub oculos ipsa non cadunt.

Vergilius: Et sub noctem cura recursat.

Horat. Dictitet occultam febrem sub tẽpus edendi.

Idẽ: Forte sub hoc tempus castellum euertere prætor.

Idẽ: Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.

Idem: An hic peccat sub noctem, qui puer unam Furtiua mutat strigili?

Hircius in com. Ex proximis castellis in frumẽtarios sub ipsam lucem inpetum fecit.

Notandum etiam est præpositionem hanc, quam plerique uel ablatiuo, uel accusatiuo solis iungi asseuerant, etiam datiuo cum componitur coniungi, ut subscribere causæ, subesse imperio, subuenire egeno, uel calamitoso, & huiusmodi.

Seruire auribus. Dare auribus.

SEruire auribus, dare auribus, frequeuter apud bonos autores reperitur, qui modus loquendi nihil aliud

certe significat, quàm assentari, & eblandiri.
Cæsar in comment. Auribus Varri seruiunt.
Trebonius Cic. Noli putare mi Cicero, me hoc auribus tu is dare.

Si dijs placet.

ADmirantes antiqui alicuius indignitatem, uel temeritatem, aut indignantes, certo modo loquendi dicebant, Si dijs placet.
Cic. in orat. Etiam latini, si dijs placet, hoc biennio magistri dicendi extiterunt.
Idē in Tusc. Qua gloria cōmotus Epicurus exorit, cui etiam, si dijs placet, uidetur semper sapiens beatus.
T. L. ab urbe con. Perpetuos, si dijs placet tribunos.
Ibidem, Quinetiam, si dijs placet, nephas aiunt consulem plebeium fieri.
Idem de bello Mace. Nos si dijs placet, iam rem publicam etiā capessere eas patimur.
Ibidem: Non societatem modo, sed si dijs placet, affinitatem etiam pepigisti.
Ibid. Qui nunc nos, si dijs placet, accusatis.

Satin salue?

MOdus loquendi apud ueteres, cum quid turbati interrogabant, An satis saluæ res essent.
Terentius in Eunucho: Hem quid est? quid trepidas? sa
Titus Liuius ab urbe condita, Quærēti'q; ui (tin saluæ? ro, satin salue? minime inquit.
Ibidem, Satin salue inquit Luci Volumne, ut sese in Samnio res habent?
Ibidem, Percunctatus satin salue?
Idem de bello Macedonico, Cum pater satin saluæ res interrogaret.

Sarta tecta qd sint, & quid sit ea exigere.

SArta tecta, sine copula plerunq; posita comperi, à Sarcio & tego certo modo dicendi deducta, ut infra ostenditur. Cum enim ædificia publica, ædes sacræ, & alia loca, & opera publica redemptoribus locabantur, præcipua inter cætera conditio apponebatur, curarent ut sarta tecta'q; essent; id est, bene prouisa, aut reparata. Quod uero redemptores ex locato debebant cum exigebat,

ſarta tecta exigi dicebantur. Quandoq; per translationem ea uerba ſarta tecta uſurpantur.
Plautus in Trinummo, Sarta tecta tua præcepta uſq; habui mea modeſtia.
Cic. Cælio, Hoc mihi da, atq; largire, ut Marcum Curium ſartum & tectum (ut aiunt) ab omni incommodo, detrimento, moleſtia, ſynceꝝ integꝝ'q; conſerues.
Idem in oratione ante exilium, Qui numini deoꝝ conſecratum ſartum tectū ab omni periculo conſeruaui.

Sarta tecta ſimpliciter.

Plautus in Moſtella. Non uideor mihi ſarcire poſſe ædes meas, quin totæ perpetuo ruant.
Cic. Bruto, Quoꝝ quidem omnia commoda, omnes'q; facultates, quibus & ſacra conficere, & ſarta tecta ædium ſacrarum, locorum'q; communium tueri poſſit, conſiſtunt in ĳs uectigalibus.
Idem in Ver. Cum conſules ædes ſacras locauiſſent, neq; potuiſſent omnia ſarta tecta exigere.
Ibidē, Eundem'q; te memini, cenſorias quoq; leges in ſartis tectis exigendis tollere.
Ibidē, Verumetiam in ĳs ſartis tectis'q; damnata eſt.
Vlpianus de officio Proconſulis, lege Si In alicuius ædes ſacras, & opera publica circumire inſpiciendi gratia, an ſarta tecta'q; ſint, uel an aliqua refectione indigeant.
Celſus de uſufructu: Hactenus tamen ut ſarta tecta habeat, ſi qua tamen uetuſtate corruiſſent, neutrum cogi reficere. & ſubdit: Vnde Celſus de modo ſarta tecta habēdi quærit.

Tempus.

ANte tempus, poſt tēpus, ad tēpus, per tēpus, in tēpus, in tempore, primo quoq; tempore, primo quoq; die, pro tēpore, pro re, pro loco, uno tēpore: Hos & alios dicēdi modos, mira elegantiq; uarietate perfecta illa latinitas condidit. Si quis ea, quæ infra poſui diligenter legerit, ſine alio interprete per ſe ſatis intelliget.

Ad tempus.

Terent. Commodiorem hoīs aduentū ad tēpus non uidi.
Cicero de finibus bonorum & malorum, Itaq; ad tempus ad Piſonem omnes.

Suo tempore.

Idem in Verrem: Scandilius rem se totam relictuꝝ dicit, & suo tempore esse rediturum.

Primo quoq; tempore.

T.L.ab urbe.con. Vt primo quoq; tempore in Italiã trãsgressus iungeret se Annibali.

Ibid.Primo quoq; tempore redire in Hispaniam iussit.

Ibidem . Decreuerunt, ut primo quoq; tempore de ea re ad populum ferretur.

Primo quoq; die.

Ibid.Decreuerunt,ut primo quoq; die ad populũ ferrẽt.

Gneus Pompeius L. Domitio: Vt primo quoq; die Luceriam aduenires.

Tempestiuum cõuiuium. Magisteria à maioribus instituta, sermo qui more maiorum à summo magistro adhibetur in poculo.

NOndum cuiq̃ satis arbitror exploratum,quid sit tempestiuum conuiuiũ.Hoc certe liquet,non esse id quod simpliciter uerba ostendũt,ut id sit conuiuiũ tẽpestiuũ, quod conuiuiũ in tẽpore paratum . Nam ut patet ex iis, quas infra posui autoritatibus,aliqd præcipui in eo erat conuiuio,quod nõ erat itẽ in aliis,ut Magisteria à maioribus instituta,ut sermo quidam,qui more maioꝝ à magistro adhibebatur in poculo , ea cuiusmodi essent nemo(quod sciam)prodidit.

Cicero Attico: Audio à bonis uiris,qui & nunc,& sæpe antea magno præsidio reipub.fuerunt, hanc cunctationẽ nostram non probari, multaq; mihi & seuere in conuiuiis tempestiuis disputari.

Idem pro P.Sylla: Quantum alii tribuunt tempestiuis cõuiuiis,quantum aleæ.

Idẽ pro L.Mure.Nemo uero saltat sobrius,nisi forte insaniat,neq; in solitudine,neq; in conuiuio moderato,atq; honesto.Tempestiui conuiuii,amœni loci,multaꝝ deliciarum comes est extrema saltatio.

Idem in Verrem: Statuitur Lollius in illo tempestiuo gladiatorum conuiuio.

Idem de senectute Catonem loquentem facit; Ego uero

Cic.in Tuſcu. Sed tamen tantũ abeſt,ut ſcribi contra nos nolimus, ut id etiã maxime optemus.
Idem pro lege Mani. Tantumq; abeſt,ut aliquã bonã gratiam mihi quæſiſſe uidear,ut multas etiã ſimultates,partim obſcuras,partim apertas intelligatis,mihi non neceſſarias,uobis non inutiles ſuſcepiſſe.

Tandẽ aliquãdo,quouſq; tandẽ.

TAndem aliquando, quouſq; tandem,hæc cõiuncta aduerbia in oratione ueluti duæ ſtellæ coruſcãt, eamq; magnopere exornant.
Cicero Tironi: Tandem aliquando mihi à te expectatiſſimas literas reddidit.
Idem in Cati. Quouſq; tandem abutere patientia noſtra?
T.L.ab ur.cõd. Quouſq; tandẽ ignorabim⁹ uires noſtras?

Tentare,attentare.

TEntare paulo occultiore ſignificato, id eſt quod afficere & occupare. Attẽtare autem, quaſi inſidioſe perueſtigare.
Cic.Att. Scripſeras te quodã ualetudinis gñe tentari.
Eid.Valetudinẽ tuã iam confirmatã eſſe,& à uetere morbo,& ab omnibus tentationibus gaudeo.
Idem in Tuſcu. Quod animi ualentes morbo tentari non poſſunt, corpora non poſſunt.
Idem de Ora. Cũ is eſt auditor,qui nõ uereat,ne cõpoſitę orationis inſidijs ſua fides attentet.
Verg.in Georg. Turpis oues tentat ſcabies.
Hora. Si latus, aut renes morbo tentantur acuto.
Idem: At ſi condoluit tẽtatum frigore corpus.

Tãtiſper dum.

TAntiſper plerũq; particulam,dum,poſt ſe trahit apud eos autores,quos nunq̃ ſatis laudare,ſatis admirari et ſuſpicere poſſumus.
Plau.in Menæchmis: Meretrix tantiſper blanditur,dum illud quod rapiat,uidet.
Teren.in Heaut. Ego te meum eſſe dici tantiſper uolo,dũ quod te dignum eſt facis.
Ibid. Decreui tantiſper me minus iniuriæ Chreme meo gnato facere,dum fiam miſer.

Idem in Adel. Malo coactus qui suũ officiũ facit, dũ id rescitum iri credit, tantisper cauet.

Cicero M. Varroni: Habes rationem consilij mei. Tibi igitur censeo latendum tantisper ibidem, dum efferuescit hæc gratulatio, & simul dum audiam quemadmodũ negotium confectum sit.

Idẽ in arte Rhe. Vt ubi esset tantisp̃ dum culleus, in quem coniectus in ꝑfluentem deueheret, compararet.

Trãsuersum unguem non discedere, uel digitũ aut pedem latum, uel digitum latum.

Transuersum unguem uel digitum, aut pedem latum, uel digitum latum nõ discedere, modum etiã hunc dicendi formauerũt Latini illi, cum paruulum interuallũ ostendere uolebant.

Plaut. in Aul. *Si ex isto loco tuo digitum trãsuersum, uel unguem latum excesseris.*

Idem in Bacchid. Nego tibi annis uiginti fuisse primis copiæ digitum longe à pædagogo, pedem ut efferres ex ædibus ante solem exorientem.

Idem in Mostel. *Si posthac me pedem latũ modo scies imposuisse in undam, haud causa est ilico, quod nunc uoluisti facere, quin facias mihi.*

Cice. in Aca. Ab hac mihi non licet transuersum (ut aiũt) digitum discedere.

Idem in Verrem: Pueri Sisennæ credo qui audiuissent quę in istum testimonia essent dicta, oculos de isto nusquam deijcere, neq; ab argento digitum discedere.

Idem C. Fab. Gallo: Vrgeo igit̃ transuersum unguẽ (quod aiunt) à stylo, is enim est dicendi opifex.

Tollere pedes.

Turpem & obscœnam significationem habet is loquẽdi modus, qui apud eos, quos sæpe memoro bonos autores freq̃uẽs est. Dicebãt eñ tollere pedes ea modestia, ut q̃ obscœnitas rebus inesset, honestis utcunq; uerbis tegeretur.

Cic. Attic. Sed soror quæ tantum habeat consularis loci, unũ mihi solũ pedem dat. Noli inq̃ de uno pede sororis queri, licet etiã alteꝝ tollas. Nõ cõsulare inquies dictũ,

fateor. Tollere manus.

TOllere manus, modũ hunc loquendi in lætitia uel admiratione rei gratæ antiqui adhibebant.

Cicero Cæsari: Sustulimus manus & ego & Balbus, tanta fuit opportunitas.

Idẽ in Acade. Hortẽsius aũt uehementer admirãs, q̃d quidem ꝑpetuo Lucilio loquente fecerit, ut etiam manus sępe tolleret.

Tendere iter.

TEndere iter, id ẽ, quod Iter facere, uterq; loquẽdi modus uenustissimus.

Verg. Tendere iter pennis.

T.L. de bel. Pun. Cũ ab occasu solis ad exortus tenderent iter.

VT.

EXprimi uix potest, quantã partẽ Latini sermonis particula VT, cõtineat, q̃ ue uario dicendi modo per orationem serpat, ac ueluti lasciua luxuriet.

De VT, quo loco multi ne, inepte ponunt, & significat dubitationem, & cõiungitur cum metuo, uereor, timeo.

Terent. Metuo ut substet hospes.

Idẽ in Andr. Dies mihi ut sit satis uereor ad agendũ.

Idẽ in Hec. Sed firmæ uereor hæ ut sint nuptiæ.

Cæsar in commẽ. Vt satis commode supportari posset timere dicebant.

Cic. M. Marc. Sed cũ ita late pateat eius potestas, quã ueremur, ut terraꝝ orbem cõplexa sit, nõne mauis sine periculo domi tuæ esse, q̃ cũ periculo alienæ?

Idem Att. Et tamen uereor ut ijs ipsis cõtentus sit.

Eidẽ. Quod enim tu abfuisti, uereor ut satis diligent actũ in senatu sit de literis meis.

Idem pro Milo. Accepi à te literas, quibus uereri uideris, ut epistolas illas acceperim.

Idem Terent. Omnes labores te excipere uideo, timeo ut sustineas.

Eid. Si homo amẽs diripiendã urbẽ daturus est, uereor ut Dolobella ipse nobis satis ꝓdesse possit.

Idem pro P. Quintio: Tamen ne uerearis ut possit hæc contra Hortensium cõtendere?

Idẽ cõtra Rullũ. Veretur Hiẽpsal ut satis firmũ sit & ratũ.
Idem in Anto. Ne uerẽdum quidem est, ut tenere se possit, ut moderari.
Horatius: O puer, ut sis uitalis metuo.

De Vt, pro quemadmodum.

Cic. ad Brutum: Age uero teste producto credo te exclamationem Clodij aduocati audisse, quæ consurrectio iudicum facta sit, ut me circunsteterint, ut aperte iugula sua pro meo capite P. Clodio ostentarint.
Idem in Rullũ: Sed Omitto ut sit factus uterq; nostrũ.
Vergilius in Bucol. Aspice ut antrum
Syluestris raris sparsit labrusca racemis.
Ouid. de morte Tibulli: Aspice demissis ut eat miserabilis (alis.
Horat. Viden ut geminæ stent uertice cristæ?
Idem: Vides ut alta stet niue candidum Soracte?

De Vt pro quomodo, & interrogantis.

Plau. in Persa: Vt uales? Respondetur, ut queo.
Ibid. Vt munitum tibi uisum est oppidum?
Idem in Trinummo: Quid agit tua uxor? ut ualet?
Idem: Vt uidet mulier? Respondetur, non ędepol mala.
Horat. Vt ualet? ut meminit nostri?
Oui. de Ponto: Cernis ut exiguũ corrũpant ocia corpus.

De Vt, pro quomodo, sed cum quadã admiratione interrogat.

Plau. in Capti. Vt sæpe summa ingenia in occulto latent.
Idem in Rudente: Vt afflictantur miseræ?
Ibid. Vides ne alteram illam ut fluctus eiecit foras?
Ibid. Vt præ timore ingenua in undas concidit?
Ibid. Vt te amplector libens.
Ibid. Vt ego amo te mea Ampelisca? ut dulcis es?
Idem in Mercatore: Vt dissimulat malus?
Idem in Sticho: Vt ego te nunc conspicio libens? ut prę lętitia lachrymæ prosiliunt mihi?
Cic. pro Milo. Vt contempsit? ut pro nihilo putauit?
Eidem: Gneus autem noster, ô rem miseram, & incredibilem, ut totus iacet?
Verg. Vt te fortissime Teucrũm
Accipio, agnoscoq; libens? ut uerba parentis?

Idem in .2. Aeneidos, Vt te post multa tuorum
Funera, post uarios hominumq́ orbisq́ labores,
Defessi aspicimus.
Horat. Vt iuuat pastas oues uidere properantes Domum?
Idem, Vt semper gaudes illudere rebus Humanis?
Idem in Odis, Vt gaudet insitiua decerpens pira?
Vt pro licet, uel posito, uel dato, ut nunc loquimur.
Cæs. in com. Ac iam ut oīa contra opinionē acciderēt, tñ multo se plurimū nauibus posse prospiciebant.
Ci. At. Quis aūt locus erit tut⁹, ut placatis utamur fluctib.
Idē Bruto, Nos te tuūq́ exercitū expectamus, sine q̄ ut reliqua ex sentētia succedāt, uix satis liberi uidemur fore.
Idē in oratore, Vt enim quæras omnia, quomodo Græci ineptum appellent, non reperies.
Idem pro P. Quintio, Ad me uentū est, quī ut summa haberē cætera, tpis quidem certe uix satis habui, ut rē tantam, tot controuersijs implicitam possem cognoscere.
Idē pro lege Agraria: Etem̄ ut circunspiciamus om̄ia, quę populo grata atq́ iucunda sunt: nihil tā populare q̄ pacem, q̄ concordiam, q̄ otium reperiemus.
Idem in Anto. Quod si pacis, id est timoris nostri nomen audiuerit, ut non referat pedem, insistet certe.
Idem in Philip. Legem illam appellare fas nō est, & ut sit lex, non debemus illam Hircij legem putare.
Cato de re ru. Non est in nostra potestate, sed in naturæ, ut tamen multum sit in nobis.
Ouid. de Pon. Vt mihi dij faueāt, qbus est manifestior ip̄e,
Pœna potest demi, culpa perennis erit.
Ibidē, Luce minus decima dominam uenietis in urbem,
Vt festinatum non faciatis iter.
Idem, Vt multum demas nostro de corpore curæ,
Non minus exhausto quod superabit erit.
Idem in epistolis, Vt terram inuenias, quis eā tibi tradet habendam?
In eisdem, Vt pelago suadente etiam retinacula soluas,
Multa tamen latus tristia pontus habet.
Horatius in epistola, Multæ sunt plateæ nihil ut meditantibus obstet.

T. Liuius ab ur. con. Ex Brutio agro, qui ut omnis coleretur, exiguus tamen tanto alendo exercitui erat.
Idem de bello Macedonico, Vt trium numero scriptorum parum fidei sit, magnam tñ uictoriam fuisse apparet.
Vt pro sicut.
Cæsar in com. Horum autoritate finitimi adducti, ut sunt Gallorum subita & repentina cõsilia, eadẽ de causa Trebium Terrasidiumq́ꝫ retinent.
Cic. ad Brut. Habes ut breuissime potui genus iudicij.
Idẽ de senect. Multæ etiã ut in hoie Romano literę erãt.
Idẽ de finib. Pueri in quibus ut in speculis natura cernit.
Idem in Bruto, Fuit ut temporibus illis Lucutentus iuris ualde peritus.
Ibidem, Erat cum literis Latinis, tum etiã Græcis (ut temporibus illis) satis eruditus.
T. Liuius ab ur. con. Sacra publica, ut à Numa erant instituta, facere.
Ibidem, Vt in tali tumultu portas inuadit.
Vt pro utinam, execrando uel optando.
Plau. in Persa, Vt istum dij deæq́ꝫ perdant.
Idem in Mostel. Vt dij deæq́ꝫ omnes me pessimis exemplis interficiãt, nisi ego illã interfecero siti fameq́ꝫ atqꝫ gelu.
Teren. in Heauton. Vt te oẽs quidem dij deæq́ꝫ quantũ est Syre, cum tuo isto inuento, cumq́ꝫ incepto perdant.
Idem in Adelp. Vt Syre te cum tua monstratione magnus perdat Iupiter.
Idem in Eunucho, Vt illũ dij deæq́ꝫ oẽs senem perdant.
Vt, pro postquam.
Plau. in Sti, Nã uiri nostri domo ut abierũt, hic tertius annus est.
Cic. in Anto. Est em̃ annus ut repulsam tulit.
Idem in Bruto, Nam ut illos de rep. libros edidisti, nihil à te sanè postea accepimus.
Eidem, Vt ueni in Arpinũ, cũ ad me frater uenisset, in primis nobis sermo, isq́ꝫ multus de te fuit.
Eidem, Vt primum iudices cõsederunt, ualde diffidere boni cœperunt.
Eidem, Vt ab urbe discessi, nullũ intermisi diem, quin aliquid ad te literarum darem.

Idem At. Vt Athenas ad. XV. calē. Quintiles uenerām, expectabam quartum diem Pompeium.
Ouidi. de Ponto, Nec quicq̄ ad nostras peruenit acerbius aures, Vt sumus in Ponto, perueniatq́; precor

Ve.

PArticula ve, dici uix potest, quanta cū uenustate & gratia ponatur ab antiquis. Legendo tamen & meditādo melius consideratur. Disiunctiua enim coniunctio est, ut id significet quod aut.
Cicero Attico, Appiusenim ad me ex itinere bis ter ue literas miserat.
Eidem, Amici regis duo trés ue perdiuites sunt.
Idē in Anto. Censeo uti C. Pansa, Au. Hircius cōsules alter ambó ue defendant.
In eundem; Post hanc habitam concionem duabus tribus ue horis hæ literæ uenerunt.
In eundem, Vti C. Pansa, A. Hircius cōsules alter ambó ue rationem agri habeant.
In eundem, Quid cum decreuistis ut consules alter ambó ue ad bellum proficiscerentur?

Sed eleganter geminata postponit negatiuæ;
Cic. Lentu. Peto à te, ut id à me né ue in hoc, né ue in aliis
Idē in orato. Cōponere & struere uerba sua, ut (quęras. néue asper eorum concursus, néue hiulcus sit, sed quodā modo coagmentatus & lenis.
Ibidem, Id assequemini, si uerba extrema cum consequentibus primis ita iungetis, ut neue aspere concurrant, neue uastius diducant.
Verg. in Georg. Neue tibi ad solem uergant uineta cadentem, Neue inter uites corylū sere, neue flagella Summa pēte.

Vsu uenire.

VSu uenire, uel euenire, id est, quod accidere, contingere. Sed aliquid contingere, aut accidere semel, aut raro potest, quod nō sit consuetum, uel in usu. Vsu autem uenire est id quod frequentius accidere. Modus est loquendi latino candore insignis.
Terētius in Phor. Nec enim huiusmodi tibi unquam usus uenit, ut conflictares malo,

Cicero Appio Pulchro: Quod si quis me astutiorē fingit, quid potest esse callidius, q̄ cum te absentē semper defenderim, cū præsertim mihi usu uenturū non arbitrarer, ut ego quoq; à te absens defendendus essem, nunc cōmitterem, ut tu iure optimo me absentem deserere posses.

Idem Cassio, Videor enim cum potestate loqui & iocari, nec tamen hoc usu uenit.

Idem in oratore, Quid quod usu memoria patrū uenit?

Ibid. Quod idē mihi spero usu eē uenturū in hac disputatione, q̄d in dicēdo solet, ut nulla expectet ornata oratio.

Idē in arte rheto. Idē in demonstratione solet usu uenire.

Et in eadem, Aut si quod in quibusdam rebus hominibus accidit, id dicitur usu uenire.

Ibid. Duodecimus locus est, per quē indignamur q̄ nobis hoc primum acciderit, nec alicui unq̄ usu euenerit.

Idē pro Cluentio, Hoc cuius usu uenire posse quærebat.

Idē Attico, Nūc uenit idem usu mihi, quod tu tibi scribis.

Eidem, Credo igitur hunc me nō amare, at ego me amabo, quod mihi pridem usu non uenit.

Idē de finibus bonorū & malorū, Sed eo credo quibusdā uenire usu, ut abhorreant à Latinis.

Idē in Tusc. Qd' iis sæpe usu uenit, qui cum acriter oculis deficientē solem intuerent, aspectū omnino amitterēt.

Idem pro Roscio Comœdo, Quod item nuper in Erote Comœdo usu uenit.

Idē pro P. Quintio, Nā qd homini pōt turpius, qd ꝟo miserius aut acerbius usu uenire? q̄d tm̄ euenire dedecus?

Idem pro Sex. Roscio Amerino, Idem usu mihi uenit in causa optima.

Idem in Verrē, Hoc enim solet usu uenire iis, qui in agris redemerunt.

Varro libro. 2. rerum rust. Id quod usu uenit Baberio equiti Romano.

Ibid. Quod usu uenit memoriæ mandandum.

Asconius Pedianus hoc suo iure declarat, cū dicit: Vsu uenisse, id est contigisse.

Vitruuius, Quod in multis ciuitatibus solet usu euenire.

T. Liuius ab ur. cōd. Qd' ad eam diē nunq̄ usu uenisset.

Valetudo infirma, infirmitas ualetudinis.

VAletudo infirma, & infirmitas ualetudinis, certo dicē di mō à doctis illius perfecti seculi dicitur, quod uno uerbo illiterati nō morbū, sed infirmitatem uocant.
Cicero Tironi: Valetudinē istam infirmam (si me amas) noli uexare.
Eidē: Vix in ipsis tectis & oppidis frigus infirma ualetudine uitatur, nedum in mari.
Idē M. Mario: Si te dolor aliquis corporis, aut infirmitas ualetudinis tuæ tenuit, quo minus ad ludos uenires, fortunæ magis tribuō q̄ sapientiæ tuæ.
Idē pro Aulo Cluētio: Cecidisse ex equo dicitur, & homo infirma ualetudine latus offendisse uehementer.
Idē ꝓ codē: Erat illo tpe infirma ualetudine Habitus.
Idem de oratore: In eius infirmissima ualetudine, affectaq́; iam ætate.
Idem in Bruto: Nisi semper infirma, atq; etiam ægra ualetudine fuisset.
Idē de legibus: Qui cum esset infirma naletudine, hic æstatem egit in literis.
Idē de officijs: Propter infirmitatem ualetudinis non potuit similis esse patri.
Paulus de mortis causa donationibus: Mortis causa donare licet, nō tm̄ infirmæ ualetudinis causa, sed ꝑiculi etiā ꝓpinquæ mortis. Firmus, & infirmus.
Cic. Tironi: Te penitus rogo, ne tam longæ nauigationi & uiæ ꝑ hyemem nisi bn̄ firmum committas.
Eidem: Ibi te ut firmum offendam mi Tiro effice.
Idē Attico: Sed hominē infirmum in uillam apertam, ac ne rudem quidē etiam nunc inuitare nolui.
Eidē: Sed confido, si diligētiam, quā instituisti adhibueris, cito te firmum fore.
Nota ut firmum, non ita infirmum dici, sed infirma ualetudine, & infirmus hō. Firmus aūt homo nunq̄ dicitur, sed absolute firmus. Firmus enim integꝝ, ualidū, robustum significat. Infirmus uero nō ægrotum (ut illiterati dicunt) sed imbecillem, debilem.
Ci. in Academicis quęstionibus: Assidamus inquā si uidet,

tendo, ut Ciceronem meum ne dimittas.
Eidem: Vt eum à magistris ne abducam.
Idem Atti. Tm̃ igitur nostrū illud solēne seruemus, ut ne quē istuc euntem sine literis dimittamus.
Idē de officijs: Mō hoc ita faciat, ut ne ipse de se bñ existimās, seseq̃; diligēs, hanc causam habeat ad iniuriam.
Idē de arte rheto. Vt ne alterius defendēdi causa hūc accusare, sed hūc accusandi causa defendere aliū uideatur.
Idem pro Cluētio: Me obsecrare cœpit, ut ne sese lege defenderem.
Idē ꝓ P. Quin. Ita possideto, ut Quintio ius ne auferaƭ.
Idē : Qua populo gratias agit de reditu suo: At de me ut ne ualerent semper senatus flagitauit.
Idē ꝓ domo sua: Vt M. Tullius in ciuitate ne sit.
Ibid. Primū ut ne pœna capitis cū pecunia coniungaƭ.
Idem pro Sexto Roscio Amerino: Vt plane illudamur ab accusatoribus.
Idē pro Rabirio Posthumo: Vos obsecro iudices, ut huic optio uiro, q̃ nemo melior unq̃ fuit, nomē eqtis Romani, & usurā huius lucis, & uestrū conspectū ne eripiatis.
Idē ꝓ L. Mur. Obsecro iudices, ut ne hominis miseri, & cū corporis morbo tū animi dolore cōfecti, L. Murenæ recentē gratulationem noua lamentatione obruatis.
Idē pro Gn. Rabirio: Vt ne plura de pudicitia dicerem.
Idē pro Aulo Cecinna: Secundo ut ne cum tam improbo homine, Tertio ut cum tam stulto haberet.
Var. in li. rust. rerū: Vt ne plus quarta pars eximaƭ mellis.
Vitruuius: Vt ne plus pateant palmum.
Idem: Vt ab aquæ ui ne dissoluantur.
T. L. de bel. Maç. Id ut ne fiat, uno mō cauendū arbitror.
Modestinus de cōfirmando Tutore, legē Vt ne de confirmandis quærentibus tutoribus relinquamus.

Venit in mentē illius temporis.

NEgligēdus non est hic quoq; dicēdi modus, apud optimos autores celebratus: Dicebāt em̄, cū mihi in mētē uenit illius temporis, quem multi imitari nescientes immutanƭ, ut rudi ac uulgato modo dicant: Cum mihi illud tempus uenit in mentem.

Horat. Vel mea cum sæuis agitat fastidia uerbis.

Clarus est eius particulæ alius sensus, quo significatur etiam.

Cic. ad Att. Vt uel perire maluerit, q̃ perdere omnia.

Ad eũdem. Occupationũ mearũ uel hoc signum erit. quod epistola librarij manu est. Et alia huiusmodi locis innumeris.

Vsq; dum.

VSq;dum, hæ duæ particulæ compositæ idem significant quod Vsq;quo, uel quoad. Abierunt tñ per incuriam à cõmuni sermone fere in desuetudinem.

Cic. in Ver. Fateť id, quod negari nõ potest, se priuatũ hominẽ, prædonum duces uiuos atq; incolumes domi suę, posteaq̃ Romã redierit, usq;dũ per me licuerit tenuisse.

Catull. Hic me grauedo frigida, & frequens tussis quassauit, usq; dum in tuum sinum fugi.

Villa rudis, terra rudis.

VIlla rudis, terra rudis, quid esset, pauci (ut opinor) aduerterũt. Est enim quæ prius proscissa non fuit, sed intacta, & ut uulgo dicunt, noua.

Cice. Q. fratri: In uillam apertam, ac ne rudem quidẽ ducere nolui.

Var. de re rust. Terrã rudem proscindere oportet.

Ibid. Illud quoq; multũ interest, in rudi terra, an in ea seras, quæ q̃tannis sit obsita, quæ uocať restibilis.

Ouid. in Meta. Rudis indigestaq; moles.

Catullus in Argona. Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten,

Quæ simul ac rostro uentosum proscidit æquor.

Vbiuis gentiũ, quisquã gentiũ, ubi sis gentiũ, ubi terrarum, quid rerum &c.

VNdequaq; patet Latinitatem nil aliud esse, q̃ certũ modum loquendi, Vbiuis gentium, quisquã gentium, ubi sis gentium, ubi terrarũ, aliquò terrarũ, quoquò gentium, ubi loci, quid rerum, quò locorũ, & huiusmodi, præcipua sunt obseruatione dignissima.

Plau. in Mer. Vbinam est is homo gẽtium?

Ibid. Minime gentium.

Ibid. Nusquam gentium.

Ibid. Illã quærere, quoquo hinc abducta est gentium.
Idem in Pseu. Neq; Libellę ulla spes sit usq̃ gentium.
Idem in Asinaria: Vnde gentium?
Idem in Aulularia: Neq; ligna ego usquam gentium præberi uidi pulchrius.
Idẽ in Milite: Conueniam illum ubiubi erit gentium.
Idem in Bacchidibus: Sequere hac me, Respondetur, Quo gentium?
Idem in Asi. Perij ego oppido, nisi Litanum inuenio iam ubiubi est gentium.
Terentius in Hecy. Cui quanto fuerat præstabilius, ubiuis gentium ætatem agere.
Ibid. An quisq̃ gentium est æque miser?
Cic. in Cati. O dij immortales, ubinã gentium sumus?
Plau. in Amph. Non ædepol nũc ubi terrarũ sim scio.
Idẽ in Mer. Vbi loci res summa nostra publica?
Terenti. in Phor. Quoquo hinc asportabor terrarũ certũ est prosequi, aut perire.
Cicero Attico. Etsi mihi nihil erat propositum ad scribẽdum, quia quid ageres, ubi terrarum esses, ne suspicabar quidem.
Ibid. Neq; adest isthic, neq; ubi terrarum sit scio.
Decius Brutus Bruto & Cassio: Fortunæ cedendũ, ex Italia migrandũ Rhodũ, aut aliq̃ terrarum arbitror.
Idẽ. in Philip. Qui ubi terrarũ sit, qd agat, uiuat deniq; an mortuus sit, quis aut scit, aut curat?
Ibid. Vbicũq; terrarũ sunt, ibi est omne reipu. præsidiũ.
Idẽ pro Rabirio Posthumo: Nunc uero quid agimus? ubi terrarum sumus?
Hora. Mitte sectari rosa quo locorũ Sera moretur.
T. L. ab urbe con. Quo terrarum uelint trajciant.
Idẽ de bel. Pun. Percontatur ubi terrarum esset.
Idem de bello Mace. Se tacitos abire quo terrarũ possent in animo habuisse.
Plau. in Rudẽte: Sed Grippus noster qd rerum gerit?
Catul. Quid rerum geritis?
Plaut. in Aulularia: Sed quid hoc clamoris oritur hic ex proximo?

Horat. Quid hoc ueneni sæuit in præcordijs?

VSQVE.

PRæpositio Vsq; obseruatione dignissima est. Coniungit enim plerũq; à pfectis illis uiris cum alijs præpositionib⁹ A, ab, ad, ante, è, ex. Interdũ etiam cũ aduerbio, pridie, postridie, dũ, istinc, magna cũ uenustate. Quē dicendi modũ q non tenent, errorem aut malę latinitatis esse, aut scripturæ peruersitatem putant.

Vsq; ad.

Cic. Atti. Ibi esse uolo usq; ad pridie Caleñ. Maias.

Ibidem: Nos in Formiano esse uolumus usq; ad pridie Nonas Maias.

Eidem de Quin. fratre: Nuncij nobis tristes nec uarij uenerunt, ex ante diem Nonarum Iunij, usq; ad pridie Calendas septembris.

T. L. ab urbe con. Vsq; ad diem quinto Caleñ. Maias.

Ouid. in Meta. Ad usq; Decolor extremo qua cingit India Gange.

Vsq; à, usq; ab.

Plau. in Rudente: Longe usq; à campis ultimis.

Idem in Trinummo: Vsq; ab stirpe.

Idē i Per. Quas tu attulisti mihi ab hero meo usq; è Persia

Idē in Sticho: Vbi pprurìscamus usq; ex unguiculis.

Teren. Ex Aethiopia est usq; hæc.

Cic. pro Aulo Cluentio, Comperi mulierem quãdam Larino, atq; illam usq; à mari supero Romam proficisci cũ magno comitatu.

Idē in Ver. Hoc illi nauigio ad oēs populi Romani hostes usq; ab Diano, quod in Hispania est, ad Sinopem quæ in Ponto est, nauigauerunt.

Idē in Vatinium testem, Quod augures omnes usq; à Romulo decreuerunt.

Verg. Vsq; à proauis uetus ordinis ætas.

Idem: Siculo prospexit ab usq; Pachinno.

Vsq; dum, id est, donec.

Plau. in Menæc. Vsq; dũ regnũ obtinebit Iuppiter.

Cic. p P. Quin. Tacet res in controuersijs isto calumniante biennium usq; dum inueniretur.

Catullus, Quæ tibi sine fine seruiat, usq; dum tremulum

mouens cana tempus anilitas, omnia omnibus annuit.
Vsq; eo,id est,tamdiu.
Cice.de natu.deor.Vsq; eo premere earum capita mordicus,dum captum amitterent.
Idem pro Sex. Roscio Amerino: Sed usq; eo quid arguas non habes. Vsq; isthinc.
Cic.At.Nosti sonitus nostros,tanti fuerũt,ut ego eo breuior sim, q; eos usq; isthinc exauditos putem.
Vacuus à culpa,à periculo,à dolore.
OBseruandus est hic quoq; dicẽdi modus, quo rari post felix illud doctorum seculum usi sunt, post quæ tempora mira paucitas bonarũ literarũ,& apud paucos resedit. Nam quotusquisq; est,qui postea nõ uacuũ culpa,ua cum periculo,& uacuũ dolore dicat? Antiqui autem illi uacuũ à culpa,uacuũ à periculo,& uacuũ à dolore,& huiusmodi addita ꝓpositione dicebant.
Cice.in Verr. Nam ipsa Messana,quæ situ,mœnibus,portuq; ornata sit,ab ijs rebus, q̃bus iste delectatur,sane uacua ac nuda est.
Idem Att.Sin eris ab isto periculo uacuus.
Idem de Off. Adhibenda est uacuitas ab angoribus.
Idem de finib.bo. & malo. Quod is locus ab om̃i turba id temporis uacuus esset.
Idem Q.fra.Sin eris ab isto periculo uacuus,ages scilicet, si quid agi posse de nobis putabis.
Idem de arte Rhe. Si animus à talibus factis uacuus & integer esse dicetur.
Idem pro lege Manilia,Ita neq; hic locus uacuus unquam ab ijs,q̃ uestrã causam defenderent: & meus labor in priuatorũ periculis caste integreq; uersatus,ex uestro iudicio fructũ amplissimũ est consecutus.
Idem de prouincijs consularib.Nã quis hoc tempore non sentit omnia alia esse uobis uacua ab omni periculo,atq; etiã ab omni suspicione belli?
Idem pro Deiotaro: Sed tamen quicquid à bellis po. Romani uacabat,cũ hominibus nostris consuetudines,amicitias,res,rationesq; iungebat.
Idẽ ad equites Ro.Profecto istis hora nulla eiecto M. Tul

lio uacua à periculo.

Sall. in Catil. Quod si quis etiã à culpa uacuus in amicitiã eius liber inciderat, quotidiano usu atq; illecebris facile par similisq; cæteris efficiebat.

T. L. ab ur. con. Ne quando à metu ac periculis uacarent.

Venire hæreditas.

VEnire hæreditas, latine dicitur id, quod multi dicunt, In hæreditatem succedere.

Cicero in Verrẽ: Cuius filiæ cum à propinquo hæreditas permagna uenisset.

Ibid. Præsertim cum tibi illo ipso anno è Chelidone uenisset hæreditas.

Ibid. Hic Verres hæreditatem sibi uenisse arbitratus ẽ, q̃d in eius regnũ ac manus uenerat iste.

Ibid. Q̃ pridem sibi hæreditas uenisset docet.

Ibid. Omnibus ijs quibus hæreditas uenerit, cohæredem prætorem esse oportere.

Ibi. Quid hæc hæreditas, q̃ p̃tore Dionis filio uenerat?

In eund. Audiuit Dioni cuidam Siculo permagnã uenisse hæreditatẽ. & paulopost: Huic hæreditas facile ad sestertium tricies uenit testamento ꝓpinqui sui Heraclij.

Ibi. Se de hæreditate uelle cognoscere, quæ eius filio à ꝓpinquo hoĩe Apollodoro Laphicone uenisset.

Idem in Phil. Hæreditatẽ mihi negasti uenire.

Idem de arte Rhet. De hæreditate quæ uenit pupillo.

Idem pro L. Flac. Tu T. Vecti, si qua tibi in Africa uenerit hæreditas, usu amittas.

Ibid. Quid ab ingenuis mulieribus hæreditates lege non ueniunt?

Idem ꝓ A. Cæcinna: Mihi credite, maior hæreditas uenit unicuiq; nostrũ in ijsdẽ bonis à iure & à legibus, q̃ ab ijs à quibus illa ipsa bona relicta sunt.

Idem ꝓ L. Flacc. Maximas audio tibi L. Luculle, qui de L. Flacco sententiã laturus es, pro tua eximia liberalitate, maximisq; beneficijs in tuos, uenisse hæreditates.

Vicarius.

VIcariũ eũ esse, qui alicuius uices gerat, planissimũ est; at quas ijs subdã autoritatibus palã fiet, quod multis abs-

conditum in eo uocabulo fuerat. Est enim alio sensu uicarius, seruus qui serui uices gerit. Ab eo (ut arbitror) postea in alios q̄q; uis uocabuli trāsfusa est.

Plautus in Asina. Ex persona Leonidæ serui, Mihi scio uicarium esse, neq; esse seruum in heri ædibus, qui sit pluris q̄ ille fiet.

Cic. in Ver. Peculia oīm, uicarijq; retinentur.

Horatius, Siue uicarius est, qui seruo paret, ut est mos uester ait, seu conseruus.

Paulus de noxialibus actionib. lege Si in re: Si seruus tuus nauem exercuerit, eiusq; uicarius seruus, & idem nauta in eadem naui damnum dederit.

Idem de manumissis, lege Si peculium prælegatum est, & uicarius liber esse iussus sit.

Vlpian. de institoria actione, lege Sed & si: Si à seruo tuo operas uicarij eius conduxero.

QVæ cum uersum, uel uersus composita sunt, mirificam in latinitate elegantiam obtinent: suntq; uel præcipua obseruatione dignissima.

Quoquo uersum aduerbium ad locum, id est uersus quemcunq; locum.

Cæs. in cō. Eius imperio classem q̄quo uersum dimittunt.

Ibidem, Quoquo uersum quo pabulandi mihi adire posse uideantur.

Ibidem, Rates duplices quoquo uersum pedib. xxx. è regione Solis collocabat.

Cato de re rust. Pedes denos quoquo uersum habeat.

Quaqua uersum, id est per quemcunq; locū.

Cæs. in cō. Legatos quaqua uersum dimittere.

Aliquo uersum. i. uersus aliquem locum.

Plautus in Casina, Ego pol istā iam aliquo uersum regulam dedero.

Alio uersum. i. uersus alium locum, uel per translationem, ob aliam causam.

Plau. in Aul. Atqui ego istuc Antrax alio uersum dixerā.

Vtroq; uersum, id est, uersus utrunq;.

Plau. in Captiuis, Vtroq; uersum rectū est ingenium meū ad te atq; ad illum.

Deorsum uersum.i.uersus inferiorem locū.

Varro de lingua latina, Deorsum uersum ad singularia perueniunt.

Sursum uersum.i.ūsus superiorē locū.

Cic.in partitionibus oratorijs, Et idem quasi sursum uersum utroq; dicatur.

Idem de orato. Cū gradatim sursum uersum reddit.

Cato de re rust. Vites propages sulcos sursum ūsum, quo ad eius facere poteris, uites facito uti ducas.

Ibidem, Sursum uersum semper adducito.

Ibidem, Vicia dicta à uinciendo, quod item capreolos habet, ut uitis, quibus sursum uersum serpit.

Paulus de gradib. affinitatis, lege Iurisconsultus: Sursum uersum, uel deorsum uersum tendens. & subdit: Primo gradu cognatiōis sunt sursum uersum duo, pater & mater, deorsum uersum duo, filius & filia.

Deorsum uersum.

Terēt. in Adel. Cliuus deorsum uersum, hac te pcipitato.

Varro lib.2. rer; rust. Linulis deorsum uersum pressis.

Vspiam.

VSpiam quasi scintilla quædam in oratione refulget, cū à recte considerantibus obseruat. Nec quicq̄ meo iudicio magis sermonem illustrat q̄ paruulæ hæ clausulæ, q̄ à plerisq;, quoniam sunt omissæ, illaudata cor; ac sordida surgit oratio. Loco huius particulæ uspiam, multi inepte, in aliquo loco, dicunt.

Cicero Attico, Sed tamen hoc me ipse consolabar, ꝙ non dubitabam, quin te ille aut Dirrachij, aut in istis locis uspiam uisurus esset.

Eidem, Inde utrum cōsistere uspiam uelit, an mare trāsire nescit.

Idē in acad. Siue est illa scripta uspiā, siue nusquam.

Vti frui, dare legare, dare præstare, dari fieri, esse bibere, ire agere

DVo uerba, eorumq; infinita, nulla copula coniuncta, sæpenumero apud antiquos reperiunt, nulla ratione, sed solo modo loquēdi, Vti frui, dare legare, dare præstare, dari fieri, esse bibere, ire agere.

Vti, frui.

Caius de acquirendo rerum dominio, lege acquiritur: Habet ius utendi fruendi.

Dare legare.

Iabolenus de statu liberis, lege Stichũ: Titio do lego.

Paulus ad legem Falcidiã, lege prima: Easq; res quibusq; dare legare uolet.

Dare præstare.

Scæuola de statu liberis, lege Sticho: Iubeo det præstet filio & uxori meæ.

Dari fieri.

Idem de inofficioso testamẽto, lege Titia: Quæ suprà dari fieri iussi, & dari fieri uolo.

Esse bibere.

Vlpi. de actio. empti & uenditi, lege Ex empto: Qui iumẽta uẽdit, solet ita promittere esse bibere ut oportet.

Ire agere.

Celsus de seruitutibus, lege Si cui: Ire agere licebit.

Idem eod. titulo, lege Per fundum: Qui pluriũ est ius mihi esse eundi agendi potest.

Paulus eod. titulo, lege Seruitutes: Per aream tuam in domum meam ire agere cessisti.

Idem eod. titu. lege Si prius ius esset mihi ire agere.

Idem de aqua pluuia arcenda, lege Supra iter: Sed pontẽ quo possis ire agere iure extruet.

Fecerunt negotia tum forensia, tum domestica, quibus posteaq̃ Romam redij, ualde distineor, ut non singula, ut par erat, accurate seduloq; regustauerim, & suo quãq; rẽ loco disposuerim. quare legẽtes quæso, uitio mihi ne dẽt, si quid ꝑter ordinẽ aut ꝑperam' notatũ reperint.

Contendo & remitto.

NOn ab re, neq; superuacaneũ putaui aliquid etiã scribere de modis dicendi, quibus proferuntur uerba intendo, siue contendo, & remitto, quæ contraria sunt: et astringo siue dẽso, ac relaxo, quæ itẽ diuersa sunt: & cõtraho, ac dilato, similiter cõtraria. quæ à diuersis diuerso quidem sensu accipiũtur. Quare qui tot in unum congestas autoritates legerint, dubitare deinceps & uariare desistent. Primo de intendo & remitto.

Cic.in Tusc. Vt onera contentis corporibus facilius ferũtur, remissis opprimunt: simillime animus intentione sua pressum depellit omnem ponderum: remissione autem sic urgetur, ut se nequeat extollere.
Idem de Ora. Oculi sunt, quorũ intentione, tum remissione, tũ cõiectu, tũ hilaritate motus animorũ significam⁹.
T.L. ab ur.con. Remisso fune, quo suspensa erat, cataracta magno sonitu cecidit.

De astringo & relaxo.

Cic.de nat.deo. Eaq́ tum astringit, tum relaxat.
Ibid. Quemadmodum autem reliquię cibi propellantur, tum astringentibus se intestinis, tum relaxantib⁹, haud sane difficile dictu est.
Idẽ Att. Vellẽ suscepisses iuuenẽ regendũ. pater eñ nimiũ indulgens, qcquid ego astrinxi, relaxat.
Idem in Anto. Neq; tamen uos urget mandatis pluribus, remittit aliquantum & relaxat.
Verg. Densat, erãt quæ rara modo: & quæ densa, relaxat.

De contraho & dilato.

Cic.de nat.deo. Partes quæ sunt infra quã id deuorat, dilatant: quæ autẽ supra, contrahunt.
Ibid. Pulmones tũ se cõtrahunt aspirãtes, tum spiritu dilatant, ut frequenter ducat cibus animalis.

Per translationẽ aũt dicitur remittere & relaxare animũ, hoc est, nõ semp curis intentũ esse.

Cic. in Phil.2. Tamen si modo homines sunt, interdũ animis relaxantur.
Idẽ Bruto: Tantã spem attulerat explorata tua uictoria, ut omnium animi relaxati sint.
Idẽ de leg. Et tũ remittit animos, tũ contrahit.

QVod multi inscite quidem, & minus Latine dicunt usq; nunc, usq; tunc, usq; ad id tempus, perfecti illi Romani sermonis parentes, etiã nunc, etiã tunc, uel etiam num, etiã tum dicebãt. Quod qñq; præter supradicta adhuc, significat: posteri, ut alia multa, inuerterunt.

Etiam nunc.

Plau. in Aul. Abscede hinc etiã nunc, etiã nunc, etiã, ohe,
Idem in Mil. Etiam nunc uale.

Idem in Asinaria, Etiam nunc dico Periphanes Rhodius mercator diues, absente hero solus mihi talentum argẽti soli adnumerauit.
Cæsar in commentar. Atq; hortabatur, incerto nunc etiã exitu uictoriæ.
Cicero pro L. Murena, Homines tam ingeniosos per tot annos etiam nunc statuere non posse, utrum diem tertium dici oporteret.
Idem pro Sexto Roscio Amerino, Salui etiam nunc esse possumus.
Ibidẽ, Quæritur etiam nunc, quis eũ nuntium miserit.
Idem de oratore, De materia loquor orationis etiã nunc, non de gñe ipso dicendi.
Idem Attico, Vide quæso etiam nunc de testamento.
Eidem, Brutus erat in Veside etiam nunc.
Eidem, Etiam nunc si dubitas, fac ut sciamus.
Idem pro lege Agraria, In quibus ille etiam nunc bellum gerat.
Idem de diuinat. Vt mihi permirum uideatur quenq̃ extare, qui etiam nunc credat ijs.
Idem in Verrem, Etiã nunc mihi expectare uidemini iudices, quid deinde factum sit.
Idem de arte rheto. De altera patris etiam nunc mortui uoluntas plurimum ualebat.
Idem pro Cluentio, Quo de homine nihil etiam nunc dicere nobis est necesse.
Idem pro T. An. Milone, Cur tñ si metuitur etiã nunc Milo, non tam hoc quotidianum crimen timemus?
Varro de lingua latina, Quod crepusculum dies etiã nunc sit, an iam nox, multis dubium.
Idem libro tertio re℞ rust. Cuius aues hospitales etiã nũc ructor.
Ibidẽ, Rustici etiã nunc quoq; uiam Veham appellant.
P. Lentulus consulibus, prætorib. tribunis pl. senatui, plebiq; Ro. ut patientiam senatus, & optimi cuiusq; manere etiam nunc confiderent.
Ouidius de arte amandi, Dum licet & ueros etiam nunc ęditis annos.

Idem in maiori opere, Nec Telamoniades etiam nunc hiscere quicq̃ Audeat.
T. Liuius de bello Pun. Quid est Hanno, inquit, etiam nũc pœnitet belli suscepti aduersus Romanos.

Etiamnum.

Plau. in Menæch. Ibo etiamnum.
Varro de re rust. Cum etiamnum platanus nouella esset.

Etiam tum.

Teren. In Hecyra, Me educit foras, narratq; ut uirgo ab se integra etiam tum siet.
Cicero de ora. Omnes etiam tum retinebant illum Periclis succum.
Ibidem, Cum etiam tum in lecto Crassus esset.
Varro de re rust. Vineas ueteres iterũ occare, & nouellas etiam tertio, si sint etiam tum glebæ.

Iam tum, iam nunc, aliud certe est, significatq; id quod ex tunc, ex nũc inepte dicunt.

Cic. pro A. Licinio, Ita se iam tum gessisse pro ciue iis temporibus, quæ tu criminaris.
Idem in Verrem, Iam tum cum bello fugitiuorũ tota Italia arderet.
Idem pro Cluen. Qui omnes in iudiciis publicis iam tum florente Romano populo floruerunt.
Verg. Iam tum relligio pauidos terrebat agrestes.

Iam nunc.

Cic. de diuin. Iam nunc mente & cogitatione perspicio, quæ tum studia hominum, qui concursus futuri sint.
Ibidem, Quæ cum cogito, iam nunc timeo.
Verg. in Georg. Et uotis iam nunc asuesce uocari.
Propertius, Iam nunc me sacra Dianæ Suscipere, & Veneri ponere uota iuuat.

Prudens, imprudens legum.

Obseruandus est & hic dicendi modus, Prudens, imprudens legum, & in legibus iuris &c.
Cicero de arte rheto. Imprudentes legis cum exissent, uitulum immolauerunt.
Idem de amicitia, Quia prudens esse in iure ciuili putabatur.

Habere quæſtui, habere honori, habere prę-
dæ, habere uoluptati.

HAbere quæſtui, habere honori, habere prędæ, habere uoluptati, modi dicendi elegantiſſimi, non ſolum intermiſſi, uerumetiam ueluti de induſtria omiſſi.

Cic. de offi. Habere enim quæſtui remp. non modo turpe eſt, ſed ſceleratum etiam & nefarium.

Sallu. in Iugur. Sed incedunt per ora ueſtra magnifice ſacerdotia & conſulatus, pars triumphos ſuos oſtẽtantes, perinde quaſi ea honori, non prædæ habeant.

Idem in eodem, Et alia, quæ cæteri miſerias uocant, uoluptati habuiſſet.

Certum habere, pro certo habere.

CErtum habere, pro certo habere: Certum ſcire, certo ſcire: modi ſunt loquendi candidiſſimi.

Cic. ad Atti. Neq; idipſum tamen certum habeo.

Idem ad eundem, Quod quæris q̃diu hic, paucos dies, ſed certum non habeo.

Idem Bruto, Neq; nuntiabatur quicq̃, quod pro certo haberemus.

Certum ſcire, certo ſcire.

Cic. Bruto, Cum certum ſciero, ſcribam ad te.

Idem eidem, Noſtræ res meliore loco uidebantur, ſcripta enim ad te certo ſcio quæ geſta ſint.

Ad rem pertinet, Ad rem facit.

HOc ad rem pertinet, nõ pertinet. Hoc ad rem facit, nõ facit, quod eſt, nõ conuenit. modus eſt idem dicendi, quo iam parum aliqui utuntur, ſed pro eo inſcite dicũt, Hoc ad propoſitum facit, uel pertinet: aut ad propoſitũ non facit, uel non pertinet.

Cic. in ep̃la, Et ſi quid ad rem pertinet, etiam locupletę.

Ouid. in ep̃la: Ad talem formã non facit iſte locus.

Idem, Non facit ad citharas barbiton ulla meas.

Iulianus de uerboꝝ obligationibus, lege Eum qui nec ad rem pertinet.

Papinianus de conditionibus, lege Pater: Nec ad rẽ pertinere, ſi portionem filiorũ ſiue ſubſtitutionis quæſiſſet.

Summum, Minimum.

SVmmum, Minimum: modo hoc loquendi ſignificatur,

quod illiterati dicunt,ad maius,ad minus.
Cic. Attico. Scias igitur fortasse cras, summum perendie.
Varro de re rustica,Ita fiunt omnium partes,minimum octogintauna.
Ibidem,Harum genera minimum in binas species diuidi possunt.
Titus Liuius de bello Macedonico, Cum tribus summum militibus.

Maxime omnium, Minime omnium.

QVod inscite dicunt, plus q̃ oẽs, minus q̃ oẽs, Maxime omnium,minime omnium,antiqui dicebant.
Cicero in Bruto,Qui maxime omnium nobilium Græcis literis studuit.
Idem de orato. Quod quidem tu minime omnium ignoras.

Hoc me mouet.

DIcebant antiqui,Hoc me non mouet, uel hoc me mouet,quando res aliqua non illi cordi erat, uel contrà cum maxime urgebat,aut premebat.
Cæsar Ciceroni,Neq; illud me mouet,quod ij,qui à me dimissi sunt,discessisse se dicant.
Cicero Attico,Vnus Pompeius me mouet beneficio,non autoritate.
Paulus de usu & usufructu,lege Sempronius: Mouet me, q; dies legati huius,siue fidei commissi cesserit.

Verba quædam modo neutra absoluta,modo actiua simplicia.

OBseruaui uerba nõnulla modo neutra absoluta, modo actiua simplicia in scriptis illorum perfectorũ autorum uersari,quæ non ab re putaui(ut usui lectoribus essent)literis mandare.
Horatius,Comis garrire libellos.
Idem,Huc appelle trecentos inseris ohe.
Idem,Ne mea sæuus iurgares.
Idem,Fidis enim manare poetica mella Te solum.
Idem,Syluas & uineta crepat mera.
Idem,Si quid Stertinius ueri crepat.
Idem,Et quæ pars quadret aceruum.
Idem,Libenter hoc & omne militabitur bellum.

in tuæ ſpem gratiæ.
Idem: Præterea ne uos titillet gloria, iure
Iurando obſtringam.
Cic. de officijs: Hæc eſt grauium hominum, atq; magnorum, illa quaſi aſſentatorꝫ populi multitudinis leuitatē & uoluptatem quaſi titillantium.
Idem de finibus bonorꝫ & malorum, Si ea uoluptas eſſet, quæ quaſi titillaret ſenſus.

Experiens uir.

EXperiens uir, Arator expiens, corrupto mō dicendi, id eſt, q̄d dicunt, Vir expertus, Arator expertus.
Cic. pro Cluen. Aulus Aurius uir fortis, & experiens.
Idem in Ver. Aliquis experiens arator.
Hora. Et decus & pretiū recte petit experiens uir.

Tangere de cælo.

TAngere de cælo, negare nemo audeat certo dicendi modo in latinitatem introductum eſſe, id enim ſignificat quod peruerſe dicunt fulminare.
Cato de re ruſti. Si de cælo uilla tacta ſiet, de ea re uerba diuina uti fiant procuret.
Verg. De cælo tactas memini prædicere quercus.

Dare promiſſa.

DAre promiſſa. Eſt & hic alius perelegans dicendi modus, diſtinctus ab eo quem antea notaui, Facere promiſſa. Nam hoc pro alio ſpondere, illud per ſe polliceri ſignificat.
Catul. At non hæc quondā blando promiſſa dediſti.
Verg. Non hæc Euandro de te promiſſa parenti
Diſcedens dederā.

In apertum proferre.

IN apertum proferre, nil eſt aliud, quàm (ut dicunt) in publicum uulgare. Sed modus antiquus dicendi obſeruandus eſt.
Cicero in Paradoxis: Hoc tamen opus ut in apertum proferas, nihil poſtulo.
Horatius: In apertum proferet ætas.

HADRI. CARD. DE SER. LATI. MOdusq; Latin. loquendi Finis.

HADRIANI CAR DINALIS S. CHRYSOGONI Ad Ascanium Cardina. sancti Viti uicecancellarium, Venatio.

EIa surgite, nunquid excitauit
Dudum raucisono Diana cornu?
Actutum properate, iam parata est,
Et secum Ascanius suus paratur.
Venatoribus hac die est eundum.
Qua Salaria prospicit lacunas
Claras sulfure Tiburis superbi.
His dictis iuuenum ruunt manipli
De conclauibus omnibus frequētes.
Hic uenabula, cuspides ahenas,
Aeratas, ualidasq; fert bipennes,
Ille hastilia, ferreas secures,
Cruda spicula Martis uniuersi.
Deducunt alij canum phalanges.
Latrantes abeunt simul molossi,
Mox indaginis unicæ sagaces.
Tollunt retia rara Muliones.
Procedit Dea prosequente magna
Caterua, chlamydem recincta pictam
Ventilantibus aureis capillis.
Suras purpurei tegunt cothurni,
Aurata ex humero sonat pharetra.
Iungit Ascanius suas cohortes
Solertissimus unus inter omnes.
Sublimes Libycis equis uehuntur.
Aurora interea thorum relinquens,
Quadrigis roseis diem uehebat.
Ventum est ad iuga, deuiosq; saltus,
Conuallis quibus obsidetur ingens,
Præterlabitur hanc, secatq; riuus
Rauco murmure, leuibus salebris,
Limo sordidus, hinc & inde ripas,
Multa tectus harundine, & palustri
Iunco, nec procul albicat salictum

Dextra, qua uidet Herculis popellum,
Cliui sylua latus tenet sinistri,
Floret perpetuo, uiretq; iuxta
Vasta planities feracis agri.
Vt signum Ascanius dedit, repente
Sortiti iuuenes uices laborum,
Seruat quisq; sui locum negoci.
Hi uallant aditus, nemusq; cogunt:
Hi per inuia lustra mussitantes
Vestigare feras docent catellos.
Extendunt alij plagas dolosas.
Disponunt alij feros molossos,
Hic sub ilice, & ille sub uetusta
Quercu sternitur, hunc tegit supinum
Grauis iuniperi uirentis umbra.
Densa sub platano & comis opaca,
Quæ de colle leui tumore surgit.
Diua & Ascanius simul recumbunt,
Omnes soliciti uidere, quænam
Ex tanto ueniat labore præda.
Ecce protinus horridus, feroxq;
Aper spumeus ore, dente frendens,
Voluens trux oculos modo huc, mō illuc,
Dorso horrentibus, hispidisq; setis,
Callosa cute caute duriore,
Excitus canibus per antra fertur
Præceps, uulnificis utrinq; rostris,
Stipatus grege mordicus petentum
Aures & latus omne lancinantum.
Accurrit Dea, nec globus sinebat
Quicquam præter apri uidere rictum,
Depromsit pharetra illico sagittam,
Lunauitq; genu potenter arcum,
Et iacit. Volat illa qua uideri
Rictus uix poterat, secansq; hiatus
Per præcordia labitur. Quis unquam
Vati crederet? ultimos recessus
Caudæ transabijt, solumq; fixit.

Procumbit quadrupes humi uolutus,
Tendens ilia, calcibusq́; frustra
Alternis uacuas lacessit auras.
Flumē sanguinis undat ex barathro
Vasti gutturis, hispidaq́; cauda.
Dum spectant stupidi feræq́; magnos
Artus, grādia & aspera extimescunt
Ossa & ingluuiem capacis alui,
Vmbrosi nemoris fugatus antro
Ceruus, cassibus expeditus ingens
Celsis cornibus arduus ruebat.
Septus pulverea canum corona
Saltu transilit unico paludem,
Ripaq́; ulteriore adhuc ueretur
Vertens arboream subinde frontem,
Dum certant properi canes natare,
Summis naribus & reflant hiantes,
Volans Ascanius leui ueredo
Precatus Triuiæ perenne numen,
Inuadit iaculo, diuq́; librans
Iecit eminus, hæsit impeditum
Ferrum cornibus, ac sola reflexa
Nequicq̃ ante oculos pepēdit hasta.
Fremens Ascanius rapit rotatq́;
Ensem fulmineum, abscidit q́; ab armis
Cum ceruice caput, micat per herbam
Hic corpus, caput hic, rubet cruore
Interfusa palus, ruunt repente
Venantes querula procacitate,
Strataq́; obstupuere mole cerui.
Ridens Delia, quid stupetis inquit?
Noster Ascanius minora nescit.
Clamor interea tumultuantum
Circum retia uertit ora turbæ
Captam terribilem histricem fremebant,
Quæ rostrū, atq; pedes plagis ligata
Spinis missilibus canes, uirosq́;
Arcebat procul, & fugabat omnes.

Venator sibi quisque consulebat.
Multi sub clypeo arborum latebãt,
Multos obiice texerat crepido.
Post carecta canes inane latrant.
Densant spicula mutua, & uicissim
Bellantum furit incruentus ardor.
Nam spinæ nequeunt ferire tectos,
Et tecti nequeunt feram ferire,
Tanta duritie cutis rigebat.
Crebris missilibus petita, nullis
Interpuncta notis. Erat Sicamber
Forte in tam celebri sodalitate,
Audax prælia tanta qui cieret,
Libs cognomine, machinę repertor
Mirandæ, horrificæ, minacis, atræ:
Qualem nec Steropes, nec ipse fertur
Parte Lemnius inferis cauernis
Informasse Ioui, nec ulla in orbe
Per tot secula cogitauit ætas.
Nam truncum teretem, æneum, cauumque
Nitro, sulfure, puluere & saligni
Carbonis repletusque ad umbilicum.
Includitque pilam ex linquente plumbo
Superne, tenue oppido foramen
Spirat, hinc iacit igneam fauillam.
Histrix continuo forata fumat.
Non sic fulminis impetus trisulci,
Nec falarica sic rotata fertur
Sed nec sic Scythico sagitta neruo,
Nec fundis Balearibus lapillus.
Mox tanto intonuit fragore cælum,
Et tanto ingemuit tremore tellus,
Vt quicquid caueis latebat usquam,
Ferarum omne genus, feri leones,
Auriti lepores, lupi uoraces,
Et damæ timidi, uolatilesque
Cerui, & capreoli leues fugacesque,
Apri setigeri, dolisque uulpes

Insignes ruerent metu per agros.
Vasta ut planitie nihil uideres
Vsquam præterea, latent sub illis
Arbusta omnia, & omnis herba prorsus.
Canes interea modo has, modo illas
Passim cædere, nec locus cadenti est.
Denso in agmine stant, feruntq; morsus
Immotæ, superambulant molossi
Strage incredibili usq; sæuientes.
Sæuitum nimis est, Diana clamat,
Quó tandem ruitis? redite in orbem
Palantes, neq; enim expedit ferarum
Omne funditus interire nomen,
Sat nostro Ascanio datum, nec ultra
Modestissimus omnium rogaret.
Cornu personat aureo, reducens
Triumphalia castra, mox recensent
Plenum sanguinis agmen interemptum.
Nec tot millia computare possunt.
Implent esseda, conuehũt qnadrigis.
Pars gestant humeris, solóue raptant,
Hi sub ponderibus gemunt iniquis,
Feruet Mulio, corbuloq; feruet.
Rus est non procul hinc penes sacellum
Desertæ Cereris loco remoto,
Huc armenta, greges, canum labores,
Et uastas nemorum ferunt ruinas.
Hanc cuncti properant tenere metam,
Hac tandem reduces simul quiescũt.
Ruri subditus hortulus uirebat,
Qualis Corycium senem bearet,
Et qualem Hesperides uelint sorores.
Hic inter uiolas thymum, ligustrúq;,
Narcissos, Hyacinthinosq; flores,
Fons scatens uitreis aquis susurrat.
Hunc pomaria tam beata cingunt,
Ver ut perpetuum colant, & usq;
Argutis auibus canora uernent.

Regis Alcinoi fuisse credas.
Patens area propter ima fontis
Labra tenditur, hanc tegunt corymbis
Pallentes hederæ, & rosas achanti
Flexo uimine textiles obumbrant,
Lente lilia subligant genistæ.
Sub his floribus apparata mensa est,
Instratusq; thorus tapete picto,
Et Semyramia manu figuris
Distincto uariis, super tapetum
Albet mappula delicatioris
Villi, Barbaricis notata punctis.
De mensis abacus nitens acernis
Pandit uascula Mentoris uetusta,
Priscorumq; toreumata aulicorum.
Aetate, & facie pares ministri,
Nympharum Triuiæ chorum æmulantes,
Expectant thalamo beatiore
Diuam, & Ascanium labore fessos,
Pars sacris adolet focis penates.
Et iam sol medium secabat axem
Flammis omnipotẽtibus coruscans:
Tãdem numine prodeunt secundo.
Felici omine, quicquid est ferarum
Magno Pontifici dicant Iulio.
Crines subtilibus rosis coronant
Vnguentis Megalensibus madentes,
Custodit soleas puer relictas.
Sponda se mediam locat Diana
Gemmis splendidulis decora uirgo,
Post multo Ascanius coruscus ostro,
Flexo poplite cernuus minister
Dat summis digitis aquas odoras.
Mox mantilia Nympha subministrat.
Apponunt alij nouas figuras
Extructæ Cereris, Dryas catillum
Fragrantem Ambrosia gerit Dianę.
Post hanc siderei ferunt ephebi

Lances ordine. Phasiana prima est.
Stat Iunonis auis superba cauda,
Phœnicopterus eminente lingua,
Et crista Meleagrides rubenti,
Et pluma niuei patent olores.
Hinc albi iecur anseris tumebat,
Hinc capo Cybeli deæ dicatus,
Perdices strue maxima ferebant,
Et pulpæ melioris Attagenes.
At sturnos inopes, grues, palumbes,
Cunctas cortis aues cocis relinquunt.
Subuectant alij salariorum
Quicquid ars potuit nouare lauti.
At farcimina dant uetustiora,
Turget lactea suminis papilla,
Campano petasone gloriantur,
Vestino quoq; caseo intumescunt.
Non Lucanica, non tomacla desunt,
Fracto uentre suis solo ex phalisco.
Non deest oxygarum, offulæ, minutal,
Liba adorea, candidæq; pultes,
Conchis, glandia, spondyli, botelli.
Nec mustacea lixulæ Sabinæ,
Cerebella auium, salaxq; bulbus,
Nec iecuscula iusculis odora.
Nec desunt patinæ omnium nepotum,
Exquiruntur & omnibus popinis
Pulmentaria uesca, quæ palatum
Irritare saporibus putentur.
Vincunt fercula cogitationem,
Nec stylus meus explicet, nec usquam
Maiore in pretio fuit culina.
Nusquam prandia sumptuosiora.
Triumphalia erant minora multo.
Nemo Pontificum dapes reponat,
Aut cœnis saliaribus laboret.
Ponunt mox alij maris rapinas,
Mullos Adriaci salis colonos,

Murenas Siculis aquis natantes.
Latum ampliſſima fert patella rhombum,
Baiana oſtrea, murices, luposq́;,
Auratas, acipenſeres, ſcarosq́;,
Structoris manus erudita raptim
Cultello dirimit, ſecatq́; paruo.
Dum cœnat, citharis comatulorum
Et cantu uario, nouoq́; plauſu
Valles undiq; concauæ reſultant.
Et iam prima epulas quies tenebat,
Cum cellarius eligit miniſtros,
Bacchi munera læta qui propinent.
Hæc eſt amphora nectaris beati,
Qua Latonia ſola proluatur.
Trullam hanc Aſcanio dedêre Galli
Spumantem bromio Parhiſiorum.
Miſce his tu cyathis Dryas falernum,
Tu cape has pateras puer Caleni,
Inger tu hos calices Optimiani.
Vos Setina date his ſcyphis uetuſta,
At uos Cecuba fundite hoc triente,
Momentum dedit hæc heri lagenam.
At ſurrentum hodie cadum hunc picatum.
Cupa hac conditur Adrianus humor.
Priuernatia congio hoc Sagunti,
Chium hoc urceolo ſapit rotundo.
Bio hæc ſeriola optimo redundat.
Plena hæc aurea defruto metreta eſt,
Mulſum hæc crinea dulcius recondit.
Tum bellaria largiora ponunt
Menſæ delicias deûm ſecundæ,
Electiſſima poma porriguntur.
Inter quæ melimella principatum
Malorum facile omnium obtinebant.
Poſt petitia parua, manliana,
Tum ſpadonia, Græcula, Appiana
Lanata, orbiculata Septiana.
Dant pannucia ſerica & gemella.

Ad hæc crustumijs piris abundant,
Succi plena tument Falerna cista,
Et longo pede Dolobelliana,
Pompeiana placent fauore magni,
Et testacea de colore testæ.
Dant uoconia laurea, & uolema
Ampullacea prominente collo.
Nardina & decumana grandiora.
Hæc tum nomina repperit uetustas,
Nunc seclum insipiens nouis ineptit.
Adduntur cariotides mariscis,
Et Cydonia coctanis recincta.
Et tuber Libycis madens pruinis,
Nux amygdala, pinea, atq; iuglans,
Laxant castaneæ suos echinos,
Picenas quoq; porrigunt oliuas.
Ollares etiam dabantur uuæ.
Ponunt frigore gratiora rapa.
Plura his & meliora, quæ silenter
Redundantibus ingerit canistris
Miris munditijs secunda mensa.
Exempta procul esuritione,
Et mensis procul omnibus remotis,
Sic est post epulum locuta uirgo,
Ascani ducis optimi propago,
Ingens purpurei decus senatus,
Vides ut iaceant in orbe cuncta,
Quæ mortalibus esse iam solebant
Vitæ præsidium laboriosæ,
Et quibus tenebris operta uirtus
Passim calcibus improbis teratur.
Quid primum querar? ordiar ue primum?
Cum superstitio deos putaret,
Id quod quenq; suus mouebat ardor,
Mundus artibus optimis scatebat,
Postq̃ de Solymis deus perustis
Veræ relligionis imperator,
Nostra numina uana dissipauit,

Et totum pedibus subegit orbem,
Apportans pereuntibus salutem,
Ius, fas, ueridicas tulitq; leges,
Et mores docuit bonos, suoq;
Culpas sanguine omnium expiauit.
Vt clausum ad superos iter pateret,
Fit mutatio numinum repente.
Certatim properant, uolantq; cuncti,
Et cultus auidi nouos adorant.
Fassi unum coluere. Sed quod ille
Ferre omnes uoluit, tulere pauci.
Nec omnes capiunt, quod omnibus dat.
Vt peruersa hominũ malignaq; est mens,
Versa in segnitiem fides, & omnis
In quæstum pietas. Simul secuta
Miris illecebris placens uoluptas.
Nunquam deliciæ supiniores,
Nunquam auaritiæ altior charybdis,
Quando ita ambitio negotiata est?
Quando nequius, inquinatiús ue
Peccatum? Patet Ilias malorum
Grandis, fons scelerum scaturientum,
Vel gentes penitissimas reuisit.
Quæ uestro sine numine insolescunt,
Bacchanturq; magis monẽte nullo.
Tu uero genus inclytum senator
Flamen æthereæ dialis aulæ,
Quo respublica tota gloriatur,
Cuius cardine sustinetur orbis,
Ne mentis propriæ inquilinus erres,
Ab omni popularitate debes
Diuinos animi auocare motus.
Nec plebecula quid misella latret,
Sed q̃ sit fragilis, caduca, fluxa,
Et q̃ lubrica uita cogitare,
Causas discere & æstimare rerum,
Quidnam gigneris, unde, quó feraris,
Spem longam reseces, uides in orbe

Nihil perpetuo tenore uerti.
Si fortuna facit pecuniosum,
Nil remordeat esse liberalem.
Scis quantum deceat potentiorem,
Vt comi domus hospitalitate
Ianuis bipatentibus satiscat.
Laus non ultima, displicere nulli,
Præstare ingenuum facillimumq;,
Verbis parcere cõtumeliosis
Seruorum meminisse. qui fideles
Aduersis fuerint, malisq; rebus.
Nouit Ascanius, quid ipsa dicam.
Nec casus memorabimus peractos.
Quis fratrem sine quæstibus reuellat?
Ducem Insubria quem tremebat audax?
Quis siccis poterit nepotem ocellis
Regem Parthenopeium referre?
Aerumnas tibi quis peculiares
Monendo renouet? Satis superq;
Deplorauimus ista, dum ruebant.
Et nunc sis quibus erutus ruinis,
Et qui sis modo redditus memento.
Nec tam perdita, quàm reperta cures,
Perfer qualiacunq;, non pigebit
Tot pericula ferre, tot tulisse.
Possem pluribus admonere, & ultra
Quæ pœnæ maneant malos docere:
Et quæ pręmia debeantur illis,
Qui non corporeo obliti sepulchro
Perstringunt animi igneum uigorem,
Nec terræ infodiunt datum talentum,
Ne tibi ista domi elegantiora
Nascerentur, & unicus deorum,
Vestris uatibus omnia explicasset.
Ad hæc Ascanius refert, Diana
Syluarum & nemorũ patrona uirgo,
Seu Proserpina noctibus relucens,
Seu Lucina, Hecate, uel alma Iuno,

Dictynna, aut Triuia expetis uocari.
Te quæcunq; meum leuas laborem,
Semper pectore conditam tenebo.
Vesper interea exiens olympo,
Nocturnis comitantibus tenebris,
Mergensq; oceano caput ruebat.
Iamq; in faucibus atrij ministri
Pæana ad litui sonum canentes,
Expectant in equis heros ituros.
Lucum Delia fertur in propinquum,
Densæ Oreades hinc & hinc sequuntur.
Stipant Ascanium suæ cohortes,
Ardentes animis redire in urbem,

FINIS.

ITER IVLII .II. PONTIFICIS RO. PER HADRIANVM Cardinalem S. Chrysogoni.

AVgusti memoranda dies uigesimasexta,
Pontificem magna Roma dimisit Iulum,
Pene omni patrum & procerũ comitante senatu.
Formello pius excepit Iordanus, & uxor
Moribus, ingenio, formaq;, & nomine felix.
Postera lux Nepete antiquum, tum proxima Veios
Ostendit, mox per Cimini montemq; lacumq;
Tendimus insignem per balnea multa Viterbum.
Discordes bonus hic ciues pacauit Iulus.
Præbuit hinc celeber mons dulcia uina Faliscus,
Detinuitq; diem. Veterem post uidimus urbem
Excelsæ rupi impositam sine mœnibus ullis.
Hic templum genitrici ingens, cui sculpta uetusto
Marmore stat facies, spirantq; in marmore uultus.
Carnaiola procul pons hinc sex milia distans,
Cyaneas transmittit aquas, sparsasq; paludes
Per sata, per syluas, ah quantum absumitur agri,
Plebis ad indomitæ castrum peruenimus, inde
Impositæ apparent Perusinis collibus arces,

Castellona lacus Trasymenus mœnia cingit:
Hunc ratibus læti tranauimus, Insula lætos
Accipit hospitio, Pasianum allabimur, unde
Prospicimus campos Romanis ossibus albos.
Seruat adhuc nomen locus: & de sanguine fuso.
Sanguineos campos Perusini nomine dicunt.
Hic ubi commisso fallax certamine Pœnus
Flamineumq; ducem, Mauortiaq; arma subegit:
Per colles, ripamq; lacus Corclama subimus
Mœnia, oliuiferis tumulis lætissima rura:
Vicina placuit patribus recubare sub ulmo.
Hic simul occurrunt equitum, peditumq; cateruæ
Vrbinate duce illo nec melior fuit alter,
Nec pietate prior, sed nec præstantior armis:
Tot dotes iuueni inuidit lapidosa podagra.
His circumsepti legionibus, ordine longo
Ingredimur Perusinam urbem, ciuilibus actam
Euersamq; odijs, hanc tu pater optime Iuli
In placida tandem compostam pace relinquis.
Non procul oppidulum est, Fractam cognomine dicunt,
Amnis obit muros cœno, & graueolentibus undis.
Huc ubi delati montes Eugubia tecta,
Hærentemq; iugis urbem superauimus, inde
Perpetuos colles Catiani uillula findit:
Villula munifico non aspernanda popello.
Hos prætereuectis tumulos plebecula callem
Quæ colit angustum, Cali cognomine dicunt:
Occurrit facie obducta. nam tabida fertur
Infecisse lues, celeri pede fugimus omnes.
Hinc ad aquas Lanias perreximus, unde Metaurus
Confusus Gauno Foruli spectacula præbet.
Est operæpretium uersu describere mirum
Naturæ ludentis opus: stant uertice ad auras
Hinc atq; hinc montes prærupti, flumine subter
Secretis labente uijs. ut fumus ab imis
Surgat aquis, lateq; fluant aspergine cautes.
Rupis ad extremum leua uenientis ab urbe
Porrigitur molis dorsum, qua semita nulla,

Nulli aditus quondam, nec erat uia peruia cuiquam.
Cæsar inaccessam patefecit Titus, & illam
Quantum acie possunt oculi seruare cauauit,
Inscripsitq; fores, & adhuc uestigia utrunq;
Limen habet, scabro & fragili uix cognita topho,
Sunt soliti hac camera multi latitare latrones,
Exceptosq; uiatores demergere in amnem.
Repsimus è crypta, atq; angusta fauce uiritim
In campos Vbalde tuos, hinc imus in urbem,
Vrbinum dixere patres tua regia tecta.
Ardua quæ saxo colitur macerata uetusto.
Hinc petitur, uicoq; breui succedimus, inde
Scandimus excelsas nymbosa cacumina pennas
Diue Marine tuas, tumidi hic subsidere montes
Incipiunt, superoq; mari consternere littus
Planitiem ingentem terris, opibusq; superbam,
Gallia qua fluuio Rubicone comata patescit.
Italiæ hic finis quondam, nunc omnia miscet
Effera barbaries, antiquaq; nomina uertit.
Sauignana uocant pinguissima rura coloni.
Huc madidi multoq; lutu, fessiq; uenimus.
Progressi meliore uia, cælo grauiore
Cæsenam intramus, culices auertere somnos
Omnibus, & uariis uultus maculare figuris,
Pompili, Liuiq; forum diuertere cogunt:
Terra ferax, populusq; ferox, ac cæde frequenti
Terribilis, semperq; furens ciuilibus armis.
Vt ter quinq; dies abierunt, Liuia tecta
Linquimus, atq; iterum montes iubet ire per altos
Iulius, & castri ad læuam iuga uisere Cari.
Imus præcipites per mille pericula rerum,
Turrigerasq; arces, rupes, & inhospita saxa.
Appenninicolæ accurrunt, uisoq; senatu,
Reptantes genibus per humum noua numina adorant.
Mudiana iacet uasto depressa barathro
Accola torrenti, truncis, salebrisq; fragoso:
Hanc terram pedibus celso de monte ruentes
Prendimus, & placido curamus corpora somno.

Poſtera lux alios ſcopulos, cæloq́ propinquas
Nubigenasq́ Alpes aperit, Marradia uulgus
Saxa uocat, ſummum excipiunt magalia Iulum.
Inde Palatiolum ſtatio opportuna labori,
Hoſpitio laſſos refouet, tum fluminis arcta
Prouehimur ripa tenui diſcrimine euntes.
Eſt locus extremis in montibus aſper Hetruſcis,
Hunc dictum perhibent à tuſſi Tuſſinianum.
Huc quoq; delati montes deuouimus omnes,
Orta dies latos campos, & amœna uireta,
Corneliq́ forũ, feliciaq́ arua reducit.
Hic meus ortus habet ſedes Papienſis auitas
Nobilis, & clarum genus alto à ſanguine ducit.
Conſtitit hic paſtor, dum proſpicit omnia Iulus:
Et belli pacisq́ ſimul dum pondera librat,
Conſilioq́ patrum rerum moderatur habenas.
Appulit interea Gallorum exercitus ingens,
Conſeruitq́ manum, & muros circunſtetit armis
Felſina docta tuos, uolat impiger actus ab urbe
Nuntius, & Serram exactam pulſumq́ tyrannum,
Excuſſumq́ iugum patriæ ceruicibus affert,
Pontificem implorat feſſis ſuccurrere rebus.
Hoc oratores certatim ex urbe frequentes
Expoſcunt, patriçq́ patrem properare precantur.
Thura adolet Iulus templis, ſacrisq́ peractis
Tendit iter, greſſum celerans, urbiq́ propinquat.
Vrbs antiqua ingens Hetruſcis regia quondam
Felſina, tum Bois ſato irrumpentibus impar
Accepiſſe nouum fertur Boionia nomen.
Verum ubi ſunt Boi Romano milite pulſi,
Barbariem excuſſit, cœpit Bononia dici,
Subditur ad Boream radicibus Appennini:
Planitie accliui, procumbens ſolis ad ortus,
Inter aquas Sapinæ, & Rheni, quarum utraq; in urbem
Ducta uehit, reuehitq́ rates, piſtrinaq́ uerſat,
Aemiliæ decus, & belli, pacisq́ patrona,
Diues opum uariarum, & nullius indiga cultus,
Muſarum domus, atq; omnis nutricula iuris,

Iamq́ dies aderat, mediumq́ uehebat ad axem
Omnia conspiciens Phœbeæ lampadis astrum:
Obsedere patres maioris limina portæ,
Qua modo Felsinea pastor requieuerat æde:
Porticibusq́ amplis expectant numen Iuli.
Tandem de thalamo sella sublimis eburna,
Gestatusq́ hominum scapulis, longo agmine prodit:
Cui trabea ex auro, gemmis ostroq́ coruscat,
Tempora conchilí fulgent redimita tiara:
Progreditur procerum legio tua Felsina proles:
Aeratæq́ ruunt acies, clypeataq́ circum
Agmina funduntur, placidos dat Curia gressus
Aequati spatiis omnes, & uestibus omnes:
Purpureisq́ patres tecti capita alta galeris:
Obuia quæq́ oculis præstringunt numinis instar:
Visendi studio effusi iuuenesq́ senesq́,
Et matres puerīq́ simul tecta omnia complent:
Culminibusq́ astant, portisq́ & turribus hærent.
Vt uero ad diui uenit penetralia Petri
Iulius, aspersitq́ patres in limine primo
Rore leui, geminis manibus ueneratus ad aras
Effigies sacras, Grates quas possumus inquit
Accipe Christe deus: nam quæ sat digna queamus
Munera? quas laudes humana uoce referre?
Tu nos incolumes per tot discrimina uectos
Vrbe hac Felsinea sine cæde, & sanguine donas.
Da pater omnipotens, rerumq́ æterna potestas
Sic superos penetrare aditus, uerosq́ triumphos,
Terreno inuolucro exutos, uitiisq́ subactis.
Hæc ubi supplicibus uotis orauit Iulus,
Quisq́ domum properat, factoq́ hic fine quiescit.

INDEX LIBRI.

ABdo.	53.	Ab ineunte ætate	106
Abesse	64.	Ab initio. A principio.	66.
Abesse bidui.	63.	Ablegare.	42.
Abhinc. q̄ñq́ ablatiuo, q̄ñq́ accusatiuo iungitur.	45.	Absit uerbo inuidia.	63.
		Absq́.	112.

Abstinere manus & cōtinere 184
Accedere 60
Acceptum referre, ex pensum re ferre. 20
Acceptus male 48
Accipe eodē exēplo literas 60
Accipere hospitio ibi.
Accipere uulnus 46
Accipere plagā 47
Accipere cladem 48
Accipere beneficium 49
Accipere iniuriam 48
Accipere conditionem 49
Accipere detrimentum ibidem
Accipere dolorem ibidem
Acqescere 56 Acta ætas 105
Acutum 67 Adeò 40
Adesse 57 Adire 59
Ad diem 168
Ad exemplum 138
Ad extremum 67
Adhærescere 58
Adijcere oculum 65
Adiungere & accedere 59
Ad manum esse est aliquid 181
Admouere manus 186
Ad pedes desilire 228
Ad rem facit 292
Adrepo 60 Adscribere 69
Adsum 57 Ad tempus 265
Ad uerbum, ad unum 64
Aduersaria 55
Aduersus animi sententiā 105
Adulta ætas 106 Ades 101
Aedificare nauem ibidem
Aeditimū, an æditūum sit dicendum 14.15
Aeque, & pinde, particula cōiuncta cum de, atq;, ut, quā 32
Aeque absolute 33
Aequi boniq; facio 111
Aes alienum 122
Aestimare litem 110
Aestimare capitis 111
Aetatem uiuere 107
Affecta ætas 106
Affectus 54
Afferre pedem 137
Afferre manus 183
Afferre dentes 183
Agere ad præscriptum 68
Agere ætatem 107
Agere iniuriarum 68
Aggredior 59
Alienus 67
Alio cum particula, ac 26
Aliud ac ibid. Alius 25
Itē de alio, cū particula atq;, coniuncto 26
Alius atque ibi.
Aliusmodi atq; 27
Allegare 41
Alio uersum 286
Aliquo uersum ibid.
Aliter particula, cum ac, atq;, ut, coniuncta 29
Alter 35
Alterum tantum 37
Alter & uigesimus 38
Alter quisquam 196
Amo 56
Amo ut cum maxime 80
Amabo 52 Amplius 43
Amplius particula, coniuncta nominatiuo, accusatiuo & ablatiuo 43.44
Ampliter atq; hilare accept⁹. 48
Animaduertere 68
Animi causa 68
Animo præsenti 68

Applico 60
Anteuertere 218
Appositus apposite 58
A primo 67 A puero 146
A principio ibid.
A proprio uerborum significato non recedendum 19
Apuleium curiosi legunt 11
Aqua mihi hæret 188
Arbitratu meo 64
Arteria 61
Aspicio 60 Aspirare 54
Assequor 79
Assignare 49
Astringo & relaxo 189
Assumo 260
At 62 At at ibid.
Atq; geminata & tripli. 121
Attrectare 68 Attribuo 50
Attentare 269 Autē 66
Barbarum 69
Belle habere 71
Bene audire 70
Bene cadere ibi.
Bene mane 71 Bene multi ibi.
Boni cōsulere 71 Bona pars. ibi.
Bene uertat 69 Bono esse 71
Caput 72
Capite aperto 73
Capite oboluto ibidem
Capitis diminutio apud iureconsultos 93
Cadere causa 83
Cadere bene, male &c. 69
Causa animi, officij &c. 65
Caueor 79
Cedo aduerbium 88
Cedere uita, cedere patria 82
Cæsar Lati. fuit 78
Cæli grauitus 81
Certus 81 Certū scire 292
Certū habere. ibid. Cohors. 83
Cōmodū 79 Cōmode cadere. 69
Comparatiuus cū particula ac, & atq; coniunctus 28
Condicere 18
Cōfectus ætate 106
Conferre manus 183
Cōferre pedes 137 Cōfertū 98
Cōfertissimum 99
Confertim ibid.
Cōfestim & statim pticula cū atq;, quā ut coniuncta 32
Confirmare 83
Cōscendere 76 Cōsentio 80
Cōsequor 79 Confidere 246
Contendo & remitto 288
Contra particula, cū ac, atq;, quā coniuncta 31
Continere manus 184
Contraho & dilato 289
Conturbare 75
Conuiuium tempestiuum 267
Cornelius Cethegus 5
Corrūpere 77 Crepare 83
Cum 73
Cur 244 Curæ esse 102
Dare auribus 100. 923
Dare bibere 98
Dare uitio, crimini 90
Dare legare 288 Dare manus 184
Dare negotiū 100
Dare pœnas ibid.
Dare pignori 90. Dare pstare 288
Dare promissa 294
Dare se in pedes 100
Dare se in uiā. ibi. Dari fieri. 288
De pposítio. 84 Declamo 14
De die, de nocte, 187
Deducere significat comitari si-

ue domū perducere, quandoq; de ratione aliqua demere, redigere, & deinceps 94
Deferre nomen 96
Degere ętatem & uitā 107
Degitur uita 108
Deorsum uersum 287
Deponentia passiue sumpta 91
Deprecandi modus 220
Deijcere oculos 99
De meliore nota 101
Describere. 97 De sentētia 104
Desidere 247
Despero & desperor 257
Dicere legē 90 Dicere causā 88
Dicere diē 89 Dicere ius. ibid.
Dicere sententiam ibi.
Dicere testimonium 88
Dicet aliqs 90 Dicat quis 249
Diem extrahere 109
Dij faciant pro utinam 100
Dij meliora ibi.
Dilato, contraho 289
Diminuere caput 93
Differtum 98
Dissimilis cū ac & atq; 27
Dissimulare 101
Discedere à conditione à persona &c. 98
Diutius pticula abltō cōiūcta 44
Ducere sortem, uitā, spiritū 90
Dum particula 91
EAtenus 238 Ec 113
Ecquid & ecquæ 113
Ecce cū tibi constructum 109
Edere 115 Edere annos 116
Edere cædē ibi. Edere nomē 115
Edere clamorem 116
Edere exēpla auaritiæ 117
Edere fœtus ibi.
Edere iudiciū ibid.
Edere ignem 116
Edere munus gladiatoriū ibid.
Edere prœlium ibi.
Edere pugnā ibidē
Edere risus 117 Edere spūm 115
Edere signū 117
Edere scriptū 116
Edere stragem 115
Edere sonos 116
Edere oracula ibi.
Edere librun ibid.
Edere scelus 115
Eodē exēplo literas accipe 60
E dignitate. 157. Editissimus. 117
Edormire crapulam 108
Efferre pedem 137
Eloquentia omniū regina cōtabuit 11
Eloquentiā piturā Cic. pdixit 7
Ennius. 4 Eo loci, q̄ loci 149
Es. 101 Esse bibere 288
Esse curæ aut uoluptati 102
Esse malo. 110 Esse bono ibidē
Esse numero, ibi. Est quod. 117
Etiam affirmant. 120
Etiānum. 291. Etiā nunc 189
Etiam tum. 291 Euelli. 111
Ex præpositio 84. 85
Excribere. 97 Exacta 102
Exacta ætas. 105 Ex animo. ibi.
Exaudio. 114. Excludo tpe. 109
Excipere. 118 Excepto 110
Exhalare crapulam 108
Exempli causa 65
Execrandi modus 188
Exigere nomina 203
Exigere ætatē. 108 Eximere 121
Expēsum ferre 20
Experiens uir 294

Ex re tua. 137 Ex sententia 104
Extra 112 Extra iocum 102
Extrahere diem, iudicium 109
Ex usu 108
FAcere officium 132
Facere mecum, facere secum, facere nobiscũ, una facere. ibi.
Facere uersus 132
Facere sumptum ibid.
Facere uitium ibi.
Facere iniuriam 133
Facere impetum ibid.
Facere contumeliam ibi.
Facere modos 134
Facere gratum ibi.
Facere sacrificiũ & sacra 126
Facere turbas 129
Facere potestatem 134
Facere argentariam ibid.
Facere manum ibi.
Facere uellaturam ibi.
Facere cædem ibi.
Facere uota 135.
Facere insidias ibi.
Facere funus. ibi.
Facere reũ 135
Facere mentionem 135
Facere scelus 125
Facere conuitium 128
Facere iudicatum 135
Facere imperata ibid.
Facere uindemiam ibi.
Facere sementem. ibid
Facere iusta. 131. Facere copiã. ibi.
Facere medicinam ibi.
Facere iudicium ibidem
Facere autoritatem ibid.
Facere nomen 202. 203
Facere lucrum 131
Facere coniecturam ibid.
Facere rem diuinam ibi.
Facere furtum ibi.
Facere rem 132
Facere uerba 130
Facere uerbum & uerba 129
Facere scriptum 127
Facere stipendia. 126
Facere prælium 126. 134
Facere testamentum ibi.
Facere dolorem 127
Facere st. 129. Facere flagitiũ 126
Facere iratũ. 125. Facere ludos 127
Fac esse, fac potuisse, fac uelle & facite 123
Facere promissum 129
Facere fidem 127
Facere hæredes 135
Facere periculum 128
Facere delicias 125
Facere æs alienum 126
Facere castra 128
Facere dãnum 125
Facere naufragium 129
Facere finem 126
Facere facinus & scelus 125
Factus ad unguem 138
Facinoris & sceleris crimen. 137
Ferre pedem 136
Ferre ad cælum 124
Ferre in oculis ibi.
Firmus & infirmus 277
Fraus 138
Frugi cũ bono sæpe positũ 125
Frui, uti 288
GAudere in sinu 141
Gemor. 79 Generatim 140
Genus 262 Germanus ibid.
Gratulari 141
Grauate, aduerbium ibid.
Grauitas loci & cæli 81

Græcia inops uerborũ 13 In dies singulos 167
HAbeo dictum 146 Indormire causæ 108
Habeo dicere ibidem Indicta causa 88
Habere honorem 141 Ineunte uere & æstate 107
Habere, quæstui, habere hono- Ineũte ætate.106 Infantia 150
ri &c. 292 Informare 158
Habere senatum 143 Inferre pedem 236
Habere sermonem 142 Inferre manus 183
Habere iter ibidẽ Infirmitas ualetudinis 277
Habere fidem ibi. Ingrauescente ætate. 106
Habere rationem 144 In hunc diẽ, in hãc horã, in hũc
Haberi numero 110 annum 165
Habitare in oculis 124 Inijcere manus 184
Hactenus 237 Hoc ætatis 148 Inire epulas 153 Inire gratiã.151
Hoc me mouet. 293. Inire rationem 152
Homo Romanus, homo Græc⁹, Inire consilium 152
hõ adolescẽs, hõ Italic⁹, hõ no- In loco 161
uus, homo consularis &c. 143 In manum conuenire ibi.
Homo nouus 144 In manibus, inter manus 179
Homo ualens ibid. In manu 180
Homo alienigena ibid. In man⁹ dare &c. ibi. Initio.67
Honoris causa 65 In militem, in capita 168
Hortensius elegans 8 In primã diẽ, in primã horã 168
IAcere ad pedes 154 In paucos dies ibi.
Iam à principio, iam inde usq; In partẽ pticula iũcta cũ atq; 34
à puero, iam à puero, à pueris, In rẽ esse. 157
usq; à pueris, & à puero: iã inde Instruere 155
ab adolescẽtia, iam inde usq; à In manibus est 156
pueritia 146.147 Inire pugnam & præli 152
Iam nunc iam tum 291 Insanus.256 Inire urbem 153
Id ætatis 148 Inire consulatum ibid.
Id temporis, per id tempus 147 Inire conuiuium ibidem
Idẽ cum ac atq; coniuncta 34 Inire interregnum ibidẽ
Ille alter 39 Inire numeᵽ interfectoᵽ ibi.
Imperfecta loquẽdi ætas 10 Insolens 170
Impingere 149 Integer 160.168
Impressio 150 In tempus 266
Importunus 163 Intentare mortẽ, manus 153
In apertum proferre 294 Interdiu 200 Instar 154
Incidit mihi.154. In diem 166 Ire agere 288

Ire in sententiam 170.
Item & ita. 156
Itē particula cū atq; & ut cōiun-
Iterum. 38. (cta.28.
Iubeo te bene ualere. 160.
Iubeo te habere bonū aīm.ibidē.
Iudicium extrahere. 109.
Iurare conceptis uerbis. 149.
Iurare in uerba. ibidē.
Iure tuo, iure meo. 154
Juxta pticula cū ac, atq; mecū te-
cūq; cōiuncta, & qñq; absolute
posita. 34
Labes. 177.
Lapide quadrato ędifica. 170.
Lapide structili, aut cemētitio, ul'
structura aut ruderatiōe ędific.
Latinitas ꝟa Vergilianis (171.
tpib. abolescere incipiebat. 53
Latinoꝝ.4.tempora. 3.
Latine loqui. 179 Legare 42
Leua & sinistra. 178.
Licet. 173. Licet absolute. 176
Limen superum. 178.
Lingua nuncupare. 178
Liuius Audronicꝰ primus latine
scripsit. 4.
Loci & cæli grauitas. 81.
Locus Plauti enodatus
Longe. 172.
Loquēdi perfecta ætas. 7.
Magnus numerus. 192.
Male audire. 70. Male cade-
Male uertat. eodē. (re. 69
Male acceptus. 48.
Manere in sententia. 105.
Manus offerre. 160
Martianus Capella. 12.
Maximus. 209.
Maxime omnium. 293.
Mecū facere, secū facere, unà face
re, nobiscum facere. 132
Mea sententia. 105.
Medietas. 14 Meis uerbis. 191.
Meo, tuo, suo, reip. noīe. 186.
Merito te amo. 188
Metuo ne non. 196
Mihi aqua hæret. ibid.
Miles paganus. 230
Minus pticula, ntō & accō, abltō
Minimum. 292. (iuncta. 45
Minime oīm. 293. Miscere. 98.
Missum facere. 193.
Mittere subsidio. 103
Mittere sanguinem. 189.
Modice. 193. Modicum. ibid.
Modus agri. 191. Momentū. 231
More maiorum 194.
Mouet me. 194.
Multa nocte, de die, de nocte. 187
Multo mane. 71. Multo. 174.
Negatio. 296.
Negatio simplicit posita sine
ꝟbo metuo, uereor, timeo. 198.
Nec caput, nec pedes habet. 200.
Nemo. 194.
Nemo quisquam, nemo homo,
homo quisquam. ibidē.
Nemo unꝰ, & nemo unus uir. 195.
Ne plura, ne lōgū faciā, ne mltis.
Ne uiuā, ne ualeā. &c. 201. (199.
Ne ea res sit mihi fraudi. 138.
Neue hoc neue illud. 201.
Nihil abest. 268.
Nihil ad Persium. 199.
Nihil est quod. 117.
Nihil mihi longius 200
Nihil simul inuentū & pfctm .4.
Noctu. 200. Nomen facere. 202.
Noia facere. 203. Noia exige. ib.

Nomina simpliciter. 234.
Non est quod. 117.
Non habeo q̃d te accusem. 201.
Non idẽ tibi & mihi ibid.
Nõ ires.198. Nõ nemo. 195
Noua fugiẽda. 15 Nullo nego-(tio.198.
Numerus uini.192.
Numero haberi. 110.
Nunc erat 202
Nunquid Romam uelis, uel nunquid me uis &c. 199.
OB.207. Ob pro contra. 208.
Obire prouinciã, obire fundos, obire sacra. 207.
Obtinere prouinciã. 206
Obtingere prouinciam. ibidẽ
Offendere.208. Officij causa.63
Operam ludere 205
Operæ.eodẽ. Opes. 209
Opportune cadere. 96.
Optimus maximus.209. Os.205.
PAganus. 230.
Par ac pariter particula coniuncta cũ ac,atq;,ut. 33.
Pars pro uirili parte. 221
Pars pro officio 222
Participia nomina effecta. 229
Parum abest. 268.
Paruo negotio,nullo negot. 220
Pedib.stipẽdia facere. 229
Pedibus ire,pedib.considere. 228
Peius odisse. 230.
Per fortunas,per fidem. 210.
Per ætatem. 177.
Perinde quasi 33
Perinde, & æque particula coniuncta cum ac,atq;,ut,quã 33
Periurare 149
Per manus.182.Perpetuare 211
Perpetuus.209.Perscribere. 234
Perscriptor.ibid.Per tempus 266
Pertinere.217. Peruadere.223
Petat quis 249
Pijssimus 17
Planum facere 226
Plena manu 184
Plus particula ablatiuo,accusatiuo,ntõ iuncta 44.45
Ponere in lucro & in lucris 220
Post hominum memoriã 189
Post homines natos ibid.
Post tempus 266
Præ præpositio 214
Præ manibus 182
Præ manu dare ibidem
Pręire uerba 225
Præcipito 218
Præcipitata ætas 106
Præiudicare 215
Præstare culpã,dolum &c. 211
Præscribo 224
Præsumere 259
Præterea 224
Præter scientiam 104
Præuertere 218
Primæ.232 Primas ferre ibid.
Primo.67 Primo quoq; die.207
Primo quoq; tẽpore ibid.
Primoribus labris,uel primoribus digitis attingere,sumere 227
Principio 67
Pro certo habere 292
Procumbere ad pedes ad genua. (154
Prodere memoriæ 226
Pro eo, particula coniuncta cũ atq; 34
Profiteri 233
Prouecta ætas 106
Prouolui ad pedes 154
Propinare 98

Pro se quisque,uterque 227
Pro tpe.pro re,pro loco. 220
Pro uirili parte. 221.
Proxime,propius. 222.
Proxime particula cum atque con iuncta. 32.
Proximum & uicinum 116
Prudẽs & imprudens legũ. 291
Punctum,momentum. 231
QVa causa. 247.
Qua itineris ibidẽ
Qua de Bruto ibid.
Quàm.50. Quamdudum.240.
Quàm citissime. 248
Quàm mox. 240.
Quàm obrẽ.242. Quàm plurimus. 247
Quàm pridẽ.240. Quãti facere.132
Quapropter.242. Quare.ibi.
Quatenus 237. Quoque ỷsum.786
Quaqua uersum. ibidẽ.
Quæ malum 242
Quid faceret aliud 236.
Quid illi fiet. 235 Quid faciã. 235
Quid rerum 281.
Quid est quod. 118
Quid sis ætatis 148.
Quid illi factum est. 235
Quid quod. 241 Quisquã. 247.
Quisquam gentium. 281.
Quiuis unus,quisquam unus & quisquam omnium. 195.
Quo loci.149. Quod te oro.248
Quod sine molestia tua fiat. 239.
Quotannis & singulis annis. 169
Quotus.236. Quotusquisque. 237.
Quousque tandem. 269.
RAtionem habere 144.
Roget quis 90
Recedere à conditione 98
Redire in gratiam. 249
Referre in codicem
Renuntiare 248.
Referre pedem 136
Refercio. 98. Refertum. 99
Relaxo.289 Relaxare aim.ibi.
Remitto. 288
Relinquere præsidiõ. 103
Resecare ad uiuum 250
Residere.247. Respectus.249
Respondere ad rogatum. ibi.
Retusum 67
Roget qs,dicat qs,petat qs. 249
SAluere. 261.
Sapientia eloquẽtiæ fundamẽ (tũ. 16
Sarta tecta.263.
Sarta tecta simplicia 265
Satin saluæ.263 Scienter. 260
Scribere mea,tua,sua, manu nõ (propria 250
Scriptura 260
Sectari.263 Secundum. 158
Secus particula cum ac,atque,quàm cõ (iuncta.28
Senecta ætas 106
Sententia desistere. 105
Seruire auribus 263
Sexcenti.154. Siccus. 254
Si dijs placet.263 Sidonius. 12
Similiter particula,coniuncta cũ ac,atque,ut. 27
Similis ac dissimilis particula cõiuncta cũ atque & ac. ibid.
Singulis annis. 169
Sortiri prouinciam 206
Stare per me 255
Statim,& cõfestim cũ atque,quàm,ut, (coniuncta, 32.
Stylus.17
Speciatim.140 Spẽs,gñs. 261
Spero & speror. 157
Stomachari. 254
Studeo illam rem. 251
Stultus.256

263

Sub tempus. Sub manu. 182
Subſcribere cauſæ 252
Subſcribere cauſam. 253
Subſcriptores. 253.254
Subſidere. 247
Summum, minimum. 292
Sumo. 259 Suo tpe. 267
Suppetere. 255. Superſedere. 256
Supra caput. 255.
Surſum verſum. 287.

TAbeſcere 268 Tandem 269
Tantiſper dum. ibi.
Tangere de cælo 294
Tantum abeſt. 268
Tempeſtas idonea. ibi.
Tempeſtiuum conuiuium. 267
Tempus. 265
Tempore excludo. 103
Tendere iter 271
Tendere manus 183
Tentare attentare 269
Terra rudis. 281
Tertia filia. 95
Tollere manus & oculos. 271
Tollere pedes. 270
Tollere manus 184.271
Tranſuerſum unguem 270
Tribuo 50

VAcuus à culpa. 284
Valetudo infirma. 277
Vbi terrarum 281
Vbi ſis gentium. eodem.
Vbiuis gentium. eodẽ.
Vena. 61. Ve. 275 Vel. 280
Venire hęreditatem 285
Venire in mentẽ illius tpis. 279
Venire auxilio 103
Vertere uitio. 90
Verbi gratia. 65
Verbi cauſa ibid.
Vicarius. 285
Vicinum & proximũ 216
Villa rudis, terra rudis 281
Viuitur uita. 108
Viuere uitam 107
Viuere ætatem ibi.
Vir experiẽs & exper. 294
Vnus aliquis. 190
Vno tempore 166
Voluptati eſſe. 202
Vſitatis tutius utimur 15
Vſpiam 287
Vſq; ad 283
Vſq; à, uſq; ab. ibidem
Vſq; à pueris 146
Vſq; eo. 284
Vſq; iſtinc. ibid.
Vſq; dum 281.283
Vſu uenire. 275
Vti frui 288
Vtroq; uerſum. 287
Vt ne. 278
Vt 271 per totam paginam.
Verba quædam modo neutra abſoluta, mõ actiua ſimplicia. 293

FINIS.

Apud S. Coloniam, impenſis honeſtiſſimi uiri Godefridi Hittorpij ciuis Agrippinenſis quarto idus Martias.

EMANUELE
BIBLIOTECA